

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΗΜ. ΛΑΠΠΑ
ΕΠ. ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ, Τ. ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ, Τ. ΔΗΜΑΡΧΟΥ
Ουκ ούκ ού

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ 1974

257 KAP. EYU.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΗΜ. ΛΑΠΠΑ
ΕΠ. ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ, Τ. ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ, Τ. ΔΗΜΑΡΧΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ 1974

ap. ειο. 8366

Ἀφιερῶται
Εἰς τὴν μνήμην τῶν Γονέων μου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κατὰ τὸν Λουκιανὸν ἔργον καὶ σκοπὸς τῆς ἱστορίας εἶναι τὸ χρήσιμον, ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ παραχθῇ μόνον διὰ τῆς ἀληθείας καὶ μόνον εἰς τὴν ἀλήθειαν πρέπει νὰ θύῃ ὁ συγγραφεὺς καὶ νὰ μὴ φροτίζῃ περὶ οὐδενὸς ἄλλου. Ταῦτα δ' εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν κατὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ ἔργου, εἰς ἣν προέβην πρὸς πλήρωσιν ὑπάρχοντος κενοῦ καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἄλλοι θὰ συμπληρώσωσι καὶ βελτιώσωσι τοῦτο ἀντλοῦντες στοιχεῖα ἐκ πηγῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνήθην νὰ ἔχω ὑπ' ὄψιν. Ἐκ τῶν ἱστορουμένων ἄλλα ἤντησα ἐκ βιβλίων καὶ ἐγγράφων καὶ ἄλλα ἀπὸ ἀνδρὸς προβεβηκotas, τοῦς ὁποίους δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ τις, ὅτι προσθέτουσιν, ἢ ἀφαιροῦσι τι εἰς τὰ γεγονότα πρὸς χάριν, ἢ ἀντιπάθειαν, οὐκ ὀλίγα δὲ ὑπέπεσαν καὶ εἰς τὴν ἀντίληψιν μου.

Τὸ ἔργον θὰ ἦτο πληρέστερον, ἐὰν δὲν ἐχάνοντο πολλοὶ τόμοι τῶν ἀρχείων τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐν ἔτει 1897 κατάληψιν τῆς πόλεως, ὡς καὶ κατὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἀρχείων ἀπὸ οἰκήματος εἰς οἶκημα καὶ δὲν κατεστρέφετο ἐξ ἀκηδίας τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Δήμου τὸ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Δήμου μέχρι τοῦ ἔτους 1925 ἀρχεῖον τοῦ Δήμου, χρησιμεῦσαν ὡς θερμαντικὴ ὕλη διὰ τοὺς κατὰ τὰ ἔτη 1946-1949 μετακινήθεντας κατοίκους τῶν χωρίων. Τὸ ἔργον ὕστερεῖ κατὰ τι καὶ ἀπὸ ἀπόψεως φωτογραφιῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι παρὰ τὰς προσπάθειας δὲν ἠδυνήθην νὰ εὗρω ὅλας.

Ἐν τῷ ἔργῳ ἐκρίθη σκόπιμον νὰ περιληφθῶσι καὶ γεγονότα συνδεδεμένα μὲ τὴν περιφέρειαν τοῦ τέως Δήμου Καρδίτσας, ὡς καὶ τινα μὲ τὴν Θεσσαλίαν ἄφοῦ τμήμα αὐτῆς εἶναι καὶ ἡ Καρδίτσα

Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Ἡ Θεσσαλία κατὰ τὴν παλαιὰν ἐποχὴν ἦτο λίμνη, ἐσχηματίσθη δὲ κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους, δημιουργηθείσης τῆς διόδου τῶν Τερμῶν διὰ σεισμοῦ. Περί τούτου δὲ ὁ μὲν Ἡρόδοτος ἀκμάσας κατὰ τὸν 3ον π.Χ. αἰῶνα γράφει τὰ ἑξῆς: «ἐλέγετο, ὅτι τὸ πάλαι ἦτο λίμνη, συγκλειομένη πάντοθεν ὑπὸ ὑψηλοτάτων ὀρέων, διότι πρὸς ἀνατολὰς ἀποκλείουσιν αὐτὴν τὸ Πήλιον καὶ ἡ Ὀσσα, τῶν ὁποίων αἱ ὑπωρεῖαι ἐνοῦνται, πρὸς βορρὰν τὴν ἀποκλείει ὁ Ὀλυμπος, πρὸς δυσμὰς ἡ Πίνδος καὶ πρὸς μεσημβρίαν ἡ Ὀρθρυς. Εἰς τὸ μέσον δὲ τῶν ὀρέων τούτων εἶναι ἡ Θεσσαλία, κοιλάς βαθεῖα, ὥστε ἐκ τῶν πολλῶν εἰς αὐτὴν ἐμπίπτοντων ποταμῶν πέντε οἱ σημαντικώτατοι ὁ Πηνειός, ὁ Ἀπίδανος, ὁ Ὀνόχωνος, ὁ Ἐνιππεύς καὶ ὁ Πάμισος, οἵτινες καταβαίνουσιν εἰς τὴν πεδιάδα ἐκ τῶν περικυκλούντων τὴν Θεσσαλίαν ὀρέων, χωρὶς νὰ χάσουν ἕως ἐκεῖ τὰ ὀνόματά των, ἐνῶνουν τέλος τὰ ὕδατά των καὶ χάνονται εἰς τὴν θάλασσαν δι' ἑνὸς αὐλακος, ὅστις καὶ αὐτὸς εἶναι στενός, ὅταν δ' ἐνωθοῦν τότε ὑπερισχύει τὸ ὄνομα τοῦ Πηνειοῦ καὶ οἱ ἄλλοι χάνουν τὰ ὀνόματά των. Τὸν παλαιὸν καιρὸν, λέγεται, ὅτε δὲν ὑπῆρχεν ἡ διόδος καὶ ἡ διεύρυνσις αὕτη, οἱ ποταμοὶ Πηνειός, Ἀπιδανός, Ὀνόχωνος, Ἐνιππεύς καὶ Πάμισος, οἵτινες δὲν εἶχον μὲν τὰ σημερινὰ ὀνόματα, ἔρρεον ὁμως, ὡς καὶ σήμερον, ῥέοντες δ' ἔκαμον ὅλην τὴν Θεσσαλίαν Πέλαγος, οἱ Θεσσαλοὶ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ποσειδῶν ἔκαμε τὸν αὐλακα, δι' οὗ ῥεεῖ ὁ Πηνειός καὶ ὁ λόγος οὗτος φαίνεται ὀρθός, διότι ὅστις πιστεύει, ὅτι ὁ Ποσειδῶν σείει τὴν γῆν καὶ ὅτι ὁ σα σχίσματα γῆς προέρχονται ἀπὸ σεισμόν, εἶναι ἔργα τοῦ Θεοῦ τούτου, ἐὰν ἴδῃ καὶ ἐκεῖνο, θέλει εἶπει, ὅτι τὸ ἔκαμεν ὁ Ποσειδῶν. Τῷ ὄντι ἡ διαχώρησις αὕτη τῶν ὀρέων, ὡς μοι ἐφάνη, εἶναι ἔργον τοῦ σεισμοῦ». ¹ Ὁ δὲ Στράβων ἀκμάσας κατὰ τὴν Α ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα γράφει τὰ ἑξῆς: Πρὸ χρόνων ἦτο λίμνη ἡ πεδιάς, περικλειομένη ὑπὸ ὀρέων. Ὑπὸ δὲ σεισμοῦ ρήγματος γενομένου κατὰ τὰ νῦν καλούμενα Τέμπε καὶ τὴν Ὀσσαν ἀποσχίσαντος ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, ὁ Πηνειός ἐπέρασε δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπεστράγγισε τὴν χώραν αὐτήν. Ὑπολείπεται δ' ὅλως ἡ Νεσσωνίς λίμνη μεγάλη καὶ ἡ Βοιθίς μικροτέρα ἐκείνης καὶ πλησιεστέρα πρὸς τὴν θάλασσαν. ² Διηρεῖτο δ' εἰς τέσσαρα μέρη. Ἐκαλεῖτο δὲ «τὸ μὲν Φθιώτις, τὸ δὲ Ἰστιαιώτις, τὸ δὲ Θεσσαλιώτις, τὸ δὲ Πελασγιώτις». ³

1. Ἡροδότου βιβλίον Ζ. Πολυμενέα ἀριθ. 129.

2. Στράβωνος Γεωγραφικὰ βιβλίον Θ. § 2.

3. Στράβωνος Γεωγραφικὰ βιβλίον Θ § 23.

Καὶ ἐκαλεῖτο πρότερον Πυρραία, Αἰμονία, Θεσσαλία, εἶτα Παν-δώρα, Αἰμονία, Ἑλλάς, Θεσσαλία καὶ Νησωννίς.³

Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἤρξαντο τὸ πρῶτον οἱ ἵπποι νὰ δαμάζωνται καὶ νὰ γίνωνται ἐπιτήδευσις εἰς ἵππασίαν. Εἰς τὸν καιρὸν δὲ τοῦ Δευκαλίωνος συνέβη καὶ κατακλυσμός.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ

Ἐν Θεσσαλία κατὰ τοὺς Προϊστορικοὺς χρόνους κατῴκουν οἱ Πελασγοί, οἵτινες, ἐπειδὴ περιεπλανῶντο εἰς διάφορα μέρη καὶ καθὼς τὰ ἄγρια πτηνὰ ἐπήγαιναν εἰς ὄσους τόπους, ἔφερον ἡ τύχη, ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους Πελασγοί. Οἱ Πελασγοὶ θεωροῦνται ὡς οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, καίτοι ὑπάρχει καὶ γνώμη, ὅτι ἦσαν προελληνικὸς λαός.¹

Τῆς γῆς ἡ ἀρίστη, λέγει ὁ Θουκυδίδης, εἶχε πάντοτε κατοίκων μεταβολάς, διότι ἐπισύρει τὸν φθόνον καὶ τὴν ἐπιβουλὴν τῶν ἄλλοφύλων. Ἐπόμενον ὄθεν ἦτο ἡ Θεσσαλία λόγῳ τῆς γονιμότητος τοῦ ἐδάφους τῆς νὰ κατοικηθῇ ἀπὸ διαφόρους φυλάς. Οἱ Θεσσαλοὶ δ' ὀρμηθέντες ἐκ Θεσπρωτίας ἐγκατεστάθησαν ἐν Θεσσαλία καὶ οἱ παλαιότεροι κάτοικοι αὐτῆς ὑπεδουλώθησαν εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς ἐπιδρομεῖς καὶ ἀπετέλεσαν τὴν τάξιν τῶν Πενεστῶν, οἵτινες παραλληλίζονται πρὸς τοὺς εἰλωτας τῆς Σπάρτης.²

Οἱ Θεσσαλοὶ ἐπεδίδοντο τοσοῦτον εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς ὀρχιστικῆς,* ὥστε τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρχηγούς ἐκάλουν Προορχηστήρας,* ὡς δηλοῦσι κατὰ τὸν Λουκιανὸν αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ἀνδριάντων, τοὺς ὁποίους ἱδρυον εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας. «Ἡ πόλις ἔλεγε μία ἐξ αὐτῶν προεκήρυξε τὸν δεῖνα προορχηστήρα, πάλιν ἄλλη ὁ Δῆμος ἱδρυσε τὸν ἀνδριάντα τοῦτον εἰς τὸν Εἰλατίωνα, χορεύσαντα καλῶς τὴν μάχην».³ Ἐστάθησαν δὲ ποτε διάσημοι εἰς τὴν ἀνδρείαν, ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἰππασίαν, ἐκατηγοροῦντο ὅμως ὡς μάγοι καὶ γόητες, ἀκόμη καὶ διὰ τὰ φάρμακα καὶ βλαπτικὰ χόρτα, ποὺ εἴξευραν καὶ μετεχειρίζοντο. Ὀνομασταὶ δ' ἦσαν καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν διὰ τὰς μαγείας.⁴ Ὁ Λουκιανὸς μάλιστα εἰς τοὺς ἐταιρικὸς διαλόγους ἐμφανίζει τὴν ἐταίαν Μέλιτταν, ζητοῦσαν γραίαν τινα ἐκ τῶν πολλῶν Θεσσαλῶν, αἵτινες διὰ τινων ἐπωδῶν καθίστων ἀξίεραστον

καὶ τὴν μᾶλλον μισουμένην γυναῖκα, τὴν δ' ἐταίραν Γλυκέραν ἰσχυρίζομένην, ὅτι ἡ Γοργόνα ἀπέσπασε τὸν κομφὴν ἔχοντα ἐνδυμασίαν καὶ χλαμύδα Ἀκαρνάνα ἀπὸ τὴν Θαιίδα, διότι ἡ μήτηρ τῆς ἦτο μάγισσα γνωρίζουσα Θεσσαλικὰς τινὰς ἐπωδάς — καὶ τὴν σελήνην καταβιβάζουσα.

ΤΑ ΜΗΔΙΚΑ

Ἐπὶ τῆς μεγάλης τοῦ Ξέρξου ἐπιδρομῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος πολλαὶ πόλεις ἀπέσχον τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, περισσότεραι δὲ συνετάχθησαν μετὰ τῶν πολεμίων. Οἱ Θεσσαλοὶ ἀπέσχον μὲν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ δεδικαιολογημένως. Διότι, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ὡς ἔμαθον, ὅτι ὁ Πέρσης ἐμελλε νὰ διαβῇ εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ κηρύκων, σταλέντων εἰς τὸν ἰσθμόν, ὅπου εὕρισκοντο ἀντιπρόσωποι τῶν πόλεων, αἵτινες ἐπεθύμουν τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐζήτησαν τὴν ἀποστολὴν πολλοῦ στρατοῦ διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ στενοῦ τοῦ Ὀλύμπου εἰπόντες τὰ ἑξῆς: εἴμεθα πρόθυμοι νὰ συνεργήσωμεν εἰς τοῦτο, ἀλλὰ πρέπει καὶ σεῖς νὰ στείλητε πολὺν στρατόν. Ἐὰν δὲν στείλητε, μάθετε, ὅτι θὰ συμβιβασθῶμεν μετὰ τοῦ Πέρσου, διότι, εὕρισκόμενοι τοσοῦτον ἔμπροσθεν τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, δὲν πρέπει ν' ἀπολεσθῶμεν διὰ Σᾶς. Ἐὰν δὲν μᾶς βοηθήσητε οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν δύνασθε νὰ μᾶς ἐπιβάλητε, διότι οὐδεμία ὑποχρέωσις ὑπερίσχει τῆς ἀδυναμίας καὶ ἐπομένως μόνοι μας θὰ φροντίσωμεν νὰ εὕρωμεν σωτηρίαν τινα. Ταῦτα εἶπον οἱ Θεσσαλοί, οἱ δ' Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν διὰ θαλάσσης πεζὸν στρατόν. Ἐστάλη δὲ πράγματι πεζὸς στρατός διὰ θαλάσσης καὶ ἐστρατοπέδευσε εἰς τὰ Τέμπε μύριοι πολῖται Ἕλληνες καὶ ἵππεῖς τῶν Θεσσαλῶν. Ἀλλ' ἔμειναν ἐκεῖ ὀλίγας μόνον ἡμέρας, διότι, ἐλθόντες ἀπεσταλμένοι ἐκ μέρους τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀμύντου, τοὺς συνεβούλευσαν ν' ἀναχωρήσουν, διὰ νὰ μὴ καταπατηθῶν ὑπὸ τοῦ ἐπερχομένου στρατοῦ εἰς τὸ στενόν. Εὐρόντες δ' ὀρθὴν τὴν συμβουλὴν ταύτην, ἡ μᾶλλον φοβηθέντες, διότι ἔμαθον, ὅτι κατὰ τὴν ἀνω Μακεδονίαν διὰ τῶν Πειραιβῶν κατὰ τὴν πόλιν Γόννων ὑπῆρχε καὶ ἄλλο στενόν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ πράγματι εἰσῆλθεν ἡ Στρατιά τοῦ Ξέρξου εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἀνεχώρησαν. Κατόπιν τούτου οἱ Θεσσαλοὶ μέιναντες ἄνευ συμμάχων ἐμήδισαν,¹ δόσαντες κατὰ τὸν Διόδωρον «ῥῶμα τε καὶ γῆν τοῖς ἀφιγμένοις ἀγγέλοις ὑπὸ Ξέρξου».

ΑΠΙΣΤΑ ΤΑ ΤΩΝ ΘΕΤΤΑΛΩΝ

Εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν. Ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δῆπου φύσει καὶ ἀεὶ

1. Ἡροδότου ἱστορία βιβλίου 2 Πολυμνία Κεφ. 172' 173, 174.

1. Ἡ Πελασγὶς Λάρισα καὶ Ἀρχαία Θεσσαλία Θ. Ἀξενίδου σελ. 25.

2. Ἡ Πελασγὶς Λάρισα καὶ Ἀρχαία Θεσσαλία Θ. Ἀξενίδου σελ. 31.

3. Λουκιανὸς περὶ ὀρχήσεως.

4. Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα ὑπὸ Ἀθηνῶν Μελετίου ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Ἀνθίμου Γαζῆ, σελ. 435.

πᾶσιν ἀνθρώποις κομιδῇ δ' ὥσπερ ἦν καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. (Ὀλυνθιακὸς Α. 22). "Ἐπειτα τὰ Θεσσαλικά. "Ἀπιστοὶ ἦσαν ἐκ φύσεως οἱ Θεσσαλοὶ ἀνέκαθεν ἀπέναντι πάντων καὶ ὅ,τι ὑπῆρξαν διὰ τοὺς ἄλλους εἶναι ἀκριβῶς τώρα δι' αὐτόν.

Τὸς Θεσσαλοὺς βαρύνει ἐπὶ χιλιετηρίδας ἡ φράσις αὕτη, τὴν ὁποίαν ἐξεστόμισεν εἰς βάρος των ὁ Ἀθηναῖος ῥήτωρ Δημοσθένης, ἵνα παρασύρῃ τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τὰς ἀπόψεις του. Ὁ Δημοσθένης ἦτο σοφὸς εἰς τὴν τεχνικὴν καὶ πειστικὸς εἰς τὴν ἐπιχειρηματολογίαν, οἱ δὲ λόγοι του ἀντέσχον εἰς τὴν βάσανον τοῦ χρόνου καὶ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἦτο ἐλαστικὸς εἰς τὴν ἠθικὴν. Πάντα ὄντα ἀντίθετον εἰς τὰς ἀπόψεις του ἐμαστίζων ἀνηλεῶς καὶ οὐδαμῶς ἐνδιεφέρετο, ἂν οἱ ἰσχυρισμοὶ του ἐστεροῦντο ἠθικῆς καὶ ἦσαν ξένοι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἐφθασε μάλιστα εἰς τὸ σημεῖον, ὥστε νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Φίλιππος οὔτε Ἕλληνα ἦτο, οὔτε βάρβαρος, ἀλλ' ὄλεθρός τις Μακεδῶν, τὸν δ' Ἀλέξανδρον, ὅστις κατὰ τὸν Πλούταρχον εἶχε τὸ φρόνημα τοῦ Κύρου, τὴν σωφροσύνην τοῦ Ἀγχιλάου, τὴν σύνεσιν τοῦ Θεμιστοκλέους, τὴν ἐμπειρίαν τοῦ Φιλίππου, τὴν τόλμην τοῦ Βρασίδου, τὴν δεινότητα δὲ καὶ Πολιτείαν τοῦ Περικλέους καὶ ἦτο σωφρονέστερος τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ μεγαλοψυχότερος τοῦ Ἀχιλλέως,¹ καὶ τὸν ὁποῖον οἱ αἰῶνες ἐπροσκύνησαν, ὡς τὸν μέγιστον τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων, ἐπωνόμασε Μαργίτην² (ἦτο δ' οὗτος μωρὸς τις κατὰ τοῦ ὁποῖου ἔκαμεν ὁ Ὅμηρος σατυρικὸν ποίημα), ἐνῶ διὰ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπηλλάγη ἡ Ἑλλάς τοῦ ἐξευτελισμοῦ, εἰς ὃν περιῆλθε προχειρίσασα 87 ἔτη μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐπιδαιτητὴν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων τὸν Βασιλέα τῶν Περσῶν Ἀρταξέρην.³ Ἀπέβλεπεν εἰς τὸ πῶς θὰ πείσῃ τοὺς ἀκροατὰς του καὶ οὐδαμῶς τὸν ἐνδιέφερεν ἡ ὑπόληψις τῶν ἄλλων. Θέλων νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους εἰς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ Βασιλέως τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα των ἀγωνίζεται νὰ παραστήσῃ τὸν Φίλιππον, ἐν ἀδυναμίᾳ εὐρισκόμενον καὶ ἔχοντα συμμάχους, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ στηρίζηται καὶ ἐνδεικτικῶς ἀναφέρει τοὺς Θεσσαλοὺς οἵτινες, ὡς λέγει, ἐκ φύσεως ἄπιστοὶ ὄντες ἀνέκαθεν ἀπέναντι ὅλων θὰ εἶναι καὶ ἀπέναντι τοῦ Φιλίππου τοιοῦτο.

Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε μία μερίς, ἥς ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Φωκίων ἔξοχος ῥήτωρ καὶ ἀμέτοχος πάσης πονηρᾶς πρὸς τὸν Φίλιππον σχέσεως, ἥτις κατενόει τὸν ὄλεθρον, ὃν ἐκινδύνευε νὰ πάθῃ ἡ πόλις, ἀναλμβάνουσα τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου ἀγῶνα καὶ ἐπρέσβευε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τούτου ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς καταλύσεως τοῦ Βασιλέ-

ως τῶν Περσῶν καὶ τῆς κατὰ τὴν Ἀσίαν διαχύσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ Πανελλήνιον δὲ τοῦτο δόγμα ἐπανειλημμένως ἐκήρυξεν ὁ Ἰσοκράτης καὶ ἄλλοι χρηστότατοι καὶ πρακτικώτατοι συμπολίται του. Ἐτέρα δὲ μερίς ὑπῆρχεν ἡ ὑπὸ τὸν Δημοσθένην, ἥτις ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ Φιλίππου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων πλημμελές.⁴ Εἰπόντος δὲ κάποτε πρὸς τὸν Φωκίωνα «Ἀθηναῖοι σὲ ἀποκτενοῦσιν. Ἄν γεμῶσιν». Ὁ Φωκίων ἀπήντησε «σὲ δέ, ἂν σωφρονῶσιν».⁵ Ἦτο δὲ ὁ Δημοσθένης πολέμιος τοῦ Φιλίππου, ὅχι διότι ἐπίστευεν, ὅτι τοῦτο ἦτο συμφέρον τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ διότι ἦτο ὄργανον μίσθαρνον* τοῦ Βασιλέως τῶν Περσῶν, ὅστις στέλνων χρήματα εἰς τοὺς Σατράπας, ἵνα τὰ δώσωσιν εἰς τὸν Δημοσθένην, διέτασσε νὰ προσέχωσιν αὐτὸν πρὸ πάντων ἐξ ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ὡς δυνάμενον ν' ἀπασχολῇ τὸν Φίλιππον διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ταραχῶν. Ταῦτα δ' ἀπεκάλυπεν ἀργότερον ὁ Ἀλέξανδρος εὐρών εἰς τὰ Σοῦσα ἐπιστολάς τινας τοῦ Δημοσθένους καὶ γράμματα τῶν Βασιλέων στρατηγῶν φανερώνοντα τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων τῶν δονθέντων εἰς αὐτόν.⁶ Εἶχε δὲ τόσον ὑποταχθῇ εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Περσῶν, ὥστε, ὅταν ἀπέθανεν ὁ Φίλιππος, ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ἀγορὰν ἔχων λαμπρὰν ἐσθῆτα καὶ χαίρων διὰ τὸν θάνατόν του, καίτοι πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν εἶχεν ἀποβιώσει ἡ θυγάτηρ του. Καὶ ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπρόκειτο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἐζήτηι πλοῖα ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους αὐτὸς ἀντεῖπεν τονίσας, ὅτι δὲν εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν θὰ τὰ χρησιμοποίησιν κατ' ἐκείνων, οἵτινες θὰ τῷ δώσωσι τὰ πλοῖα. Ἡ φιλοχρηματία του ἦτο παροιμιώδης, ἀξιοκατηγορήτως ἐμπορεύθη τὴν εὐγλωττίαν του καὶ λόγους ἔγραψε κρυφίως ὑπὲρ δύο ἀντιδίκων τοῦ Φορμίωνος καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου.⁷ Ὅταν δ' ὁ Ἀρπαλος ὁ Ταμίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἦλθεν ἐξ Ἀσίας εἰς Ἀθήνας ἀποδρὰς τοῦτον καὶ ἔχων πολὺ χρήμα, οἱ μὲν ἄλλοι ῥήτορες, ἀποβλέποντες εἰς τὸν πλοῦτον, ἐβοήθουν καὶ ἡγωνίζοντο νὰ πείσωσι τοὺς Ἀθηναίους νὰ δεχθῶσι καὶ νὰ σώσωσι τὸν ἱκέτην. Ὁ δὲ Δημοσθένης κατ' ἀρχὰς συνεβούλευσε νὰ ἐκδιώξωσι τὸν Ἀρπαλον καὶ νὰ φυλάσσωνται, νὰ μὴ ἐμπλακῶσιν εἰς πόλεμον ἐξ ἄδικου προφάσεως. Ὅταν ὅμως μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Ἀρπαλος εἶδεν, ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐζήτηι πληροφορίας διὰ μίαν κύλικα καὶ τὴν νύκτα τῷ ἔστειλε ταύτην μετὰ εἴκοσι ταλάντων δὲν ἀνέσχεν, ἀλλὰ πληγεὶς ὑπὸ τῆς δωροδοκίας, τὴν ἐπομένην ἐνεφανίσθη τις τὴν Ἐκκλησίαν ἔχων τυλιγμένον τὸν τράχηλον μὲ μαλλία καὶ ταινίας καὶ ὅταν τὸν ἐκάλεσαν νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ ὁμιλήσῃ διὰ νευμάτων τοὺς ἔλεγεν, ὅτι ἔχασε τὴν φωνήν. Οἱ δ' εὐφρεῖς χλευάζοντες ἔλεγον, ὅτι οὐχὶ ὑπὸ συνάγχης, ἀλλ'

1. Περὶ Ἀλεξάνδρου τύχης ἡ Ἀρετῆς Πλουτάρχου ΥΠΙ.

2. Ἀπόπειρα ἐθνικῆς αὐτοκτονίας Κ. Παπαρρηγοπούλου.

3. Ὁ Ἀρχαῖος ὁ Μεσαιωνικὸς καὶ ὁ Νέος Ἑλληνισμὸς Κ. Παπαρρηγοπούλου.

4. Ἱστορία Παπαρρηγοπούλου Τομ. Γ' σελ. 355.

5. Πλουτάρχου Πολιτικά παραγγέλματα ΧΙΥ.

6. Πλουτάρχου Δημοσθένη ΧΧ.

7. Πλουτάρχου ἅπαντα, τομ. ε', σελ. 163.

ὑπὸ ἀργυράγχης κατὰ τὴν νύκτα προσεβλήθη.² Ὑστερον δ' ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ ἀντιληφθέντος τὴν δωροδοκίαν, ὁ Ἄρπαλος ἀπεπέμφθη, ὁ δὲ Δημοσθένης κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πεντήκοντα ταλάντων καὶ ἐνεκλείσθη εἰς ἓν δεσμοτήριον καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν φυλακὴν, κατ' ἄλλους μὲν ἀπέδρασε, κατ' ἄλλους δὲ διηκολύνθη νὰ δραπετεύσῃ.⁴ Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δῆλον καθίσταται, ὅτι ἡ κατὰ τῶν Θεσσαλῶν ἐκτοξευθεῖσα αὕτη φράσις ὀφείλεται εἰς τὴν κακότητα τοῦ Δημοσθένους, ὅστις καταστάς ὄργανον τοῦ Βασιλέως τῶν Περσῶν ἐμίσει οὐ μόνον τὸν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους του.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

Ἡ Μητρόπολις, ἥτις κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐκαλεῖτο Παλαιόκαστρον καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ὑπήγετο εἰς τὸν Δῆμον Καρδίτης καὶ ἐπανέκτησε τὸ ὄνομά της πρὸ τριακονταετίας περίπου, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκστρατείας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῆς Τροίας, ἢ δὲν ὑπῆρχεν, ἢ ἦτο ἀσημον χωρίον, διότι οὐδαμῶς ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν Θεσσαλικῶν πόλεων, αἵτινες μετέσχον τῆς ἐκστρατείας, ὡς ἡ Τρίκκη, ἡ Ἰθώμη καὶ ἡ Οἰχαλία. Φαίνεται δ' ὅτι ἤρξατο ἀκμάζουσα μετὰ τὰ Τρωϊκά. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκστρατείας κατὰ τῆς Τροίας ἡ Ἑλλάς ὑπέστη πολλὰς μεταναστεύσεις καὶ μετοικεσίας. Ἡ ἐκ τῆς Τροίας ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων πολλὰς διήγειρε στάσεις. Πολλοὶ δ' ἐμφύλιοι ταραχαὶ συνέβησαν εἰς πολλὰς πόλεις, συνεπεία τῶν ὁποίων οἱ ἐκδιωκόμενοι μετέβαινον νὰ κτίσωσιν ἄλλας. Ἀποτέλεσμα δὲ τούτου ἦτο πόλεις ἀπὸ μεγάλαι νὰ γίνωνται μικραί, ὡς ἡ Ἰθώμη, ἥτις, ἐνῶ ἦτο μεγάλη καὶ πολλή, μετεβλήθη εἰς χωρίον καὶ ὑπήχθη εἰς τὴν χώραν τῶν Μητροπολιτῶν, καὶ ἄλλαι νὰ καταστραφῶσιν, ὅπως ἡ Ἄρνη, ἥτις ἦτο κτισμένη εἰς τὴν ὀρεινὴν τοποθεσίαν Πύργο Ματαράγκας, ἀπέχουσιν τῆς Καρδίτης περὶ τὰ δέκα χιλιόμετρα καὶ ἦς οἱ κάτοικοι ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν καὶ εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ἐκτίσθη τὸ Κιέριον.¹

Ἡ Μητρόπολις πρῶτον μὲν συνώκιστο ἐκ τριῶν ἀσημάντων πολιχνίων, κατόπιν δὲ προσετέθησαν καὶ ἄλλαι, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἰθώμη,² χωρίον κατὰ τὸν Στράβωνα Ἐρυμνὸν καὶ τῷ ὄντι κλωμακόν, ἰδρυμένον μεταξὺ τεσσάρων φρουρίων, ὡς ἐν τετραπλεύρῳ κειμένων Τρίκκης τε καὶ Μητροπόλεως καὶ Πελινναίου (Κλοκωτοῦ) καὶ Γόμφων καὶ κατέστη σημαίνουσα Πολι-

8. Πλουτάρχου Δημοσθένει XY.

9. Πλουτάρχου Δημοσθένει XY.

10. Πλουτάρχου Δημοσθένει XXYI.

1. Θουκυδίδου, τομ. Α' 12.

2. Στραβῶνος γεωγραφικὰ διδλ. Θ', σελ. 17.

τεία, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι εἶχεν ἓνα Ἰππαρχον, δηλαδὴ ἀνώτερον στρατιωτικὸν ἄρχοντα τῶν ἱππικῶν δυνάμεων, ὑπήγετο δ' εἰς τὴν Θεσσαλίῳτιδα. Ὑπῆρχε δ' ἐν αὐτῇ καὶ Ναὸς τῆς Ἀφροδίτης. Ὁ Β. Δούσμανης ἐπισκεφθεὶς τὰ χωρία βάσει τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Καίσαρος κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μάχη μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηίου ἐγένετο εἰς τὸ πρὸ τῆς Μητροπόλεως Πεδίον.³

Ὁ Καίσαρ ἡττηθεὶς εἰς τὸ Δυρράχιον ἔφθασεν εἰς τοὺς Γόμφους, οἵτινες προέβαλον ἀντίστασιν, ἐκπορθήσας δ' αὐτοὺς ἐπέτρεψε τὴν διαρπαγὴν εἰς τὸν στρατὸν του, ὅστις πάσχων ἐκ τινος νόσου ἐθεραπεύθη, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἐκ τῆς οἰνοποσίας. Μετὰ δὲ τοῦτο φθάνει εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἥτις πληροφορηθεῖσα τὰς καταστροφὰς ἃς ἔπαθον οἱ Γόμφοι, ἤνοιξε τὰς πύλας εἰς αὐτόν, ὅστις ἔστησεν ἐκεῖ τὸ στρατόπεδόν του εὐρὺν κατάλληλον τὴν θέσιν καὶ ἐκεῖ ἀνέμενε τὴν ἄφιξιν τοῦ Πομπηίου. Ὁ Πομπηῖος φθάσας εἰς τὴν Λάρισαν δι' ἄλλης ὁδοῦ, ὅπως ἐνῶθῃ μετὰ τοῦ Σκιπίωνος, ἐκ Λάρισης ἐπῆλθε καὶ ἀντεστρατοπέδευσε τῷ Καίσαρι ἰδρύσας τὸ Στρατόπεδόν του εἰς τὰς ὑπωρείας ὑψηλοτάτων ὀρέων καὶ εἰς ἀπόστασιν 30 σταδίων δηλαδὴ περὶ τὰ 5.555 μέτρα. Φαίνεται δὲ στρατοπεδεύσας παρὰ τὸν ὀρεινὸν ὄγκον Γούβα τοῦ χωρίου Ρούσου, ἵνα φράξῃ τῷ Καίσαρι τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὁδόν, διότι οὗτος ἐζήτει στήριγμα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, πρὸς ἣν εἶχε στείλει τὸν Φούφιον Καληνόν, ἐκ Μητροπόλεως δ' ἠδύνατο κάλλιστα νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν Κοιλιάδα τοῦ Ὀνώχονου (πενταμύλη) καὶ ν' ἀνέλθῃ οὕτω εἰς τὸ ὀροπέδιον τῆς λίμνης Ξυνιάς, διότι ἡ διὰ τῆς πεδιάδος πορεία δὲν ἦτο ἀσφαλὴς δι' αὐτόν, στερούμενον ἱππικοῦ. Ὁ Καίσαρ εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του γράφων περὶ τῆς παρατάξεως τοῦ Πομπηίου ἀναφέρει, ὅτι τὸ δεξιὸν τοῦ ἀντιπάλου κέρας προήσπιζε ποτάμιον τι δυσβάτους ὄχθας ἔχον. Τὸ Ποτάμακι δὲ τοῦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο ὁ ποταμὸς Καράμπαλη, ὁ διερχόμενος ἀνατολικῶς τῆς Γούβας καὶ τοῦ ὁποίου αἱ ὄχθαι εἰς τὸ σήμερον αὐτὸ καὶ ἤδη εἶναι δύσβατοι. Ἡ δύναμις τοῦ Πομπηίου ἀνῆρχετο εἰς 7.000 ἱππεῖς καὶ 45.000 πεζοὺς, ἐνῶ ἡ τοῦ Καίσαρος ἀνῆρχετο εἰς 1.000 ἱππεῖς καὶ 22.000 πεζοὺς. Καὶ ὅμως ὁ Καίσαρ ἐνίκησεν χάρις εἰς τὸ ἐξῆς στρατήγημα:

Ὁ Καίσαρ γνωρίζων, ὅτι τὸ ἱππικὸν τοῦ Πομπηίου ἀπετελεῖτο ἀπὸ νέους, κόμην τρέφοντας πρὸς κόσμον τῆς ἀνθηρᾶς καλλονῆς των, διέταξε τοὺς πεζοὺς του νὰ μεταχειρίζωνται τὰ ἀκόντια των πρὸς τὰ ἄνω σκοπεύοντες εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ἱππέων, πιστεύων, ὅτι τοιαύτας πληγὰς πρὸ πάντων θ' ἀπέφευγον καὶ δὲν θὰ ὑπέμενον φοβούμενοι τὸν παρόντα κίνδυνον, συγχρόνως καὶ τὴν μέλλουσαν ἀσχημίαν. Τοῦτο καὶ τῷ ὄντι συνέβη οἱ ἱππεῖς δὲν ὑπέφερον τὰ ἀκόντια πρὸς τὰ ἄνω σκοπεύοντα, οὐδ' ἐ-

3. Β. Δούσμανη Ἱστορία τῆς Θεσσαλίας διδλ. Α', σελ. 154.

τόλμουν νὰ ἰδῶσι τὸν σίδηρον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των καὶ ἐστρέφοντο ὁπίσω καὶ ἐκάλυπτον τὰ πρόσωπά των, ὅπως τὰ προστατεύσωσι καὶ τέλος ἐτράπησαν εἰς φυγὴν αἰσχίστην πρὸς τὸν μεταξὺ Γούβας καὶ τοῦ χωρίου Ἁγίος Γεώργιος αὐχένα, τὸ πᾶν καταστρέψαντες, διότι εὐθύς οἱ τούτους νικήσαντες περιεκύκλωσαν τοὺς πεζοὺς τοῦ Πομπηίου, καὶ ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν κατὰ νῶτον τοὺς κατέκοψαν.⁴ Ἡ γνώμη δ' ὅτι ἡ μάχη ἐγένετο εἰς τὴν Φάρσαλον ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι εἰς ἅπαν τὸ ἀπὸ Φαρσάλου μέχρι καὶ πέραν τῆς Μητροπόλεως πεδῖον ἐδίδον τὴν ὀνομασίαν τὰ πεδία τῶν Φαρσάλων.⁵ Ὁ,τι δ' ἡ μάχη ἐγένετο εἰς τὸ περὶ τὴν Μητρόπολιν πεδῖον ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν περὶ ταύτην γηλόφων, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἢ τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λεγόμενα πολυάνδρια, δηλαδὴ ὁμαδικοὶ τάφοι, μετὰ τὰς μάχας γινόμενοι.

Ὁ Καίσαρ θέλων νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸ ἔθνος τῶν Θεσσαλῶν, εἰς τὴν χώραν τῶν ὁποίων κατήγαγε τόσον περιφανῆ νίκην ὡς δῶρον νικητήριον ἀφῆκε τοὺς Θεσσαλοὺς ἐλευθέρους, συνεχώρησε δὲ καὶ τοὺς Ἀθηναίους, ζητήσαντας συγγνώμην, εἰπὼν «ποσάκις ὑμᾶς ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀπολλυμένους ἢ δόξα τῶν προγόνων περισώσει;»⁶

Λ Α Ι Σ

Κατὰ τὸν WILL. DURANT ὅσαι πόλεις διεξεδίκουν τὸν Ὀμηρον, ἄλλαι τόσαι ἤριζον διὰ τὴν τιμὴν, ὅτι ἐγέννησαν τὴν Λαΐδα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν τόπον, ὅπου ἐφονεύθη, δὲν ἐγεννήθη μικροτέρα ἔρις.

Ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι «Ἡ Λαῖς ἡ αἰοιδίμος καὶ Πολύκρατος ἐρωτευθεῖσα τὸν Ἱππόλοχον τὸν Θεσσαλὸν ἐγκατέλειψε κρυφίως τὸν Ἀκροκόρινθον καὶ τὸν μέγαν στρατὸν τῶν ἐραστῶν καὶ τὸν ἠκολούθησεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅπου αἱ γυναῖκες ὑπὸ φθόνου καὶ Ζήλου κινούμεναι τὴν ὠδήγησαν εἰς τὸ Ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὴν ἐφόνευσαν. Τὸ δ' ἱερὸν ἐκαλεῖτο ἐκτοτε ἀνδροφόνον.¹ Ἀλλ' οὐδὲν περ τοῦ τόπου, ὅπου ἐφονεύθη ἀναφέρει. Ὁ Θεόδωρος Ἀξενίδης λέγει «ὅτι ὀλίγον ἔξω τῆς Λαρίσης εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου τὸ ἐξωκκλήσιον τῆς Ἀγίας Μαρίνης, ἴσως εὕρισκετο τὸ Ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης, ὅπου ἐλιθοβολήθη ἡ Λαῖς, πλησίον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε καὶ τὸ ἐπιτύμβιον μνημεῖον αὐτῆς, ἔχον ὡς διακριτικὸν γνώρισμα λιθίνην ὑδρίαν καὶ φέρον τὸ ὠραιότατον ἐπίγραμμα. «Τῆσδε ποθ' ἡ μεγάληλαυχος ἀνίκητος τε πρὸς ἀλκὴν Ἑλλάς ἐδουλώθη κάλεσι ἰσοθέου Λαΐδος,

ἣν ἐτέκνωσεν ἔρως, θρέψεν δὲ Κόρινθος, κεῖται δ' ἐν κλεινοῖς Θεσσαλικοῖς πεδίοις» στηριζόμενος δ' εἰς τὸν Ἀθηναῖον λέγοντα «δείκνυσθαι δ' αὐτῆς τάφον παρὰ τὸν Πηνειόν», καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ «κατάλευσις» αὐτῆς εἶχε γίνῃ πλησίον τῆς Λαρίσης.²

Διὰ νὰ ἦτο ὀρθὴ ἡ ἄποψις αὕτη, θὰ ἔπρεπε ὁ Ἀθηναῖος, ὃν ἐπικαλεῖται, νὰ ἔλεγε δείκνυσθαι δ' αὐτῆς τάφον ἐν Λαρίσῃ, ἢ ἐγγὺς τῆς Λαρίσης, διότι ἡ φράσις παρὰ τὸν Πηνειόν, λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν ὅτι ὁ Πηνειὸς διασχίζει ὁλόκληρον τὴν Θεσσαλίαν, οὐδὲν ἀποδεικνύει. Αἱ φράσεις παρὰ τὸν Πηνειόν, ἢ ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ οὐδαμῶς ἐντοπίζουν τὴν θέσιν. Ἡ Γενικὴ δ' αὕτη ἐκφρασις ὠδήγησε τὸν Ἀγγλον Ἀρχαιολόγον καὶ ἱστορικὸν FARIEL τὸν ταξιδεύσαντα ἐν Ἑλλάδι, νὰ θεωρῇ ὡς κέντρον τῆς Ἀνοσίας Ἀφροδίτης ἐν Θεσσαλίᾳ τὴν Φάρσαλον. Τὸν δὲ D'U·MMIER νὰ τοποθετῇ τὸν τάφον τῆς Λαΐδος εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἑστιαϊώτιδος Τρίκην.³

Ἀνεγράφη ὅτι ὁ εἰς τὸ χωρίον Γεωργικὸν (Τσαούσι) περὶ τὸ 1921 ἐλθὼν εἰς τὸ φῶς θολωτὸς βασιλικὸς βασιλικὸς τάφος τῶν Μηκηναϊκῶν χρόνων (1.500 π.Χ.) ὡς λέγεται, εἶναι τῆς Λαΐδος, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν πραγματικότητα, ἀφοῦ ἡ Λαῖς ἤκμασε τὸν 4ον αἰῶνα π.Χ.

Ὁ δὲ Λάμπρος Καταφυγιώτης γράφει τὰ ἑξῆς: «οἱ ἀρχαῖοι Θεσσαλοὶ ἐφημίζοντο διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὰς διασκεδάσεις. Αἱ ὠραιώτεροι ἑταῖραι, ποὺ ἤρχοντο ἀπὸ τὴν Ἀσίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπρεπε νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πλοῦσια σπῖτια τῶν Θεσσαλῶν. Ἡ περίφημος Λαῖς ἔζησε καὶ πέθανε μέσα εἰς τὰ παλάτια τῆς Μητροπόλεως.⁴

Ὁ εὐρεθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 1909 ἐν Μητροπόλει (Παλαιοκάστρῳ) ἀρχαῖος τάφος, τόσον πλούσιος εἰς κοσμήματα καὶ πολυτίμους λίθους, καὶ ὁμοῖος τοῦ ὁποίου εἰς περιεχόμενον εἶναι ζήτημα, ἂν εὐρέθῃ δεύτερος ἐν Θεσσαλίᾳ, ὥστε μόνον μιᾶς πλουσιωτάτης ἑταίρας ἡδύνατο νὰ εἶναι, ἤγαγε πολλοὺς νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι ἦτο τῆς Λαΐδος. Ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης συνηγορεῖ καὶ τὸ ὅτι κατὰ τὸν Στράβωνα ὑπῆρχε ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐν Μητροπόλει, ὡς καὶ ἡ ἐν Μητροπόλει ὑπάρχουσα παράδοσις, ὅτι ἐν αὐτῇ ἐφονεύθη ἡ Λαῖς, ἡ δὲ πείρα ὑποδεικνύει, ὅτι μία παλαιὰ παράδοσις δὲν πρέπει νὰ ἀπορρίπτεται πολὺ εὐκόλως. Οἱ εὐρόντες τὸν τάφον τοῦτον, διένειμον μεταξὺ των τὰ ἐν αὐτῷ ἀντικείμενα, ἀλλὰ, γνωσθείσης τῆς ἐήρσεως τοῦ τάφου ἠναγκάσθησαν νὰ παραδώσωσιν μέρος τούτων, τὰ πλεῖστα ὁμῶς ἀπέκρυψαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν παραδοθέντων ἀρκετὰ ἠκρωτηρίασαν, στερήσαντες τὸ Δημόσιον κατὰ τὴν Εἰσαγγελικὴν πρότασιν ὄν-

4. Πλούταρχου I. Καῖσαρ XY.

5. Β. Δούσμανη - Ἱστορία τῆς Θεσσαλίας βιβλίον Α', σελ. 157.

6. Β. Δούσμανη - Ἱστορία τῆς Θεσσαλίας βιβλίον Α', σελ. 176.

1. Πλούταρχου Ἑρωτικὸς XXI.

2. Θ. Ἀξενίδου ἢ Πελασγίς Λάρισα καὶ ἡ Ἀρχαία Θεσσαλία, σελ. 173—174.

3. Θ. Ἀξενίδου ἢ Πελασγίς Λάρισα καὶ ἡ Ἀρχαία Θεσσαλία, τόμ. Β', σελ. 174, σημ. 3.

4. Λάμπρου Καταφυγιώτου Ἱστορία τῆς Θεσσαλίας καὶ οἱ Θεσσαλοὶ ἀγρόται, σελ. 113.

τως αρχαιολογικῶν εὐρημάτων διά τε τὴν ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν καὶ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν. Κατὰ δὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 209 τῆς 3ης Ἰουλίου 1909 Βούλευμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημ)κῶν Καρδίτης, διὰ τοῦ ὁποίου παρέμφθησαν οἱ ἀρχαιοκάπηλοι εἰς τὸ Κακουργιοδικεῖον, τὰ παραδοθέντα εὐρήματα τὰ ὅποια ἦσαν τὰ εὐτελέστερα ἦσαν τὰ ἑξῆς: 1) χρυσοῦν ἀρχαῖον ἀντικείμενον σχήματος καὶ πάχους εἰκοσαλέπτου νομίσματος, 2) ψέλλιον χρυσοῦν μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ πολυτίμων λίθων, μία ἄλυσος, χρυσοῦν περιδέριον μετὰ μικρῶν χρυσῶν ἀγαλματίων καὶ πλακῶν, ἐφ' ὧν ὑπῆρχον λίθοι πολύτιμοι, ἡρτημένων πάντων διὰ κρίκων ἐπὶ τῆς λύσεως ὑπῆρχε λίθος πολύτιμος (μπρελάντι) μεγαλύτερος ἀμυγδάλου μεγίστης ἀξίας.

3) Τεμάχιον ἀργυροῦν ἐξ ἀγγείου φέροντος εἰς τὰς παρεῖας γλυφὴν κεφαλὴν παριστάνουσαν γυναῖκα.

4) Ζεῦχος ἐνωτίων χρυσῶν μεγάλης ἀξίας.

5) Λίχνος ἀρχαῖος ἀργυροῦς.

6) Δύο λίθοι πολύτιμοι μεγίστης ἀξίας (Ρουμπίνια) ἐπὶ χρυσοῦς βάσεως.

7) Τεμάχια ἐξ ἀρχαίου κατόπτρου.

8) Δύο ἀγάλματα χρυσᾶ, ὧν ἕκαστον μὲ πτέρυγας μήκους δέκα ἐκατοστῶν.

9) Δακτύλιος χρυσοῦς μὲ πολύτιμον λίθον.

10) Χρυσὴ Ζώνη μετὰ πολυτίμων λίθων.

11) Δέκα πολύτιμοι λίθοι, ἐξ ὧν οἱ δύο μεγάλοι ἀφαιρεθέντες ἐκ τοῦ Ζεύγους τῶν χρυσῶν ψελλίων.

Ὅ,τι δὲ ἀπεκρύβησαν τὰ περισσότερα προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ ὅτι, ἐνῶ ὁ ἱερεὺς πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κορώνης Χριστοφόρου Παπαδρεοπούλου παρέδωκεν εἰς τὸν ἀνακριτὴν ὅλα τὰ ἐκ τῆς διανομῆς, ὡς ἰσχυρίσθη, περιελθόντα εἰς χεῖρας τοῦ ἀρχαῖα εὐρήματα, γενομένης ἐρεῦνης ἀργότερον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ εὐρέθη ἀρχαῖος λύχνος ἀργυ-

ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

·ΙΛΛΡΛ

Ἡ Θεσσαλία, κατακτηθεῖσα ἐπὶ Μουράτ τοῦ Β' ὑπὸ τοῦ Τούρκου Στρατηγοῦ Τουραχάν κατὰ τὸ 1473, ἀπηλευθερώθη τὸ 1821 μετὰ τὴν σύμβασιν τῆς 10 Ἰουνίου 1881 μετὰ τὴν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας πρὸς ἐκτέλεισιν τῆς συμβάσεως Κωνσταντινουπόλεως τῆς 24 Μαΐου 1881 περὶ ἐπεκτάσεως τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 τὰς πρὸς συμμετοχὴν εἰς αὐτὴν τάσεις τοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας κατέπνιξαν ἐκάστοτε ἐν τῇ γενέσει των ὁ πολυπληθεὶς ἐγχώριος φανατικὸς Τουρκικὸς πληθυσμὸς καὶ τὰ ἀφικνούμενα ἐκάστοτε ἀνέπαφα στρατεύματα.

Ὁ Ἀσπροπόταμος ἐξεγερθεὶς ὑπὸ τοὺς Ν. Στουρνάραν, Ἀθ. Μάνδαλον. Χριστόδουλον Χατζηπέτρον καὶ Λιακατσάν καὶ προσβληθεὶς ὑπὸ μεγάλων δυνάμεων ἠναγκάσθη νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα.

Τὰ ἄγγραφα κατεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐκ Λαρίσης ὀρμηθέντος Μαχμοῦτ Πασᾶ Δράμαλη καὶ ἡ Μαγνησία ὑπὸ τοῦ ἐκ Λαρίσης ἐπελθόντος Μελέκ Πασᾶ.¹

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Μεγάλου ἀγῶνος κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις περὶ κανονισμοῦ τῶν βορείων συνόρων τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους αἱ τρεῖς μεγάλαι προστάτιδες Δυνάμεις Ἀγγλία, Γαλλία, Ρωσία, ἀναγνωρίσασαι τὰς παντοειδεῖς θυσίας τῆς Θεσσαλίας καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς, ἐπρότειναν διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Μαρτίου 1828 ὑπομνήματος τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ πρέσβεως τῆς αἰγγλίας ὡς ὄριον τὴν γραμμὴν Βόλου, Ἄρτης, ἀλλὰ τοῦτο ἀντεκρούσθη ἐντόνως ὑπὸ τῆς Τουρκίας.

Τῇ ὁδηγίᾳ ὁμως καὶ τῇ ὑποκινήσει τῶν ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων καὶ τῇ συμμετοχῇ ἐπικουριῶν ἐξ Ἑλλάδος ἡ Θεσσαλία ἐνήργησε τρεῖς τοπικὰς ἐπαναστάσεις κατὰ τῆς Τουρκίας, τὴν τοῦ 1854, τὴν τοῦ 1867 καὶ τὴν τοῦ 1878.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1854 μικρὸν ἐπαναστατικὸν σῶμα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χατζηπέτρου κατετρώπωσε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ ἔτους τούτου ἑπτὰ χιλιάδας Αἰγυπιακοῦ στρατοῦ, ἐν δὲ τῷ Πηλῷ σῶμα 310 ἐθελοντῶν ἔδρασε ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ταγματάρχου τῆς Χωρ)κῆς Ν. Φιλαρέτου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη, ἥτις ἡδύνατο νὰ ἐνσαρκωθῇ καθ' ὅλην τὴν Ἡπειροθεσσαλίαν καὶ νὰ ἐπιφέρῃ αἰσιον ἀποτέλεσμα, ἐπνίγη ὅχι ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν Τούρκων, ἀλλ' ὑπὸ τῆς καλοκαγαθίας τῶν ἰσχυρῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, αἵτινες, ἐνδιαφερόμεναι νὰ ζῇ ἀκόμη τὸ Ὄθωμανικὸν κράτος ἐν Εὐρώπῃ, ἡμπόδισαν τὴν Ἐλευθέραν Ἑλλάδα νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ὑποδούλων τέκνων τῆς διὰ ναυτικοῦ ἀποκλεισμοῦ εἰς Πειραιᾶ.²

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1867 οὐδὲν ἀπολύτως ἐγένετο, διότι κατεπνίγη αὕτη ἐν τῇ γενέσει τῆς.

Τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ ἀπελευθέρωσις, παρεσκεύασεν ἡ μυστικὴ ἐταιρία «Ἀδελφικὴ Ἐνωσις» τελοῦσα ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Κ. Ἰσχομάχου λοχαγοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ καὶ αἱ ἐν Ἀθήναις ἐδρεύουσαι Ἐθνικὴ Ἀμυνα καὶ Ἀδελφικὴ ἐνότης, ἐνωθεῖσαι βραδύτερον ἅπασαι καὶ ἀποτελέσασαι τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν.³

Μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου τῆς 1) 13 Ἰουλίου 1878 τὴν ἀφορῶ-

1. Γ. Φαρμακίδου ἡ Λάρισα, σελ. 229.

2. Ἄπαντα Κρυστάλλη, σελ. 449.

3. Γ. Φαρμακίδου ἡ Λάρισα, σελ. 231, 235.

σαν τὴν ρύθμισιν τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου καὶ περιλαβοῦσαν διατάξεις πρὸς ἐπίλυσιν διαφορῶν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἀναφερομένων εἰς ἸΓ Πρωτόκολλον τῶν συνεδριάσεων τοῦ ἐν Βερολίνῳ Συνεδρίου, ἐπειδὴ αἱ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας διεξαχθεῖσαι διαπραγματεύσεις δὲν ἀπέβησαν τελέσφοροι, αἱ δυνάμεις εἰς τὴν ἀπὸ 3) 15 Ἰουλίου 1880 ἀνακοίνωσιν ἐπόμεναι εἰς τὸ πνεῦμα καὶ γράμμα τοῦ ἸΓ Πρωτοκόλλου καθώρισαν τὰ ὅρια μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ἡ δ' Ἑλλάς διὰ τοῦ ἀπὸ 1) 16 Ἰουλίου 1880 ἐγγράφου ἀπεδέχθη τὴν ὀρισθεῖσαν ὁροθετικὴν γραμμὴν. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπὸ 26 Μαρτίου—7 Ἀπριλίου 1881 διακοινώσεως τῶν αἱ δυνάμεις ἐτροποποίησαν ἐπὶ τὰ χεῖρῳ διὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν, τὴν δὲ διακοίνωσιν ταύτην ἀπεδέχθη ἡ Ἑλλάς διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Μαρτίου — 12 Ἀπριλίου 1881 ἐγγράφου καὶ τῇ 24 Μαΐου 1881 ἐγένετο ἡ σύμβασις Κωνσταντινουπόλεως περὶ ἐπεκτάσεως τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων καὶ τῇ 10 Ἰουνίου 1881 ὑπεγράφη ἡ σύμβασις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς 24 Μαΐου 1881.

Η ΚΑΡΔΙΤΣΑ

Ἡ Ἱστορία τῆς Καρδίτης δὲν ἀνέρχεται, ὅπως ἄλλων πόλεων, εἰς μακρινὰς παραδόσεις, πού φθάνουν εἰς τοὺς μυθικοὺς χρόνους, οὔτε δ' ἀναφέρεται ὑπὸ Ἀρχαίου Συγγραφέως πόλις ἐν τῷ σημείῳ, ἐνθα, εἶναι κτισμένη ἡ Καρδίτσα. Καὶ φυσικὸν εἶναι τοῦτο, ἀφοῦ ἡ φύσις, τοῦ ἐδάφους δὲν προσεφέρετο διὰ τὴν δημιουργίαν φρουρίου πρὸς προστασίαν τῆς πόλεως ἀπὸ ἐπιδρομὰς τῶν ξένων, αἵτινες ἦσαν συχναὶ καὶ Ἀκροπόλεως πρὸς προστασίαν τῆς πόλεως ἀπὸ ἐπιδρομὰς τῶν ξένων, αἵτινες ἦσαν συχναὶ καὶ Ἀκροπόλεως πρὸς προστασίαν τῶν εὐγενῶν χωροδεσποτῶν ἀπὸ τὰς συχνὰς ἐξεγέρσεις τῶν πενεστῶν.

Ὅλαι δ' αἱ ὑπὸ τῶν Ἀρχαίων Συγγραφέων ἀναφερόμεναι πόλεις, ἡ Μητρόπολις, ἡ Ἰθώμη, οἱ Γόμφοι, ἡ Τρίκκη, τὸ Αἰγίνιον, ἡ Φάρσαλος, τὸ Κιέριον, ἡ Ἀρνη κλπ. ἦσαν κτισμέναι εἰς τοποθεσίας φύσει ὀχυρὰς καὶ ὄχι εἰς τὰ πεδινὰ μέρη.

Ἡ Καρδίτσα, κειμένη εἰς τὴν Δυτικὴν Θεσσαλίαν, εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς πεδιάδος καὶ εἰς ἀπόστασιν 10 περίπου χιλιομέτρων ἀπὸ τὰς ὑψωρεῖας τῶν διακλαδώσεων τῆς Πίνδου καὶ ἔχει ὑψόμετρον ἀπὸ τῆς θαλάσσης 110.2 μέτρων. Τὸ δ' ἔδαφος, ἐφ' οὗ ἐκτίσθη ἀπεῖχε τόσον ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ Κιέριον περὶ τὰ δέκα χιλιόμετρα, ἀνῆκε δὲ μᾶλλον εἰς τὴν Μητρόπολιν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ μὲν Μητρόπολις πρὸς δυσμὰς δὲν εἶχε γαίας καλλιεργησίμους καὶ ἐπόμενον ἦτο νὰ στραφῇ πρὸς ἀνατολὰς, τὸ δὲ Κιέριον, κείμενον ἐπὶ ὀχυρᾷ ὀρεινῇ τοποθεσίᾳ, εὐρισκομέ-

νης εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος, ἡδύνατο νὰ ἔχη καλλιεργησίμους ἐκτάσεις πρὸς ὅλα τὰ σημεία τοῦ ὀρίζοντος. Ὅτι δὲ μεταξὺ τῆς Μητροπόλεως καὶ τοῦ Κιερίου οὐδεμία ἄλλη πόλις ὑπῆρχεν ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1ου μ.Χ. αἰῶνος εἰς τὴν πόλιν τῆς Λαρίσης διεξήχθη ἐνώπιον τοῦ Θεσσαλικοῦ Συνεδρίου σημαντικὴ δίκη διὰ τὰς συνοριακὰς διαφορὰς αὐτῶν, ἥτις ἀπέβη πρὸς ὄφελος τοῦ Κιερίου διὰ ψήφων 298 ὑπὲρ 31 κατὰ καὶ 5 ἀκύρων.¹

Ἀνατολικῶς καὶ εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς χιλιομέτρου ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς πόλεως ὑπάρχει ὁ ποταμὸς Καράμπαλη, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὸ ὄρος Ἰταμος, διακλάδωσιν τῆς Πίνδου.

Ἀνατολικῶς δὲ τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ εἰς ἀπόστασιν χιλιομέτρου περίπου διέρχεται ὁ ποταμὸς Καλέτζη, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὴν χαράδραν, τὴν εὐρισκομένην κάτω ἀπὸ τὰ τρία σύνορα τῶν χωρίων Μολόχας Λακρεσίου καὶ Ἀηιδέας καὶ κατωτέρῳ ἐνισχυόμενος ἀπὸ τὰς πηγὰς Καναβοῦ καὶ Γοῦσι ἐνοῦται εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς χιλιομέτρου ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Καρδίτης—Λαρίσης μὲ τὸν ποταμὸν Καράμπαλη εἰς τὴν θέσιν Σμίξη καὶ ἐκεῖθεν ἀμφοτέρω ἡνωμένοι ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Πάμισσον, παραπόταμον τοῦ Πηνειοῦ.

Δυτικῶς τῆς πόλεως ὑπῆρχεν ὁ χεῖμαρρος Βαλισιάκα, ὅστις ἐσχηματίζετο νοτίως τοῦ δάσους Παπαράτζας ἐκ τῆς ἑνώσεως τῶν ρεμμάτων Ἀγίου Γεωργίου καὶ Πορτίτης καὶ κατωτέρῳ ἐχύνετο εἰς τὸν Πάμισσον. Ὁ χεῖμαρρος οὗτος μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων ἔπαυσεν ὑφιστάμενος.

Οἱ ἀνωτέρω ποταμοὶ στερούμενοι κοίτης τεχνικῶς ἀσφαλοῦς, κατὰ τὸν χειμῶνα ἐξεχείλιζον καὶ ἅπασαι αἱ περὶ τὴν πεδιάδα ἐκτάσεις ἐλιπαίνοντο ἀπὸ τὴν ἰλὺν αὐτῶν, καθιστάμεναι εὐφορώταται. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς διὰ πλημμυρῶν λιπάνσεως ὑπεστηρίχθη ὑπὸ σοβαρῶν ἐπιστημόνων ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ὁποίων ἦτο ὁ Τσαλίκηρ, ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, προσωπικὸς φίλος τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Συνίστατο δὲ εἰς τὴν διευθέτησιν τῆς κοίτης τῶν ποταμῶν κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ γίνωνται μὲν αἱ πλημμύραι, διὰ νὰ λιπαίνωνται οἱ ἀγροί, ἀλλὰ νὰ ἀποσύρωνται τὰ ὕδατα ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρων, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον παρεδέχθη ὁ Βενιζέλος, ὅταν δ' ὁ Βενιζέλος ἐζήτησε δάνειον ἀπὸ τὸν Ἀγγλον Τραπεζίτην XAMBRO καὶ οὗτος ἐζήτησεν ὡς ἀντάλλαγμα νὰ τῷ ἀνατεθῶσι τὰ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα τῆς Θεσσαλίας, ὁ Βενιζέλος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ δάνειον ἐδέχθη ν' ἀνατεθῶσι εἰς αὐτὸν τὰ ὀριστικὰ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα, ὄχι ὅμως καὶ τὰ προσωρινὰ καὶ οὕτως ὁ XAMBRO ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα τοῦ Βενιζέλου, ὅστις ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν προσωρινῶν ἔργων θὰ ἔλυσεν ὀριστικῶς τὸ ζήτημα τῶν ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων. Βάσει

1. Πελασγίς Λάρισα καὶ Ἀρχαία Θεσσαλία Θ. Ἀξενίδου, τομ. Β', σελ. 60.

δὲ τοῦ σχεδίου τούτου τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἐγένετο ὁ Πανθεσσαλικὸς Ἀναγκαστικὸς Συνεταιρισμός, ὅστις ἤρξατο τοῦ ἔργου καὶ ἀπηλλοτριώθησαν ὅλα τὰ ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ ὑπάρχοντα νταϊλιάνα (νησί-δες), τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν ἀλιείαν, καταστάσης οὕτως εὐχερεστέρας τῆς ροῆς τοῦ Πηνειοῦ. Ἀλλ' ἀνεκόπη τὸ ἔργον τοῦ Π.Α.Σ. διότι κατὰ τὸ 1936 ἐπὶ Κυβερνήσεως Μεταξᾶ πρὸ τῆς δικτατορίας τῆς 4 Αὐγούστου 1936 ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ τῶν ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων. Ὁ Λάμπρος Καταφυγιώτης εἰς τὸ ἔργο του ἡ Ἱστορία τῆς Θεσσαλίας¹ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Καρδίτσα ἐδημιουργήθη ὀλίγα χρόνια πρὸ τοῦ 1821. Ἀλλὰ ἡ ἄποψις αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, ὥς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἑξῆς:

✓ Ἐπὶ Μουράτ Β' 1421—1451 ὁ Τουραχάν Μπέης λαβὼν ὡς τιμάριόν* του ὁλόκληρον τὴν Θεσσαλίαν καὶ βλέπων, ὅτι ἡ Τουρκικὴ δύναμις του ἦτο πολὺ μικρὰ καὶ δὲν ἐπέτρεπε νὰ τὴν διατηρήσῃ, ἔστειλεν ἀπεσταλμένους εἰς τὸ Ἰκόνιον καὶ ἔπεισε πέντε, ἢ ἔξ χιλιάδας οἰκογενεῖας νὰ μεταναστεύσωσιν ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅπου παρεχώρησεν εἰς αὐτὰς ἀγροὺς εἰς τὸ μέρος τῆς πεδιάδος. Τμῆμα δὲ αὐτῶν, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν σπουδαιότερων οἰκογενειῶν ἐγκατεστάθη ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἤδη ἡ πόλις Καρδίτσα,² ἥτις ἀπέβη πρωτεύουσα τῶν ἀρχαίων τούτων φυλῶν τοῦ Ἰκονίου, ὥς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἑξῆς ὑπὸ τοῦ Πουκεβίλ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀναφερομένων «ὁ Καραϊσκάκης ἐπιπεσὼν κατὰ σώματος Τούρκων Κονιάρων, οἵτινες ἐβάδιζον ἄδοντες ἄσματα, δι' ὧν παρεκάλουν Ἀλλάχ καὶ Μωάμεθ, ὅπως παραδῶσιν εἰς αὐτοὺς ἀμαχητὶ τὸν Μωρητᾶν, ἵνα ἐπαναφέρωσιν, ὅσον τάχιον εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν τὴν Βιέννην, Ρώμην, τὴν Πετρούπολιν καὶ Μόσχαν, κατέκοψε τοὺς ἀγαθοὺς τούτους πιστοὺς καὶ ἔκαυσε τὴν μικρὰν πόλιν τῆς Καρδίτσης, ἥτις ἦτο πρωτεύουσα τῶν ἀρχαίων τούτων φυλῶν τοῦ Ἰκονίου».

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀγγλου περιηγητοῦ καὶ τοπογράφου Γουλιέλμου Λήκ ἀναφερομένων εἰς τὸ ἐκδοθὲν ἡμερολόγιόν του. Κατὰ τοῦτον ἡ Καρδίτσα εἶχε τῇ 5 Ἰανουαρίου 1810 500—600 οἰκίας σκορπισμένας εἰς μεγάλην ἑκτασιν μὲ μίαν μικρὰν ἀναλογίαν Ἑλληνικὴν. Γνωστοῦ ὁμῶς ὄντος, ὅτι ἐν Καρδίτῃ κατὰ τὸ 1810 κατῴκουν μόνον Τούρκοι, δηλον καθίσταται, ὅτι ὁ Λήκ περιέλαβεν εἰς τὴν Καρδίτσαν καὶ τὰ συνορεύοντα τσιφλίκια τῶν Καμινάδων καὶ Ματαραγκιωτᾶδων, κατοικουμένων ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Χριστιανῶν. Ἀφαιρουμένων δὲ τῶν Χριστιανικῶν οἰκιῶν, αἵτινες δὲν ἔφθανον οὔτε τὰς ἑκατόν, ἡ Καρδίτσα εἶχε κατὰ τὸν ἀνωτέρω χρόνον πεντακοσίας τουλάχιστον Τουρκικὰς οἰκογενεῖας. Ἀλλ' ἀποικισμὸς τόσον Τουρκικῶν οἰκογενειῶν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως

2. Ἱστορία τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τῆς Ἑνετοκρατίας, Γ. Φίνλεϋ, μετάφρασις Μίλτου Γαρίδη, σελ. 165, σημ. 1.

τοῦ 1821 ἦτο ἀδύνατος, οὔτε δὲ καὶ παρὰ συγγραφέως τινος ἀναφέρεται τοιοῦτον τι.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Καρδίτσης ἦτο ἀμιγῆς Τουρκικός, ἀπαγορευομένης τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταστάσεως χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες ἦσαν ἐγκατεστέναι εἰς τὰ ἀνατολικῶς τοῦ मुλαύλακος δύο τσιφλίκια τῶν Καμινάδων καὶ τῶν Ματαραγκιωτᾶδων.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι:

Εἰς τὴν τετράτομον Γεωγραφίαν Παλαιὰν καὶ Νέαν τοῦ Ἀθηνῶν Μελετίου, ἡ ὁποία ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ 1728, λέγεται, ὅτι «μακρὰν τῆς Τρίκκης (Τρικάλων) εἰς διάστημα δύο ὥρων, κατὰ τὴν λεωφόρον εἰς μασχαλοῦρι ἄγουσαν, κεῖται κώμη, Μεσδάνι λεγομένη, εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, εἶναι λίθος, ἔχων ἱππέα ἐσχηματισμένον καὶ ἄνω αὐτοῦ ἐπιγραφὴν τοιαύτην «Κοῖντα Ἀφρόδεισιν τὸν ἑαυτῆς τῆς Ἀνδρᾶν μνήμης χάριν ἀνέθηκε. Ἦρως Χριστὲ χαῖρε». Χυρεταί κοινῶς Μασχολοῦρι πόλις ποτε καὶ πλησιόχωρος μὲ τὴν Μητρόπολιν, Τανῦν Κώμη καὶ τόπος, ὅπου γίνεται ἡ δημοτελὴς Πανήγυρις, διὰ τὰς παντοδαπὰς πραγματείας περὶ τὰς 10 Μαΐου μηνὸς ἀνὰ ἔτος ἐμπόριον περίφημον τῆς Θεσσαλίας», καὶ οὐδαμῶς γίνεται μνεῖα περὶ τῆς Καρδίτσης, οὔτε περὶ ἄλλου χωρίου εὐρισκομένου ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω λεωφόρου. Ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἠθέλησε ν' ἀναφέρῃ τὰ ἱστορικὴν σημασίαν ἔχοντα μέρη καὶ δι' αὐτὸ ἀναφέρει τὴν Μητρόπολιν, ὥς πλησιόχωρον, ἐνῶ αὕτη δὲν εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς λεωφόρου, ἀλλὰ περὶ τὰ πέντε χιλιόμετρα δυτικῶς ταύτης, οὔτε πλησιόχωρος εἶναι, ἀφοῦ ἀπέχει τοῦ Μασχολοῦρι (Χυρεταί) περὶ τὰ εἴκοσι χιλιόμετρα.

Δὲν ἀποκλείεται δὲ καὶ ἡ ἄποψις, ὅτι αὐτός, κληρικὸς ὢν, σκοπῶς παρέλειψε τὴν Καρδίτσαν, κατοικουμένην τότε ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Μωσμεθανῶν.

Ἀνατολικὸν ὄριον τῆς Καρδίτσης ἦτο ὁ मुλαύλαξ, ἐκεῖθεν τοῦ ὁποίου ἦσαν τὰ τσιφλίκια Ματαραγκιωτᾶδες καὶ Καμινάδες, τῶν ὁποίων αἱ οἰκογενεῖαι πᾶσαι χριστιανικαὶ ἐστεγάζοντο εἰς πλινθοκτίστους ἰσογείους οἰκίας ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς οἰκογένειαι εἰς ἐκάστην. οὗτο δὲ δὲν πρέπει νὰ μᾶς φανῇ παράδοξον, ἀφοῦ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν εἰς τὸ ἐν Γερμανίᾳ κτῆμα τοῦ Βίσμαρκ τὸ Κνίπχοφ εἰς τὰς 12 ἀχυροσκεπεῖς οἰκίας του ἐστεγάζοντο εἰς ἐκάστην τούτων τέσσαρες οἰκογένειαι. Κατὰ δὲ τὸ 1865, ὥς ἀναφέρει

3. Πουκεβίλ Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τόμ. Δ' κεφ. Θ4, σελ. 212, μετάφρασις Ξ. Ζυγούρα.

4. Ἡ Θεσσαλία 1805—1810 Γουλιέλμου Λήκ, μετάφρασις Γ. Σπάθη, σελ. 132.

5. Λουτβίχ Βίσμαρκ μετάφρασις Γιάννη Μπεράτη Υ, σελ. 29.

6. Γ. Μάουερ Ἑλληνικὸς Λαὸς, μετάφρασις Χρ. Πράτσικα, τόμ. Α' § 155.

6. Γ. Μάουερ, Ἑλληνικὸς Λαὸς, τόμος Β' § 292.

ὁ Βικέλας εἰς τὰς διαλέξεις καὶ ἀναμνήσεις του, εἰς τὴν πόλιν WILLITON τῆς Ἀγγλίας, ὁμοιάζουσιν μὲ τὰς συνήθεις πόλεις τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, τὰ οἰκήματα ἦσαν ταπεινά καὶ καλαμοστεγῇ.

Κατὰ τὸ 1836 οἱ ἐκ Δρόβιανης τῆς Ἠπειροῦ καταγόμενοι ἀδελφοὶ Κωνσταντῖνος Λάππας, Χρῆστος Λάππας καὶ Γεώργιος Λάππας ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον Καμινάδες. Ὁ δ' ἐκ τούτων Κωνσταντῖνος Λάππας Ζήσας ἐπὶ ἔτη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγνώριζε καλῶς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ ἤξερε καὶ καλὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, δι' αὐτὸ καὶ τῷ ἐδόθη ὁ κληρικὸς τίτλος τοῦ Ἀναγνώστη,* τοῦ ὁποίου ἔργον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ν' ἀναγινώσκη τοὺς ψαλμοὺς καὶ τὰ Εὐαγγέλια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν ὅτι ἦτο μεγάλη ἡ ἀγαραμματοσύνη τῶν κληρικῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ τίτλος τοῦ Ἀναγνώστη ἴστατο πολὺ ὑψηλὰ καὶ τὸν ἐπρότιμων συχνὰ ἀπὸ τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα.⁶ Τοῦτο δὲ συνέβη καὶ μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Λάππαν, ὅστις ἔκτοτε ἐκαλεῖτο Ἀναγνώστης Λάππας. Ὡς δὲ λέγει ὁ Μάουερ⁷ καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ χιλίους ἱερεῖς μόλις οἱ δέκα ἤξευραν νὰ γράφωσιν τὸ ὄνομά των καὶ ὅποιος κατάρθωνε νὰ τὸ γράψῃ ἐθεωρεῖτο ὡς γραμματισμένος καὶ ἔφερεν εἰς ἐνδειξιν, ὅτι εἶναι γραμματισμένος, ἐν μικρὸν μελανόδοχεϊον εἰς τὸ πλευρὸν του (Καλαμαράδες).^{*} Καὶ ἤδη ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ Διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν Σωμάτων καὶ ὀργάνων μεταξὺ τῶν κατωτέρων κληρικῶν συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ἀναγνώστης, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 56 τούτου τὸ ὀφίκιον τοῦ Ἀναγνώστου ἀπονέμεται διὰ χειροθεσίας τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως εἰς φοιτητὰς ἀνωτέρων, ἢ ἀνωτάτων Ἐκκλησ. σχολῶν κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τῶν σπουδῶν αὐτῶν, ἐφ' ὅσον διακρίνονται εἰς αὐτὰς κατὰ τὸ ἦθος καὶ τὴν ἐπίδοσιν, ἢ εἰς εὐσεβεῖς καὶ φιλοκαλούθους νέους, διακρινομένους διὰ τὸ ἦθος καὶ τὴν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀφοσίωσιν. Ὁ Ἀναγνώστης Λάππας ἐπιθυμῶν τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς τῶν οἰκογενειῶν τῶν Καμινάδων ἐπεδίωξε νὰ πείσῃ τὸν Πασᾶν τῶν Τρικάλων, ὅπως ἐπιτρέψῃ τὴν ἐγκατάστασιν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν εἰς τὴν πόλιν τῆς Καρδίτης, τῆς ὁποίας πολλαὶ οἰκίαι ἦσαν κεναὶ λόγῳ ἀναχωρήσεως Τουρκικῶν οἰκογενειῶν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, ἀλλ' ὁ Πασᾶς τῶν Τρικάλων ἐδήλωσεν ἀναρμοδιότητα καὶ τὸν παρέπεμψεν εἰς τὸν Πασᾶν τῆς Λαρίσης, ὅστις τὴν αὐτὴν προέβαλεν ἀναρμοδιότητα. Κατόπιν δὲ τούτου μετέβη διὰ ξηρᾶς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπέτυχε τὴν ἔκδοσιν φερμανίου,* ἐπιτρέποντος ἐγκατάστασιν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἐν Καρδίτῃ, ταυτοχρόνως δ' ἐπέτυχε καὶ τὴν ἔκδοσιν φερμανίου ἐπιτρέποντος τὴν ἰδρυσιν ἐκκλησίας ἐν Καμινάδες, ἀλλὰ παρὰ τοῦτο οὐδεμία οἰκογένεια ἐκ Καμινάδων ἀπεφάσισε τὴν ἐγκατάστασιν ἐν Καρδίτῃ, πλὴν τῆς οἰκογενείας Λάππα, ἥτις κατὰ τὸ 1845 προέβη εἰς ἀγορὰν οἰκίῶν ἐν τῇ συνοικίᾳ Χότζα Μαχαλᾶ. Ὅλιγον δ' ἀργότερον ὁ Ἀναγνώστης Λάππας μετέβη καὶ πάλιν εἰς Κων-

σταντινούπολιν διὰ τὴν κατάργησιν τῶν γεμπρουκίων, φόρου εἰσαγομένων ἐν Καρδίτῃ, τοῦ ὁποίου ἡ εἰσπραξίς ἐγένετο κατὰ τρόπον λίαν ἐπαχθῇ ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν εἰσπρακτόρων, οἵτινες προέβαινον εἰς σωματικὰς ἐρεύνας καὶ ἐπὶ γυναικῶν.

Ἡ ἔκδοσις φερμανίου, καταργοῦντος τὸν φόρον τοῦτον, προυκάλεσε τὴν μὴνιν τοῦ ἐν Λαρίσῃ διαμένοντος Ἀλβανοῦ Ροῦστεμ Πασᾶ, ὅστις ἐπέτυχεν νὰ τὸν θανατώσῃ ἐν Λαρίσῃ διὰ δηλητηρίου, διαλυθέντος ἐντὸς προσφερθέντος καφέ.⁷ Ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ φερμανίου, τοῦ ἐπιτρέποντος τὴν ἐγκατάστασιν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἐν Καρδίτῃ, πολλαὶ οἰκογένειαι ἐκ τῶν πεδυνῶν καὶ ὀρεινῶν διαμερισμάτων ἠγόρασαν κτήματα καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ παρὰ τὸ ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς ἡρξατο αὐξάνων, ἐν τούτοις δὲν ἀνεγνωρίσθη ὡς Δῆμος ὑπὸ τοῦ ἐπὶ Σουλτάνου Ἀβούλ Ἀζιζ κατὰ τὸ 1867 δημοσιευθέντος νόμου περὶ νέας διαιρέσεως τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας εἰς γενικὰς διοικήσεως βιλαγέτ* (Νομαρχίας). Πράγμα τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἀργότερον, ὡς προκύπτει, ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας ἡ Καρδίτσα εἶχε Δήμαρχον.

Τὸ Κλίμα τῆς Καρδίτης εἶναι θερμὸν τὸ θέρος καὶ ὑγρὸν τὸν χειμῶνα, κατὰ δὲ τοὺς μῆνας Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον πίπτουσιν αἱ περισσότεραι βροχαί.

Αἱ θύελλαι εἶναι σπανιώτεραι, ἢ σοβαρότερα δὲ τούτων ἦτο ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1960 συμβάσα, ἥτις ἐπέφερε μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὴν γεωργίαν, κατέστρεψε τοὺς κεράμους ὅλων τῶν οἰκιῶν, ἐξερρίζωσε αἰωνόβια δένδρα καὶ ἐφόνευσεν ὅλα τὰ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ εὐρεθέντα πτηνά.

Τὸ ἔδαφος τῆς Καρδίτης δὲν εἶναι σεισμοπαθές, ὁ μόνος σεισμὸς ὁ ὁποῖος ἐπέφερε μερικὰς ζημίας καὶ ἐτρομοκράτησε κυριολεκτικῶς τοὺς κατοίκους, οἵτινες ἐπὶ ἐξάμηνον περίου διεμένον ἐν σκηναῖς καὶ παραπήγμασιν, ἦτο ὁ κατ' Ἀπρίλιον 1954 συμβάς.

Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἡ πόλις ἐμαστιζέτο ἀπὸ τὴν ἐλονοσίαν. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ἐν αὐτῇ δίκην ὑπονόμων ὑπάρχοντες αὐλακες, αἱ τρεῖς λάκκοι καὶ εἰς τὰς συνοικίας Καρατζὰ Μαχαλᾶ, Τσαβούς Μαχαλᾶ καὶ Χότζα Μαχαλᾶ οἱ εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκτάσεις ὑπάρχοντες λάκκοι οἱ δημιουργηθέντες ἐκ τῆς κατασκευῆς πλίνθων διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν οἰκιῶν τῶν δημοτῶν, οἱ παρὰ τὰ κεραμοποιεῖα λάκκοι καὶ οἱ οὐκ ὀλίγοι βαθεῖς χάνδακες, δι' ὧν περιεβάλλοντο αἱ ἰδιοκτησίαι, ἦσαν πλήρεις λιμναζόντων ὑδάτων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συνετέλει εἰς τὴν καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνωφελῶν κωνώπων, οἵτινες εἰς τὰς οἰκίας πολλῶν συνοικιῶν περιίπταντο εἰς σμήνη.

Ὑπέφερον δὲ οἱ κάτοικοι πολὺ ἀπὸ τὴν ἐλονοσίαν, λαμβανομένου ὑπ'

7. Ἱστορία τῆς Θεσσαλίας Λ. Καπαφυγιώτη, σελ. 94.

ὄψιν, ὅτι οὐδεμία δίωξις τῶν κωνώπων ἐγένετο, κωνωπέωνων δὲ μικρὰ χρήσις.

Μετά τὴν κάλυψιν ὅμως τῶν αὐλάκων, τὴν ἐπιχωμάτωσιν τῶν λάκκων, τὴν κατασκευὴν μικροῦ τμήματος ὑπονόμων διὰ τὰ ὄμβρια ὕδατα καὶ τὴν κατ' ἔτος γενομένην δι' εἰδικῶν συνεργείων συστηματικὴν δίωξιν ἢ πόλις ἀπηλλάγη τῶν ἀνωφελῶν κωνώπων.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ

Ὁ Λάμπρος Καταφυγιώτης εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορία τῆς Θεσσαλίας καὶ οἱ Θεσσαλοὶ ἀγρόται «ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ Καρδίτσα ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτό, διότι εἶναι εἰς τὴν καρδίᾳ τοῦ κάμπου. Ἡ ἀποψις αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, διότι ἡ Καρδίτσα δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τοῦ κάμπου, ἀφοῦ δυτικῶς ἀπέχει ἀπὸ τὰς ὑπωρείας τῶν διακλαδώσεων τῆς Πίνδου περὶ τὰ δέκα πέντε χιλιόμετρα, ἀνατολικῶς δ' ἀπέχει ἀπὸ τὸν ὄρειον ὄγκον Τουμπρούζι καὶ τὴν πρὸς νότον προέκτασιν Δογατζῆ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα χιλιόμετρα.

Περισσότερον κέντρον τοῦ κάμπου δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ Ματαράγκα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἠνάγκασε τὸν Ἀλῆ Πασᾶν νὰ ἀνεγείρῃ ἐν αὐτῇ διὰ τὸν στρατωνισμόν τῆς ἐφί ππου στρατιωτικῆς δυνάμεως ἀσφαλείας οἶκμα μὲ τεράστιον σταῦλον, οὗ ἡ εἴσοδος, ἄνω τῆς ὁποίας εὐρίσκετο ἡ προτομή του, σωζομένη μέχρι τοῦ 1925, ἦτο τόσον μεγάλη ὥστε οἱ στρατιῶται ἀφίππευον ἐν αὐτῷ.

Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ παιδικῇ καὶ σχολικῇ ἐγκυκλοπαιδείᾳ Χαρ. Θ. Μηχιώτη¹ ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: εἶναι πόλις νέα καὶ φαίνεται, πῶς δημιουργήθηκε στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Τὸ ὄνομά της παράγεται ἀπὸ τὴν λέξιν Καρυδίτσα—Καρδίτσα καὶ Καρδισσοβαμπακάρυδο. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν φαίνεται ἀληθοφανές, διότι οὔτε καρυδέαι εὐδοκιμοῦν ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' οὔτε καὶ βαμβακοκαλλιέργεια συστηματικὴ παλαιότερον ἐγένετο ἐν Καρδίτσει, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῇ περιφερείᾳ Καρδίτσης οὐδεμία θέσις ὑπάρχει, φέρουσα τὴν ὀνομασίαν βαμβακιές, ἐνῶ εἰς πολλὰ ἄλλα χωρία τοῦ Νομοῦ Καρδίτσης ὑπάρχουσι θέσεις μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο. Ὁ Π. Παλαιολόγος εἰς δημοσίευσμά του, καταχωρηθὲν εἰς τὸν Ταχυδρόμον τῶν Ἀθηνῶν, ἔγραψε τὰ ἑξῆς: Σλαβικὸ θεωρήθηκε τὸ ὄνομά της εἶναι ἐλληνικώτατο Καρυδίτσα, φωνηεντοφάγοι ὅμως, καθὼς εἶναι, οἱ Θεσσαλοὶ τῆς ἔφαγον τὸ ὕψιλον.

Ὑπάρχει καὶ ἡ ἐκδοχή, ὅτι τὸ ὄνομα τὸ ἔλαβεν ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως εὐφορίας τὸ ἑδάφος της τὸ καλύτερον ἀπὸ τὰ ἑδάφη τῶν ἄλλων χωρίων τῆς πεδιάδος καὶ κατάλληλον δι' ὅλας τὰς καλλιεργείας καὶ ὡς τοιοῦτον ἦτο ἡ καρδίᾳ τοῦ κάμπου.

Τὸ πιθανώτερον ὅμως εἶναι, ὅτι τὸ ὄνομα ἐλήφθη ἀπὸ τὴν χώραν, τῆς ὁποίας αὐθέντης ἦτο ὁ Φλαμανδὸς Ἀντώνιο Λεφλάμα καὶ ἦτις ἐλέγετο Καρδίτσα, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἑξῆς:

Ὁ Δούκας τῆς νέας Πάτρας (Ἰπάτης) Κωνσταντῖνος ἀποθανὼν κατὰ τὸ 1303 ἀφῆκε μόνον ἓνα υἱόν, τὸν Ἰωάννη II, ὅστις ἦτο ἀνήλικος καὶ διὰ διαθήκης διώρισε τὸν ἀνεψιόν του Γκύ II Δούκα τῆς Ἀθήνας κηδεμόνα τοῦ υἱοῦ του καὶ ἐπίτροπον τῆς χώρας του, ὅχι μόνον, διότι ἦτο ἀνεψιός του, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ Ἀθηναϊκὸν Δουκάτον ἦτο τὸ δυνατότερον ἀπὸ ὅλα τὰ Φράγκικα κράτη καὶ ἡδύνατο νὰ προστατεύσῃ τὴν Θεσσαλίαν, ἀπὸ τὰ ὅσα ἐσχεδίαζον ἐναντίον της ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος II ἀπὸ τὸ ἐν μέρος καὶ ἡ πολυμήχανος καὶ φιλόδοξος Βασίλισσα Ἀννα τῆς Ἡπείρου ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος.

Ὁ Γκύ, πού εἶχε μάλιστα συμφέροντα πρὸς τὰ Θεσσαλικά σύνορα, ἐδέχθη μὲ χαρὰν τὴν τιμητικὴν ἐντολήν, πού ἐκολάκευσε τὴν φιλοδοξίαν του. Ἐκάλεσε τὸν Θωμᾶν τῶν Σαλώνων, τὸν σημαντικώτερον ὑποτελῆ του Βονιφάτιον τῆς Βερώνας, τὸν εὐνοούμενόν του καὶ ἄλλους ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν καὶ τὸ Ζητοῦνι (Λαμίαν) καὶ ἐδέχθη τὸ ὁμάντζιον (προσκύνημα) τῆς Θεσσαλικῆς Βαρωνίας καὶ ἐρύθμισε τὴν μέλλουσαν διοίκησιν τῶν κτήσεων, τῶν ὁποίων εἶχε ὀρισθῇ ἐπίτροπος. Οἱ Ἕλληνες εὐγενεῖς θὰ ἐφύλασσον τὰ Κάστρα, ἐνῶ αὐτὸς θὰ ἐλάμβανε τοὺς φόρους καὶ θὰ ἐφρόντιζε διὰ τὴν διοίκησιν τῆς χώρας. Ὡς πρωτοστράτορα τῆς Θεσσαλίας ὁ Γκύ διώρισε ἓνα εὐγενῆ, ὅστις ἦτο ὑποκόμης, ἡ Πρόεδρος τῆς Κούρτης τῶν Βουργησιῶν τῆς Ἀθήνας, ὡς ἐπίτροπόν του (Βάιλο) καὶ ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας τὸν Ἀντώνιο Λεφλάμα Φλαμανδό, αὐθέντην τῆς Καρδίτσας, εὐρισκομένης εἰς τὰς ὄχθας τῆς Κωπαΐδος λίμνης, ὅστις ἐμνημονεύετο ὡς θεοσεβέστατος καὶ φρονιμώτερος ἄνθρωπος εἰς ὅλον τὸ Δουκάτον.* Μόλις ὁ Γκύ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἑδραν του τὴν Θήβαν, ἡ Βασίλισσα Ἀννα τῆς Ἡπείρου κατέλαβεν εἰς τὴν ἀπ' αὐτὸν ἐπιτροπευομένην Θεσσαλίαν τὸ Κάστρον τοῦ Φαναρίου. Ὁ Δούκας* τῆς Ἀθήνας ἀγανακτήσας ἀπὸ τὴν θρασύτην πρᾶξιν τῆς τολμηρᾶς γυναικὸς ἐκάλεσε τοὺς ὑποτελεῖς καὶ τοὺς φίλους του νὰ ἐκστρατεύσωσι μαζὶ του ἐναντίον τῶν Ἡπειρωτῶν. Κατὰ τὸν ΟΥΙΛΙΑΜ ΜΥΛΛΕΡ ἡ ἀρχηγία τοῦ στρατοῦ, ἀποτελουμένου ἀπὸ 900 Φράγκους ἵππεῖς, ἀπὸ 6.000 Θεσσαλοὺς καὶ Βουλγάρους ἵππεῖς, οὓς ὠδήγουν 18 Ἕλληνες βαρῶνοι* καὶ ἀπὸ 30.000 πεζοὺς, ἀνετέθη εἰς τὸν Νικόλαον Ντὲ Σαντομέρ,¹ κατὰ τὸν Β. Δούσμανην εἰς τοὺς Θωμᾶν τῶν Σαλώνων τὸν Βονιφάτιον καὶ τὸν Φραγκίσκον ἐξ Οὐκρῶνος,² κατὰ δὲ τὸν Χρ. Καλοκαιρινόν, τοῦ ὁποίου σχε-

1. Ἡ Φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι, Οὐίλλιαμ Μίλλερ, μετάφρασις Ἀγγέλου Φουρκιώτη, σελ. 252.

2. Ἱστορία τῆς Θεσσαλίας, Β. Δούσκανη, διελίον Α', σελ. 205—206.

τικὸν δημοσίευμα κατεχωρήθη εἰς φύλλον τῆς ἐν Καρδίτῃ ἐκδομένης ἐφημερίδος «Θεσσαλικὴ Φωνή» εἰς τὸν Ἀντώνιον Λε Φλάμα αὐθέντην* τῆς Καρδίτσας,³ ὅστις μὲ τὸ κύριον σῶμα κατέλαβε τὸ μέρος, ἔνθα νῦν τὸ Γυμνάσιον τῆς πόλεως καὶ ἤρξατο τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἀννης. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἴτε ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ στρατεύματος ὁ αὐθέντης τῆς Καρδίτσας, εἴτε ὄχι, γεγονὸς εἶναι, ὅτι ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀφοῦ ἦτο φίλος τοῦ Δούκα τῆς Ἀθήνας Γκυ καὶ ἐπίτροπός του καὶ ἀντιπρόσωπος εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας καὶ συνεπῶς διήλθεν ἐκ τοῦ τόπου, ἀφοῦ ὁ στρατὸς εἶχε συγκεντρωθῇ εἰς τὴν Πεδιάδα τοῦ Δομοκοῦ. Ἐκτοτε δ' ὁ τόπος, εἰς ὃν ἐστρατοπεύδουσεν ὁ Ἀντώνιος Λε Φλάμα ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν τῆς χώρας, ποῦ ἦτο αὐθέντης καὶ ὠνομάσθη Καρδίτσα. Ἄλλοτε εἰς τὸπος λαμβάνει τὸ ὄνομα ἀπὸ μίαν οἰκογένειαν, ἄλλοτε παραμένει ὡς τοπωνύμιον τὸ ἐπάγγελμα ἐνὸς προσώπου καὶ ἄλλοτε ἀπὸ ἄλλας αἰτίας. Ἐν προκειμένῳ ἀντὶ τοῦ ξενικοῦ ὀνόματος Λε Φλάμα παρέμεινεν ὡς τοπωνύμιον ἡ χώρα, τῆς ὁποίας οὗτος ἦτο αὐθέντης. Ἐπόμενον δ' ἦτο τοῦτο, ἀφοῦ ἐπὶ Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι ἐσημειώθη ἀθρόα μεταβολὴ εἰς τὰς τοπωνυμίας.⁴ Τὴν δὲ ὀνομασίαν ταύτην ἀπεδέχθησαν καὶ οἱ μετὰ ἓνα αἰῶνα ἐγκατασταθέντες ἐν αὐτῇ Κονιάροι. Τὸ νὰ λεχθῇ δ' ὅτι ἡ ὀνομασία ἐδόθη, εἴτε κατὰ τὸν ὑπὸ τῶν Κονιάρων ἀποικισμόν τοῦ τόπου εἴτε μετὰ τοῦτον, δὲν εὐσταθεῖ διότι, ἐὰν ἡ ὀνομασία ἐδίδετο κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, θὰ ἔδει νὰ ἦτο Τουρκικὴ, ἐνῶ ἡ λέξις Καρδίτσα δὲν εἶναι τοιαύτη.

ΣΥΝΟΙΚΙΑΙ

Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ νόμου περὶ νέας διαιρέσεως τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας εἰς γενικὰς διοικήσεις Συνοικία ἐκαλεῖτο τὸ τμήμα τῆς πόλεως, ἢ Κωμοπόλεως, τὸ ἀποτελούμενον ἐκ πεντήκοντα τουλάχιστον οἰκιῶν, ἀπαρτίζον μίαν κοινοτικὴν περιφέρειαν. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας δὲ ἡ Καρδίτσα ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἐξῆς ἐννέα συνοικιῶν 1) ἐκ τῆς Συνοικίας Ἀϊλιάκ (Ὁκνηροῦ) Μαχαλᾶ, περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα τὸ μετὰ τῶν ὁδῶν Γ. Καραϊσκάκη, Ι. Κωλέττη, Ἀπ. Βασιαρδάνη (Ἀγράφων) καὶ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 10287) 1902 συμβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Καρδίτσης Γρηγ. Κωτούλα, τοῦ μεταγεγραμμένου ἐν τόμῳ 39 ἀριθμ. 128 τῶν βιβλίων μεταγραφῶν Καρδίτσης καὶ ὑπ' ἀριθμ. 58329 τοῦ 1912 συμβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Καρδίτσης Θωμᾶ Τζαβέλα μεταγεγραμμένου ἐν τόμῳ 57 ἀριθμ. 47 τῶν βιβλίων μεταγραφῶν Καρδίτσης καὶ ἄλλων συμβολαίων. 2) ἐκ τῆς Συνοικίας Μπο-

σταντζῆ (κηπουροῦ) Μαχαλᾶ, τῆς περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα τὸ συνεχόμενον μὲ τὴν συνοικίαν Ἀϊλιάκ Μαχαλᾶ καὶ φθάνον μέχρι τοῦ Γυαλί Καφενέ ὅπου ἤδη ὁ κινηματογράφος Τιτάνια, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 28461) 1900 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Θωμᾶ Τζαβέλα καὶ ὑπ' ἀριθμ. 551) 1894 συμβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Καρδίτσης Ν. Χρήστου, καὶ μέχρι τοῦ ἀλευρομύλου Παρθένῃ καὶ ἡ ὁποία σήμερον καλεῖται βλαχομαχαλᾶς, διότι ἐν αὐτῇ ἐγκατεστάθησαν οἱ Σαμαριναῖοι. 3) Ἐκ τῆς συνοικίας Βαροῦσι (τὸ πρὸ τῆς πόλεως τμήμα τῶν οἰκιῶν), περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα τὸ κείμενον μετὰ τῶν ὁδῶν Καρινάδων, Μητροπολίτου Ἰεζεκιήλ καὶ παλαιοῦ αὐλακος, ὁ ὁποῖος διήρχετο ἐκ τοῦ μέρους, ὅπου ἤδη τὸ δικαστικὸν μέγαρον καὶ ἐχώρει κατ' εὐθείαν πρὸς ἀνατολάς, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 26818) 1899 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Θ. Τζαβέλλα καὶ ἄλλων συμβολαίων. 4) Ἐκ τῆς Συνοικίας Τσαρσί Τζαμί, ἢ Χότζα Μαχαλᾶ τῆς περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα, τὸ κείμενον ἀνατολικῶς τῆς ὁδοῦ Φαναρίου (ἤδη Φ. Ρούσβελτ) ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 14457 1892 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Ν. Χρηστίδου. 5) Ἐκ τῆς Συνοικίας Σιλιχτάρ (ὀπλοφόρου) Μαχαλᾶ, περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα, τὸ κείμενον βορείως τῆς συνοικίας Χότζα Μαχαλᾶ καὶ φθάνον δυτικῶς καὶ πέραν τῆς ὁδοῦ Τρικάλων, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 48065) 1908 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Θ. Τζαβέλα καὶ ὑπ' ἀριθμ. 14958) 1904 συμβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Καρδίτσης Γρηγορίου Κωτούλα καὶ ἄλλων συμβολαίων. 6) Ἐκ τῆς Συνοικίας Ἀγυῖας (Μπεκρῆ) Μαχαλᾶ, περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα, τὸ κείμενον βορείως τῆς συνοικίας Σελιχτάρ Μαχαλᾶ καὶ φθάνον μέχρι τοῦ τσιφλικίου Ματαραγκιωτάδες. 7) Ἐκ τῆς Συνοικίας Κουρτ (λύκου) Μαχαλᾶ, τῆς περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα, τὸ κείμενον δυτικῶς τῆς συνοικίας Σελιχτάρ Μαχαλᾶ. 8) Ἐκ τῆς Συνοικίας Τσαβούς (ἐπιλοχίου) Μαχαλᾶ, τῆς περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα, τὸ κείμενον νοτίως τῆς συνοικίας Κουρτ Μαχαλᾶ, εἰς ὃ περιλαμβάνεται καὶ τὸ κτίριον Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ ἡ ὁποία σήμερον ὀνομάζεται Συνοικία Εὐαγγελιστρίας. 9) Ἐκ τῆς Συνοικίας Καρατζᾶ (Ζαρκαδιοῦ) Μαχαλᾶ, τῆς περιλαμβανοῦσης τὸ τμήμα, τὸ κείμενον δυτικῶς τῆς συνοικίας Τσαβους Μαχαλᾶ καὶ φθάνον μέχρι τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς.

Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Καρδίτσης ὡς Δήμου ὑπῆχθη εἰς τὴν πόλιν καὶ τὸ βορείως τῆς συνοικίας Ἀγυῖας Μαχαλᾶ κείμενον τσιφλικίον Ματαργιωτάδες, τὸ ὁποῖον ἀνήκον εἰς τὴν Νασὴν Χανούμ χήραν Ἀχμέτ Μπεσὴμ Βεή Νετζήν ἐπωλήθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 10149) 1889 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Λαρίσης Παναγιώτου Σκομβούγερα, νομίμως μεταγραφέντος εἰς τὰ βιβλία μεταγραφῶν Καρδίτσης

3. Θεσσαλικὴ Φωνή, ἀριθ. φύλλου 13 τῆς 6 Σεπτεμβρίου 1924.

4. Ἡ Φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι, Οὐίλλιαμ Μίλλερ, μετάφρασις Ἀγγέλου Φουρκιώτη, σελ. 210—218.

έν τόμω 31 ἀριθμὸς 7, εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Ζάππαν καὶ λόγῳ τῆς μικρᾶς ἐκτάσεώς του, ἀνερχομένης μόλις εἰς 2165 στρέμματα ἔκτοτε ἐκαλεῖτο Συνοικία τσιφλικάκι. Μετὰ δὲ τὸν νόμον Δ.Ν.Ζ. περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων, κατὰ τὸ ἔτος 1914 καὶ τὸ τσιφλίκιον Καρινάδες ἀπετέλεσεν τμήμα τῆς πόλεως ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Συνοικία Καρινάδων.

Καὶ ἀπὸ τοῦ 1914 καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἐδημιουργήθη ἀνατολικῶς τῶν Καρινάδων καὶ εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὑπῆρχεν ἡ ἀμπελική τῶν Καρινάδων καὶ εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὑπῆρχεν ἡ ἀμπελική τῶν Καρινάδων καὶ τῶν κατοίκων Βαρουσιῶν καὶ Χότζα Μαχαλᾶ, ἡ συνοικία Γαρδικάκι, ἣτις ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν ἀρχικῶς ἐν αὐτῇ κατασκευασάντων οἰκίας κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Γαρδικίον τοῦ Δήμου Χαλκίδος παρ' Ἀσπροποτάμῳ.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν ἐν Καρδίτῃ μικροῦ ἀριθμοῦ προσφυγικῶν οἰκογενειῶν ἐδημιουργήθη ἀνατολικῶς τῶν στρατῶνων ὁ προσφυγικὸς συνοικισμὸς.

Καὶ μετὰ τὸ 1954 ἰδίως ἐδημιουργήθη νέα συνοικία εἰς τὴν θέσιν Ζαγαριῶτες, Νοτιοανατολικῶς τῆς συνοικίας Μποσταντζῆ Μαχαλᾶ, ὅπου ὑπῆρχον οἱ ἀγροὶ τοῦ τσιφλικίου Καρινάδων οἱ ἀποτελέσαντες κληροτεμάχια τῶν κλήρων, τῶν δοθέντων εἰς διαφόρους κληροῦχους Καρινάδων, οἵτινες πολὺ ἀφέληθησαν ἐκ τῆς μετατροπῆς τῶν ἀγρῶν τῶν εἰς οἰκόπεδα.

Τελευταίως ἡγέρθησαν ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀϊλιάκ Μαχαλᾶ ἐργατικαὶ πολυκατοικίαι, εἰς δὲ τὸ θόρειον ἄκρον τῆς πόλεως καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν συνοικίαν Καρινάδων πολλαὶ οἰκίαι πρὸς στέγασιν ἐργατῶν καὶ ἀργότερον καὶ ἄλλαι πρὸς στέγασιν τῶν κατοίκων τῶν χωρίων τοῦ τέως Δήμου Ἀργιθέας τῶν ὑποστάντων καθίζησιν.

Γενικῶς ἡ πόλις ἀπὸ τοῦ 1954 καὶ ἐντεῦθεν ἐπεξετάθη εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τόσον, ὥστε νὰ ἀποβῇ προβληματικὴ ἡ θέσις τοῦ Δήμου, μὴ δυναμένου νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων ἀπὸ ἀπόψεως ὑδρεύσεως, φωτισμοῦ καὶ ὁδοποιίας.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ

Ὁ Πληθυσμὸς τῆς Καρδίτσης κατὰ τὸ 1912 δὲν ἔφθανε τὰς δέκα χιλιάδας καὶ δι' αὐτὸ ὑπῆρχε φόβος μετὰ τὸν νόμον ΔΝΖ νὰ γίνῃ Κοινότης, συνεπληρώθη ὅμως ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς διὰ τῆς προσαρτήσεως τῶν Καρινάδων.

Κατὰ τὸ 1920 ἀνῆλθεν εἰς	12.618
Κατὰ τὸ 1928 » »	13.883
Κατὰ τὸ 1940 » »	14.024
Κατὰ τὸ 1951 » »	18.543
Κατὰ τὸ 1961 » »	23.708

καὶ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1971 εἰς 25.523 κατοίκους.

Μέχρι τοῦ 1845 ὁ πληθυσμὸς τῆς ἦτο ἀμιγῆς τουρκικὸς. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους τούτου ἡ σύνθεσις τοῦ πληθυσμοῦ ἤρξατο καθισταμένη ποικίλη. Τοῦρκοι, Καραγκούνηδες, Σαμαριναῖοι, Ἀγραφιῶται, Ἀσπροποταμίται, Ἑβραῖοι Μετσοβῖται, Ἡπειρώται, πρόσφυγες, πάντες δ' οὗτοι μὲ τὸν μόχθον καὶ τὴν δραστηριότητα τῶν ὥθησαν τὴν πόλιν πρὸς τὸν δρόμον τῆς ἀνόδου.

ΤΟΥΡΚΟΙ

Κατὰ τὸ 1881, ὅτε προσηρτήθη ἡ Θεσσαλία, ἐν Καρδίτῃ ὑπῆρχον τριακόσαι Τουρκικαὶ οἰκογένειαι. Εἰς τὴν σύμβασιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως περὶ ἐπεκτάσεως τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων, τὴν καταρτισθεῖσαν μεταξὺ τῆς Βρετανικῆς Μεγαλειότητος, τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας, τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας, τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας, ἐνασκούντων τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 24 τῆς ἐν Βερολίνῳ ὑπογραφείσης τῇ 13 Ἰουλίου 1878 συνθήκης μεσολάβησιν ἀφ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν ὀθωμανῶν ἀφ' ἐτέρου καὶ τῆς ὁποίας αἱ κυρώσεις ἀντηλλάγησαν τῇ 24 Ἰουνίου 1881, περιελήφθησαν τὸ ἄρθρον 3 ἔχον οὕτως: Ἡ Ζωή, ἡ περιουσία, ἡ τιμή, ἡ θρησκεία καὶ τὰ ἔθιμα τῶν κατοίκων τῶν παραχωρουμένων τῇ Ἑλλάδι χωρῶν, ὅσοι μένουσι ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, θέλουσιν εἶσθαι σεβαστὰ καὶ ἀπαραβίαστα. Θ' ἀπολαύουσι δ' οὗτοι ἐντελῶς τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, ὧν καὶ οἱ ἐκ γενετῆς Ἕλληνες.

Τὸ ἄρθρον 6 ἔχον οὕτως: οὐδεὶς δύναται νὰ στερηθῇ τῆς ἰδιοκτησίας του, εἰμὴ ἔνεκα λόγου δημοσίας ἀνάγκης προσηκόντως θεβαιουμένης, ὁσάκις καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει καὶ μετὰ προηγουμένην δικαίαν ἀποζημίωσιν. Οὐδεὶς ἰδιοκτῆτης δύναται νὰ ἐξαναγκασθῇ, ὅπως πωλήσῃ τὰ κτήματά του εἰς τοὺς καλλιεργητὰς, ἢ τρίτους, οὐδὲ νὰ τοὺς παραχωρήσῃ μέρος ἐξ αὐτῶν, οὐδεμία ἐπίσης τροποποίησις θέλει εἰσαχθῇ εἰς τὰς μεταξὺ ἰδιοκτητῶν καὶ καλλιεργητῶν σχέσεις, εἰμὴ διὰ νόμου γενικοῦ, ἐφαρμοστέου, καθ' ὅλον τὸ Βασίλειον. Οἱ ἐκτὸς τοῦ βασιλείου ἐγκατεστημένοι ἰδιοκτῆται, ὅσοι ἤθελον ἔχει ἀκίνητα ἐν ταῖς παραχωρηθείσαις χώραις δύναται νὰ ἐκμισθῶσι τὰ κτήματά των, ἢ νὰ διαχειρίζωνται αὐτὰ διὰ τρίτων.

Τὸ ἄρθρον 8 ἔχον οὕτως: Εἰς τοὺς ὀθωμανοὺς τῶν παραχωρουμένων τῇ Ἑλλάδι μερῶν ἐξασφαλίζεται ἡ ἐλευθερία τοῦ θρησκευματος καὶ τῆς λατρείας αὐτῶν. Δὲν θέλει δὲ προσβληθῇ κατ' οὐδὲν ἡ αὐτονομία καὶ ὁ ἱεραρχικὸς ὀργανισμὸς τῶν ὑπαρχουσῶν, ἢ σχηματισθησομένων μουσουλμάνικων κοινοτήτων, οὐδὲ ἡ διοίκησις τῆς περιουσίας καὶ τῶν ἀκινήτων αὐτῶν κτημάτων, οὐδὲν κώλυμα δύναται νὰ παρεμβληθῇ εἰς τὰς θρησκευτικὰς σχέσεις τῶν κοινοτήτων τούτων πρὸς τοὺς πνευματικούς αὐτῶν ἀρχηγούς.

Τὰ ἐγχώρια θρησκευτικά δικαστήρια θὰ ἐξασκῶσι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν ἐπὶ ὑποθέσεων καθαρῶς θρησκευτικῶν. καὶ

Τὸ ἄρθρον 13 ἔχον οὕτως: Οἱ ἐκ τῶν παραχωρουμένων τῇ Ἑλλάδι χωρῶν καταγόμενοι, ἢ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις σήμερον κατοικοῦντες, ὅσοι θέλουσι νὰ διατηρήσωσι τὴν ὁθωμανικὴν ἐθνικότητα θ' ἀπολαύουσιν ἐπὶ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐπικυρώσεων καὶ μετὰ προηγουμένην δήλωσιν πρὸς τὴν ἀρμοδίαν ἀρχὴν τοῦ δικαιώματος νὰ μεταφέρωσι τὴν κατοικίαν αὐτῶν εἰς τὸ ὁθωμανικὸν κράτος καὶ νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν αὐτῷ, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει θέλουσι διατηρήσει καὶ τὴν ὁθωμανικὴν αὐτῶν ὑπηκοότητα. Ὅσοι μεταναστεύσωσιν ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω τριετίας θέλουσιν ἐξακολουθεῖ ἀπολαύοντες τοῦ ἐν τῇ γ' παραγράφῳ τοῦ βου ἁρθροῦ τῆς παρούσης συμβάσεως ἀναγραφομένου πλεονεκτήματος ὑπὲρ τῶν ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου ἐγκατεστημένων ἰδιοκτητῶν. Κατὰ τὸ αὐτὸ τριετὲς χρονικὸν διάστημα οἱ Μουσουλμάνοι δὲν θέλουσιν ὑποχρεοῦσθαι εἰς στρατείαν.

Πάντων δὲ τῶν ἀνωτέρω ἁρθρῶν αἱ διατάξεις ἐπαναλήφθησαν αὐτολεξεῖ εἰς τὴν σύμβασιν τῆς 10 Ἰουνίου 1881 τὴν καταρτισθεῖσαν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἁρθροῦ 18 τῆς συνομολογηθείσης τὴν 24 Μαΐου 1881 συμβάσεως μεταξὺ τῆς ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὑπογραψασῶν τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου Δυνάμεων.

Κατὰ δὲ τὸ τριετὲς διάστημα, τὸ ὀριζόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω ἁρθροῦ 13, πολλαὶ τουρκικαὶ οἰκογένειαι μετέφερον τὰς κατοικίας των εἰς τὸ ὁθωμανικὸν Κράτος, πωλήσασαι τὰ κτήματα εἰς διαφόρους ἐκ τῶν Πεδυνῶν καὶ Ὀρεινῶν χωρίων. Ἄλλ' αἱ περισσότεραι παρέμενον ἐν Καρδίτῃ.

Μετὰ τὸν πόλεμον ὅμως τοῦ 1897 καὶ τὴν ἐπακολουθήσαν συνθήκην μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, τὴν συνομολογηθεῖσαν καὶ ὑπογραφείσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 22 Νοεμβρίου) 4 Δεκεμβρίου 1897, τῆς ὁποίας τὸ μὲν ἄρθρον 6 εἶχεν οὕτως: οἱ ἐκατέρου τῶν δύο κρατῶν ὑπῆκοοι, ὧν ἡ θέσις ἐνὶ νόμιον τοῦ νόμου εἶναι κανονικὴ, δύνανται νὰ διαμένωσι καὶ κυκλοφορῶσιν ἐλευθέρως, ὡς κατὰ τὸ παρελθόν, ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ ἐτέρου, ἐκατέρου των δύο ὑψηλῶν συμβαλλομένων μερῶν ἐπιφυλάσσοντος ἑαυτῷ ἐξουσίαν ν' ἀρνηται τὴν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ εἴσοδον εἰς ἐκείνους τῶν ὑπηκόων τοῦ ἐτέρου, οἵτινες ἔχουσιν ὑποστῇ καταδίκας ποινικῆς φύσεως διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ καθ' ὧν ἔχει ἐκδοθῇ ἀπόφασις ἀπελάσεως ἔνεκα τῶν προηγουμένων αὐτῶν καὶ ἀδικημάτων τοῦ κοινοῦ δικαίου, οὐχ' ἥττον περὶ αὐτῶν θέλει γίνεσθαι προηγουμένως ἀναγγελία εἰς τὰς οἰκείας πρεσβείας. Τὸ δ' ἄρθρον 7 εἶχεν οὕτως:

Οἱ Μουσουλμάνοι κάτοικοι τῆς Θεσσαλίας, ἢ καταγόμενοι ἐξ αὐτῆς, οἵτινες δυνάμει τοῦ ἁρθροῦ 13 τῆς συμβάσεως τῆς 24 Μαΐου 1881 εἶχον ἀποκτήσει, ἢ οὐ, τὴν ἐλληνικὴν Ἰθαγένειαν, ἔσσονται ἐλεύθεροι νὰ μετανα-

στεύσωσιν ἢ νὰ ὀρίσωσι τὴν κατοικίαν αὐτῶν ἐν Τουρκίᾳ. Ὅσοι δὲ ἀπέκτησαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν δύνανται νὰ ἐκλέξωσι τὴν Ὀθωμανικὴν ἰθαγένειαν δυνάμει προηγουμένης δηλώσεως, γεννησομένης πρὸς τὴν ἀρμοδίαν ἀρχὴν, ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐπικυρώσεων τῆς πράξεως ταύτης. Ἀπαντες οἱ μετανάσται οὗτοι θὰ ἐξακολουθήσωσι νὰ καρπῶνται ἀπολύτως καὶ ἄνευ οὐδενὸς προσκόμματος συμφώνως τῇ εἰρημένη συμβάσει, τὰ ἐν Ἑλλάδι κείμενα ἀκίνητα αὐτῶν κτήματα καὶ νὰ διαχειρίζωνται αὐτά.

Πᾶσαι αἱ Τουρκικαὶ οἰκογένειαι, πλην τῶν οἰκογενειῶν Μουσταφά — Χαλήλ, Ὀμπαση, Ὀμέρ Φέζου, Χουσεῖν Φέζου, Μαχμούτ Βέη, Μουσταφά Σαπαλόπουλο, Ἀχμέτ Ὀμέρ Τσέλιου καὶ Χουσεῖν ἢ Ἰσεῖμ Ζαϊμόπουλο μετέφερον τὰς κατοικίας των εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, τὰ δὲ κτήματά των ἄλλοι μὲν τὰ ἐπώλησαν ἀμέσως, ἄλλοι δ' ἀργότερον διὰ πληρεξουσίων.

Αἱ οἰκίαι τῶν μὲν πτωχῶν τούρκων ἦσαν ἰσόγειοι μὲ μεγάλας βεράντας κεραμοσκεπεῖς εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς οἰκίας, διηκούσας καθ' ὅλον τὸ μήκος αὐτῶν καὶ μεγάλας αὐλὰς περιμανδρωμένας μὲ τοῖχον ὕψους ὑπὲρ τὰ δύο μέτρα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τις ἐντὸς αὐτῶν, εἰς ἃς περιεφέροντο αἱ χανούμισαι χωρὶς φερετζέ. Αἱ δὲ οἰκίαι τῶν πλουσίων, αἵτινες ὠνομάζοντο Κονάκια ἦσαν διώροφοι καὶ τριώροφοι μὲ μεγάλας ἐπίσης περιμανδρωμένας αὐλὰς. Πολλοὶ δὲ τούτων εἶχον καὶ πολεμίστρας. Ἡ ἀνέγερσις δὲ διωρόφου οἰκίῶν πλησίον ἄλλων οἰκίῶν ἀπηγορεύετο διὰ νὰ μὴ εἶναι δυνατὴ ἡ παρακολούθησις τῶν ἐντὸς τῶν αὐλῶν κυκλοφορούντων χανουμισῶν.

Τὰ ἐν Καρδίτῃ κονάκια ἦσαν τὰ ἐξῆς:

1) Τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Σελιχτάρ Μαχαλᾶ (Ξυρόβρυση) τοῦ Χουσεῖν ἢ Ἰσεῖμ Ζαϊμόπουλο, τὸ περιελθὸν δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 48065) 1908 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Θωμᾶ Τζαβέλλα εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἰωάννου Παπᾶ.

2) Τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Σελιχτάρ Μαχαλᾶ (Ξυρόβρυση) τοῦ Μουσταφά Χαλήλ Ὀμπαση, τὸ περιελθὸν δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 14958) 1904 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Γρηγορίου Κωτούλα εἰς τὸν Δημήτριον Καραγιάννην.

3) Τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Χότζα Μαχαλᾶ τοῦ Μεχμέτ Βέη, τοῦ ὁποίου οἱ κληρονόμοι Ἰσμαήλ Βέης κλπ. δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8233) 1898 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Γ. Ἀρχοντῆ ἐπώλησαν πρὸς τὸν Θεόδωρον Παπατζίμωπον.

4) Τὸ εἰς συνοικίαν Μπουστανζή Μαχαλᾶ καὶ ἐπὶ τῶν ὁδῶν Νικηταρᾶ καὶ Βικτ. Οὐγγῶ τοῦ Μπεκήρ Βέη Ρούση, τὸ μὴ σωζόμενον κατὰ τὸ 1900.

5) Τὸ εἰς τὴν συνοικίαν Ἀϊλιάκ Μαχαλᾶ, τὸ περιελθὸν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἀρχοντῆ Δεληγιάννη.

6) Τὸ εἰς τὴν συνοικίαν Καρτζᾶ Μαχαλᾶ τοῦ Ὑχασάν Χουλιάρᾶ, τὸ περιελθὸν δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 15567) 1890 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτης Αρ. Βασιαρδάνη εἰς τὴν κυριότητα τῆς Φατμέ χήρας Μουσταφᾶ Ὁμέρ Χασάν, ἥτις διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 4698 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτης Γρηγορίου Κωτούλα τὸ ἐπώλησεν εἰς τοὺς Ἰωάννην καὶ Κωνσταντῖνον Γεροντόπουλον, τὸ ὁποῖον καὶ σώζεται ἔτι ὅχι ὅμως ἐν καλῇ καταστάσει.

7) Τὸ εἰς συνοικίαν Ἀϊλιάκ Μαχαλᾶ ἀνήκον εἰς τὸν Ἰσείν Ἐφένδην Μ. Σούτογλου, τὸ περιελθὸν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Χρήστου Χατζημήτρου δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 34583) 1897 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτης Ἀρ. Βασιαρδάνη.

8) Τὸ εἰς τὴν συνοικίαν Χότζα Μαχαλᾶ, τὸ περιελθὸν εἰς τὴν κυριότητα τῶν Ἰωάννου καὶ Σωτηρίου Καραθάνου.

9) Τὸ εἰς τὴν συνοικίαν Βαροῦσι, ἀνήκον εἰς τὸν Χασάν ἢ Τσόπανον τοῦ Μουχνηδῆν, τοῦ ὁποῖου οἱ υἱοὶ Ἀβδούλ. Λατέφ καὶ Μουχινδῆν ἐπώλησαν δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 2681⁸) 1899 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτης Θωμᾶ Τζαβέλλα εἰς τὸν Γεώργιον Κ. Παπᾶν κάτοικον Βόλου καὶ τὸ ὁποῖον ἤδη ἀνήκει κατὰ κυριότητα εἰς τὸν Δημήτριον Παπαλόπουλον καὶ εἶναι τὸ μόνον τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἤδη ἐν καλῇ καταστάσει.

Ἐν Καρδίτῃ δ' ὑπῆρχον καὶ τρία τεμένη (Τζαμιὰ), διότι ὁ πληθυσμὸς ἦτο μικρὸς. Ἐνῶ ἐν Λαρίσῃ, ὅπου ὁ Τουρκικὸς πληθυσμὸς ἀνῆρχετο εἰς 20.000, τὰ τεμένη ἀνῆρχοντο εἰς 27.

Τὸ ἐν ἦτο ἐπὶ τῶν ὁδῶν Φανουρίου (Φρ. Ροῦζβελτ) καὶ Τρικάλων ἔναντι τοῦ Γυμνασίου.

Τὸ ἕτερον ἦτο ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς δημοτικῆς ἀγορᾶς καὶ ἀκριβῶς ἔναντι τοῦ ἡλεκτρικοῦ ἐργοστασίου, καὶ τὸ τρίτον, ὅπου εὐρίσκεται ἤδη ἡ ἐκκλησίᾳ Ἀγία Παρασκευή.

Τὸ παρὰ τὸ Γυμνάσιον Τέμενος ἐσώζετο μέχρι τοῦ 1922, ἀπὸ τοῦ ἐξώστου δὲ τοῦ μιναρὲ τοῦ τεμένους τούτου ἠκούετο πεντάκις τῆς ἡμέρας μέχρι τοῦ ἔτους 1898 ὁ Μουεζίνης προσκαλῶν τοὺς πιστοὺς εἰς προσευχὴν καὶ λέγων «Εἰς ὁ θεὸς καὶ ἀντιπρόσωπός του ὁ Μωάμεθ, αὐτὸν δὲ πρέπει νὰ προσκυνῶμεν καὶ ὅχι ἄλλον», κατὰ δὲ τὰς ἐορτὰς τοῦ μπαϊραμίου (Πάσχα) καὶ τοῦ Ραμαζανίου (Ἀπόκρεω) καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν προσευχὴν, ἡ ὁποία γίνεται μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἠνάπτοντο εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ μιναρὲ καὶ φῶτα.

Τὸ Τέμενος τοῦτο, εἶχεν ἓνα μιναρὲν καὶ ἦτο ἀπλοῦν ἄνευ ἀρχιτεκτονικῆς ἀξίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν Τρικάλαις καὶ ἤδη σωζόμενον τέμενος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔργον σπουδαίας ἀρχιτεκτονικῆς ἀξίας μετὰ τὸν παρα-

πλεύρως εὐρισκόμενον Τουρμπέ (παρεκκλήσιον). Τὸ τέμενος τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ διασήμεου Τούρκου ἀρχιτέκτονος Σινάν, ὅστις ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων τεχνιτῶν τοῦ κόσμου καὶ ἤκμασε κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΙΕ αἰῶνος καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΣΤ αἰῶνος. Ἔργον τοῦ ἀρχιτέκτονος τούτου εἶναι καὶ τὸ περίφημον τέμενος τῆς Ἀδριανουπόλεως, τὸ ὁποῖον ἐκτίσεν ὁ Σουλτάνος Σελίμ καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἀνέγερσις εἶναι συνυφασμένη μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Κύπρου. Βουλευθεὶς ὁ Σουλτάνος οὗτος νὰ οἰκοδομήσῃ ἐν Ἀνδριανουπόλει περίφημον τζαμίον ἔμαθε παρὰ τοῦ Μουφτῆ, ὅτι κατὰ νόμους τοῦ Μωάμεθ δὲν ἦτο συγχωρημένον εἰς Σουλτάνους νὰ ἐξοδεύουν εἰς τὰς τοιαύτας ἱερὰς οἰκοδομὰς, παρὰ τὰ λάφυρα τῶν νικημένων λαῶν. Οὗτος ἦτο ὁ λόγος, δι' ὃν εἰς τὰ περίχωρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνεκρότησε ἐν διβάνιον, ἐφ' ἧπου λεγόμενον, τὸ ὁποῖον υἱοθέτησε τὴν ἀποψὶν τοῦ καὶ ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς κατακτήσεως τῆς Κύπρου, ἥτις καὶ ἐπετεύχθη τὸ 1571, ἐκ δὲ τῶν κερδῶν τῆς κατακτήσεως διετέθησαν τὰ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀπαιτηθέντα ποσά.¹

Τὸ Τέμενος δὲ τοῦτο θαυμάζεται ἐκτὸς ἄλλων καὶ διότι οἱ μιναρῆδες τοῦ ἔχουσι τρεῖς (σεριφιέ) ἐξώστας καὶ ἕκαστος ἐξώστης ἔχει ἰδιαιτέραν εἴσοδον καὶ ἰδιαιτέραν ἐλικοειδῆ κλίμακα, καίτοι ἡ διάμετρος τῶν μιναρῆδων δὲν εἶναι μεγαλυτέρα τῆς διαμέτρου τῶν μιναρῆδων ἄλλων τζαμιῶν, ἴσως μάλιστα καὶ κατὰ τι μικροτέρα.

Τὸ παρὰ τὴν δημοτικὴν ἀγορὰν Τέμενος εἶχε καταρρεύσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ μόνον ὁ μιναρὲς τοῦ ἐσώζετο μέχρι τοῦ 1910.

Τὸ τρίτον τέμενος εὐρίσκετο, ὅπου ἤδη ὁ ἱερὸς ναὸς Ἀγία Παρασκευή. Τὸ Τέμενος τοῦτο εἶχε καταρρεύσει καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ 1895 ἀνηγέρθη ὁ ἱερὸς Ναὸς Ἀγία Παρασκευή. Κατὰ δὲ τὸ 1897 ποῦ κατελήφθη ἡ Καρδίτσα ἀπὸ τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα ὁ διοικητὴς τούτων πληροφορηθεὶς, ὅτι εἰς τὸν χώρον, ποῦ ἦτο τὸ τέμενος, ἐκτίσθη χριστιανικὸς ναὸς, ἐζήτησεν ἐξηγήσεις ἀπὸ τὸν Δήμαρχον Στέργιον Λάμπαν καὶ ὅταν κι' οὗτος τῷ εἶπεν ὅτι καὶ «Σεῖς ἐκκλησίαν εἶχατε καὶ ἡμεῖς ἐκκλησίαν ἐκάμαμεν» ἠρκέσθη εἰς τὴν δοθεῖσαν ἀπάντησιν. Ὁ μιναρὲς ὅμως ἐσώζετο μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν χρησιμοποιούμενος ὡς κωδωνοστάσιον. Μέχρι δὲ τοῦ ἔτους 1898 ὑπῆρχεν ἐν Καρδίτῃ καὶ Χότζας (παπᾶς) καὶ Μουεζίνης (διάκος).

Ἐν Καρδίτῃ ὑπῆρχον καὶ τουρκικὰ Λουτρά (χαμάμι) ἐκ τεσσάρων διαμερισμάτων, τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τρικκάλων καὶ εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μέτρων ἀπὸ τοῦ Γυμνασίου καὶ τῶν ὁποίων ἡ λειτουργία ἔπαυσε μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Τουρκικοῦ ὑδραγωγείου. Τὸ οἶκον τοῦτο, γενόμενον ἀργότερον ἰδιοκτησίᾳ τοῦ Ἀχμέτ ὁμέρ Τσέλιου, ἐπωλήθη δυνάμει τῆς

1. Τουρκοκρατούμενη Ἑλλὰς Κ. Σάθα σελ. 163.

ὕπ' ἀριθμ. 22709 τῆς 25 Ἀπριλίου 1912 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 44103) 1912 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτης Κ. Παππᾶ, ὡς ἀναπληρωτοῦ τοῦ Γρ. Κωτούλα, πρὸς τὴν Φατμέ σύζυγον Ἀχμέτ ὁμέρ Τσέλιου, ἥτις διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 67495) 1919 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Γρ. Κωτούλα τὸ ἐπώλησεν εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Ὁθωναῖον, ὕφ' οὗ καὶ κατεδαφίσθη, ἐνῶ θὰ ἔδει οἱ ἀρμόδιοι νὰ καταβάλωσι πᾶσαν προσπάθειαν νὰ θεωρηθῇ, ὡς διατηρητέον ἱστορικὸν μνημεῖον, ὅπως συνέβη διὰ τὸ τουρκικὸν οἰκοδόμημα Λουτρῶν εἰς τὸ χωρίον Μουδανιῆς Κρήτης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 15 τῆς 19-8-1968 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ συμβουλίου, δημοσιευθείσης εἰς τὴν ἐφημερίδα Κυβερνήσεως (τεῦχος 521)

Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας ἐδημοσιεύθη ὁ νόμος ΑΛΗ τῆς 22 Ἰουνίου 1882, ὅστις ἐρρύθμισε τὰ τοῦ διορισμοῦ καὶ ἀπολύσεως καὶ τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τῶν Μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων, ἢ Μουφτηδῶν. Ἀκτὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Νόμου τούτου ἀνεγνωρίσθησαν ἐν Λαρίσσει, Φαρσάλοις, Τρικάλαις καὶ Βόλῳ ἀνὰ εἰς πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων, ἢ Μουφτῆς, ἡδύνατο ἐπίσης ν' ἀναγνωρισθῇ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἀνὰ εἰς πνευματικὸς τῶν Μωαμεθανῶν ἀρχηγὸς εἰς πνευματικὸς τῶν Μωαμεθανῶν ἀρχηγὸς εἰς πᾶσαν πρωτεύουσιν Νομοῦ, ἢ Ἐπαρχίας, ἐχούσης πληθυσμὸν ὅμως ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα χιλιάδας ψυχῶν.

Ὡς δημόσιοι δὲ λειτουργοὶ οἱ Μουφτηδῆδες διωρίζοντο καὶ ἐπαύοντο διὰ Β. Διατάγματος ἐπὶ τῇ προτάσει τῶν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργῶν καὶ ἔδιδον ἐνώπιον το Νομάρχου τὸν τοῦ Δημοσίου ὑπαλλήλου ὄρκον. Ἐν περιπτώσει δ' ἀπολύσεως, ἢ θανάτου τινος τῶν Μουφτηδῶν ἐκαλεῖτο ἡ Μωαμεθανικὴ Κοινότης ὑπὸ τοῦ οἰκείου Νομάρχου πρὸς ὑπόδειξιν διαδόχου αὐτοῦ. Ὁ δὲ μισθὸς τοῦ μὲν Μουφτῆ Λαρίσης ὡρίσθη εἰς δραχμὰς 250, τῶν δὲ λοιπῶν εἰς δραχμὰς 150 μηνιαίως. Συμφώνως δὲ πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας διωρίσθη καὶ ἐν Καρδίτῃ, ὡς πρωτεύουσα Νομοῦ, ἡ καὶ ἐπαρχίας μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 40 χιλιάδων ψυχῶν Μουφτῆς. Τελευταῖος δὲ Μουφτῆς Καρδίτης ἐχρημάτισεν ὁ Ὅχμέτ Ὅμέρ Τσέλιος, εἰς σεβάσμιος γέρων, ὅστις ἤσκει ἀξιοπρεπῶς τὰ καθήκοντά του, εἰς ὅλας δὲ τὰς ἐπισήμους ἐορτάς, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἐορτὴν, μετέβαινε πάντοτε ἐφ' ἀμάξης εἰς τὴν Μητρόπολιν. Οὗτος εἶχε καὶ γνώσεις ἱατρικὰς καὶ ἐγνώριζεν ὠριμὰ φάρμακα διὰ τῶν ὁποίων ἐθεράπευε σοβαρὰς ἀσθενείας. Ἠγάπα δὲ τόσον τὴν Καρδίτσαν, ὥστε, ἐνῶ ἡ σύζυγός του καὶ τὰ τέκνα του κατὰ τὸ 1898 μετώκησαν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, αὐτὸς ἔμεινε μόνος του ἐν Καρδίτῃ μέχρι τοῦ θανάτου του, συμβάντος ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν.

Μετὰ δὲ τὴν περὶ ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν ὑπογραφεῖσαν τῇ 30 Ἰα-

νουαρίου 1923 σύμβασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπὸ 1 Μαΐου 1923 θὰ διενεργεῖτο ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀνταλλαγή τῶν Τούρκων ὑπηκόων Ἑλληνικοῦ Ὁρθόδοξου θρησκεύματος τῶν ἐγκατεστημάτων ἐπὶ τῶν Τουρκικῶν ἐδαφῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων Μουσουλμανικοῦ θρησκεύματος τῶν ἐγκατεστημένων ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους ἀνεχώρησαν πάντες οἱ Τούρκου ἐκ

ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΔΕΣ

Ὁ Κρυστάλλης γράφων περὶ τῶν Καραγκούνων, ἢ Καραγκούνηδων τῆς Ἠπείρου λέγει «ὅτι ἦσαν Βλαχικῆς φυλῆς καὶ κατεῖχον τὴν κατὰ τὴν Κολωνίαν ἢ Μουζακίαν χώραν τῆς ἄνω Ἠπείρου, ὅτι ἀπανταχοῦ ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἀρβανιτόβλαχοι, διότι ἀνέκαθεν εὐρέθησαν καθ' ὅλα μεμιγμένοι μετὰ τῶν Ἀλβανῶν. Τὸ δ' ἕτερον ἐπώνυμον αὐτῶν Καραγκούνηδες ἢ Καραγκοῦνοι, ἐὰν μὲν θεωρηθῇ σύνθετον ἐκ τοῦ Κάρες — οὔνοι εἶναι βεβαίως καὶ αὐτὸ Ἑλληνικόν. Ἐὰν ὅμως εἶναι, ὡς ἄλλοι λέγουσι, σύνθετον ἐκ τοῦ ἐπιθέτου Καρὰ (Τουρκ. μοῦροι) καὶ γκοῦν (αλγ= ἔνδυμα, σιγκούνα), τότε τὸ ἐπώνυμον των εἶναι ἀλβανικόν, ἀποδοθὲν αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν Τούρκων ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἐν Ἀλβανίᾳ, ἀφοῦ ἡ λέξις Καρὰ εἶναι Τουρκικὴ, ὅτι ἐφόρου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λευκὸν σκοῦφον μάλλινον, ὅτι ἡ γλῶσσα των εἶναι κρᾶμα ἀλβανικῆς καὶ βλαχικῆς, ἐνῶ ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ ἐξέμαθον τελείως τὴν Ἑλληνικὴν, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία των ἔμεινεν ἀνέπαφος, ὅτι οὔτε ἐδιδάχθησαν, οὔτε ἔδειξαν ποτὲ κλίσιν πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ ἀνέκαθεν ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ποιμενικὴν Ζωὴν, ὅτι εἶναι ὁ τύπος τῶν νομαδικῶν λαῶν, ὅτι τὸ θέρος ἀνέρχονται εἰς τὰς δυσπροσίτους καὶ ὑψηλοτάτας κορυφὰς τῶν Ἑλληνικῶν ὄρεων, τὸν δὲ χειμῶνα κατέρχονται εἰς τὰ χαμηλότερα χειμαδιά, αἱ δὲ κατοικίαι των εἶναι καλύβαι καὶ ὅτι ἡ βλαχικὴ φυλὴ τῶν Καραγκούνων εὐρίσκεται καὶ ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου περὶ τὸν Ὀλυμπον ἐν μικρῷ ἀριθμῷ, ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Καρδίτης καὶ Φαρσάλων εἰς μέγα πλῆθος, ἐπὶ τῆς ὄθρου, ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ ἐν Ἀκαρνανίᾳ»¹

Οἱ Καραγκούνηδες ὅμως ὁλοκλήρου τοῦ Πεδινοῦ τμήματος τοῦ Νομοῦ Καρδίτης καὶ τοῦ μικροῦ Πεδινοῦ τμήματος τοῦ Νομοῦ Τρικάλων οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι μὲ τοὺς Καραγκούνηδες τῆς Βλαχικῆς φυλῆς τῆς Κολωνίας ἢ τῆς Μουζακίας, διότι ἔχουσι μόνιμον κατοικίαν καὶ δὲν μετακινούνται, διότι δὲν εἶναι λαὸς νομαδικὸς οὔτε ζῶσιν εἰς καλύβας, οὔτε αἱ γυναῖκες των ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ὕφανσιν, οὔτε γνωρίζουσιν ἀργαλεῖόν, οὔτε διάγουσι βίον πατριαρχικόν, οὔτε ἔχουσι τσέλιγκαν ἢ καπετάνον.

1. Ἀπαντα Κρυστάλλη σελ. 287.

Ἐσφαλμένος δ' ὑποστηρίζει ὁ Κρυστάλλης, ὅτι εὐρίσκεται μέγα πλῆθος Καραγκούνων τῆς ἀλθανικῆς φυλῆς εἰς τὴν χώραν τῆς Καρδίτης καὶ τῶν Φαρσάλων, διότι ἐγκατάστασις μεγάλου πλήθους θὰ προϋπέθετε τὴν χώραν ἔρημον κατοίκων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἦτο ἀδύνατον νὰ συμβαίη εἰς χώραν τόσο ἐυφορον καθ' οἷονδ' ἡποτε ἐποχὴν. Ἐκ τῆς περιγραφῆς τὴν ὁποῖαν κάμνει ὁ Κρυστάλλης ἄγεται τις εὐκόλως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι πρόκειται περὶ τῶν Σκηνιτῶν, ἢ Σαρακατσαναίων, ἐξ' ὧν πολὺ ὀλίγοι εὐρίσκοντο εἰς τὰ ὄρεινὰ διαμερίσματα τοῦ Νομοῦ Καρδίτης καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸν Δῆμον Ἀργιθέας καὶ οἵτινες οὐδέποτε ἔφερον τὸ ἐπώνυμον Καραγκούνηδες, οὔτε δ' εἶναι δυνατόν νὰ δεχθῇ τις, ὅτι τὸ παρέλαβον οἱ κάτοικοι τῶν πεδινῶν διαμερισμάτων, ἐν οὐδεμιᾷ σχεδὸν ἐπαφῇ εὐρισκόμενοι μετ' αὐτῶν καὶ ἔπαυσαν νὰ τὸ φέρωσιν οἱ ἴδιοι. Μία ἐπὶ πλέον ἀπόδειξις, ὅτι οἱ Καραγκούνηδες τῆς Καρδίτης δὲν ἔχουσιν σχέσιν μὲ τοὺς Καραγκούνηδες τῆς Ἡπείρου εἶναι τὸ ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πεδινῶν διαμερισμάτων, τῆς ἐπαρχίας Φαρσάλων, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Κρυστάλλης, εὐρίσκετο μέγα πλῆθος Καραγκούνων τῆς Ἡπείρου θὰ ἔδει νὰ φέρωσι καὶ αὐτοὶ τὸ ἐπώνυμον Καραγκούνηδες πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν συμβαίνει, διότι αὐτοὶ φέρουσι τὸ ἐπώνυμον «Κατζανάδες». Τὸ μᾶλλον βέβαιον εἶναι, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πεδινῶν διαμερισμάτων τοῦ Νομοῦ Καρδίτης—Τρικάλων ἔλαβον τὸ ἐπώνυμον Καραγκούνηδες ἐκ τῆς ἐξῆς αἰτίας: Τὸ ἐπώνυμον Καραγκούνης εἶναι σύνθετον ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς λέξεως Κάρα—κεφαλὴ καὶ ἐκ τοῦ ρήματος κινῶ—κουνῶ. Καρακινῶν εἶναι ὁ κινῶν τὴν κεφαλὴν. Ἡ λέξις καρακινῶν μετεσχηματίσθη εἰς καρακουνῶν. Παραφθορὰ δὲ τῆς λέξεως ταύτης εἶναι ἡ λέξις Καραγκούνης ὅπως ἡ λέξις Τσάκωνες εἶναι παραφθορὰ τῆς λέξεως Λάκωνες, ἡ λέξις εὐβοία εἶναι παραφθορὰ τῆς λέξεως Εὐριπος, ἡ λέξις Σταμποῦλ εἶναι παραφθορὰ ἀπὸ τὸ «εἰς τὴν πόλιν», ἡ λέξις πατήσια εἶναι παραφθορὰ τοῦ Πατισᾶχ, ὅστις ἔστησε τὸ στρατηγεῖον του ἐκεῖ, κατ' ἄλλους δὲ τῆς λέξεως Παραδείσια² κλπ. Ἐξηγεῖται δὲ πλήρως ἡ ἀποψις αὕτη ἐκ τοῦ ὅτι ὁ πεδινὸς κάτοικος τοῦ Νομοῦ Καρδίτης ἀνέκαθεν, βραχύλογος ὢν, οὐδέποτε εἰς ὑποβαλλομένης αὐτῷ ἐρωτήσεως ἀπῆντα διὰ λέξεων, ἀλλὰ μόνον διὰ κινήσεως τῆς κεφαλῆς. Καὶ ὅταν μὲν ἡ ἀπάντησις ἦτο ἀρνητικὴ ἐκίνοι τὴν κεφαλὴν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν δ' ἦτο καταφατικὴ ἐκίνοι τὴν κεφαλὴν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ ὅταν ἤθελε νὰ δηλώσῃ ἐντονώτερον τὴν κατάφασιν ἐκίνοι τὴν κεφαλὴν του ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά καὶ ἀντιθέτως, ἡ τελευταία δ' αὕτη κίνησις κατὰ τὰς περιστάσεις ἐνέχει καὶ τὴν ἔννοιαν ἐλαφρῶς ἀπειλῆς. Τοῦτο προκαλεῖ τὴν εἰρωνεῖαν μερικῶν, ἀλλ' ἐσφαλμένως, διότι εἶναι ἐν εἶδος βραχυλογίας εἰς τὴν δεινότητα τῆς ὁποίας ὁ Λυκοῦργος τοὺς πο-

2. Ἡ Φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι, μετάφρασις Ἀγγ. Φουρκιώτη σελ. 39, 41, 60, 511.

λίτας εὐθύς ἐκπαίδων συνήθιζε, ὁ Πλάτων ἐπὶ νῆι τοὺς ἐκφραζομένους μὲ ὀλίγας πλὴν ἐντόνους λέξεις, ὧν πολὺς νοῦς ἐν ὀλίγῃ λέξει ἐμπεριέχεται παρομοιάζων αὐτοὺς πρὸς δεινοὺς ἀκοντιστὰς καὶ τέλος ὁ Πλούταρχος ἐθαύμαζε τοὺς διὰ σημείων ἄνευ φωνῆς ἐκφράζοντας, ὅσα εἶναι ἀνάγκη.³

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ τρεῖς ἄλλαι ἐκδοχαί. Κατὰ τὴν μίαν ἡ ὀνομασία προῆλθεν ἐκ τῶν Τουρκικῶν λέξεων Καρᾶ (μαῦρος) καὶ Γιουναν (Ἑλληνας) μαῦροι Ἕλληνες καὶ μ' ἄλλα λόγια καθαροὶ Ἕλληνες. Κατὰ τὴν ἄλλην προέρχεται ἀπὸ τὸ Καρᾶ—μαῦρος δεινὸς φοβερός στὰ τουρκικὰ καὶ τὸ γιουναν (γένος) στὰ Τουρκικὰ καὶ συνεπῶς Καραγκούνηδες σημαίνει μαῦρο γένος, φοβερὸ γένος, γνήσιο γένος. Καὶ κατὰ τὴν τρίτην προῆλθεν ἀπὸ τοὺς μαῦρους ἐπενδύτας, τοὺς ὁποίους ἐφόρουσαν χειμῶνα καλοκαίρι (καρᾶ+γούνα). Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην φαίνεται κλίνων καὶ ὁ Γάλλος Περιηγητὴς Λεὼν Χέουζεβ μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι μὲ τὴν λέξιν Γούνα ὀνομάζει τὸ γυναικεῖο φλοκάτο, τὸ ὁποῖον φοροῦσιν αἱ γυναῖκες κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας. Γράφει δ' οὗτος εἰς τὸ κατὰ τὸ 1858 ἐκδοθέν ἔργον του «Ἐκδρομὴ εἰς τὴν Τουρκικὴν Θεσσαλίαν τὰ ἐξῆς: «ὁ ὅρος Καραγκούνης ἐφαρμοζόμενος εἰς τοὺς ἐργάτας τῆς γῆς φαίνεται νὰ προέρχεται ἐκ δύο λέξεων Τουρκικῶν Καρᾶ καὶ Γούνα δηλαδὴ μαύρη Καζάκα = γυναικεῖον ἐπανωφόρι, ἐν εἶδος κάσκας χωρὶς μανίκια ἀπὸ χονδρὸ μαλλὶ μαῦρο».

Ἀλλὰ πᾶσαι αἱ ἐκδοχαὶ αὗται δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν πραγματικότητα. Ἡ πρώτη μὲν, διότι ἐν τῇ Τουρκικῇ γλώσσῃ ἡ λέξις Καρᾶ σημαίνει μαῦρος καὶ δὲν ἔχει ἄλλην ἔννοιαν, ὁ δὲ καθαρὸς λέγεται Τεμιζ καὶ ὁ Γνήσιος Χαλὶς καὶ συνεπῶς τὸ μ' ἄλλα λόγια καθαροὶ Ἕλληνες οὐδαμῶς δικαιολογεῖται. Ἀλλὰ καὶ διατὶ οἱ περιδιονόμοι* τῆς περιφερείας Καρδίτης νὰ εἶναι καθαροὶ Ἕλληνες καὶ οὐχὶ καὶ οἱ τοιοῦτοι τῆς συνεχόμενης περιφερείας Λαρίσης;

Ἡ δευτέρα, διότι ἡ λέξις Γιουναν σημαίνει Ἕλληνα καὶ οὐχὶ γένος, ὁ δὲ φοβερός λέγεται εἰς τὴν Τουρκικὴν Κορκουλοῦ καὶ συνεπῶς τὸ μαῦρο γένος, φοβερὸ γένος, γνήσιο γένος οὐδαμῶθεν ἐξάγεται. Ἡ δὲ τρίτη, διότι οὐδέποτε οἱ Καραγκούνηδες ἐφόρουσαν ἐπενδύτην (ἐπανωφόριον), ἀλλὰ μόνον ἐνδυμα (σάκκον), ὅστις δὲν λέγεται γούνα, οὔτε δὲ καὶ ἔχει σχέσιν τινα πρὸς αὐτὴν. Ἡ δὲ γούνα, τὴν ὁποῖαν χρησιμοποιοῦσι κατὰ τὸν χειμῶνα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἱ ποιμένες, ἵνα κατὰ τὴν ἡμέραν τυλίγωνται δι' αὐτῆς, τὴν δὲ νύκτα τοῖς χρησιμεύει κατὰ τὸν ὕπνον ὡς σκέπασμα, εἶναι χρώματος λευκοῦ καὶ κατασκευάζεται διὰ συρραφῆς ἐπεξεργασμένων δερμάτων μικρῶν ἀρνίων, τὸ δὲ γυναικεῖον φλοκάτον οὐδέποτε ἔφερε τὴν ὀνομασίαν γούνα.

3. Πλούταρχος περὶ ἀδολεσχίας ΧΥΙΙ.

4. Πλούταρχος Κοριολανός ΧΙ

“Αλλως τε τὸ ἐπώνυμον οὐδέποτε δίδεται ἐκ τῶν ἐνδυμάτων, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἐξῆς ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου λεγομένων «Αἱ ἐπωνυμῖαι δίδονται ἐκ πράξεως τινος, ἢ συμβάντος, ἢ χαρακτηῖρος τῆς μορφῆς, ἢ τῆς Ἀρετῆς τινός. Ὡς οἱ Ἕλληνες ἐκ πράξεως μὲν ἔδιδον ἐπίθετα Σωτῆρα καὶ Καλλίνικον τῆς δὲ μορφῆς Φύσκωνα καὶ Γρυπὸν, τῆς δ' ἀρετῆς εὐεργέτην καὶ Φιλάδελφον, τῆς τύχης δ' εὐδαίμονα εἰς τινὰς δὲ Βασιλεῖς καὶ τὰ σκώμματα ἔδωκαν ἐπικλήσεις, ὡς ὁ Ἀντίγονος ἐπεκλήθη Δώσων καὶ ὁ Πτολεμαῖος Λάθυρος, ὡς ἔχων ὄγκον, ἢ ἀκροχορδῶνα,» ὡς λαθήριον εἰς τὸ πρόσωπον, ἔτι δὲ μᾶλλον ποιῶνται χρῆσιν τοῦ τοιοῦτου γένους τῶν ὀνομάτων οἱ Ῥωμαῖοι»⁴ ὁ δὲ δημοσιογράφος Ν. Καμπάνης εἰς τὸν ταχυδρόμον τῶν Ἀθηνῶν ἔγραψε τὰ ἐξῆς: Ἀπὸ ποῦ προέρχεται ἡ λέξις τὰ πράγματα εἶναι κᾶπως μπερδεμένα. Κατὰ μίαν ἐκδοχὴν Κάρα εἶναι τὸ κεφάλι καὶ γκούνα ἡ κίνησης ποῦ κάνει τὸ σῶμα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ βαδίσματος».

Οἱ Καραγκούνηδες εἶναι ἐργατικοί, φιλόξενοι, φιλότιμοι καὶ οὐδεμίαν ἐκτίμησιν τρέφουσι πρὸς τὸ χρῆμα, τὸ ὁποῖον δαπανῶσι εὐκόλως. Εἶναι πολὺ εἰλικρινεῖς καὶ ἐκεῖνο, ποῦ αἰσθάνονται, εἶναι ἀδύνατον, νὰ μὴ τὸ ἐξωτερικεύσῃ καὶ ἀδιαφοροῦσιν, ἂν ἐκ τούτου θὰ προκληθῇ δυσαρέσκεια. Εἶναι πολὺ ὑπερήφανοι τὴν δὲ ἐμφάνισιν δικαστικοῦ κλητῆρος εἰς τὴν οἰκίαν των θεωροῦσιν ὡς μεγάλην προσβολήν. Ἐπὶ αἰῶνας ὑπῆρξαν τὰ θύματα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν Τούρκων τσιφλικιούχων. Κατὰ τὰς ἀρχὰς ὅμως τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος ἡ ἐκμετάλλευσίς των ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε ἐσημειώθησαν σοβαρὰ ἀγροτικά κινήματα, τὰ ὁποῖα ἐπεισαν τὴν πολιτείαν νὰ τροποποιήσῃ τὸ σχετικὸν περὶ ἰδιοκτησίας ἄρθρον τοῦ συντάγματος καὶ οὕτως ἐπετεύχθη ἡ ἀπαλλοτριώσις τῶν σιφλικίων καὶ ἡ γεωργικὴ των ἀποκατάστασις, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνετέλεσε εἰς τὴν ἀνοδὸν τοῦ βιωτικοῦ των ἐπιπέδου. Αἱ δὲ περὶ ὠραιότητος ἀντιλήψεις των εἶναι σύμφωνοι μὲ τὴν ἀνατολικὴν ἄποψιν. Ὡραῖον δι' αὐτοὺς εἶναι τὸ εὐτραφές, ὅσον δ' εὐτραφεστέρα εἶναι ἡ γυνή, τόσον ὠραιότερα εἶναι. Οἱ σύζυγοι οὐδέποτε καλοῦσι τὰς συζύγους των μὲ τὸ ὄνομα των ἀλλὰ μὲ τὴν λέξιν «μαρί», αἱ δὲ σύζυγοι τοὺς συζύγους των ἐπίσης δὲν τοὺς καλοῦσι μὲ τὸ ὄνομα των, ἀλλὰ μὲ τὴν λέξιν «ἀρέ», τοὺς δ' ἀνδραδέλφους των μὲ τὴν λέξιν «ἀφέντη»· Αἱ γυναῖκες βοηθοῦσι τοὺς ἄνδρας εἰς τὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας, ἀλλ' ἀσχολοῦνται καὶ εἰς τὰ τοῦ οἴκου, λόγῳ δὲ τῆς ἀπασχολήσεως ταύτης τὰ σώματά των ἀποκτῶσιν ἐλαστικότητα καὶ οἱ τοκετοὶ εἶναι εὐκολοί, ὅπως εἰς τὰς Σπαρτιάτιδας, αἵτινες ἀσχολοῦνται ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὰ γυμναστήρια ἀπέκτων σώματα ὑγιῇ.

Μέχρι τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν Τριφλικίων αἱ οἰκίαι τῶν περισσοτέρων δὲν παρείχον, οὔτε τὴν στοιχειωδεστέραν ἄνεσιν. Δάπεδον ἐκ σανίδων δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλ' εἰς τὸ σκληρὸν χῶμα ἔστρωνον τίς ψάθες, ἐπ' αὐτῶν ἐτοποθέτουν ἓνα τσίολι (κουβέρταν) καὶ ἐκοιμῶντο ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας.

εἰς τὸ ἴδιον δωμάτιον, μὴ ὑπάρχοντος ἐτέρου, οὔτε ταβάνι ὑπῆρχεν, οὔτε παράθυρα μὲ ὑαλοπίνακας ὡς θερμαντικὴ δ' ὕλη ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ κόπρος τῶν ζώων. Μετὰ τὴν ἀπαλλοτριώσιν ὅμως ἐγένοντο καινουργεῖς οἰκίαι μὲ ἀρκετὰ καλὰ δωμάτια, μὲ δάπεδα σανιδένια, ταβάνια καὶ παράθυρα μὲ ὑαλοπίνακας καὶ ἐφωδισμένα μὲ τ' ἀπαραίτητα ἐπιπλα.

Κατὰ τὰς πανηγύρεις καὶ τοὺς γάμους ἐγίνοντο δύο χοροί, ὁ εἰς τῶν ἀνδρῶν καὶ ὁ ἕτερος τῶν γυναικῶν, ὀπισθεν τοῦ τῶν ἀνδρῶν, τὴν δὲ θέσιν τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ χοροῦ τὴν κατελάμβανον ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ὅλοι οἱ μετέχοντες το χοροῦ. Πρὸ τοῦ πρώτου Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἰδίᾳ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ποῖος, ἢ ποῖα θὰ ἔσυρε τὸν χορόν, ἐλάμβανον χώραν συμπλοκαί, καθ' ὅς ἐσημειοῦντο σοβαροὶ τραυματισμοὶ καὶ ἐνίοτε καὶ φόνοι. Ἐνίοτε δ' ἀνέμενον τὰς πανηγύρεις καὶ τοὺς γάμους διὰ νὰ λύσῃσι προηγουμένας των διαφορὰς καὶ οὐχὶ σπανίως ἡ ἀστυνομία ἐνεργοῦσα προληπτικῶς ἀπηγόρευεν κατὰ τὰς πανηγύρεις τοὺς χορούς.

Οἱ Καραγκούνηδες χορεύουσι τὸ Τσάμικο καὶ τὸν Καλαματιανό, ἀλλ' ἰδιαίτερος χορὸς των εἶναι ἡ «Σβαρνιάρ», ἡ ὁποία μετωνομάσθη ἤδη εἰς Καραγκούναν. Ὁ χορὸς αὐτὸς ἀπαιτεῖ μεγάλην εὐκίνησιαν περὶ τὰ κινήματα καὶ ὁ ὀρχηστὴς πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ σῶμα λευμένον ἄμα καὶ συμπεπηγός· εἰς τὸν χορὸν τοῦτον ὁ ὀρχηστὴς ὑποκρίνεται τὸν ἐρῶντα καὶ ἐπιδεικνύει τὴν ὀργὴν διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν, εἶναι ἐν μιᾷ λέξει δύσκολος χορὸς καὶ δι' αὐτὸ ὀλίγοι ἦσαν ἐκ τῶν παλαιῶν, οἵτινες διέπρεπον καὶ ἐσκόρπιζον τὴν τέρψιν εἰς τοὺς θεατάς, ἐκ τῶν συγχρόνων δ' ἐλάχιστοι.

Ἡ ἐνδυμασία τῶν Καραγκούνηδων ἀνδρῶν ἦτο ἡ ἐξῆς: Τουμάνι μαῦρο σκούτινον, εἶδος βράκας, τὸ ὁποῖον ἔφθανε μέχρι ὀλίγον κάτω τῶν γονάτων, περικνημίδες μάλλιναι λευκαὶ (κάλτσαι), αἵτινες ἤρχιζον ἀπὸ τὰ σφυρὰ συγκρατούμεναι διὰ λωρίου, διερχομένου ἐκ τοῦ πέλματος καὶ ἔφθανον ἄνω τοῦ γόνατος συγκρατούμεναι διὰ λωρίδος προσηρμωσμένης εἰς τὴν Ζώνην, κάτω δὲ τοῦ γόνατος εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου κατέληγε τὸ τουμάνι, περιεδέοντο μὲ καλτοσοδέτας βαμβακεράς, ἢ μεταξωτάς, ποῦ κατέληγον εἰς φούνταν, κρεμαμένην πρὸς τὴν γάμπαν. Λευκὸν ὑποκάμισον μὲ μανίκια, τῶν ὁποίων τὸ ἀνοιγμα ἔφθανε τὸν πῆχυν. Τὸ τσαμαντάνι (γυλέκο) ἀπὸ σκουτὶ μαῦρο καὶ ἐνίοτε ἀπὸ τσόχα, τὸ ὁποῖον ἦτο κεντημένον μὲ μαῦρα νήματα καὶ ἐκουμπώνετο εἰς τὰ πλάγια καὶ ὁ σάκκος ἀπὸ μαῦρο σκουτὶ καὶ ἐνίοτε ἀπὸ τσόχα μαύρη, ὁ ὁποῖος ἔφθανε σχεδὸν μέχρι τῶν γονάτων. Καὶ ὅταν μὲν ὁ καιρὸς ἦτο καλὸς τὸν ἔρριπτον ἐπὶ τῶν νώτων των (καπετανλίκι), ὅταν δ' ἦτο ψυχρὸς τὸν ἐνεδύοντο, τὰ δὲ μανίκια τοῦ ὑποκαμίσου τότε ἐδιπλοῦντο εἰς τὰ πλευρά, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς ἐφόρουσαν μαῦρον σκουφὸν στρογγυλὸν (κοῦκον), πολλοὶ δὲ γέροντες ἐφόρουσαν μαῦρα μανδήλια, τὰ ὁποῖα ἔδενον, ὅπως αἱ γυναῖκες, εἰς τοὺς πόδας δ' ἐφόρουσαν τσαρούχια μὲ φούντες. Οἱ νέοι κατὰ τὰς ἐορτάς καὶ τοὺς γάμους ἐφόρουσαν φουστάνελα.

Ἡ ἐνδυμασία τῶν γυναικῶν ἦτο ἡ ἐξῆς: Λευκὸν ὑποκάμισον, τὸ ὁποῖον ἔφθανε μέχρι τῶν σφυρῶν, ἀπὸ χονδρὸ πανὶ κεντημένον μὲ μαῦρο μάλλινον νῆμα εἰς τὸν ποδόγυρον, μὲ τὸ ἴδιον νῆμα εἰς τὸ στῆθος καὶ εἰς τὰ μανίκια. Τὰ κεντήματα τοῦ ὑποκαμίσου ἐγίνοντο παρὰ τῶν ἰδίων. Σιγκούνα ἀπὸ σκουτί ἐγχώριον μαῦρον κεντημένη εἰς τὸν ποδόγυρον, τὸ στῆθος τὴν πλάτη καὶ τὰ χέρια, ἢ μὲ οὐτρεὲς μεταξωτές, ἢ μὲ φλός. Εἰς τὸν Δῆμον Καρδίτης ἡ σιγκούνα ἦτο ἀπλὴ ἀλλ' εἰς τοὺς τέως Δήμους Τιτανίου Φύλλου καὶ Κιερίου ἦτο μὲ πολλὰ λαγκιόλια δίκην φουστανέλας ἀρκετὰ βαρεῖα. Φλοκάτο ἀπὸ σκουτί ἐγχώριον κεντημένον εἰς τὸν ποδόγυρον, τὸ στῆθος, τὴν πλάτη καὶ τὰ χέρια μὲ οὐτρεὲς μεταξωτές, ἢ μὲ φλός, καὶ ἡ ποδιά ἀπὸ σκουτί μὲ κεντήματα, ὅλα δ' αὐτὰ ἐγίνοντο ἀπὸ εἰδικούς ῥάβτας. Τὸ καλοκαίρι ὅμως ἡ σιγκούνα καὶ τὸ φλοκάτο ἀντεκαθίσταντο ἀπὸ τὸν σαγιᾶν, ὁ ὁποῖος ἐγίνετο ἀπὸ πανὶ ρηγανάτο μὲ κεντήματα εἰς τὸν ποδόγυρον δύο εἰδῶν, ὧν τὸ μὲν μεγαλύτερον, τὸ δὲ μικρότερον. Ἐπάνω ἀπὸ τὸν σαγιᾶν ἐφέρετο τὸ γιλέκι, τὸ ὁποῖον εἶναι κεντημένον μὲ οὐτρεὲς μεταξωτές εἰς τίς πλάτες καὶ ὁ στῆθος, καὶ ἡ ποδιά διὰ τὰ κορίτσια καὶ τίς νύμφες ἡ ὁποία ἐγίνετο ἀπὸ μετάξι διαφόρου χρώματος μὲ ὀλίγα κεντήματα, ὡς καὶ ἡ τραχηλιά ἀπὸ μεταξωτὸ διαφόρου χρώματος, συνήθως ἄσπρο κεντημένο. Πρὸς διάκρισιν ἡ νύμφη ἐφόρει τὰ καθάδι, τὸ ὁποῖον ἐγίνετο ἀπὸ πανὶ κόκκινο ἐξωθεν καὶ ἀπὸ πανὶ ἄσπρο ἔσωθεν καὶ μὲ βάτα, ἀλλὰ τοῦτο κατηργήθη καὶ ἀντεκατεστάθη ἀπὸ τὰ καβοδομάνικα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν ὦμον καὶ φθάνουν εἰς τὸν ἀγκῶνα, ἀπὸ βελουδο κεντημένο μὲ χρυσάφι κίτρινο, ἐπάνω δ' ἀπὸ αὐτὰ φοροῦνται τὰ μανικουρία, τὰ ὁποῖα γίνονται ἀπὸ πανὶ μαῦρο μὲ χρυσὸ κίτρινο, ὅλα δ' αὐτὰ ἐγίνοντο ἀπὸ εἰδικούς χρυσικεντητάς.

Ἄλλοτε αἱ νύμφαι ἐφόρουν ἐπὶ τῆς κτφαλῆς των σκούφιαν, εἶδος περικεφαλαίας, ἣτις εἰς μὲν τοὺς Δήμους Καρδίτης καὶ Σελλάνων ἦτο ὑψηλότερα, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς Δήμους χαμηλότερα. Ἄλλ' ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων κατηργήθη ἡ σκούφια καὶ αἱ νύμφαι φοροῦν, ὅπως καὶ τὰ κορίτσια μεταξωτὰ μαῦρα μανδήλια, τὰ ὁποῖα καλύπτουν τὸ τριχωτὸν μέρος τῆς κεφαλῆς καὶ καταλήγουν εἰς οὐρὰν πρὸς τὸ πίσω μέρος. Τὰ κοσμήματα τῶν κοριτσιῶν εἶναι μία κόμτσα μὲ ἀλύσεις ἀσημένια, σκουλαρήκια ἀσημένια καὶ βραχιόλιον ἀσημένιο. Τῶν νυμφῶν ὅμως εἶναι πολλὰ καὶ ἐκόστιζον ἀκριβά. Μιὰ ζώνη ἀσημένια, ἓνα κιστέκι ἀσημένιο, τὸ ὁποῖον κατελάμβανεν ὁλόκληρον τὸ στῆθος καὶ ἀπετελεῖτο ἀπὸ μίαν τετράγωνη πλάκα ἀπὸ τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς ὁποίας ἐκρέμοντο πολλὰ ἀλύσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδέοντο μὲ κόμτσες ἐκατέρωθεν καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς βάσεως. Μία κόμτσα ἀσημένια, ἡ ὁποία συνεκράτει τὸν σαγιᾶν εἰς τὴν μέσην καὶ εἶχε δώδεκα ἀλύσεις μήκους ἐνὸς πήχεως καὶ αἱ ὁποῖαι κατέληγον εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον τοῦ σαγιᾶ στήριζόμεναι μὲ κόμτσας. Δυὸ βραχιόλια ἀσημένια. Δυὸ, ἢ περισσότερα δακτυλίδια ἀσημένια καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν δύο σειραὶ ἀληθινῶν φλωρίων.

Ἡ ἀξία τῶν κοσμημάτων τούτων ἐκυμαίνετο ἀπὸ 12000 μέχρι 2000 χρυσῶν δραχμῶν δηλαδὴ ἀπὸ 50 ἕως 100 χρυσῶν λιρῶν Ἀγγλίας, ποσὸν ἀρκετὰ σοβαρὸν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἕκαστον στρέμμα γῆς εἰς τὰ χωρία εἶχεν ἀξίαν 2 ἕως 2½ λιρῶν, κατεβάλετο δ' ὁλόκληρον ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ. Τὴν πολυτέλειαν δ' αὐτὴν ἤλεγξε δριμύτατα ὁ πατὴρ Κοσμᾶς κατὰ τὴν περιοδεῖαν του εἰς τὴν Θεσσαλίαν.⁴ Ἐὰν εἰς αὐτὸ προστεθῇ τὸ ἀγαρλίκι καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου, τὰ ὁποῖα ἦσαν καὶ αὐτὰ σοβαρά, διότι ἐφιλοξενοῦντο, ὅχι μόνον οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ ἄλλων χωρίων προσκληθέντες συγγενεῖς καὶ φίλοι βλέπομεν, ὅτι ὁ γάμος διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ νέου ἦτο δαπανηρότατος καὶ δι' αὐτὸν τὸν λῶγον συχνὰ οἱ νέοι ἀκολουθοῦντες τὴν τακτικὴν τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες δι' ἀρπαγῆς ἐλάμβανον τὰς συζύγους των, προέβαινον, ἐνισχυόμενοι ἀπὸ τοὺς φίλους των, εἰς βιαίας ἀπαγωγάς, οὐκ' ὀλίγοι δὲ τούτων κατεδικάζοντο ὑπὸ τῶν κακουργοδικείων εἰς αὐστηροτάτας ποινὰς φυλακίσεως καὶ εἰρκτῆς, ἐνῶ ὁ Σόλων ἐπέβαλε διὰ τὴν ἀρπαγὴν ἐλευθέρως γυναικὸς μόνον πρόστιμον ἑκατὸν δραχμῶν. Εἰς τοὺς Καραγκούνηδες ἴσχυε τὸ ἀγαρλίκι, ἔθιμον τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ὑπῆρχε καὶ εἰς τοὺς Θράκας. Τοῦτο ἦτο χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ εἰς τὸν πατέρα τῆς νέας, ἐκυμαίνετο δὲ ἀπὸ 200 χρυσᾶς δραχμᾶς μέχρι 2000, ἀναλόγως τῆς ὠραιότητος τῆς νέας καὶ τῆς εὐπορίας τῶν ὑποψηφίων, ἐνίστε δὲ κατεβάλλοντο καὶ μεγαλύτερα ποσά. Οὐδεὶς δὲ γονεὺς ἐδέχετο νὰ ἀρραβωνιάσῃ τὴν κόρην του χωρὶς νὰ λάβῃ ἀγαρλίκι, διότι ἐθεωρεῖτο ὑποτιμητικόν. Ὁ γονεὺς, ὁ ὁποῖος εἶχε πολλὰ κορίτσια, εἶχε μίαν σοβαρὰν πρόσσodon, ἀλλὰ μεταπολεμικῶς τὰ πράγματα μετεβλήθησαν ἄρδην καὶ ἐνῶ πρότερον ἐλάμβανον, ἤδη, διὰ νὰ ἀποκαταστήσουν τὰ κορίτσια των, πρέπει νὰ προσφέρουν προῖκα πολλάκις δυσανάλογον πρὸς τὴν οἰκονομικὴν των κατάστασιν. Ἰσχύοντος τοῦ ἀγαρλικίου ἡ λέξις γεροντοκόρη ἦτο ἄγνωστος εἰς τοὺς Καραγκούνηδες ἤδη ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν γεροντοκορῶν αὐξάνει ἐπικινδύνως, τὸ δ' ἄρθρον τοῦ ποινικοῦ Κώδικος περὶ ἀκουσίας ἀπαγωγῆς περιέπεσεν εἰς ἀχρησίαν. Μετὰ τὴν συναίνεσιν τῶν γονέων τῆς νέας, διαβιβαζομένην διὰ τοῦ προξενητοῦ, ἐκαλεῖτο ὁ πατὴρ τοῦ νέου μὲ ὀλίγους στενοὺς συγγενεῖς εἰς δεῖπνον ὑπὸ τῶν γονέων τῆς νέας, εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ δεῖπνου ὁ πατὴρ τοῦ νέου κατέβαλε τὸ συμφωνηθὲν ποσόν, ἐκ δὲ τῆς οἰκίας τῆς νέας ἐδίδοτο ἀντικείμενον, ἀνῆκον εἰς τὴν νέαν, συνήθως σαγιᾶς, τὸ λεγόμενον σημάδι, ἀπόδειξις τοῦ ἀρραβῶνος ὅστις ἐγνωστοποιεῖτο διὰ πυροβολισμῶν. Μετὰ τινὰς δ' ἡμέρας ἢ μῆτερα τοῦ μνηστήρος, συνοδευομένη καὶ ἀπὸ ἄλλας συγγενεῖς γυναῖκας, ἐπήγαινε εἰς τὸ σπῆτι τῆς νύμφης, ἵνα παραδώσῃ τὰ καλούδια (δῶρα). Οἱ γονεῖς τῶν νέων ἀπὸ κοινοῦ ὠρίζον τὴν ἡμέραν τοῦ

5. Α. Καταφυγιώτου Ἐθνομάρτυρες Κληρικοὶ καὶ Πάτερ Κοσμᾶς σελ. 88—89.

γάμου, τὴν ὁποίαν μὲ ἀνυπομονησίαν ἀνέμενον οἱ πάντες. Ὅταν ἡ νύμφη ἦτο ἀπὸ ἄλλο χωρίο, ἡ πομπὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ 20, ἢ καὶ περισσότερα τετράτροχα κάρρα, ἢ βοῖδάμαξα παλαιότερον, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπέβαινον τὰ κορίτσια καὶ αἱ νύμφαι καὶ ὀλίγοι ἡλικιωμένοι ἄνδρες, οἱ δὲ νέοι ἐπέβαινον ἵππων, ἵππου δ' ἐπίσης ἐπέβαινε καὶ ὁ πατὴρ τοῦ γαμβροῦ, ὅστις ἐκράτει εἰς χεῖρας τοῦ τὴν κόφφαν (ξύλινον ρομβοειδὲς δοχεῖον) πλήρη οἴνου, τὴν ὁποίαν προσέφερεν εἰς τοὺς συμπεθέρους καὶ φίλους νὰ πῶσι καὶ νὰ εὐχηθῶσιν, ἦτο δ' ὁ πατὴρ τοῦ γαμβροῦ ὁ ἀρχηγὸς τῆς πομπῆς. Κατὰ τὴν ἐκκίνησιν τῆς πομπῆς ἐρρίπτοντο ἄθροοι πυροβολισμοὶ (ἐννοεῖται πρὸ τοῦ νόμου περὶ ὀπλοφορίας), οἵτινες ἐπανελαμβάνοντο κατὰ τὴν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς πόλεως διέλευσιν, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἀφίξιν εἰς τὸ χωρίον τῆς νύμφης. Τὰ ἴδια δ' ἐπανελαμβάνοντο καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν.

Εἰς τὸ πρῶτον κάρρον εὐρίσκετο ὁ γαμβρός, τὰ μπρατίμια (οἱ φίλοι τοῦ γαμβροῦ οἱ ἔχοντες τὴν εὐθύνην δι' ὅλα) οἱ στενοὶ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ, τὰ ὄργανα καὶ τὸ φλάμπουρο (ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου). Ὅταν δ' ἡ πομπὴ ἐφθάνεν εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ χωρίου τῆς νύμφης, οἱ ἐκ τῶν ἐφίππων νέων ἔχοντες τοὺς καλυτέρους ἵππους μτεῖχον ἀγῶνος ταχύτητος μέχρι τῆς οἰκίας τῆς νύμφης. (λέγονται δ' οὗτοι Σκαριάτες). Ὁ πρῶτος φθάνων ἐλάμβανε λευκὸν μανδήλιον, τὸ ὁποῖον ἐδένετο εἰς τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου καὶ τὴν σβάναν (πήλινον δοχεῖον) πλήρη οἴνου, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πομπὴν καὶ προσέφερεν, ἵνα πῶσι καὶ εἴτα τὴν ἔθραυεν ἐπὶ τῶν τροχῶν. Ἐπίσης λευκὰ μανδήλια ἐδίδοντο καὶ εἰς τοὺς δύο ἄλλους τοὺς μετὰ τὸν πρῶτον φθάνοντας. Κατὰ τὴν ἀφίξιν τῆς πομπῆς οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου παρελάμβανον τοὺς μετέχοντας τῆς πομπῆς εἰς τὰς οἰκίας των πρὸς φιλοξενίαν. Εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης παρέμενον ὁ γαμβρός, τὰ μπρατίμια καὶ οἱ στενοὶ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐπανελαμβάνετο ὁ ἀγὼν ταχύτητος μεταξὺ τῶν ἐφίππων.

Ἐθραυεν ἐπὶ τῶν τροχῶν. Ἐπίσης λευκὰ μανδήλια ἐδίδοντο καὶ εἰς τοὺς δύο ἄλλους τοὺς μετὰ τὸν πρῶτον φθάνοντας. Κατὰ τὴν ἀφίξιν τῆς πομπῆς οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου παρελάμβανον τοὺς μετέχοντας τῆς πομπῆς εἰς τὰς οἰκίας των πρὸς φιλοξενίαν. Εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης παρέμενον ὁ γαμβρός, τὰ μπρατίμια καὶ οἱ στενοὶ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐπανελαμβάνετο ὁ ἀγὼν ταχύτητος μεταξὺ τῶν ἐφίππων.

Τὴν παραμονὴν τῆς πρώτης Κυριακῆς μετὰ τὸν γάμον ἐλάμβανον χώραν τὰ πιστρόφια, δηλαδὴ ὁ γαμβρός καὶ ἡ νύμφη, συνοδευόμενοι ἀπὸ ἓνα ἔφηβον, μετέβαινον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, ὅπου προσήρχοντο οἱ συγγενεῖς καὶ διεσκέδαζον καθ' ὅλην τὴν νύκτα τοῦ Σαββάτου.

Οἱ Καραγκούνηδες οὐδέποτε ἐδίδον τὴν κόρην των εἰς ὄρεινόν, οὔτε ἐλάμβανον συζύγους των ὄρεινὰς, νέα δὲ πεδινὴ οὐδέποτε ἐδέχετο νὰ λά-

βῃ ὡς σύζυγον χῆρον, ἔστω καὶ ἂν ἦτο οὗτος νέος καὶ πλούσιος, ὡς ἐκ τούτου δ' οἱ χῆροι κατέφευγον συνήθως εἰς τὰ ὄρεινὰ χωρία πρὸς ἀνεύρεσιν συζύγων.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα πρὸ τῶν πολέμων, ἥδη ὁμως πολλὰ μετεβλήθησαν καὶ μεταβάλλονται καθημερινῶς καὶ ἐντὸς ὀλίγου μάτην θὰ προσπαθῇ νὰ ἀρεύρῃ τις κατὰ ἀπὸ ἐκεῖνα, ποὺ διέκριναν τοὺς Καραγκούνηδες.

ΣΑΜΑΡΙΝΑΙΟΙ

Οἱ Σαμαριναῖοι, λαβόντες τὸ ὄνομα ἐκ τῆς κωμοπόλεως Σαμαρίνα, ἐξ ἧς κατήγοντο, τῆς κειμένης παρὰ τὰ Ἑπειρομακεδονικὰ σύνορα καὶ εἰς τὴν πλαγιὰν τοῦ Σμόλικα, μιᾶς τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τῆς Πίνδου, ἐγκατεστάθησαν ἐν Καρδίτῃ μετὰ τὰ μέσα τοῦ 19 αἰῶνος καὶ εἰς τὴν συνοικίαν Μποστανζῆ, Μαχαλᾶ, ἣτις ἔκτοτε ἔλαβε τὸ ὄνομα Βλαχομαχαλᾶς. Οἱ ἄνδρες ἐφόρουσαν περικνημίδας μαλλίνους, κομβωμένας ὀπισθεν, μακροὺς λινοὺς χιτῶνας δίκην φουστάνελας καὶ ὡς ἐπανωφόριον φλοκάτον μάλλινον. Τὰ φλοκάτα ἦσαν λευκὰ κεντημένα μὲ σειρήτια μεταξωτὰ κατὰ τὰς ἐορτὰς καὶ Κυριακὰς καὶ μαῦρα κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐφόρουσαν ἐπὶ τῶν λευκῶν χιτῶνων των σιγκοῦνια ἢ τσιπούνια κλειστά, περικεντητὰ κατὰ τὸν ποδόγυρον καὶ τὰ ἄλλα ἄκρα μὲ γαϊτάνια μεταξωτὰ ἐρυθροῦ χρώματος, καὶ περὶ τὴν ὀσφύν ἀργυρὰν Ζώνην, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς φέσιον ἐρυθροῦν μικρόν, τοῦ ὁποῖου ὁ θύσανος ἐπιπτεν ἐπὶ τῶν νώτων μακρύς, συνιστάμενος ἐκ χρυσοῦ καὶ μετάξης καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους (γκιουρτάνι) σειρὰν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν νομισμάτων.

Οἱ Σαμαριναῖοι κατεγίνοντο εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων (δίμιτο, σαμαροσκοῦτι, βελέτζες κλπ.). Κυρίως μὲ ταύτην ἡσχολοῦντο αἱ γυναῖκες, αἵτινες εἶναι ἐργατικώταται καὶ εἰσφέρουσι τὰ περισσότερα ἔσοδα εἰς τὸν οἶκον των, οὐ μόνον κατασκευάζουσι, ἀλλὰ καὶ αἱ ἴδιαι προβαίνουσιν εἰς τὴν πώλησιν τῶν παραγομένων, ἐν Καρδίτῃ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἄνδρες ἦσαν ζωγράφοι (ἀγιογράφοι) σπουδαῖοι, σαγματοποιοί, τῶν ὁποίων τὰ ἐφίππια ἦσαν ὀνομαστά, μαχαιροποιοί, καπνέμποροι καὶ ἀγωγιάται. Πρὸ τῆς κατασκευῆς τῶν θεσσαλικῶν σιρροδρόμων ὅλαι αἱ μεταφοραὶ τῆς Θεσσαλίας ἐγίνοντο διὰ τῶν ἀγωγιατῶν (κερατζίδων). Τὸ ἔργον δὲ τοῦτο ἀνῆκε κυρίως εἰς τοὺς Σαμαριναῖους, οἵτινες εἶχον ὀργανωμένην ἐργασίαν εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἠπειροῦ Μακεδονίας Ἀλβανίας καὶ Θεσσαλίας. Ἄμα τῇ λειτουργίᾳ τῶν Θεσσαλικῶν σιρροδρόμων 22 Ἀπριλίου 1884 παρετηρήθη ἀντίδρασις καὶ συχνὰ ἐδημιουργοῦντο βλάβαι εἰς τὰς γραμμάς, πράγμα τὸ ὁποῖον ἠνάγκαζε τὴν ἐταιρίαν τῶν Θεσσαλικῶν Σιρροδρόμων νὰ ἐγκαταστήσῃ ἀνὰ χιλιόμετρον καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς γραμμῆς φύλακας, δημιουργήσασα τοὺς μικροὺς οἰκίσκους

(Γκαζέλα), ἐν οἷς διέμενον οἱ φύλακες, οἱ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν γραμμὴν.

Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα καὶ τὴν πανήγυριν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἔστηνον κοινὸν χορὸν, ὃν ἔσσυρε μέχρι πέρατος ὁ γηραιότερος τῶν εὐπορωτέρων καὶ ἐχόρευον ἄδοντες, αἱ κινήσεις δ' ὅλων ἦσαν αἱ αὐταί, ἤσυχος καὶ πληκτικαὶ καὶ δι' αὐτὸ δὲν ὑπῆρχεν ἄσθμα διὰ τὰ τοὺς ἐμποδίζη εἰς τὸ ἄσμα. Εἰς τὸν χορὸν δ' αὐτὸν ἐλάμβανε μέρος ἐπ' ὀλίγον καὶ ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως τιμῆς ἕνεκεν. Περὶ τὴν δύσιν δὲ τοῦ Ἡλίου, ὅτε διελύοντο οἱ χοροί, μεταξὺ τῶν Σαμαριναίων καὶ τῶν Καραγκούνηδων ἐλάμβανον χώραν ἀγῶνες εἰς τὴν Πάλην καὶ εἰς τὸ τριπλοῦν ἄλμα.

ΑΓΡΑΦΙΩΤΑΙ

Οὗτοι εἶναι οἱ ἐν τῇ πόλει μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν κυρίως τῆς Θεσσαλίας ἐγκατασταθέντες καὶ καταγόμενοι ἀπὸ τὰ ὀρεινὰ διαμερίσματα τῶν Νομῶν Καρδίτης καὶ Εὐρυτανίας, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῶν διαμερισμάτων τῶν Δήμων Νεβροπόλεως, Ἰτάμου, Ἰθώμης καὶ Μενελαΐδος καὶ ὀλίγων χωρίων τῆς Εὐρυτανίας, τὰ ὁποῖα ὠνομάσθησαν Ἰταγραφα, διότι δὲν κατεγράφησαν εἰς τοὺς καταλόγους τῶν Τουρκικῶν κτήσεων. Τῶν ὀρεινῶν τούτων διαμερισμάτων οἱ κάτοικοι μὴ ἐννοοῦντες τὰ ὑποδουλωθῶσιν εἰς τοὺς Τούρκους καὶ τὰ χάσουν τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀπέκρουον ἐνόπλιως καὶ πάντοτε ἐπιτυχῶς τοὺς τούρκους προσπαθοῦντας νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν αὐτοῖς καὶ πάντοτε ἦσαν ἐστὶ ταραχῶν.

Ὁ Σουλτάνος Σουλεῖμὰν ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀπεφάσισε νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τοὺς ὀρεινοὺς καὶ τῇ 10ῃ Μαΐου 1525 ἀντιπρόσωποι τῶν Δήμων Ταμασίου, Κτημενίων, Μενελαΐδος, Δολόπων Ἰτάμου Νεβροπόλεως, Ἀργιθέας, Γόμφων καὶ ὀρεινῆς Ἰθώμης συνητηθήσαν ἐν Ταμασίῳ (Ἀνάβρα) μὲ ἀντιπροσώπους τοῦ Σουλτάνου, ὧν ἐπικεφαλῆς ἦτο ὁ Βεϊλέρβης καὶ ὑπεγράφη συνθήκη ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους: Ἄπαντα τὰ χωρία τῶν Ἀγραφῶν ἀποτελοῦσιν αὐτονομίαν, ἡ ὁποία διοικεῖται ὑπὸ συμβουλίου, ἐδρεύοντος ἐν Νεοχωρίῳ. Οὐδεμία Τούρκικη οἰκογένεια ἐπιτρέπεται νὰ κατοικήσῃ εἰς τὰ χωρία τῶν Ἀγραφῶν, ἐκτὸς τοῦ Φαναρίου. Οἱ κάτοικοι τῶν Πεδινῶν καὶ ὀρεινῶν μερῶν ἐπικοινωνοῦν ἐλευθέρως. Ἐκάστη Κοινότης τῶν Ἀγραφῶν ὑποχρεοῦται νὰ πληρῶνῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν πύλην 50.000 γροσίων ἐτησίως. Τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο θ' ἀποστέλληται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν ἔδραν τῆς εὐδαιμονίας (Κωνσταντινουπόλεως).¹

Κατὰ τὸν Ἄγγλον περιηγητὴν Γουλιέλμον Λήκ τὸ τμήμα τῶν Ἀγραφῶν

1. Τ' Ἀγραφα Σερ. Τσιτσά σελ. 13.

2. Ἡ Θεσσαλία 1805 — 1810 Γουλιέλμου Ληκ. μετάφρασις Γ. Στάθη σελ. 78.

ἐχαίρετο καὶ πρότερον αὐτοκυβερνήσεως, ἡ ὁποία τῷ παρεχωρήθη κατόπιν συνθηκολογήσεως, ἀπὸ τοῦ Μωάμεθ Β, ὅταν οὗτος κατέλαβε τὴν Ἀλβανίαν. Κατὰ δὲ τὸ αὐτοκρατορικὸν Χρυσόβουλον,* τὸ ὁποῖον, ὡς ἐλέγγοτο, εὐρίσκετο εἰς τὸ Φανάρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κάθε χρόνον ἐξελέγγοτο διὰ ψηφοφορίας εἰς ἄρχων προεστῶς καὶ 5—6 βοηθοὶ δημογέροντες,* σχηματίζοντες συμβούλιον, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐπιβάλλῃ ἀκόμη καὶ κεφαλικὴν* τιμωρίαν. Εἰς δὲ χριστιανὸς Καπετάνιος μὲ 200 ἄνδρας καὶ εἰς Μωαμεθανὸς Ἀλβανὸς μὲ 300 ἐκράτουν τὴν ἡσυχίαν τοῦ διαμερίσματος καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν δρόμων καὶ διαβάσεων πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς δημογεροντίας,* ἡ ὁποία εἶχε τὴν ἔδραν τῆς ἀρχικῶς εἰς τὴν Ρεντίναν, ἥτις ἦτο ἡ κυριωτέρα κώμη τῶν Ἀγραφῶν, περιλαμβάνουσα 450 οἰκίας.

Τὰ προνόμια* αὐτὰ διετηρήθησαν μέχρι τοῦ 1790, ὅτε ἡ δρᾶσις τῶν κλεφτῶν ἔδωκε πρόφασιν εἰς τὸν Ἀλῆ πασᾶν ὡς Δερβεντλή νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν χώραν καὶ νὰ καταπατήσῃ τὰς προνομίας.²

Οἱ ἀγραφιώται κυρίως ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐμπόριον. Ἐκ τούτων δὲ προῆλθον καὶ οἱ πρῶτοι ἰατροὶ τῆς Καρδίτης Ἀπόστολος Βασιαρδάνης, Βασίλειος Κουκορικός, Ἀντώνιος Καπάλας καὶ Δ. Μοσχοβίτης καὶ οἱ δικηγόροι Πᾶνος Κουκορικός, Αἰμίλιος Τσαμακίδης καὶ Πausανίας Ζωγλοπίτης.

ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΙΤΑΙ

Οὗτοι εἶναι οἱ ἐν τῇ πόλει ἐγκατασταθέντες μετὰ τὸ 1881 καὶ καταγόμενοι ἐκ τῶν χωρίων τοῦ Ἀσπροποτάμου Δέση, Κρανιά, Καστανιά, Κόττορη καὶ Γαρδίκι. Ἀσχολοῦνται δὲ κυρίως μὲ τὴν ραπτικήν, ὀλίγοι μὲ τὸ ἐμπόριον καὶ ὀλίγοι ἰδίως οἱ ἐκ Κόττορης μὲ τὴν χρυσοχοίαν. Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τῶν μέσων Ἰουνίου ἐκάστου ἔτους διέμενον ἐν Καρδίτῃ, ἀπὸ δὲ τούτου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου παραθέριζον εἰς τὰ χωρία τῶν. Οἱ ἐκ τούτων ἀχολούμενοι μὲ τὴν ραπτικήν ἔραπτον ἐνδυμασίας ἀγροτῶν καὶ δὲν εἶχον ἀρχικῶς μαγαζεῖα, ἀλλ' ἐκαλοῦντο εἰς τὰς οἰκίας, ὅπου εἰργάζοντο. Ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ὅμως ἔπαυσαν ἐργαζόμενοι εἰς τὰς οἰκίας. Εἶναι πολὺ ἐργατικοί, αἱ δὲ γυναῖκες τῶν δὲν ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐμπόριον τῶν μαλλίνων, ὡς αἱ τῶν Σαμαριναίων, ἀλλὰ μὲ τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας καὶ ὅταν ὑφαίνωσι τὸ πρᾶττωσι διὰ νὰ κατασκευάσωσι τὸν προικῶν ρουχισμόν τῶν θυγατέρων τῶν.

Κατὰ τὸν Οὐίλλιαμ Μίλλερ οἷτε Σαμαριναῖοι καὶ οἱ Ἀσπροποταμίται ἀνῆλθον εἰς τὴν μυστηριώδη καὶ περίεργον φυλὴν τῶν Βλάχων. Τεσσαράκοντα δὲ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν Λατινικὴν κατάκτησιν ὁ Ἰουδαῖος Μπενζαμὴν περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα εὗρεν ἐν μέρος αὐτῆς νὰ κατέχεται ἀπὸ τοὺς Βλάχους, ποὺ τὰ ὄριά του πρὸς νότον ἔφθανον μέχρι τῆς Λαμίας. Ὅτι οἱ βλάχ-

χοι είναι Ρωμαϊκής καταγωγής σπανίως γίνεται δεκτὸν χωρὶς ἀμφιβολίαν, οἱ δὲ Ρουμᾶνοι ἡξίωνον, πῶς ἀνήκουν εἰς τὴν ἰδίαν μὲ αὐτοὺς οἰκογένειαν.¹

ΕΒΡΑΙΟΙ

Ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου μ.Χ. αἰῶνος πολλαὶ ἑλληνικαὶ πόλεις ἀναφέρονται, κατοικοῦμεναι ὑπὸ Ἑβραίων.

Κατὰ τὰ μέσα ὅμως τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος οἱ Ἑβραῖοι, ἐξορισθέντες ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλας τῆς Ἰσπανίας ἀπὸ τὰς κτήσεις των, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς περισσοτέρας ἐκ τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Τουρκίας, ὅπου ἔθεσαν χεῖρα ἀμέσως εἰς διαφόρους βιομηχανικοὺς κλάδους, οἵτινες προηγουμένως ἀπησχόλουν ἀποκλειστικῶς ἑλληνας τεχνίτας. Ἡ ἀνωτέρα δ' ἐπιδεξιότης των ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς ν' ἀντισταθῶσιν ἐπιτυχῶς εἰς τὸν ἀνταγωνισμόν των Ἑλλήνων μεταναστῶν, οἵτινες ἐγκατέλειψαν τὴν ὑπαιθρον, διὰ νὰ εὗρουν τὴν τύχην των εἰς τὸς ἐμπορικὰς πόλεις. Διὰ μίαν περίοδον πλέον των ἑκατὸν ἐτῶν οἱ Ἑβραῖοι κατεῖχον μίαν ἀνωτέραν κοινωνικὴν θέσιν. Ἦσαν οἱ πλέον ἐξέχοντες ἱατροί, ὅπως καὶ ἔμποροι καὶ Τραπεζίται εἰς τὴν Τουρκίαν. Εἰς τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς αὐτοκρατορίας οἱ καλύτεροι ἱατροὶ ἦσαν οἱ ἑβραῖοι, καθὼς καὶ οἱ πρῶτοι, οἱ ὅποιοι ἤνοιξαν κανονικὰ καταστήματα εἰς τοὺς δρόμους των πόλεων τῆς Ἀνατολῆς διὰ νὰ πωλῶσι εἶδη κοινῆς χρήσεως ξεχωριστὰ ἀπὸ τὰ μαγαζιά καὶ τὰ ἐργαστήρια των τεχνιτῶν. Καὶ κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα εὐρίσκονται Ἰουδαῖοι εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς αἱ Θῆβαι ἢ Λαμία, ἢ Πάτρα, ὁ Ἀλμυρὸς, ἢ Κέρκυρα, ἐν μικρῷ ὅμως ἀριθμῷ. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος τριάκοντα ἕως τεσσαράκοντα χιλιάδες ἑβραῖοι εἶχον ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Δέκα ἕως δέκα πέντε χιλιάδες εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ μέγας ἀριθμὸς εἰς κάθε λιμένα τῆς Τουρκίας. Αἱ ἀπάνθρωποι δ' ἀγριότητες ποὺ εἶχαν ὑποφέρει ἀπὸ τὴν ἱερὰν ἐξέτασιν, τοὺς ἔκαμαν ἐχθροὺς των χριστιανῶν.² Ἀρκετὰ σοβαρὰ παροικία ἦτο ἐγκατεστημένη ἐν Λαρίσῃ, ὅπου ὑπῆρχον καὶ τρεῖς συναγωγαί, δύο δ' ἐν Τρικάλοις. Ἀλλ' ἐν Καρδίτῃ ἐλάχιστοι οἰκογένειαι τοῦ αὐτοῦ κλάδου ἦσαν ἐγκατεστημέναι ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας, διότι κατὰ τὸν Ν. Γεωργιάδην κατὰ τὰ ἔτη 1875, 1877 ἀπαντῶνται μόνον ἐν Τρικάλοις, Λαρίσῃ καὶ Βόλῳ ἑβραῖοι, ἀσχολούμενοι κυρίως μὲ τὸ ἐμπόριον. Τόσον ὅμως ἐν Τρικάλοις, ὅσον καὶ ἐν Καρδίτῃ αἱ σχέσεις των μὲ τοὺς Χριστιανούς

δὲν ἦσαν μόνον ἀγαθαί, ἀλλὰ καὶ φιλικαί, καὶ πνευματικαί δ' ἀκόμη συγγένειαι ἐδημιουργήθησαν. Οὐδέποτε δ' ἐδημιουργήθη ἐπεισόδιον τι. Οἱ Ἑβραῖοι τῆς Καρδίτσης, μὴ ὑπαρχούσης συναγωγῆς ἐν αὐτῇ, ὑπάγονται εἰς τὴν τῶν Τρικάλων, καὶ ὁ Ραβῖνος* τῶν Τρικάλων εὐλογεῖ τοὺς γάμους καὶ τελεῖ τὰς βαπτίσεις. Μέχρι δὲ τῶν ἀρχῶν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος ἐβλεπε τις πολλοὺς τῶν ἡλικιωμένων ἑβραίων νὰ φορῶσι τὸ ἔνδυμα τῆς φυλῆς των.

ΜΕΤΣΟΒΙΤΑΙ

Μετσοβῖται εἶναι οἱ καταγόμενοι ἐκ Μετσόβου, τὸ ὅποιον κεῖται εἰς μίαν βουνοπλαγίαν τῆς Πίνδου εἰς ὕψος 1200 μέτρων, ὅπου ἡ ἀρχαία πόλις Τύμφη, ἢ Στύμφη καὶ ἦτο πατρὶς τῶν Ἀθέρωφ καὶ Τασίτσα. Εἰς τὸ Μέτσοβον ἐδόθησαν ἐπὶ Τουρκοκρατίας μεγάλα προνόμια ἐκ τῆς ἐξῆς αἰτίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1656 Βεζύρης τις ὑποπεσὼν εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ τοῦ Δ' ἐξωρίσθη εἰς Καστορίαν. Καταδικασθεὶς ὅμως ἀργότερον εἰς θάνατον καὶ μαθὼν τοῦτο ἐδραυπέτευσεν. Περιπλανώμενος δὲ καὶ ἀποκαμῶν εἰσέρχεται εἰς τὴν χειμερινὴν καλύβην τοῦ ἀρχιπομμένου Μετσοβίτου Κυριάκου Φλόκα, εὐρισκομένην εἰς τὸ χωρίον Νεοχώριον Τρικάλων, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ φιλοξενεῖται. Ἐνθαρυνθεὶς δὲ παρ' αὐτοῦ καὶ μεταβαλὼν ἐνδυμασίαν παρέμεινεν ὡς ποιμὴν ἐπὶ τρία ἔτη, οὐδενὸς ἄλλου γνωρίζοντος τὸν μὲν χειμῶνα εἰς τὸ Νεοχώριον, τὸ δὲ θέρος εἰς τὰ ὄρη τοῦ Μετσόβου. Μεταμεινθεὶς ὁ Σουλτάνος κατὰ τὸ 1658 ἀνεζήτηε αὐτὸν πανταχοῦ τῆς Αὐτοκρατορίας, ἵνα τὸν περιβάλῃ ἐκ νέου μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγάλου Βεζύρη. Τοῦτο ἀκούσας ἐν Μετσόβῳ ὁ Φλόκας ἔσπευσεν εἰς τὰ ὄρη καὶ ἔδωκε τὴν χαροποιὰν αὐτῇ ἀγγελίαν εἰς τοῦτον καὶ τὸν ἀποστέλλει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀποποιηθεὶς νὰ συμπορευθῇ καὶ αὐτός, καίτοι θερμῶς ὑπ' ἐκείνου παρακαλούμενος, ὑποσχεθεὶς ὅμως νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ τὸ προσεχὲς θέρος, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Λίαν δυσκόλως ἔνεκα τοῦ Βλαχικοῦ ἐνδύματος ἡδυνήθη ὁ Φλόκας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν μεγάλην βεζυρεῖαν, εἰσελθὼν ὅμως ἔτυχε φιλοφρονεστάτης ὑποδοχῆς καὶ δεξιώσεως παρὰ τοῦ μεγάλου βεζύρου πρὸς ἐκπληξιν τῶν μεγάλων τοῦ Κράτους λειτουργῶν καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ δὲν παρέτεινεν ἐπὶ πολὺ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονὴν του, παρίδων τιμὰς, εὐμάρειαν, πλοῦτη καὶ περιδόξους θέσεις. Ἐλαβεν ὅμως τὴν ἀσудоσίαν» (ἄφι) τῆς πατρίδος του διὰ χαρτίου (αὐτογράφου Σουλτανικοῦ Διατάγματος), διὰ τοῦ ὁποίου ἐκηρύχθη ἡ γῆ τοῦ Μετσόβου ἱερὰ καὶ κατέστη κατ' ἀποκοπὴν τιμᾶριον τῶν ἱερῶν πόλεων Μέκκας καὶ Μεδίνης.

1. Κρυστάλη Ἀπαντα σελὶς 413.

1. Ἡ Φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι

μετάφραση Ἀγ. Φουρκιώτη σελ.

2. Γ. Φίνλεϋ ἱστορία τῆς Τουρκοκρατίας καὶ Ἐνετοκρατίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μετάφραση Μίλτου Γαρίδη σελ. 203—204.

κατηργήθησαν τὰ ἐν Μετσόβῳ τιμάρια τῶν Σπαχήδων, καθωρίσθησαν εὐρύτατα τὰ ὅρια τοῦ Μετσόβου καὶ ἀπηλλάγησαν οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀπὸ τὰ καταλύματα διερχομένου στρατοῦ καὶ παντὸς ὀθωμανοῦ, ὡς καὶ ἐκτάκτου καταθληπτικοῦ φόρου καὶ εἰσφορῶν.

Ἀνέφερα τὸ γεγονός αὐτό, ἵνα ἀποδείξω, τὸ μὲν ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Μετσόβου εἶναι εὐεπίφοροι εἰς ἐθελοθυσίαν, τὸ δ' ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη δὲν εἶναι ζωηρὸν αἶσθημα μελλούσης εὐνοίας, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ Ἕλληες καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχη γενικὴν ἐφαρμογὴν τὸ ὑπὸ τοῦ Κεῖου ποιητοῦ Σιμωνίδου λεχθὲν, ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ του εἶχε δύο κιβώτια, τὸ μὲν τῆς εὐγνωμοσύνης, τὸ δὲ τοῦ ἀργυρίου καὶ ὁσάκις ἔχων ἀνάγκην ἤνοιγε τὸ τῆς εὐγνωμοσύνης, τὸ εὗρισκε κενόν, τὸ δ' ἕτερον μόνον χρήσιμον. Εἰς τὸ Μέτσοβον ὑπῆρχε διάκρισις τάξεων. Τῆς ἀνωτέρας τάξεως αἱ γυναῖκες ἔφερον πολυτελεῖς ἐνδυμασίας καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκόσμουσαν μὲ πολυτελὲς μανδῆλιον. Τὸ δὲ φλοκάτο των, τὸ ὁποῖον ἦτο χωρὶς περιχειρίδας ἔφερε κόκκινη τσόχα εἰς τὸ τμήμα τὸ πᾶν τοῦ πρυμνοῦ ἐκάστου βραχίονος, ὡς καὶ εἰς τὸ τμήμα τὸ ἐκατέρωθεν τοῦ τραχήλου μέχρι καὶ κάτω τοῦ γόνατος. Ἐνῶ τῶν γυναικῶν τῆς μεσαίας τάξεως αἱ ἐνδυμασίαι ἦσαν ὀλιγώτερον πολυτελεῖς, τῶν δὲ γυναικῶν τῶν ποιμένων ἀπλούστεραι. Ἀμφοτέρων δὲ τούτων αἱ κεφαλαὶ ἐκοσμοῦντο μὲ μικρὰς περικεφαλαίας καὶ μανδῆλια, τὰ δὲ φλοκάτα των ἔφερον τὴν κόκκινη τσόχα μόνον εἰς τὸ τμήμα τὸ ἐκατέρωθεν τοῦ τραχήλου μέχρι σημείου πολὺ ἄνω τοῦ γόνατος.

Αἱ ἐν Καρδίτῃ ἐγκατασταθεῖσαι οἰκογένειαι ἀνῆκον εἰς τὴν μεσαίαν τάξιν καὶ αἱ μὲν γυναῖκες ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔφερον τὴν τοπικὴν ἐνδυμασίαν, ἐνῶ οἱ ἄνδρες ἐφόρουν εὐρωπαϊκὰς ἀρχῆθεν.

ΗΠΕΙΡΩΤΑΙ

Οὗτοι εἶναι οἱ ἐν τῇ πόλει κατὰ τὸ τέλος τοῦ 19ου αἰῶνος ἐγκατασταθέντες καὶ καταγόμενοι ἀπὸ τὴν Ἥπειρον, ἀσχολοῦνται ἰδίως μὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀρτοποιοῦ, οἰκοδόμου, ξυλεμπόρου καὶ ἀγγειοπλάστου. Κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐγένοντο καὶ ἄρκετοι ἐπιστήμονες. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1949 διατηροῦν τὸν «Πανηπειρωτικὸν Σύλλογον Νομοῦ Καρδίτσης» μὲ πλουσίαν κοινωφελῇ δραστηριότητα. Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ὁ δικηγόρος Καρδίτσης Ἰωάννης Κατσικοδόρδος, καταγόμενος ἐκ Πρεβέζης.

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ὀλίγαι οἰκογένειαι ἐγκατεστάθησαν ἐν Καρδίτῃ, ὅπου τὸ Κράτος ἀνήγειρε δι' αὐτοὺς περὶ τὰς 30 οἰκίας ἰσογείους εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς πόλεως καὶ ἀνατολικῶς τῶν στρατῶν, ἀποτελεσθέντος οὕτως τοῦ προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ.

Μετσοβίτισες

Φουστανελοφόροι

Ἀπὸ τὴν ἐπανάστασιν 1878 Ὁ ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλας, Ἰ Φαρμάκης, Ν. Ἀξέλος, Χ. Λελούδας, Ε. Χοσέβα, Δ. Τερτίπης, Π. Καλόγηρος, Ἐξάρχος

Καραγκούνες

ΝΑΟΙ

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν Τουρκικὴν νομοθεσίαν δὲν ἐπιτρέπετο ἡ ἀνέγερσις ἐκκλησιῶν, ἐνθα δὲν ὑπῆρχον. Ὁ δ' Ὀμέρ Ἰμρ Ἀβδοῦλ Ἀζιζ διέταξε τὴν κατεδάφισιν ὅλων τῶν νέων ἐκκλησιῶν βασιζόμενος εἰς τὸ λόγιον τοῦτο χαδές, τὸ ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Μωάμεθ «δὲν δύναται νὰ οἰκοδομηθῇ ἐκκλησία ἐν τῷ Ἰσλάμ, δὲν δύνανται νὰ ἐπισκευασθῶσιν αἱ ἐρειπωθεῖσαι». ¹ Καὶ μόνον εἰς τὰς Κυκλάδας παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Μουράτ III κατὰ τὸ 1580 τὸ προνόμιον νὰ δύνανται νὰ κτίζωσι τὰς ἐκκλησίας, ὅπως ἤθελον. ²

Ἀργότερον τὰ χᾶτι χουμαγιούν» τῇ 18 Φεβρουαρίου 1856 (τὸ Τζιμαζούλ Ἀχῆρ 1272) ὥριζε τὰ ἑξῆς:

Εἰς τὰς πόλεις, κωμοπόλεις καὶ τὰ χωρία, ἐν οἷς ὁ πληθυσμὸς ἀνῆκε καθ' ὅλοκληρίαν εἰς ἓν θρήσκειμα, οὐδὲν κώλυμα ἡδύνατο νὰ παρεμβληθῇ εἰς τὴν ἐπισκευήν, ἢ ἀνοικοδόμησιν κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τῶν οἰκοδομῶν, τῶν καθιερουμένων εἰς τὴν λατρείαν τῶν σχολείων τῶν νοσοκομείων καὶ τῶν νεκροταφείων». Ὅταν ὑπῆρχεν ἀνάγκη νὰ ἀνεγερθῶσι νέα τοιαῦτα οἰκοδομήματα τὸ σχέδιον καὶ τὸ σχῆμα, ἐγκριθέντα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, ἢ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Κοινότητος θέλουσιν ὑποβάλεσθαι ἅπαξ εἰς τὴν Πύλην, ἣτις θέλει δέχεσθαι τὰ παρουσιασθέντα σχέδια καὶ διατάσσει τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν σύμφωνα μὲ τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, ὅπερ πρὸς τοῦτο ἐκδίδεται.

Ἡ Καρδίτσα ὄθεν μὴ ἔχουσα πληθυσμὸν, ἀνήκοντα καθ' ὅλοκληρίαν εἰς ἓν μόνον θρήσκειμα, δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀποκτήσῃ Ἐκκλησίαν, οἱ δὲ κάτοικοί της ἐκκλησιάζοντο εἰς τὸν ἐν Καρινάδες ἱερὸν Ναὸν ἢ Ζωοδόχος Πηγὴ, τὸν ἰδρυθέντα κατὰ τὸ 1843. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ Λάρισα, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς δὲν ἦτο ἀμιγής, εἶχεν ἐκκλησίαν τὸν Ἅγιον Ἀχίλλειον, ἀλλὰ ἡ χρονολογία τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τούτου ἀνάγεται εἰς πολὺ παλαιὰν ἐποχὴν, πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Λαρίσης ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὸ 986 μ.Χ. Ἀλλ' ὅταν ὁ Ναὸς οὗτος ἐπυρπολήθη καὶ κατεκρημνίσθη ὑπὸ τοῦ Μουσουλμανικοῦ ὄχλου τῇ 12 Ἰουνίου 1769 παρὰ τὰς προσπάθειας τῶν Λαρισσέων καὶ τὴν διάθεσιν τῶν 18000 γροσίων πρὸς δωροδοκίαν τῶν ἀξιωματούχων μόλις μετὰ 25 ἔτη, δηλαδὴ τὸ 1894 ἐπὶ Σουλτάνου Σελὶμ Γ' καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ διεμνηνέως Γεωργίου Μουρούζη, ἐπετεύχθη ἡ ἐκδοσις Φιρμανίου, ἐπιτρέποντος τὴν ἐπανάκτισιν. Ἐπυρπολήθη δὲ ὁ Ναὸς οὗτος ἐκ τῆς ἑξῆς αἰτίας.

Ἐδρα τοῦ Μητροπολίτου Μογλενῶν ἦσαν τὰ Νότια, χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Γευγελῆς τῆς Μακεδονίας. Συνεπεία τῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων

1. Νικολαΐδου Ὁθωμανικοὶ Κώδικες σελ. 33 σημ. 1.

2. Ἡ Φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι μετὰφρασις Ἀγ. Φουρκιώτη σελ. 709.

πιέσεων και καταδιώξεων πολλά τῶν περὶ τῶν Νοτίων χωρία ἐξηναγκάσθησαν καὶ ὑποκύψαντα εἰς τὴν βίαν ἐξισλαμίσθησαν καὶ δὲν ἀπέμεινεν πλέον ἀσάλευτον ἐν τῇ πίστει ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐκείνῃ· παρὰ τὸ χωρίον Νότια, ὅπερ κατέστη ὁ στόχος τῶν τε ἀλλοθρήσκων κατακτητῶν καὶ τῶν περιοικούντων ἀρνησιθρήσκων. Ἐν τῇ ἀπελπιστικῇ ταύτῃ καταστάσει διατελῶν κατὰ τὸ 1759 ὁ Μητροπολίτης Μογλενῶν Ἰωάννης ἐσκέφθη, ὅτι μόνος τρόπος διασώσεως τοῦ ποιμνίου του ἦτο ὁ ἐξισλαμισμός αὐτοῦ καὶ ἀνακοίνωσε τὴν ἀπόφασίν του εἰς αὐτό. Κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα μετὰ τὸ χαρμόσουν ἄγγελμα τοῦ «Χριστὸς Ἀνέστη» τρέμων ἐκ συγκινήσεως ἀνέπτυσεν εἰς τὸ ἐκκλησίασμα τοὺς λόγους, οἵτινες ἐπέβαλον τὴν εἰς τὴν Θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ προσχώρησίν των. Θόρυβος καὶ κατάπληξις, κλαυθμοὶ καὶ ὄδυρμοὶ ἐπηκολούθησαν μετὰ τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τῇ θλιβερᾷ ἀποφάσει τῆς ἀλλαξοπιστίας των. Ὁ Μητροπολίτης μετονομασθεὶς εἰς Ἀλὴν ἐγένετο Ἱεροδικαστὴς καὶ ὡς τοιοῦτος μετὰ τινα ἔτη μετετέθη εἰς Λάρισαν, ὅπου μίαν ἡμέραν καθήμενος ἐν καφενεῖᾳ, διέκρινεν τὸν ἀδελφὸν του Δημήτριον, ὅστις μὴ δυνάμενος νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὴν νέαν του θρησκείαν κατέλιπε διὰ παντός τὰ Νότια. Ἡ συνάντησις αὐτῇ ὑπῆρξε ἀφορμὴ νὰ ἀναζητήσῃ ὡς λέγει ὁ Φαρμακίδης, ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Ἀλὴ ὁ Χριστιανὸς Λευΐτης, ὅστις μετέβη εἰς τὸ παρὰ τὴν γέφυραν τζαμίον τοῦ Χασάν Βέη, ὅπερ κατὰ τὴν ὥραν τῆς μεσημβρίας ἐβρίθε πιστῶν προσκυνητῶν τοῦ Μωάμεθ καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸν ὄμβωνα ἤρξατο κάμνων τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἀπαγγέλων περικοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου «Εἰς καὶ μόνος εἶναι ὁ ἀληθὴς Θεός, υἱὸς δ' αὐτοῦ μονογενὴς ὁ Χριστός». Δὲν ἐπρόλαβε νὰ συμπληρώσῃ ταῦτα καὶ τὸ Μωαμεθανικὸν πλῆθος ἐκμανέν κατέσφαξεν αὐτοστιγμὴ τὸν προδότην Μουλὰν ἐν αὐτῷ τῷ Τζαμίῳ, ὡς καὶ τὸν ἀργότερον συλληφθέντα ἀδελφὸν του καὶ ἐπυρπόλησε τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἀγίου Ἀχιλλεῖου. Εἰς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ γεγονότος τούτου ἐγράφη τουρκιστὶ ἐπὶ λίθου, εὕρισκομένου ἄλλοτε ἐν τῷ Τζαμίῳ, «Νεσιζίν» «Νεμπιζίμ» δηλαδὴ, οὔτε δικός σας (Χριστιανός) οὔτε δικός μας (Μωαμεθανός).¹

Ἀργότερον ὅμως μετὰ τὸ 1856, λαμβανομένου ὑπ' ὄφιν ὅτι χριστιανικαὶ οἰκογένειαι ἤρξαντο νὰ ἐγκαθίστανται ἐν Καρδίτῃ μετὰ τὸ 1850, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν κατοικούντων εἰς τὰς ἀκράϊας συνοικίας ἰδρύθη ἐν εἴδει παραπήγματος ὁ ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἀγίας Ἐλένης ἐκεῖθεν τοῦ μυλαύλακος ἐπὶ οἰκοπέδου, ἀνήκοντος εἰς τὸ χωρίον Καμινάδων καὶ κειμένου ὀλίγον ἐκεῖθεν τῆς ἀφετηρίας τῆς ὁδοῦ Γ. Σταμούλη.

Ἐπὶ Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἀγνοεῖ τοὺς ναοὺς καὶ περιορίζεται εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ἀκριβῶς ὅπως ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἐποχὴ τοῦ Περικλέ-

ους παραμελεῖ τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἐπιδίδεται εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν ναῶν.² Ἦνεωτέρα Ἑλλάς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἠκολούθησε τὴν κλασσικὴν Ἑλλάδα καὶ δι' αὐτὸ τὰ εἰς ἐκάστην πόλιν, ἢ χωρίον ὑπερέχοντα οἰκοδομήματα εἶναι τὰ τῶν ναῶν.

Ἐν Καρδίτῃ μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1914 ὑπαγωγὴν τοῦ χωρίου Καμινάδων εἰς ταύτην ὑπάρχουσιν οἱ ἐξῆς ναοί.

¹) Ὁ ἐν τῇ συνοικίᾳ Καμινάδων ἀρχαιότερος Ναὸς «ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ» ἀνεγερθεὶς κατὰ τὸ 1843 ἐπιμελεία τοῦ Ἀναγνώστη Λάππα, μεταθέντος εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκδοσὶν Φιρμανίου, ἐπιτρέποντος τὴν ἀνέγερσίν του. Τὰ δὲ διὰ τὴν ἀνέγερσιν του χρήματα ἐξοικονομήθησαν δι' ἐράνων καὶ ἐκ δανείων, χορηγηθέντων ἀτόκως ὑπὸ εὐπόρων χριστιανῶν τῆς περιφερείας. Ὁ Ναὸς οὗτος εἶχεν ἰδιαίτερον χῶρον διὰ τὰς γυναῖκας, αἵτινες δὲν ἐφαίνοντο ἐκ τοῦ μέρους, ὅπου ἴσταντο οἱ ἄνδρες, διότι ὑπῆρχον καφάσια, τὰ ὁποῖα διειρηθήσαν μέχρι τοῦ 1930, ὑπολείματα δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἤδη. Καὶ αἱ μὲν γυναῖκες εἰσῆρχοντο ἐκ τῆς δυτικῆς πύλης, οἱ δ' ἄνδρες ἐκ τῆς νοτίας. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας ὑπῆρχε θυρωρὸς, ὅστις ἰστάμενος παρὰ τὴν θύραν εἶχεν ὡς ἔργον νὰ ἐμποδίζῃ τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς ἀπίστους. Ἐὰν καὶ εἰς τὸν Ναὸν τοῦτον ὑπῆρξε δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ ἐξακριβώσω.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ναοῦ ὑπῆρχε καὶ τὸ νεκροταφεῖον, κατὰ τὸ σύστημα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, οἵτινες τὰ νεκροταφεῖα τὰ κατεσκεύαζον εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἐκκλησιῶν διὰ νὰ συνηθίσωσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ νὰ μὴν τὸν φοβῶνται.³ Τοῦτο ἴσχυε καὶ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ νεκροταφεῖον καλεῖται Κίρχ χόφ, δηλαδὴ αὐλὴ τῆς ἐκκλησίας. Ἐπίσης δὲ καὶ παρὰ τοῖς Τούρκοις, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ κανονισμοῦ, ὅστις ἀπηγόρευε τὸ τοιοῦτον μόνον εἰς τὰς περιφερείας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν προαστείων καὶ τοῦ Βοσπόρου, ἐκτὸς ἂν ἐπρόκειτο περὶ Πατριάρχου, τῶν Σεῖχων, τῶν οἰκογενειῶν των καὶ τῶν θεμελιωτῶν κτιρίων προωρισμένων πρὸς κοινὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων θρησκευμάτων.⁴ Κωδωνοστάσιον ἠγέρθη μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας, διότι οἱ Τούρκοι ἐπέτρεπον Κώδωνας μόνον εἰς τὰ ἐξωκκλήσια, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους ναοὺς ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς σύγκλησιν τῶν πιστῶν σήμαντρα, τὰ ὁποῖα ἦσαν μετὰ λλίνα ἐλάσματα, ἢ καὶ ξύλιναι σανίδες, ὧν χρῆσις σήμερον γίνεται εἰς τὰς Μονὰς τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν καὶ εἰς τοὺς ναοὺς μερικῶν χωρίων. Ἡ ἐλευθέρα κροῦσις τῶν κωδῶνων ἐπετράπη μετὰ τὸ 1875. Ἀποδίδεται δὲ τοῦτο εἰς τὸν εὐθαρσῆ ἐπίσκοπον Φαναριοφαρσάλων καὶ

1. Επ. Φαρμακίδης Ἡ Λάρισα, σελ. 288—190.

2. WILL DURANT ὁ βίος τῶν ἐλλήνων, μετάφραση Τάσου Κωνσταντινίδου σελ. 74

3. Λυκούργος Γιλουτάρχου Κ.Ζ.

4. Ι. Νικολαΐδου Ὁθωμανικοὶ Κώδικες σελ. 423.

μετέπειτα Λαρίσης Νεόφυτον.⁵ Λέγεται δ' ότι οὗτος ἔδερνε καὶ Τούρκους στρατιώτας.

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ ἀρχιερεῖς ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ πολύτιμα ἐνδύματα καὶ τὸν μὲν χειμῶνα εἶχον σισίρας (γούνες) κατὰ δὲ τὸ θέρος ἐλαφροτέρας, ἡ δ' ὅλη ἐμφάνισίς των ἦτο μεγαλοπρεπὴς διὰ τὰ ἐπιβάλλοντα εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι ἰδιαίτερος τοὺς ἐσέβοντο, διότι ἦσαν Μπερατλήδες, δηλαδὴ διωρισμένοι δι' ἀποφάσεως τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀπετέλουν πάντοτε αὐτοδικαίως, λόγῳ τῆς τοιαύτης ιδιότητός των μέλη τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου.⁶ Κατὰ δὲ τὰ προνόμια τὰ χορηγηθέντα ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ καὶ τὰ ὅποια διετηροῦντο ἀπαραβιάστως, οὐδεμία αἴτησις κατ' Ἀρχιεπισκόπου ἐκ μέρους Πασάδων, Καδὴδων καὶ Ναϊπηδων ἐλαμβάνετο ὑπ' ὅψιν, ἐὰν δὲν ἐξηκριβοῦτο πρότερον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου.⁷ Οὗτος δι' εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν οἱ Ἀρχιεπίσκοποι συμπεριεφέροντο ἀγερῶς ἐναντι τῶν Τούρκων.

2) Ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς Ἀγίας »Ἑλένης, τοῦ ὁποίου ὁ θεμέλιος λίθος ἐτέθη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης Νεοφύτου, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο τὸ ἔδαφος, ἐπὶ Δημάρχου Χρίστου Λάππα καὶ καθηγιάσθη ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Θεσσαλιώτιδος Εὐθυμίου κατὰ τὸ ἔτος 1910 ἐπὶ Δημάρχου Δημητρίου Χρίστου Λάππα. Διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ τούτου συνεστήθη ἐπιτροπὴ διὰ τὴν συλλογὴν ἐράνων, ὁ δὲ Δήμαρχος Χρῆστος Λάππας ἐπέβαλε τὴν καταβολὴν 50 λεπτῶν δι' ἕκαστον πιστοποιητικὸν ἀγοραπωλησίας, λαμβανομένου δ' ὑπ' ὅψιν, ὅτι καθ' ἑβδομάδα ἐξεδίδοντο περὶ τὰ 500 τοιαῦτα συνελέγοντο ἑβδομαδιαίως περὶ τὰς 250 δραχμαὶ χρυσαί, ἥτοι δέκα λίραι καὶ ἐτησίως 500 χρυσαὶ λίραι καὶ μὲ τὰ χρήματα ταῦτα ἐπροχώρησαν αἱ ἐργασίαι μέχρι ἐνὸς σημείου. Ἀλλ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐσταμάτησαν καὶ δὲν θὰ ἐπερατοῦτο ὁ ναός, ἐὰν ὁ Δήμος Καρδίτης ἀποφάσκει τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Δημάρχου Δημητρίου Λάππα δὲν ἠγγυᾶτο τὴν σύναψιν δανείου ἐξήκοντα χιλιάδων χρυσῶν δραχμῶν. Ὁ Ναὸς οὗτος ἔχει τροῦλον, ὅστις ὑψοῦται ἐσωτερικῶς ἀπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπιφάνειαν τῶν τοίχων.

Τὸν τύπον δὲ τοῦτον τοῦ Τρούλου ἡ παράδοσις τὸν ἔφερε καταγόμενον ἀπὸ τὴν στρογγύλην καλύβην τοῦ Ρωμύλου, ἥτις διετηρεῖτο εὐλαβῶς ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐπὶ τοῦ Παλατινοῦ λόφου τῆς Ρώμης. Ἀπὸ δὲ τὸν μεγαλοπρεπὴ καὶ μεγαλείτερον τῆς ἱστορίας τροῦλον τοῦ Πανθέου, τοῦ ἀνεγερθέντος ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀνδριανοῦ, κατάγεται μία ὁλόκληρος ἀρχιτεκτονικὴ γενεά, ἥτις καταλήγει διὰ τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ρωμανικῶν παραλ-

λαγῶν εἰς τὸν τροῦλον τοῦ Ἀγίου Πέτρου καὶ τοῦ Καπιτωλίου τῆς Οὐάσιγκτῶνος.⁸

Ὁ Ναὸς τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς Ἀγίας Ἑλένης, ὅστις ἦτο ὁ μεγαλύτερος τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Μητροπολίτου Ἰεζεκιήλ ἐστερεῖτο διακόσμου. Ὁ Μητροπολίτης οὗτος παρήγγειλεν εἰς Βενετίαν πέντε κώδωνας καὶ ὠρολόγιον ἐν Γερμανίᾳ, ἐπιμελεία τοῦ δ' ἐγένετο ἡ κοσμηματογράφησις ὑπὸ τῶν Ζωγράφων Ν. Δόντα, Ν. Ἰωάννου καὶ Δ. Γιολδάση, κατεσκευάσθησαν δὲ καὶ πέντε παρεκκλήσια τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ, τοῦ Ἀγίου Νέστορος, τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου καὶ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐκοσμήθη μὲ καινουργῇ κάρυνα στασιδία μὲ ἀργυρὰς κανδύλας μὲ μεγαλοπρεπὴ θρόνον τοῦ Ἀγίου Σεραφεῖμ καὶ μὲ λαμπροὺς πολυελαίους. Εἶναι δὲ μὲ μίαν λέξιν τόσον καλωπισμένος, ὅσον ὀλίγοι ναοὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ δ' ἀείμνηστος Βασιλεὺς Παῦλος κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1947 γενομένην ἐπίσκεψίν του ἐν Καρδίτῃ συγχαρεῖς τὸν Μητροπολίτην Ἰεζεκιήλ εἶπε: «δὲν ἐπερίμενα νὰ εὕρω τοιαύτην μεγαλοπρέπειαν εἰς τὸν Ναόν».

Ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ ὑπάρχουσι τρεῖς ἐπιγραφαί.

Ἡ πρώτη ἔχει οὕτω:

Καθεδρικὸς Ναὸς Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης Νεοφύτου ἐπὶ Δημάρχου Χρ. Λάππα ἐν ἔτει 1887.

Ἡ δευτέρα ἔχει οὕτω:

Καθηγιάσθη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Εὐθυμίου ἐπὶ Δημάρχου Δημ. Λάππα καὶ ἐπιτρόπων Λάμπρου Κατσάρου, Εὐστ. Χατζηνίκου Α. Βαλταδώρου, Ἰωάννου Τσιμπούκη 1910.

Καὶ ἡ τρίτη ἔχει οὕτως:

Ἰστορήθη, ἀρχιερατεύοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ, ἐπιτροπευόντων τῶν Θωμᾶ Παπαδάκη, Οἰκονόμου, Βασ. Χαρίτου, Κων. Μαλαμούλη, Κ. Κυριακοπούλου, Δημ. Παπαιοικονόμου διὰ χειρὸς Ν. Δόντα καὶ Ν. Ἰωάννου διακοσμητῶν 1933.

Ἐν τῷ Ναῷ τούτῳ καὶ εἰς τὸ δεξιὸν προσκυνητήριον ὑπάρχει μιά ὠραιότητ' ἐπάργυρος εἰκὼν τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς Ἀγίας Ἑλένης ἐκ τῆς ἐξῆς αἰτίας.

Ὡς εἶναι γνωστόν, αἱ ἐμπορικαὶ ἀγοραὶ κοινῶς λεγόμεναι παζάρια καὶ ἀρχαιότερον ἔτι, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας ἰδρύθησαν, διότι ἔλλειψις τῶν μέσων συγκοινωνίας ἀλλὰ καὶ ἄλλα δυσκολία καθίστων οὐχὶ εὐχρηστον τὴν μεταφορὰν ἐμπορευμάτων εἰς μικρὰς κωμοπόλεις, ἡ

5) Ἐπ. Φαρμακίδου ἡ Λάρισα σελ. 118.

6) Β. Σαχίδη Ἱστορία τῆς Τσαρισάνης σελ. 47.

7) Ὁθωμανικοὶ Κώδικες Νικολαΐδου σελ. 29.

8) WILL DURANT Καίσαρ καὶ Χριστὸς, μετάφραση Νικ. Παπαρρόδου, σελ. 481.

ἀποκέντρους χωρικούς συνοικισμούς. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος συνεστήθησαν εἰς διαφόρους πόλεις ἐμποροπανηγύρεις. Ἐν Καρδίτῃ τοιαύτη ἐμποροπανήγυρις διαρκείας ὀκτὼ ἡμερῶν δυνάμει τοῦ Β.Δ. τῆς 2.5.1889 ἐλάμβανε χώραν κατὰ τὴν 21 Μαΐου ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς Ἁγίας Ἑλένης.

Ἡ ἐμποροπανήγυρις αὕτη, καθ' ἣν ἐπὶ τριήμερον ἐγίνοντο καὶ ἀγοραπωλησίαι ζώων, ἦτο μία τῶν μεγαλειτέρων τῇ »Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν ἐμποροπανήγυριν δὲ τοῦ ἔτους 1904 ἦλθεν εἰς Καρδίτσαν ὁ Ζωέμπορος Ἀντώνιος Κουφογιάννης, ἡ Δημητρέλης, ἵνα προβῇ εἰς ἀγορὰν ζώων. Κατὰ τὴν πρωτὰν ὁμως τῆς πρώτης ἡμέρας ἀπώλεσε τὸ πορτοφόλιόν του μὲ μεγάλο ποσὸν χρημάτων, ὅταν δ' ἀντελήφθη τὴν ἀπώλειαν τοῦ πορτοφολίου του, οὐδεμίαν ἐλπίδα ἔχων νὰ τὸ ἀνεύρῃ, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἦτο ἀπειρον τὸ πλῆθος τοῦ κόσμου, κλαίων παρεκάλεσε τὸν Ἅγιον Κωνσταντῖνον νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ πορτοφολίου. Πράγματι τὸ πορτοφόλιον ἀνευρεθὲν παρὰ τιμίου πολίτου παρεδόθη εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, ἥτις καὶ τὸ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν κύριον, ὅστις εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης ἐδώρησε τὴν ἀνωτέρω εἰκόνα. Τὸ γεγονός τοῦτο παρὰ πάντων τότε ἐθεωρήθη ὡς θαῦμα.

3) Ὁ Ναὸς τῆς Εὐαγγελιστρίας εἶναι ὁ πρῶτος Ναὸς ὅστις ἰδρύθη ἐν τῇ πόλει Καρδίτσας καὶ ἀνηγέρθη κατὰ τὸ 1887 ἐπὶ Δημάρχου Χρίστου Λάππα, τὰ δ' ἐγκαίνια ἐγένοντο τῇ 16 Ἀπριλίου 1888. Μετὰ ἔτη τὸ οἰκοδόμημα κατέστη ἐτοιμόροπον καὶ κατεδαφίσθη, ἀνηγέρθη δὲ τὸ νέον οἰκοδόμημα διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὁποίου ἐξεδόθησαν μετοχαὶ 500.000 δραχμῶν, τὴν πληρωμὴν τῶν ὁποίων εἰς τὸ ἄρτιον ἡγγυήθη ὁ Δήμος εἰσηγήσει τοῦ Δημάρχου Ἀστ. Ἀλλαμανῆ. ἡ δὲ συνταξιούχος διδασκάλισσα Βασιλικὴ Μετάξη διέθεσε τὸ ποσὸν τῶν ἐξακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν, δι' ὃ καὶ ὁ Δήμος Καρδίτσας ἐδωκε τὸ ὄνομά της εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν πρὸς τὸν Ναὸν τοῦτον ἐκ τῆς ὁδοῦ Γ. Καραϊσκάκη.

4) Κατὰ τὸ ἔτος 1896 ἐπὶ Δημαρχίας Βασιλείου ἈΖᾶ κατεσκευάσθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀπομεμακρυσμένων συνοικιῶν οἱ Ναοὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ Κορατζᾶ Μαχαλᾶ καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀγυῖας Μαχαλᾶ, οἵτινες ἐπὶ Μητροπολίτου Ἰεζεκιήλ καὶ Δημάρχου Κ. Χατζημήτρου ἀπὸ ἀπλᾶ ἰσόγεια παραπήγματα μετεβλήθησαν εἰς δύο καλλιτεχνικὰ μνημεῖα τῆς πόλεως, ἐσχάτως δι' ὃ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς διηυρύνθη διὰ χρημάτων, προερχομένων ἐξ ἐράνων ἐπιμελεία τοῦ ἐφημερίου Κ. Σακελλαρίου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

5) Κατὰ τὸ 1902 ἐπὶ Δημάρχου Στεργίου Λάππα ἀνηγέρθη ὁ ἱερός Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν κατοίκων Μπουστὰν τζή Μαχαλᾶ (Βλαχομαχαλᾶ).

6) Ὁ ἐν τῇ συνοικίᾳ Τσαβοῦς Μαχαλᾶ ἀνεγερθεὶς κατὰ τὸ 1948 ἱερός

Ναὸς τοῦ Ἁγίου Σεραφεῖμ.

7) Ὁ ἐν τῇ συνοικίᾳ Κούρτ Μαχαλᾶ τελευταίως ἀνεγερθεὶς ἱερός ναὸς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

8) Ὁ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ μεγάρῳ ἱερός Ναὸς Ἁγίων Ἀθανασίου καὶ Κυρίλου, καὶ

9) Ὁ ἐσχάτως ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῇ ἱερός Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσσου.

ΕΞΩΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐξωκκλήσια ἡ πόλις ἔχει τὰ ἑξῆς:

1) Τοῦ Ἁγίου Φανουρίου ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀμπέλια, ἡ Γαρδικάκι, ὅπερ μετὰ μακροῦς δικαστικοῦ ἀγῶνας ἀνεγνωρίσθη ἀνήκον εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν Δημητρίου Κουμπῆ.

2) Τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος νοτίως τῶν στρατώνων, οὗ ἡ μνήμη ἐορτάζεται τῇ 27 Ἰουλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἐκτίσθη ἐπὶ γηπέδου δωρηθέντος ὑπὸ τοῦ Βασιλείου Καγιᾶ.

3) Τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν οὗ ἡ μνήμη ἐορτάζεται τῇ 11 Νοεμβρίου.

4) Τῆς Ἁγίας Κυριακῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ Ματαραγκιωτάδες, ἥς ἡ μνήμη ἐορτάζεται τῇ 7 Ἰουλίου.

5) Τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἐν θέσει Κόκκινη Ἐκκλησιά, ὅπου καὶ ἡ Μονὴ Καλογραιῶν.

6) Τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν θέσει Σμίξη.

7) Τοῦ Προφήτου Ἡλίας ἐν θέσει Παπαράτζα, ὅπερ ἐσχάτως ἀνοικοδομήθη ἐκ βάθρων, τῆς δαπάνης συλλεγείσης δι' ἐράνων καὶ οὗ ἡ μνήμη ἐορτάζεται τῇ 20 Ἰουλίου, ὅτε συρρέει πολὺς κόσμος, ὅστις διασκεδάζει καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

8) Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ Νεκροταφείῳ, ὅπερ ἀνηγέρθη δαπάνη τοῦ ἄλλοτε διευθυντοῦ τοῦ ἐν Καρδίτῃ Ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ν. Ἀναστασοπούλου εἰς μνήμην τῆς θυγατρὸς του Ἀσπασίας κατὰ τὸ 1914.

Ο ΠΟΛΙΟΥΧΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Πολιούχος τῆς πόλεως εἶναι ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ Ἀρχιεπίσκοπος Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου. Οὗτος κατήγετο ἐκ Μπεζιούλας τοῦ τέως Δήμου Νεβροπόλεως, καὶ τὸ ὄνομά του ἦτο Σωτήριος, τὸ δ' ἐπώνυμόν του Ἀθανασίου, καρεῖς ὁμως μοναχὸς ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν ἐν τῇ Μονῇ Κορώνης ἔλαβε τὸ ὄνομα Σεραφεῖμ.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Διονυσίου τοῦ Σκυλοσόφου, συνελήφθη ἐν Φαναρίῳ, καίτοι οὐδεμίαν εἶχεν σχέσιν μὲ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὠδηγήθη εἰς

τὸν ἡγεμόνα, Χαμουζάμπην ὀνομαζόμενον, ὅστις, μὴ δυνηθεὶς νὰ τὸν πείσῃ, ὅπως ἀλλαξοπιστήσῃ, διέταξε νὰ τὸν παλουκώσουν μετὰ προηγηθέντα βασανισμόν καὶ τῇ 4 Δεκεμβρίου 1611 παρέδωκε τὴν ἱεράν του καὶ τρισολβίαν ψυχὴν του εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ. Διαταγῇ τοῦ θηριώδους ἐκείνου ἄρχοντος ἔμεινε, τάχα διὰ σωφρονισμόν τῶν ἄλλων, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ ξύλου τὸ ἅγιον σῶμα του, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐφαίνετο ὡσεὶ ζῶν καὶ εὐωδίαν ἐξέπεμπεν ἄρρητον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ οἱ ἄλλοι ἐθνεῖς βλέποντες ἐθαύμαζον. Εἴτα δ' ἔκοψαν τὴν μακαρίαν του κεφαλὴν καὶ τὴν ἔφεραν εἰς Τρίκαλα μαζὺ μὲ ἄλλας κεφαλὰς κακούργων, τὰς ὁποίας, ἀφοῦ ἐτοποθέτησαν εἰς κοντάρια, ἔστησαν κατὰ σειρὰν ὅλας, βλεπούσας πρὸς δυσμὰς καὶ τοῦτο ἐγένετο τὸ ἐσπέρας, τὴν δὲ πρωΐαν αἱ μὲν ἄλλαι κεφαλαὶ ἴσταντο, ὡς τὰς ἐτοποθέτουν, τὴν δὲ κεφαλὴν του τὴν εὕρισκον νὰ βλέπῃ πρὸς ἀνατολάς. Ἐπανελήφθη δὲ τοῦτο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Τότε ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Δούσικο προσέφερε 50 γρόσια εἰς Ἀλβανὸν χριστιανόν, διὰ νὰ τὴν κλέψῃ καὶ τῇ τὴν παραδώσῃ. Οὗτος ἐπέτυχε νὰ τὴν παραλάβῃ, ἀλλὰ, γενόμενος ἀντιληπτός ὑπὸ τῶν φρουρῶν καὶ διωκόμενος, ὡς ἔφθασεν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Πηνειοῦ τὴν ἔρριπεν εἰς τὸν ποταμόν, ἅλιεῖς δ' εὕρόντες αὐτὴν περέδωκαν εἰς τὸν Ἡγούμενον Δούσικο, ὅστις τοὺς ἔδωκε 50 γρόσια. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἀρκετοῦ καιροῦ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Κρυερᾶς Πηγῆς (Κορώνης), μαθόντες τὴν ὑπόθεσιν ἔστειλαν τὸν Ἡγούμενον μετὰ τοῦ Παναγιώτου Κωσκούλα, νὰ ζητήσουν τὴν ἱεράν καὶ μαρτυρικὴν κάραν ἀπὸ τὸν Δουσικόν, ὡς αὐτοῖς ἀνήκουσαν διὰ τὸ εἶναι τὸν "Ἅγιον Κοινοβιάτην των. Ἦτο ὁ Κωσκούλας πρῶην Αὐτοκρατορικὸς διερμηνεὺς πλουσιώτατος καὶ εἶχεν ἐν Νεοχωρίῳ πύργον, τοῦ ὁποίου τὰ ἐρείπια δεικνύουσιν καὶ σήμερον οἱ κάτοικοι Νεοχωρίου καὶ δαπάναις αὐτοῦ, ὡς λέγεται, ἐκτίσθη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κορώνης. Οἱ δὲ φθάσαντες εἰς Τρίκαλα καὶ εὕρόντες ἐκεῖ τὸν Μητροπολίτην Λαρίσης, τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς βοηθήσῃ εἰς τὸ δίκαιον αἴτημά των. Ὁ δὲ Μητροπολίτης ἀπεφάσισεν, νὰ λάβουν οἱ Δουσιῶται τὰ 50 γρόσια καὶ νὰ παραδώσουν τὸν θησαυρόν. Ὅπερ καὶ ἐγένετο καὶ ἔκτοτε ἡ Ἁγία Κάρα εὐρίσκεται ἐν τῇ Μονῇ Κορώνης εὐωδιάζουσα καὶ θαύματα θρύουσα ἅπειρα.¹

Ἡ Ἐκκλησία τιμῶσα τὰς ἀρετὰς καὶ τὸν πατριωτισμόν αὐτοῦ τὸν συγκατέλεξαν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν Ἀγίων.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1927 ὁ Μητροπολίτης Ἱεζεκιὴλ καθώρισε, νὰ τελεῖται ἑκαστον ἔτος τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων λιτάνευσις τῶν ἱερῶν λειψάνων του, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀποτεθησαυρισμένα ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Κορώνης. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1931 διὰ Β' Διατάγματος ἀνεγνωρίσθη ὡς τοπικὴ ἑορτὴ. Κατὰ τὸ ἔτος 1932 διωργανώθη κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἡ ἑορτὴ τῶν ἀνθεστη-

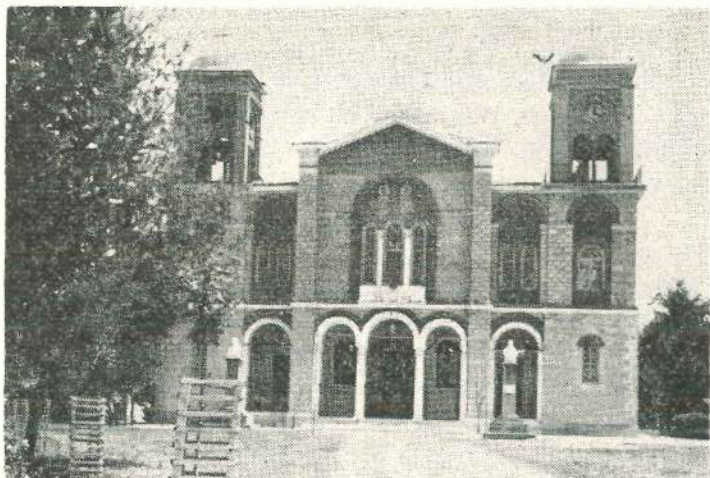
ρίων. Τὸ ἴδιον ἐπανελήφθη καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1933. Λόγῳ ὅμως τῆς μεγάλης δαπάνης, ποῦ ἀπητεῖτο, ἔπαυσεν διωργανουμένη ἔκτοτε.

Ἡ ἑορτὴ ἔχει πανθεσσαλικὸν χαρακτῆρα διεξάγεται δὲ ἐν συρροῇ πολλοῦ κόσμου τῇ συμμετοχῇ πολλῶν Ἱεραρχῶν τῶν ἀρχῶν καὶ ἐκπροσώπων τῆς Κυβερνήσεως. Εἰς τὸν ἐπιτυχῇ κατ' ἔτος ἑορτασμόν συμβάλλει μεγάλως ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Δήμου.

Ναὸς Ζωοδόχος Πηγὴ 1843

1. Κ. Σαθᾶ Τουρκακρατουμένη Ἑλλάς, σελ. 221.

Ναός Ἀγίου Κωνσταντίνου Ἀγίας Ἑλένης

ΕΔΡΑ ΝΟΜΑΡΧΟΥ

Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ Νόμου Π.Μ. περὶ εἰσαγωγῆς τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας εἰς τὰς ἄρτι προσαρτηθείσας Θεσσαλικὰς καὶ Ἡπειρωτικὰς Ἐπαρχίας ὠρίσθη, ὅτι μέχρι τῆς ἐκδόσεως Νόμου ὁριστικοῦ περὶ διαιρέσεως τῶν χωρῶν τούτων εἰς Νομοὺς καὶ Ἐπαρχίας καθίστανται ἐν αὐταῖς τρεῖς Νομοὶ α) ὁ τῆς Ἀρτης, περιλαμβάνων τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας Ἀρτης (Τζουμέρκων), β) ὁ τῆς Λαρίσης, περιλαμβάνων ὡς Ἐπαρχίας τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας Λαρίσης (Δομοκοῦ Φαρσάλων) Ἀγυῖας, Τυρνάβου, Ἀλμυροῦ καὶ Βόλου. γ) Ὁ τῶν Τρικάλων, περιλαμβάνων τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας Τρικάλων Καλαμπάκας, Καρδίτσης.

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνωτέρω νόμου Π.Μ. ἐξεδόθη τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 21)23 Μαρτίου 1882 περὶ συστάσεως Νομαρχιῶν καὶ Ἐπαρχιῶν κατὰ τὰς νεωστὶ προσαρτηθείσας εἰς τὸ Βασίλειον Ἐπαρχίας, κατὰ τὸ ἀρθρον 1 τοῦ ὁποῖου πρὸς διοίκησιν τῶν συσταθέντων νομῶν καὶ Ἐπαρχιῶν συνέστησαν τρεῖς Νομαρχίαι α) ἐν Ἀρτῇ, β) ἐν Λαρίσῃ καὶ γ) ἐν Τρικκάλοις καὶ ὀκτὼ Ἐπαρχεῖα ἐξ ὧν τὸ ἐν ἐν Καρδίτῃ μετ' ἑδραν τὴν ὁμώνυμον πόλιν.

Διὰ τοῦ Νόμου ΑΦΞΑ τῆς 27 Μαΐου)7 Αὐγούστου 1887 κατηργήθη ἡ εἰς Ἐπαρχίας διαίρεσις τοῦ Κράτους. Ἀλλ' ὁ Νόμος οὗτος κατηργήθη ὑπὸ τοῦ Νόμου ΑΠΟΓ τῆς 1)2 Μαΐου 1891, ὀρίσαντος, ὅτι ἐπανέρχονται ἐν

ισχύει αἱ περὶ Νομαρχιακῶν ἀρχῶν τοῦ πρότερον ἰσχύοντος νόμου ΚΕ) 1845 διατάξεις. Καὶ πάλιν ὁμοῦ διὰ τοῦ νόμου ΒΚΖ τῆς 12)22 Ἰουλίου 1892 περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ νόμου τῆς 5 Δεκεμβρίου 1845 περὶ διοικητικῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους κατηργήθησαν ἐν νέου τὰ Ἐπαρχεῖα, αἱ δ' ἀποτελοῦσαι τοὺς νομοὺς τοῦ Κράτους Ἐπαρχίαι ἐδιοικοῦντο ὑπὸ τῶν Νομαρχῶν. Ὁ Νόμος οὗτος ΒΚΖ κατηργήθη ἐμμέσως ὑπὸ τοῦ νόμου ΒΧΔ) 1899 περὶ διοικητικῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους, ὅστις διήρесе τὴν Ἐπικράτειαν εἰς 26 νομοὺς, ὀρίσας τὰς Ἐπαρχίας, ἐξ ὧν συνιστάται ἕκαστος Νομός, διὰ δὲ τοῦ ἀρθροῦ 2 ὁ Νομός Καρδίτσης εἶχε ἑδραν τὴν Καρδίτσαν, κατὰ δὲ τὸ 1909 διὰ τοῦ νόμου ΓΥΛΔ τὸ Κράτος διηρέθη εἰς 16 Νομοὺς καὶ ὁ Νομός Τρικάλων ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν Τρικάλων Καλαμπάκας καὶ Καρδίτσης μετ' ἑδραν Νομάρχου τὰ Τρίκαλα. Κατὰ ταῦτα ἡ Καρδίτσα ἦτο ἑδρα Ἐπαρχοῦ ἀπὸ τῆς 21)24 Μαρτίου 1882 μέχρι τῆς 7ης Αὐγούστου 1887, ἑδρα Νομάρχου ἀπὸ ταύτης μέχρι τῆς 2 Μαΐου 1891 μετ' ἑδραν τὸν Πρωτοδίκην Νικόλαον Δραγάτσιαν, ἑδρα Ἐπαρχοῦ ἀπὸ ταύτης μέχρι τῆς 14)22 Ἰουλίου 1892, ἀπὸ δὲ ταύτης πρωτεύουσα Ἐπαρχίας ἀνεῦ Ἐπαρχοῦ μέχρι τῆς 8ης Ἰουλίου 1899, ἑδρα Νομάρχου ἀπὸ ταύτης μέχρι τῆς 16ης Νοεμβρίου 1909, πρωτεύουσα Ἐπαρχίας ἀνεῦ Ἐπαρχοῦ ἀπὸ ταύτης μέχρι Ἰουνίου 1942, ἀπὸ τούτου ἑδρα Ἐπαρχοῦ μετ' ἑδραν τὸν Κ. Σακκῶν μέχρι τοῦ Αὐγούστου 1944 καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἑδρα Νομάρχου μετ' ἑδραν τὸν ἐξ Ἀθηνῶν Δικηγόρον Μιχαὴλ Δασκαλόπουλον.

Κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν διετέλεσαν Νομάρχαι οἱ κ.κ. Παναγιώτης Γαλανόπουλος, Δικηγόρος ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Φοῖβος Καζάκης, Δικηγόρος ἐκ Λαρίσης. Τοῦτον μετετεθέντα εἰς Κιλκίς διεδέχθη ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ζιῶγας, Δικηγόρος ἐκ Σερρῶν.

Δ Η Μ Ο Σ

Ὁ Νόμος τῆς 27 Δεκεμβρίου 1833 περὶ συστάσεως τῶν Δήμων ἐπεξετάθη ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ δυνάμει τοῦ Νόμου Π.Μ. τοῦ 1882, ἡ δὲ Καρδίτσα κατέστη ἑδρα Δήμου ὑπὸ τὸ ὄνομα Δήμος Καρδίτσης, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπῆγοντο τὰ ἐξῆς 16 χωρία. 1) Καρδίτσομαγούλα, 2) Μοῖρους,* 3) Κουρτέσιον,* 4) Καπουταῖ,* 5) Κουμάδες,* 6) Νταοῦτι,* 7) Δελὴ Ἰμβραήμ,* 8) Ρούσου, 9) Κρυαβρύση, 10) Ζουλεγκάρι,* 11) Παλαιόκαστρον, 12) Φράγκου, 13) Ἰσαρί,* 14) Σαρακίνα,* 15) Πιτσαρῆ,* 16) Καμινάδες. Πάντα τὰ χωρία ταῦτα ἦσαν Τσιφλίκια, πλὴν τοῦ Παλαιοκάστρου, τὸ ὁποῖον πάντοτε ἀνῆκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους του.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΚΛΟΓΑΙ

Μετά την προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας ὁ Κουμουνδοῦρος ἐπιθυμῶν, ὅπως αἱ νέαι Ἐπαρχίαι ἀντιπροσωπευθῶσι τὸ ταχύτερον ἐν τῇ Κοινοβουλίᾳ ἀπελθούσης ὁμῶς ἤδη τῆς βουλῆς, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὴ ἡ ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ῥύθμισις, προεκάλεσε τὸ Β.Δ. τῆς 23)30 Ὀκτωβρίου 1881, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἐκλογή τῶν Βουλευτῶν εἰς τὰς προσαρτηθείσας Ἐπαρχίας θὰ ἐνεργεῖτο κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἐπεκτεινομένης ἐν αὐταῖς τῆς ἰσχύος διατάξεων τινῶν τοῦ νόμου περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν. Αἱ ἐκλογαὶ δ' αὗται διεξήχθησαν τῇ 20 Δεκεμβρίου 1881, ὁ βαθμὸς δὲ τῆς ἐμπαιρίας, μὲ τὸν ὁποῖον διεξήχθησαν, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ προγράμματος τοῦ Τρικουπικοῦ συνδυασμοῦ Ἀττικῆς, διὰ τοῦ ὁποῖου διελαλεῖτο, «ὅτι ἄνευ ἡττης τὰ δικαιώματα τοῦ ἔθνους ἐκολοβώθησαν, τὸ γόητρον αὐτοῦ κατέπεσε καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ πεποιθήσις ἐξέλιπεν, ἄνευ πάλης αἱ δυνάμεις συνετρίβησαν καὶ ὁ ἐθνικὸς στρατὸς διελύθη».

Κατὰ τὸ ἀνωτέρω Διάταγμα ἡ ἐπαρχία Καρδίτης ἀπετέλει ἐκλογικὴν περιφέρειαν. Κατὰ δὲ τὰς πρῶτας βουλευτικὰς ἐκλογὰς ἐξέθησαν ὑποψηφιότητα οἱ ἑξῆς: 1) Κωνσταντῖνος Ἀγαθοκλῆς, 2) Τιμολέων Ἀδαμόπουλος, 3) Ἀλῆ Βέης, 4) Ἀπόστολος Βασιαρδάνης 5) Κωνσταντῖνος Ζωγλοπίτης, 6) Ἀθανάσιος Καζαμπάκας, 7) Σπυρίδων Καραϊσκάκης 8) Λεωνίδας Κοκορικός 9) Δημήτριος Συνεφάκης, 10) Δημήτριος Τερτίπης, 11) Γεώργιος Σταμούλης, 12) Κωνσταντῖνος Τσάπαλος, 13) Κωνσταντῖνος Τσάτσος, 14) Γεώργιος Φραγκίδης.

Ἐξελέγησαν δὲ κατὰ σειρὰν ἐπιτυχίας οἱ ἑξῆς:

1) Σπυρίδων Καραϊσκάκης, 2) Δημήτριος Τερτίπης, 3) Ἀπόστολος Βασιαρδάνης, 4) Λεωνίδας Κοκορικός, 5) Γεώργιος Φραγκίδης καὶ 6) Τιμολέων Ἀδαμόπουλος, ἀνακηρυχθέντες διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3 τῆς 24 Δεκεμβρίου 1881 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτης βουλευταὶ τῆς Ἐπαρχίας Καρδίτης. Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ὅθεν διεξήχθησαν καθ' ὅλον τὸ Βασίλειον κατὰ τὴν 20 Δεκεμβρίου 1881 καὶ ἡ Α' σύνοδος τῆς Θ. Περιόδου ἤρξατο τὴν 16 Ἰανουαρίου 1882 ὑπὸ κακοῦς διὰ τὸν Ἀλεξ. Κουμουνδοῦρον οἰωνούς, διότι ἐκ τῶν εἴκοσιν ἔξ ἀντιπροσώπων τῶν νέων χωρῶν οἱ εἴκοσι δύο εἶχον προσέλθει ὑπὸ τὸν Χαρίλαον Τρικούπην, ὅστις διὰ τούτων ἐπέτυχε τὴν πλειοψηφίαν.

ΕΔΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Ἡ Καρδίτσα εἶναι ἔδρα τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων. Μέχρι τοῦ 1900 ἔδρα τῆς ἐπισκοπῆς ἦτο τὸ Φανάριον, ἐν τῇ μεγάρῳ δὲ τῆς ἐπισκοπῆς κατέλυσε καὶ ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Α', ὅταν εὐ-

θὺς μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας ἐπισκεφθεὶς τὴν Θεσσαλίαν διήλθεν ἐκ Φαναρίου ἐπὶ Μητροπολίτου Ἰλαρίωνος. Ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ Β.Δ. τῆς 22)22 Ἰανουαρίου 1900 περὶ Ἐπισκοπῶν, τοῦ ἐκδοθέντος δυνάμει τῶν ἀρθρῶν 13 καὶ 14 τοῦ Νόμου ΒΧΔ) 1899 περὶ διοικητικῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους, μετὰ γνωμοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἐπισκοπὴ Λαρίσης περιέλαβε τὸν ὁμώνυμον Νομὸν, ἔχουσα ἔδραν τὴν Λάρισσαν καὶ Ἐπίσκοπον φέροντα τὸν τίτλον Ἐπισκόπου Λαρίσης Φαρσάλων Πλαταμῶνος καὶ ἡ Ἐπισκοπὴ Φαναρίου καὶ Θεσσαλιώτιδος περιέλαβε τὸν Νομὸν Καρδίτης, ἔχουσα ἔδραν τὴν Καρδίτσαν. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 4162) 15.12.1899 ἀποφάσεώς της ὠνόμασε τὴν Ἐπισκοπὴν Καρδίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναρίου. Τὸ Β.Δ. τῆς 22 Ἰανουαρίου 1900 ὁμῶς καὶ ἡ πρὸς τοὺς Ἱεράρχας ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπ' ἀριθμ. 4338 τῆς 28 Ἰανουαρίου 1900 ἀναγράφει ταύτην Φαναρίου καὶ Θεσσαλιώτιδος. Τοῦτο δὲ κατὰ τὸν Μητροπολίτην Ἰεζεκιήλ ἦτο καὶ τὸ ὀρθόν, διότι ὁ τίτλος Φαναρίου ὡς ἀρχιερατικὴ καθέδρα ἐπὶ αἰῶνας ἠκούετο, ἐνῷ ἡ νέα ὀνομασία Θεσσαλιώτιδος, ἄγνωστος τῇ ἐκκλησίᾳ, εἶναι τῆς Ἑλληνικῆς κλασικῆς ἐποχῆς. Διτηρήθη δ' ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη μετὰ τὸν νόμον ΓΥΛΔ) 1909, τὸν καταργήσαντα τὸν Νομὸν Καρδίτης, κατὰ ρητὴν διάταξιν τούτου.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 55 τῆς 9 Μαρτίου 1910 ἀπόφασιν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου, ἐπιλύσαντος ὑπάρχουσας ἀσάφειαν τοῦ Νόμου, διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 20)21 Ἰουνίου 1910 ἡ Ἐπισκοπὴ Φαναρίου καὶ Θεσσαλιώτιδος ἐπανέκτησε τὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἐπὶ τῆς Ἐπαρχίας Φαρσάλων, ἣν εἶχε πρὸ τοῦ ἔτους 1899. Ἡ δ' Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 293 προτάσεως πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐκκλησιαστικῶν ἐπρότεινε τὸν τίτλον Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων.

Πρῶτος δ' Ἐπίσκοπος, ὅστις ἥσκησε τὰ καθήκοντά του μὲ ἔδραν τὴν Καρδίτσαν, ἦτο ὁ Εὐθύμιος Πλατῆς (1902—1923), δεύτερος ὁ Μητροπολίτης Ἰεζεκιήλ Στροῦμπος (Βελανιδιώτης) 1924. Τρίτος ὁ Μητροπολίτης Κύριλλος Καρμπαλιώτης καὶ τέταρτος ὁ Μητροπολίτης κ. Κωνσταντῖνος Σακελλαρόπουλος.

Ἡ διὰ τοῦ Νόμου ΒΧΔ ἰσοπέδωσις πασῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους εἰς Ἐπισκοπὰς ἐθεωρήθη ὡς μειονέκτημα διὰ τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὡς ἐκ τούτου διὰ τοῦ νόμου 2125 τοῦ 1921 ἀνεκηρύχθησαν πᾶσαι αἱ Ἐπισκοπαὶ ὡς Μητροπόλεις ὑπὸ ἓνα Ἀρχιεπίσκοπον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐσφαλμένως δ' ὁ Μητροπολίτης Ἰεζεκιήλ εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Φαναριοφερσάλων καὶ πάσης Φθίας» ἀναγράφει, ὅτι ἡ πόλις Καρδίτσα, χωριζομένη μέχρι σήμερον διὰ μυλαύλακος, ὑπήγετο κατὰ τὸ

Ἀνατολικὸν μέρος ὑπὸ τὸν Λαρίσης κατὰ δὲ τὸ Δυτικὸν μέρος ὑπὸ τῶν Φαναριοφαρσάλων. Εἰς τὴν πλάνην δὲ ταύτην ὑπέπεσε ἐκ τοῦ ὅτι, ὅταν ἐτοποθετήθῃ Μητροπολίτης Καρδίτης κατὰ τὸ ἔτος 1924, δὲν ὑπῆρχε διάκρισις μεταξὺ τῆς πόλεως Καρδίτης καὶ τοῦ χωρίου Καμινάδες, διότι ἀπὸ τοῦ 1914 βάσει τοῦ νόμου ΔΝΖ τοῦτο προσηρτήθη εἰς τὴν Καρδίτσαν, ἀποτελέσαν συνοικίαν αὐτῆς, ἐνῶ πρότερον ἐχωρίζετο ἀπὸ τὴν Καρδίτσαν, διὰ τοῦ μυλαύλακος. Δὲν ὑπήγετο ὅθεν τὸ ἡμισυ τῆς Καρδίτης ὑπὸ τὸν Λαρίσης καὶ τὸ ἕτερον ἡμισυ ὑπὸ τὸν Φαναριοφαρσάλων, ἀλλ' ἡ πόλις Καρδίτσα ὁλόκληρος ὑπήγετο ὑπὸ τὸν Φαναριοφαρσάλων, τὸ δὲ πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ μυλαύλακος τμήμα τοῦ Νομοῦ Καρδίτης, εἰς ὃ περιλαμβάνετο καὶ τὸ χωρίον Καμινάδες, ὑπήγετο ὑπὸ τὸν Λαρίσης.

Ἡ Ἐπισκοπὴ Φαρσάλων, ἢ Φαρσάλων, κατ' ἀρχάς, εἶτα Καπούης ἢ Καποῦ (Καπᾶ) καὶ Φαναρίου — Καπούης βραδύτερον, Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου μετὰ ταῦτα, Φαναριοφαρσάλων ἀπ' οὗ τοῦ 1820, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναρίου ἀπὸ τοῦ 1899 καὶ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφαρσάλων σήμερον, συνεστήθη κατὰ τὸ ἔτος 431 μ.Χ. καὶ ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος Περρῖβιος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Ἐφέσῳ Σύνοδον.

Μετὰ τὸν Μητροπολίτην Κύριλλον, εἰς τὴν ἔδραν τῆς Μητροπόλεως εὐρίσκεται ὁ Μητροπολίτης κ. Κωνσταντῖνος Σακελλαρόπουλος ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1968 μέχρι τῆς 13.6.1974, ὅτε δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 128) 25.6.74 ΦΕΚ ὁ Μητροπολίτης κ. Κωνσταντῖνος ἐθεωρήθη ὡς ἀντικανονικῶς ἐκλεγείς ἐξ ὑπαρχῆς, ἢ δ' Ἱερὰ Μητρόπολις κενή, ἥτις δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπληρώθη διὰ διορισμοῦ ὡς Μητροπολίτου τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ. Κλεώπα Θωμοπούλου, ὅστις εἶναι ὁ πεντηκοστὸς ὀγδοος.

Εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Μητροπολίτου κ. Κωνσταντίνου ὀφείλονται τὰ ἑξῆς:

1) Ἡ ρύθμισις τοῦ ζητήματος τῶν κλήρων τῶν ἐφημερίων ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ὁλότητος τῶν Ἱερέων.

2) Τὸ Μουσεῖον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τέχνης εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνονται ἔργα ἀνυπολογίστου ἀξίας καὶ ὅμοιον τοῦ ὁποῖου οὐδεμία ἐπαρχιακὴ πόλις τῆς Ἑλλάδος ἔχει.

3) Τὸ Οἰκοτροφεῖον θηλέων «Ἡ Εὐαγγελίστρια» διὰ τὴν στέγασιν τῶν ἐκ τῶν χωρίων μαθητριῶν τῶν Γυμνασίων.

4) Τὸ οἶκημα διὰ τὴν στέγασιν τῆς διευθύνσεως τοῦ συσταθησομένου Γηροκομείου «ὁ Ἅγιος Μηνᾶς».

5) Τὸ πνευματικὸν κέντρον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρδίτης ἐν τῇ αὐλῇ καὶ βορείῳ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἀγίας Ἐλένης.

6) Τὸ πνευματικὸν κέντρον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς.

7) Αἱ ἐν Νεοχωρίῳ κατασκηνώσεις, τέλειαι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

ΕΔΡΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ

Κατὰ τὸν Τουρκικὸν νόμον περὶ ὀργανισμοῦ τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων τῆς 23 Ἀπριλίου 1860 τὰ τακτικὰ δικαστήρια διηροῦντο εἰς δύο τάξεις, τὰ Πρωτοδικεῖα καὶ τὰ Ἐφετεῖα. Τὰ δ' εἰς τοὺς Δήμους, ἐν οἷς ἡδρευε Καϊμακάκης,* ὑπάρχοντα τακτικὰ δικαστήρια (μεζλίσι, Δασβῆ) ἦσαν Πρωτοδικεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπῆγοντο πᾶσαι αἱ πολιτικαὶ καὶ ποινικαὶ περὶ πταισμάτων καὶ πλημμελημάτων δίκαι, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ δίκαι, αἱ ἀναφυόμεναι εἰς τὰς κοινότητας καὶ τὰ χωρία τῆς περιφερείας αὐτῶν, ἀνεκκλήτως, μὲν μέχρι τῆς ποσότητος τῶν χιλίων γροσίων, ἢ ἑκατὸν γροσίων ἐτησίᾳ προσόδου, ἐκκλητῶς δὲ πέραν τῶν ποσῶν τούτων. Ὡς Δήμος ὅθεν ἡ Καρδίτσα εἶχεν ἐπὶ Τουρκοκρατίας Πρωτοδικεῖον, τὸ ὁποῖον ἐστεγάζετο εἰς τὸ οἶκημα τὸ ἀρκούντως ἐπιβλητικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κ. Τερτίπη ἔναντι τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Νοεμβρίου 1881 Β. Διατάγματος συνέστη τὸ Πρωτοδικεῖον Καρδίτης, ἔδραν ἔχον τὴν ὁμώνυμον πόλιν καὶ περιλαμβάνον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ τὴν Ἐπαρχίαν Καρδίτης, ὠρίσθη δ' ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν ἡ 15 Δεκεμβρίου 1881, ἀλλὰ λόγω κωλύματος τοῦ Προέδρου αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο τὴν 16 Δεκεμβρίου 1881. Ἡ δὲ σύνθεσις τοῦ ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Γεωργίου Φωτομάρα Προέδρου, τῶν Πρωτοδικῶν Γεωργίου Ἀγγελέα καὶ Δημητρίου Ψαροπούλου, τοῦ Εἰσαγγελέως Γεωργίου Βλαχάβα καὶ τοῦ Γραμματέως Θεοδώρου Παπαγεωργοπούλου.

Διὰ τοῦ ἰδίου διατάγματος συνέστη καὶ τὸ Εἰρηνοδικεῖον Καρδίτης μὲ ἔδραν τὴν Καρδίτσαν, πρῶτος δ' Εἰρηνοδίκης ἐ χρημάτισεν ὁ Σοφ. Οἰτεοκαρύδης.

Κατὰ τὸ ἔτος 1881 ἐξεδόθησαν τρεῖς ἀποφάσεις τοῦ Πρωτοδικείου. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1 τῆς 16 Δεκεμβρίου 1881 ἀποφάσεως ἐκηρύχθη ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν του, ὅπως ἀπὸ τῆς 16 Δεκεμβρίου 1881 ἰσχύη ἡ Ἑλληνικὴ νομοθεσία κατὰ τὴν περιφέρειάν του, διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2 τῆς 17 Δεκεμβρίου 1881 ἀποφάσεως ὠρίσθη ὡς ἡμέρα ἐργασιῶν του διὰ μὲν τὰς πολιτικὰς ἐμπορικὰς, ἐφέσεις καὶ συνοπτικὰς ἡ Πέμπτη τῆς ἐβδομάδος, ἡ Παρασκευὴ διὰ τὰς ποινικὰς καὶ τὸ Σάββατον διὰ τὴν ὑποβολὴν προτάσεων τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ ὥρα ἡ δεκάτη πρὸ μεσημβρίας καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3 τῆς 24ης Δεκεμβρίου 1881 ἀποφάσεως ἐγένετο ἡ ἀνακήρυξις ὡς Βουλευτῶν τῶν κατὰ τὰς Βουλευτικὰς ἐκλογὰς τοῦ Δεκεμβρίου 1881 ἐπιτυχόντων. Τό τε δὲ Πρωτοδικεῖον καὶ τὸ Εἰρηνοδικεῖον ἐστεγάζοντο μέχρι τὸ 1930 εἰς

τὸ οἶκημα, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιεῖτο ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὡς Δικαστήριον καὶ εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ 1907 προσετέθη μία πτέρυξ, εἰς ἣν ἐγκατεστάθη ἡ Εἰσαγγελία. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1930 ἐστεγάζοντο εἰς διάφορα οἰκήματα μεμισθωμένα, μέχρι τὸ 1954, ὅτε ἐπερατώθη ἐπὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης Δημητρίου Μπαμπάκου τὸ Δικαστικὸν Μέγαρον, τὸ ὁποῖον ἐθεμελιώθη κατὰ τὸ 1934 ἐπὶ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης Σπυρίδωνος Ταλιαδούρου. Ὁ καλωπισμὸς ὅμως τούτου καὶ εἰς βαθμὸν μάλιστα προκαλοῦντα κατάπληξιν ὀφείλεται εἰς τὴν καλλιερχνικὴν ψυχὴν τοῦ ἀρίστου Λειτουργοῦ τῆς Θέμιδος καὶ κατὰ τὴν περίδον ταύτην Προέδρου Πρωτοδικῶν Καρδίτης κ. Νικολάου Παπαθανασίου. Διὰ δὲ τῆς ἀναρτήσεως τῶν δύο εἰς μέγα σχῆμα θρησκευτικῶν ἐλαιογραφιῶν «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, νίπτοντος τὰς χεῖρας» καὶ «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁμιλῶν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου» ἀπέβη ἀληθὴς ναὸς τῆς Θέμιδος, ὅμοιος τοῦ ὁποῖου εἶναι Ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος ἐν Ἑλλάδι καὶ ὁ ὁποῖος ἐμπνέει εἰς πάντα εἰσερχόμενον ἐν ἀνάμικτον αἴσθημα σεβασμοῦ καὶ δέους, τὸ ὁποῖον οὐκ ὀλίγον συντελεῖ εἰς τὴν ὀρθὴν ἀπονομὴν τῆς Δικαιοσύνης.

ΕΔΡΑ Δ. ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

Ἀπὸ τοῦ 1944 εἶναι ἔδρα διοικήσεως Χωροφυλακῆς. Ἦδη Διοικητὴς εἶναι εἰς ἐκ τῶν ἀρίστων ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς διακρινόμενος διὰ τε τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν εὐγένειαν ὁ Ἀντισυνταγματάρχης κ' Ἀντώνιος Μαραγκάκης.

Ἐν Καρδίτῃ ὑπάρχουν πέντε προτομαί:

- 1) Τοῦ Διονυσίου Σκυλοσόφου.
- 2) Τοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη.
- 3) Τοῦ Ἐπισκόπου Κίτρους Νικολάου.
- 4) Τοῦ Γεωργίου Λαΐου.
- 5) Τοῦ Νικολάου Πλαστήρα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΚΥΛΟΣΟΦΟΣ

Ὁ κ. Σάθας τὸν ἀναφέρει ὡς Ἀρχιερεᾶ Τρίκκης, ὁ δὲ Κρυστάλλης στηριζόμενος, φαίνεται, εἰς τὸ Ἠπειρωτικὸν χρονικὸν λέγει, ὅτι ἐχρημάτισεν ἐπίσκοπος Τρίκκης τῆς Θεσσαλίας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17 αἰῶνος, ὁπότε ἐξώσθη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης, τὸ 1611, ὡς μετερχόμενος τὸν μάντιν καὶ τὸν προφήτην ἐν τῇ ἐπισκοπῇ του καὶ ἀργυριολογῶν.¹ Ὅμως τὰ πράγματα δὲν ἔχουσιν οὕτω, διότι, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἀκολουθίας τοῦ

1. Ἀπαντα Κρυστάλλης σελ. 547.

2. Τουρκοκρατούμενη Ἑλλάς Κ. Σαθᾶ σελ. 214.

νεομάρτυρος Ἀγίου Σεραφεῖμ συγγραφείσης ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου Γορδίου καὶ ἐκδοθείσης ἐν Μοσχόπολει κατὰ τὸ ἔτος 1740². Ὁ Διονύσιος ἐχρημάτισε Μητροπολίτης Λαρίσης, χειροτονηθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 1595. Δι' ἀποφάσεως δὲ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῇ 15 Μαΐου 1901 καθιρέθη ὡς ἀποστάτης κατὰ τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ. Ὅτι δὲ ὁ Διονύσιος ἦτο Ἀρχιεπίσκοπος Λαρίσης ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς ἐγγράφων, ἀνακαλυφθέντων ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Μεσαιωνικοῦ ἰνστιτούτου τῇ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Βραμούση εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Βιέννης καὶ τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας ἀντιστοίχως α) τοῦ ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1598 ἐγγράφου τοῦ Γραμματέως τῆς Αὐστριακῆς πρεσβείας ἐν Βενετίᾳ Ῥότσι, διὰ τοῦ ὁποῖου πληροφορεῖ τὸν Αὐτοκράτορα Ροδόλφον, ὅτι ἔφθασεν εἰς τὴν Βενετίαν ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα Ἕλλην καλόγηρος ἀπεσταλμένος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης Διονυσίου, ἵνα ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας ἐπιδιώξῃ τὴν βοήθειαν τοῦ καθολικοῦ Βασιλέως τῆς Ἰσπανίας καὶ β) τῆς ἀπὸ 28 Νοεμβρίου 1602 ἐκκλήσεως πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Ροδόλφον γεγραμμένης ἐν τῇ Ἰταλικῇ γλώσσῃ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὑπογράφεται ἑλληνιστὶ ὁ Διονύσιος «ταπεινὸς δοῦλος σου καὶ εὐχέτης τῆς βασιλείας σου Μητροπολίτης Λαρίσης ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος Θεσσαλίας καὶ Ἑλλάδος πάσης Διονύσιος».

Λόγῳ τῆς μεγάλης μορφώσεως του οἱ χριστιανοὶ τὸν ὠνόμαζον φιλόσοφον, οἱ δὲ Τούρκοι μετὰ τὸ μαρτύριόν του σκωπτικῶς Σκυλόσοφον καὶ οὕτως ἀπηθανάτισθη.

Μετὰ τὴν καθαίρεσίν του καταφυγὼν εἰς Ἰταλίαν καὶ Ἰσπανίαν συνεννοήθη μετὰ τοῦ Δουκὸς Νεβέρ ἀπογόνου, ὡς ἰσχυρίζετο, Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου Παλαολόγου, κατὰ δὲ τὸν Σάθαν μᾶλλον ὑποκινήθεις ὑπὸ τῶν Νεαπολιτανῶν καὶ τῶν ἰπποτῶν τοῦ ἱεροσολυμικοῦ τάγματος³ ἀπεβιβάσθη εἰς Ἠπειρον ἐπικεφαλῆς 800 ἀνδρῶν, ἐπέδραμε κατὰ τῶν Ἰωαννίνων τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1612 εἰσῆλσεν εἰς αὐτὰ καὶ προέβη εἰς σφαγὰς τῶν Ὀθωμανῶν κατοίκων, πυρπολήσας καὶ τὸ μέγαρον τοῦ τοποτηρητοῦ*. Ὁ δ' Ὀσμᾶν πασᾶς καὶ ἡ σύζυγός του πηδῆσαντες ἀπὸ τὸ παράθυρον ἔφυγον γυμνοὶ τὴν νύκτα καὶ ἐσώθησαν. Ἀλλ' οἱ Τούρκοι ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τοὺς ἐπαναστάτας κατασφάξαντες αὐτούς. Ὁ Διονύσιος καταφυγὼν εἰς τὸ κάτωθι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐν τῷ φρουρίῳ σπήλαιον ἀνεκαλύφθη καὶ συλληφθεὶς παρεδόθη εἰς τοὺς κριτὰς καὶ διὰ προσταγῆς τῶν ἀρχόντων Τούρκων ἄνευ ἐξετάσεως τινος ἐξεδάρη ζωντανὸς καὶ ἀφοῦ ἐγέμισαν τὸ δέρμα του μὲ ἄχυρα τὸ περιέφερον ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ τέλος εἰς αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐκ δὲ τῶν στρατιωτῶν του ἄλλοι ἐβασανίσθησαν μέχρι θανά-

3. Τουρκοκρατούμενη Ἑλλάς Κ. Σαθᾶ σελ. 210, σημ. 2.

4. Τουρκοκρατούμενη Ἑλλάς Κ. Σαθᾶ σελ. 213—214.

του καὶ ἄλλοι ἐσουβλίσθησαν καὶ ζωντανοὶ ἐψήθησαν. Ὡς Μητροπολίτης Λαρίσης ὁ Διονύσιος ἦτο τοιοῦτος καὶ μεγάλου μέρους τοῦ Νομοῦ Καρδίτης, διότι ὁλόκληρος ἡ πεδειαὶ τοῦ νομοῦ Καρδίτης μέχρι τοῦ μυλαύλακος, τοῦ χωρίζοντος τὴν πόλιν ἀΚαρδίτης ἀπὸ τὸ ἀγρόκτημα Καμινάδων ὑπήγετο εἰς τὴν Μητρόπολιν Λαρίσης. Ὁρθῶς λοιπὸν ἐστήθη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ἡ Προτομὴ τοῦ Διονυσίου, ἥς ἡ δαπάνη εὐρέθη δι' ἐράνων ἀπὸ ἐπιτροπῆν, συσταθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἱεζεκιήλ, ὅστις τῇ 25 Μαρτίου 1948 παρόντος τοῦ Νομάρχου καὶ ἄλλων ἀρχῶν ἀπεκάλυψεν αὐτήν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ

Κατὰ τὸν Κ. Παπαρηγόπουλον καὶ τὸν Γερμανὸν Κάρολον Μενδελσῶνα Βαρθόλδην ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 1782 ἐν Σκουληκαριᾷ τῆς Ἁρτης ἐκ μητρὸς μοναχῆς. Ὅμως πρόκειται περὶ πλάνης, ἡ ὁποία ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ μήτηρ του κατήγετο ἐκ τῆς Σκουληκαριᾶς.

Κατὰ τὸν Δ. Φωτιάδην ἡ μήτηρ τοῦ Καραϊσκάκη λεγομένη Ζωὴ Ντιμισκῇ καὶ ἀδελφὴ οὔσα τοῦ κλέφτη Κώστα Ντιμισκῇ καὶ ἐξαδέλφη τοῦ καπετάνιου Γώγου Μπακόλα, εἰς ὃν ὑπὸ τινων ἀποδίδεται ἡ ἐν Πέττα ἦττα, ἐγένετο σύζυγος τοῦ ἐκ Μαυροματίου Καρδίτης καταγομένου Γιαννάκη, ὅστις τὴν ἔφερεν εἰς τὸ χωρίον του, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οὗτος ἀπέθανε καὶ τὴν ἀφῆκε χήραν καὶ ἄτεκνον. Κατόπιν δὲ τούτου αὕτη ἐκαλογήρεψεν καὶ ἔγινε κανδηλανάπτρια εἰς τὴν παρὰ τὸ Μαυρομάτιον Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅθεν κατὰ τὸ ἔτος 1780 διῆλθεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Βάλτου Δ. Καραϊσκος, μεθ' οὗ συνενερέθη αὕτη καὶ ἐγέννησε τὸν Καραϊσκάκην ἐν τῇ Σπηλιᾷ τοῦ Μαυροματίου.

Ὅ,τι δὲ τοῦτο εἶναι καὶ τὸ ἀληθὲς προκύπτει καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς: α) ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ γεννεᾶς εἰς γεννεάν μεταδίδεται ἐν Μαυροματίῳ. β) ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Καραϊσκάκη παραδέχονται τοῦτο γ) ἐκ τοῦ ὅτι ὁ υἱὸς του Σπυρίδων Καραϊσκάκης, κατὰ τὰς πρῶτας βουλευτικὰς ἐκλογὰς τῆς 20 Δεκεμβρίου τοῦ 1881 ἐξετέθη ὡς ὑποψήφιος ἐν τῷ Νομῷ Καρδίτης καὶ ἐξελέγη πρῶτος, ἀνακηρυχθεὶς βουλευτὴς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3) 1881 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτης δ) ἐκ τοῦ ὅτι ἡ πολιτεία καὶ ὅταν Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἦτο ὁ στρατηγὸς καὶ Βουλευτὴς τῆς Καρδίτης Σπυρίδων Καραϊσκάκης εὐθύς μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας ἐπέτρεψε τὴν ἐνέργειαν ἐράνου πρὸς συλλογὴν χρημάτων διὰ τὴν ἀνέγερσιν προτομῆς ἐν Μαυροματίῳ. ε) ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὰς ἐορτὰς τὰς γενομένας ἐν Μαυροματίῳ κατὰ τὸ 1927 ἐπὶ τῇ ἐκατονταετηρίδι ἀπὸ τοῦ θανάτου του ἡ πολιτεία ἐξεπροσωπήθη διὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, ἀντιπροσωπευθέντος ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ Ἰωάννου Κωτούλα, κατα-

γομένου ἐκ Γραλίστης, ὅπου διῆλθεν τὰ παιδικὰ του χρόνια ὁ Καραϊσκάκης στ) ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἐγγονὸς του Γεώργιος Καραϊσκάκης ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐπολιτεύετο ἐν τῷ Νομῷ Καρδίτης ἐκλεγόμενος πάντοτε πρῶτος βουλευτὴς καὶ ζ) ἐκ τοῦ ὅτι διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 172) 1966 Β. Διατάγματος καθιερώθη ὡς γενέτειρά του τὸ Μαυρομάτιον καὶ ὠρίσθη ἡ 23 Ἀπριλίου, ἡμέρα τοῦ θανάτου του, ὡς τοπικὴ ἐορτή.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Ἐπαναστάσεως ἡ δρᾶσις του δὲν ἦτο ἀξιόλογος, κατὰ δὲ τὸ 1824 κατηγορηθεὶς ἐπὶ συνεννοήσει μετὰ τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη κατεδικάσθη ὡς ἐπίβουλος καὶ προδότης ὑπὸ τοῦ ἐκ στρατηγῶν καὶ Χιλιάρχων, συγκροτηθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, πολεμικοῦ Δικαστηρίου. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Παπαρηγόπουλον μετὰ τῆς συνδρομῆς, ἣν καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας ἐπεζήτησεν ὁ Καραϊσκάκης παρὰ τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη, ἵνα καταλάβῃ τὰ Ἀγγραφα καὶ τῆς ἀποδοθείσης εἰς τὸν ὁπλαρχηγὸν ἐκείνον δεινοτάτης ἐπιβουλῆς καὶ προδοσίας ἡ ἀπόστασις ἦτο μεγάλη. Κατὰ δὲ τὸν Σπυρίδωνα Τρικούπην ἀπεδόθησαν εἰς τὸν Καραϊσκάκην κατ' ἀπαίτησιν τῶν ἐχθρῶν του σκοποὶ τοὺς ὁποίους οὐδέποτε εἶχε κατὰ νοῦν. Ἡ δὲ πρᾶξις ἡ καταχωρηθεῖσα ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐφημερίδι τοῦ 1824 καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη, κατὰ τὸν Παπαρηγόπουλον, δὲν εἶναι ἀπόφασις δικαστικὴ, ἀλλὰ πρᾶξις καθαρῶς διοικητικὴ, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον κατ' οὐδένα λόγον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δικαστικὴ καὶ ἱστορικὴ ἐξέλεγχις καὶ ἀπόδειξις τῆς περὶ ἐσχάτης προδοσίας ἐνοχῆς τοῦ Καραϊσκάκη¹.

Κατὰ τὸν Μακρυγιάννην καὶ Δ. Φωτιάδην ἡ παραπομπή του εἰς δίκην ἦτο ἔργον τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἐκτοτε ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ συνειδησίην τινὰ τῆς πειθαρχίας καὶ ὑπηρέτησε μετ' οὗ πολὺ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ προσεπάθησε νὰ πράξῃ τι ὑπὲρ τοῦ κινδυνεύοντος Μεσολογγίου, ἀλλ' εὐρεθεὶς κλινήρης κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξόδου δὲν ἠδυνήθη νὰ φανῇ πολὺ χρήσιμος εἰς τὴν φρουράν.

Μετὰ τὴν πτώσιν ὅμως τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὴν κάθοδον τοῦ Ρεαίτ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα πολιορκήσῃ τὴν Ἀκρόπολιν, ὁ Καραϊσκάκης ἐγένετο ἄλλος ἄνθρωπος. Ἡ ἐκπνέουσα θρυαλίς τῆς ἐπαναστάσεως ἀνῆψεν, ὡς λέγει ὁ Κ. Παπαρηγόπουλος, εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν φλόγα τῆς ἀφοσιώσεως. Ὅσον μάλιστα ἐπετεινετο ἡ ἀμχανία μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου, ὅσον μᾶλλον ἀναμφίβολος ἐφαίνετο ἡ ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν τῶν Κιουταχῇ καὶ Ἰμβραῆμ θέλησιν, τοσοῦτω ἀγεροχώτερον καὶ μᾶλλον ἄκαμπτον ἤγειρε τὴν κεφαλὴν ὁ Καραϊσκάκης. Πάντων τὰ βλέμματα ἠτένιζον πλήρῃ ἐλπίδων ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ μόνος Ἕλλην, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν Κιουταχῇ. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἐνδίδουσα εἰς τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς γνώμης, διώρισεν αὐτὸν κατὰ τὸν

1. Κ. Παπαρηγοπούλου, ὁ Στρατάρχης Γ. Καραϊσκάκης σελ. 23—25.

Ἰούλιον 1826 γενικὸν ἀρχηγὸν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, εἰς δὲ τὸν διορισμόν του συνήνεσε καὶ ὁ Πρόεδρος Ζαΐμης προσωπικὸς ἐχθρὸς του εἰπών: «Ἄς σωθῇ ἡ Πατρίς καὶ ἄς ὑψωθῇ ὁ ἐχθρὸς μου».

Ὅταν τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1826 ἀνεχώρησεν ἐξ Ἑλευσίνος πᾶσα ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς ἦτο ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Τούρκους, ὅταν δὲ τὴν 23 Φεβρουαρίου 1827 ἀνέκαμψεν εἰς Ἑλευσίνα, ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου μέχρι τῶν Ἀθηνῶν οὐδαμοῦ ἄλλου ἐφαίνετο Ὀθωμανικὴ σημαία, εἰμὴ ἐκτὸς τῶν παραλίων φρουρίων τῆς Βονίτσης τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῆς Ναυπάκτου.

Τῇ 22 Ἀπριλίου 1827, μικρὰς γενομένης συμπλοκῆς, καίτοι νοσῶν παρέστη εἰς τὸ μέσον, ἵνα προλάβῃ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς, τραυματισθεὶς ὁμως καιρῶς ἐξέπνευσεν τὴν τετάρτην πρωΐν τῆς 23 Ἀπριλίου 1827. Ποτὲ δὲ θάνατος ἀνδρὸς δὲν ἀπέδειξε ποία ἦτο ἡ ἀξία αὐτοῦ.

Τὴν νύκτα τῆς 23 - 24 Ἀπριλίου 1827 γενομένης ἐφόδου κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοπέδου ἀπὸ τὸ Φάληρον ὑπέστησαν οἱ Ἕλληνες μεγάλην φθοράν.

Προτομή αὐτοῦ ἔχει στηθῇ καὶ ἐν τῇ πλατεῖᾳ Μαυρομματίου Ἰεζεκιήλ διὰ χρημάτων προερχομένων ἐξ ἐράνου, ὡς ἄνω εἴρηται καὶ κατατεθειμένων ἀτόκως ἀπὸ τοῦ 1887 ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ ἐστήθη τῇ συνδρομῇ καὶ δαπάνῃ τοῦ Δήμου Καρδίτσης ἐπὶ Δημάρχου Κ. Χατζηδημήτρου ἐν τῇ μικρᾷ πλατεῖᾳ τῇ κειμένη ἔναντι τοῦ Ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, τὰ δὲ ἀποκαλυπτήρια ἐγένοντο παρουσίᾳ τῶν ἀρχῶν τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1936.

Μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν διωρίσθη γενικὸς ἀρχηγὸς τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, οὐδαμῶς ἡδύνατο νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην. Κατὰ τοὺς ἐπομένους ὁμως μῆνας ἀνεδείχθη ἀνώτερος ἐκείνου.

Κατὰ τὸν Παπαρρηγόπουλον ὁ Κολοκοτρώνης εἶχε τοιαύτην καὶ τοσαύτην ὀρθότητα πνεύματος, εὐγλωττίαν, στρατηγικὴν δεξιότητα, πανουργίαν καὶ γνῶσιν ὧν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων, οἷα καὶ ὅσα ἀπητοῦντο, ἵνα ὑπαγάγῃ τοὺς Μωραῖτας τοῦ 1821, ἀλλὰ δὲν ἡδύνατο νὰ ὀνομασθῇ μεγαλοφυΐς¹. Ὁ Καραϊσκάκης ὁμως εἶχεν μεγαλεπίβουλον πνεῦμα².

Ὅμως ἡ πολιτεία τοῦ μὲν Κολοκοτρώνη τὸ ὄνομα ἔδωκεν εἰς κεντρικωτάτην ὁδὸν τῶν Ἀθηνῶν, τὸ δ' ἄγαλμά του ἔστησε εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον. Ἀλλὰ τοῦ Καραϊσκάκη μόνον τὸ ὄνομα ἔδωκεν εἰς μίαν ὁδὸν καὶ μάλιστα μακρὰν τοῦ κέντρου, κειμένην παρὰ τὸ Μοναστηράκι. Πρὸς τιμὴν τοῦ ἥρωος τελοῦνται κατ' ἔτος καὶ κατὰ μῆνα Μάϊον ἐν Καρδίτῃ τὰ Καραϊσκάκεια, εἰς τὰ ὁποῖα λαμβάνουν χώραν ἐκπολιτιστικαὶ καὶ λαογραφικαὶ

2. Ἐπίτομος Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Κ. Παπαρρηγοπούλου τόμος Β' σελ. 310.

3. Αὐτόθι σελ. 381.

ἐκδηλώσεις, καὶ ἐμφανίζονται ἐκτὸς τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ἕνα χορευτικὰ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΙΤΡΟΥΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ὁ Ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος (Δ. Λούσης) κατήγετο ἐκ Φιλίπου πόλεως, ἐσπούδασεν εἰς τὴν Ριζάρειον Σχολήν, ἐχρημάτισε διδάσκαλος καὶ εἶτα ἐγένετο Ἐπίσκοπος, ἕως οὗ ὁ ἐνθουσιώδης ἱεράρχης ἐθυσίασε τὴν ἐπαρχίαν του εἰς τὴν Ἐθνικὴν ἰδέαν. Ἐγκαίρως μνηθεὶς εἰς τὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1878 ἀνεπέτασσε τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας ἐν Κολυνδρῷ, ἐπὶ κεφαλῆς δ' ἡρωικοῦ σώματος ἔδωκε τὴν μεγάλην μάχην εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἀγίων Πάντων καὶ ἠνώθη μὲ τοὺς λοιποὺς ἐπαναστάτας. Μετὰ τὴν κατάθεσιν τῶν ὅπλων κατόπιν ἐπεμβάσεως τῆς Ἀγγλίας, ὑποσχεθείσης τὴν ὑποστήριξιν τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, ὁ Κίτρους Νικόλαος μὴ δυνάμενος νὰ μεταβῇ εἰς Κολυνδρόν, τὴν ἐπαρχίαν του, κατῆλθεν εἰς Λαμίαν γενόμενος δεκτὸς ἐν μεγάλῳ τοῦ λαοῦ συναγεμῷ. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ἀθήνας, ἐγκατασταθεὶς ἐν Πειραιεῖ. Ἀπέθανε τὸ 1882 καὶ ἐκηδεύθη μεγαλοπρεπῶς ἐν Ἀθήναις, ἀπονεμθησιῶν τιμῶν Στρατηγοῦ ἐν ἐνεργείᾳ, τὴν δὲ κηδεῖαν του ἠκολούθησεν τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πρωθυπουργὸν Χαρίλαον Τρικούπην.

Ἡ προτομή του ἐστήθη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ἐπιμελεῖα τοῦ Μητροπολίτου Ἰεζεκιήλ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΪΟΣ

Τῇ 21 Ἰανουαρίου 1878 ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις λόγῳ τῆς τροπῆς τῶν ἀγγλορωσικῶν σχέσεων, ἥτις ἐνεφάνισε τὸν ἄμεσον κίνδυνον Ἀγγλορωσικοῦ πολέμου, ἔχουσα τὴν ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς συγκατάθεσιν τοῦ Στέμματος καὶ διαβλέπουσα μίαν σπουδαίαν διέξοδον τοῦ πολεμικοῦ ἀναθρασμοῦ, τόσον τοῦ λαοῦ, ὅσον καὶ τοῦ στρατεύματος, διέταξε τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἄνευ κηρύξεως πολέμου. Πράγματι ὁ στρατὸς ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἡγεσίαν τοῦ ἀντιστρατήγου Σούτσου εἰσέβαλε εἰς τὸ Τουρκικὸν ἔδαφος ἀπὸ τῆς Λαμίας. Πρὸ τοῦ Δομοκοῦ συνήφθη ἀψιμαχία καὶ οἱ Τούρκοι ἐπανῆλθον εἰς τὸ φρούριον τοῦ Δομοκοῦ. Καὶ ἐνῷ ὁ Σούτσος κατέλαβε τὴν ὁδὸν ἀπὸ Δομοκοῦ εἰς Λάρισαν καὶ προϋτίθετο νὰ καταλάβῃ τὰς πρὸς Τρίκαλα καὶ Λάρισαν διαβάσεις, διὰ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου Δομοκοῦ, διετάχθη ἡ ἐπάνοδος τοῦ στρατοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, διότι ἡ Τουρκία διεβεβαίωσε τοὺς Πρεσβευτὰς τῶν δυνάμεων Ἀγγλίας, Γερμανίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, ὅτι δὲν θὰ προέβαινεν εἰς πολεμικὴν ἐνέργειαν ἐντὸς εἰκοσιτετραῶρου ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐντὸς τοῦ χρόνου τούτου ἀνακλήσεως τῆς εἰσβαλούσης Ἑλληνικῆς φάλαγγος καὶ ἐπανῆλθεν μὲν ὁ στρατὸς, ἀλλ' ἐγένοντο ὁμαδικαὶ

λιποταξίαι ύπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν, οἵτινες ἐνωθέντες μετ' ἄλλων ἀτάκτων ἐν Θεσσαλίᾳ σωμάτων συνῆψαν μάχας πρὸς τὸν τακτικὸν καὶ ἀτακτον Τουρκικὸν στρατὸν. Ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ἀγῶνος μὲ πρόεδρον τὸν Π. Καλιγᾶν ἦλθεν εἰς συνενόησιν μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Ἀγράφων Κ. Τσάπαλον, Ἀπ. Βασιαρδάνην, Δημ. Ἀλεξανδρῆν, Καπάλαν, Γ. Χριστούλαν καὶ Β. Παπαπολύζον, οἵτινες ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀγῶνος καὶ τοὺς ὁποίους συνέδραμον καὶ ἄλλοι Θεσσαλοὶ τοῦ Κάμπου, ὅπως ὁ Πόπωτας ἀπὸ τοὺς Σοφάδες, ὁ Βαϊτσης ἀπὸ τὸ Παζαράκι ὁ Φαλιάγκας ἀπὸ τοὺς Μοίρους, ὁ Λάππας ἀπὸ τὴν Καρδίτσαν¹.

Μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας μάχας ἦτο ἡ τῆς Μатарάγκας τῇ 21 Μαρτίου 1878. Τὸ ὑπὸ τοὺς ἀρχηγούς Γεώργιον Λαΐον, ἐκ Παλαιοξαρίου Δωρίδος καταγόμενον καὶ Δημήτριον Τερτίπην ἐκ Στυλίδος, Ὑπαξιωματικούς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, σῶμα εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπόδουλον Θεσσαλίαν προὐχώρησε μέχρι Μатарάγκας. Ἡ ἐκ Λαρίσης ὁμως ὀρμηθεῖσα Τουρκικὴ πολυάριθμος στρατιωτικὴ δύναμις φθάσασα εἰς Ἑρμίσιον ἤρξατο νὰ θάλῃ κατὰ τῆς Μатарάγκας διὰ τηλεβόλων, μία δὲ σφαῖρα κατέστρεψε τὴν οἰκίαν Τσιμπίδα. Οἱ Ἕλληνες ἀντιληφθέντες, ὅτι ἐν Μатарάγκᾳ δὲν θὰ ἡδύναντο νὰ ἀντιτάξωσιν ἄμυναν κατὰ τὸσον πολυαρίθμου δυνάμεως, ὑπεχώρησαν καὶ ὠχηρώθησαν εἰς τὴν γέφυραν Ὀνωχόνου ποταμοῦ εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς περίπου χιλιομέτρου ἀπὸ τοῦ χωρίου. Οἱ Τούρκοι ὁμως, κατ' ἀκουστικὴν ὁμολογίαν γερόντων Μатарάγκας, προτάσσοντες ὡσεὶ προμαχῶνα τὴν ἀγέλην τοῦ χωρίου Μатарάγκας ἐπροχώρουν ἄνευ ἀπωλειῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἠνάγκασεν τοὺς Ἕλληνας νὰ ὑποχωρήσωσι πρὸς τὴν ὀρεινὴν θέσιν Πύργο — Μатарάγκα, ὅπου ὁμως ἐπέτυχεν ἡ πολυάριθμος τουρκικὴ δύναμις νὰ τοὺς κυκλώσῃ. Ὁ Γεώργιος Λαΐος ἐπιχειρήσας μὲ τὴν ὑπ' αὐτὸν δύναμιν νὰ διασπάσῃ τὸν κλοιὸν ἐφονεύθη. Ἐν τῷ μεταξὺ, κατιδόντες τὸ δυσχερὲς τῆς θέσεώς των, ἐπέτυχον δι' ἀγγελιοφόρου, διαλαθόντος τὴν προσοχὴν τῶν Τούρκων, νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων Φίλιας, Ζαρχανάδων, Κουβανάλων κλπ. περὶ τοῦ δυσχεροῦς τῆς θέσεώς των. Οἱ κάτοικοι δὲ τῶν χωρίων τούτων ὀπλισθέντες μὲ ὅ,τι ἡδυνήθησαν τὴν ἰδίαν νύκτα προσέβαλον μὲ κρότους καὶ ἀλλαλαγμούς τὴν Τουρκικὴν δύναμιν, ἥτις, τρομοκρατηθεῖσα ἐκ τῆς τοιαύτης προσβολῆς, ἐγκατέλειπε τὰς θέσεις της καὶ οὕτως οἱ Ἕλληνες ἐξῆλθον τοῦ κλοιοῦ, τραπέντες πρὸς τὸ χαλαμβρέζιον*.

Ὁ συμπολεμιστὴς τοῦ Γεωργίου Λαΐου Δημήτριος Τερτίπης, ὁ μετέπειτα βουλευτὴς Καρδίσης καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897 ταγματάρχης πεζικοῦ εἰς τὴν μάχην τοῦ Δομοκοῦ ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του τὸ 8ον τάγμα εὐζώνων τὸ 1ον τάγμα τοῦ 3 συντάγματος τὰ αὐθύπαρκα τάγματα 2 καὶ 12, τὴν λεγεῶνα τῶν φιλελλήνων, τὸ σῶμα τῶν Γαριβαλδινῶν καὶ δύο ὀρειβατικὰς πυροβολαρχίας κατεῖχε τὸ ἄκρον ἀριστερὸ τῆς Ἑλληνι-

κῆς παρατάξεως ἥτις ἐφθανε εἰς τὰ χωρία Μπαλαμπανή, Τσαμάσι καὶ Ἀσλανάρ, ὅπου εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ προφήτου Ἡλία Λεονταρίου σῶζονται ἀκόμη τὰ προχείρως κατασκευασθέντα προχώματα, εἰς μνήμην τοῦ ἰδίου δαπάνῃ κατεσκεύασε τὴν προτομὴν του, ἵνα στηθῇ εἰς τὸν τάφον του.

Ἀλλ' ἡ προσμὴ δὲν ἐστήθη καὶ ἔμεινε παρερριμένη ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς μίαν αὐλὴν τῶν Σοφάδων καὶ τοῦτο διότι ὁ τάφος τοῦ Λαΐου ἔκειτο εἰς ἔδαφος τοῦ χωρίου Πύργο Μатарάγκα, ἰδιοκτησίας τοῦ Φωτιάδου Πασᾶ, πρῶην πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας ἐν Βερολίνῳ καὶ διοικητοῦ τῆς Κρήτης. Οὗτος δ' ὢν ὑπάλληλος τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως δὲν ἐπέτρεψε νὰ στηθῇ καὶ οὕτως ἔμεινεν ἐν Σοφάδες, ὅπου τυχαίως τὴν ἀνεκάλυψεν ὁ Μητροπολίτης Ἰεζεκιήλ, ἐνεργείᾳ τοῦ ὁποίου μετεφέρθη ἐν Καρδίτῃ καὶ ἐστήθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνος.

Ἡ προτομὴ φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: Ἡρως Γεώργιος Λαΐος γενναίως πεσὼν τῇ 21 Μαρτίου 1878 ἐν Μатарάγκᾳ, ὀπισθεν δὲ τὰ ἐξῆς:

Ἀστραπὴ τοῦ εἰκοσιένα λάμψι
τοῦ παλαιοῦ σπαθιοῦ μας
ἦλθες εἰς τὴν Μатарάγκαν
ἦλθες μιὰ στιγμὴ,
ἵνα διώξης τὸ σκοτάδι
τοῦ καιροῦ μας ἐσθυσες
μὰ λάμπεις ἄστρο μεσ'
τοῦ οὐρανοῦ τῆς δόξας.
Ἐνταῦθα συναπέθανον καὶ οἱ
ὑπαξιωματικοὶ Περ. Θεοδώρου καὶ
Κ. Καραγιαννούλης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ

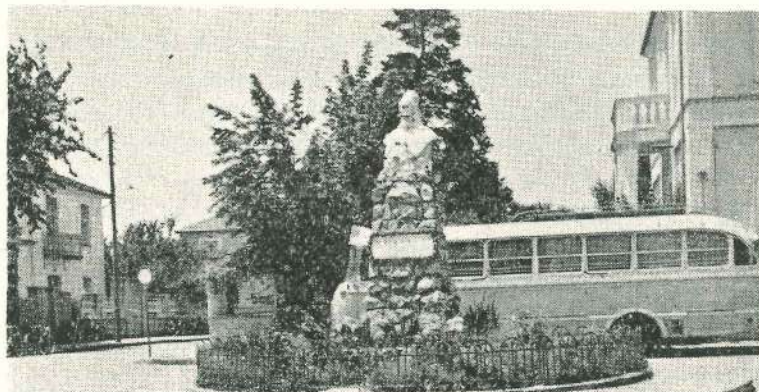
Ὁ Νικόλαος Πλαστήρας ἐγεννήθη ἐν Καρδίτῃ τὸ ἔτος 1883. Ἐπεράτωσε τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς του εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς Καρδίσης καὶ ἀμέσως κατετάχθη ἐθελοντὴς εἰς τὸν Στρατόν. Κατὰ τὸ 1909 εἰσήχθη εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ὑπαξιωματικῶν καὶ ὡς ἀξιωματικὸς μετέσχεν τῶν πολέμων τοῦ 1912 καὶ 1913 καὶ εἴτα προσεχώρησεν εἰς τὴν Ἄμυναν, διακριθεὶς εἰς τὴν μάχην τοῦ Σκρᾶ. Ὡς διοικητὴς δὲ τοῦ 5) 42 μετέσχε τῆς ἐκστρατείας εἰς Οὐκρανίαν καὶ ἀργότερον ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν, κατὰ δὲ τὴν ὑποχώρησιν τὸ Σύνταγμά του ἦτο τὸ μόνον συγκεκροτημένον τμήμα τῆς στρατιᾶς. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1922 ἔγινε μέλος τῆς Τριανδρίας τῆς ἐπαναστάσεως, ἀπὸ δὲ τῆς 14 Νοεμβρίου 1922 ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς Ἐπαναστάσεως, τοῦ Γονατᾶ ἀναλαβόντος τὴν Πρωθυπουργίαν καὶ ὠργάνωσε τὸν στρατὸν τοῦ Ἑβρου, τῇ δὲ 14 Φεβρουαρίου 1923 ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1 ἐπαναστατικὴν πρᾶξιν, δημοσιευθεῖσαν τῇ 5ῃ Μαρτίου 1923, διὰ τῆς ὁποίας ὁλοσχερῶς ἀπηλλοτριώθησαν ὅλα τὰ τσιφλίκια, αὐτο-

1. Σερ. Τσίτσα τ' Ἀγροφα, σελ. 34.

στιγμῇ ἀφαιρεθέντα ἀπὸ τοὺς Τσιφλικιούχους καὶ παραδοθέντα εἰς τὴν νομὴν καὶ κυριότητα τοῦ Κράτους πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν ἄνευ προηγουμένης ἀποζημιώσεως, καίτοι τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Συντάγματος ὥριζε νὰ προηγήται ἀποζημιώσεις. Καὶ μετὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1923 παρέδωκεν τὴν ἐξουσίαν. Ἡ δὲ Ἐθνοσυνέλευσις τὸν προήγαγεν εἰς ἀντιστράτηγον καὶ τὸν ἀνεκήρυξεν ἄξιον τῆς Πατρίδος. Κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1944 δι' ἀγγλικοῦ ἀντιτορπλικοῦ μετεφέρθη ἐκ Νικαίας, ὅπου εὕρισκετο εἰς Ἀθήνας καὶ ὁ ἀντιβασιλεὺς Δαμασκηνὸς τῷ ἀνέθεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως καὶ διετέλεσεν Πρωθυπουργὸς μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1945. Κατὰ δὲ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1950 κατῆλθεν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῆς ΕΠΕΚ καὶ ἐκέρδισε ἀρκετὸν ἀριθμὸν ἐδρῶν, ἐν συνεργασίᾳ δὲ μὲ τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἐσχημάτισε ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Κυβέρνησιν. Ἦτο καὶ ὁ ἀραματιστὴς τῆς λίμνης Μέγδοβα.

Διὰ τὸν Πλαστήραν θὰ ἰδύνατο ἐπιτυχῶς νὰ λεχθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Γερασίμου Ἰωακίμ τοῦ Ἐπαμεινώνδαν Δεληγιώργην λεχθέν «Γυμνὸς ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἦλθε καὶ πάντων γυμνὸς ἐξ αὐτοῦ ἀπῆλθεν».¹ Ἡ Βουλὴ ἀκολουθήσασα τὴν παράδοσιν νὰ ψηφίῃ ἀείποτε ἀναλόγους συντάξεις εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν ἐκλιπόντων πολιτικῶν ἡγετῶν καὶ ἐπιφανῶν, οὐχὶ πρὸς θεραπείαν χρηματικῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην, ἐψήφισε νόμον ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ, ὅπως ἐπραξε διὰ τοῦ νόμου τῆς 15 Μαρτίου 1883 διὰ τὴν χήραν καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Κουμουνδούρου, διὰ τοῦ νόμου τῆς 21 Μαΐου 1899 διὰ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Χαριλάου Τρικούπη Σοφίαν καὶ διὰ τοῦ Νόμου τῆς 2 Ἰουλίου 1905 διὰ τὰς ἀνεψιάς τοῦ Θεοδώρου Δεληγιάννη.²

Ὁ δὲ Δήμος Καρδίτσας ἔδωκεν εἰς μίαν τῶν πλατειῶν, ὡς καὶ εἰς μίαν

Γεώργιος Καραϊσκάκη

1. Δ. Πετράκου Κοινοβουλευτικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, σελ. 2, σημ. 69.
2. Δ. Πετράκου Κοινοβουλευτικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, σελ. 69, 72, 73.

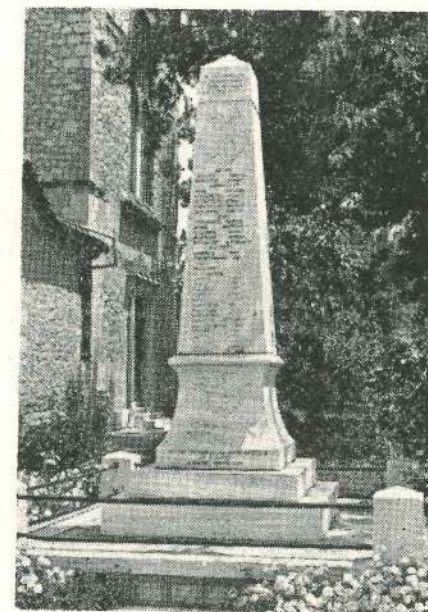
τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως τὸ ὄνομά του καὶ ἔστησε τὴν προτομὴν του ἐν τῷ Πausilύφῳ εἰς ἐνδειξὴν τῆς εὐγνωμοσύνης, δι' ὅσα προσέφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Νικόλαος Πλαστήρας

Δ' Ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος

Ἡρώδων

Γεώργιος Λάιος

Διονύσιος Σκυλόσοφος

ΔΗΜΑΡΧΟΙ

Ὁ θεσμός τῆς Δημαρχίας ἐδημιουργήθη ἐν τῇ Ρώμῃ πρὸ δύο καὶ ἡμίσεος χιλιάδων ἐτῶν πρὸς προστασίαν τοῦ λαοῦ ἐναντι τῆς αὐθαριέτου διοικήσεως. Ὁ Δήμαρχος εἶχε τὸ δικαίωμα μὲ μίαν λέξιν, τὴν λέξιν ἀπαγορεύω, ν' ἀναστέλλῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεων τῆς Βουλῆς, ἐὰν ἦσαν ἐπιζήμιοι εἰς τὸν λαόν. Ἡ δὲ οἰκία τοῦ Δημάρχου ἦτο ἀπαραβίαστος καὶ αἱ θύραι αὐτῆς ἦσαν ἀνοικταὶ κατὰ τε τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, διὰ νὰ εὕρισκε ἄσυλον* ὁ διωκόμενος πολίτης. Ἀπὸ τῆς 5 μ.Χ. ἐκατονταετηρίδος ὅμως, ἐπειδὴ αἱ σπουδαιότεραι ἐξουσίαι τοῦ εἶχον περιέλθει εἰς τὸν Ἡγεμόνα, τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου ἦτο μᾶλλον διοικητικόν, παρὰ ἐκτελεστικόν καὶ τελικῶς κατέληξε νὰ εἶναι ἀπλὴ τιμητικὴ διάκρισις.¹ Πάντα τὰ κράτη, εἴτε κυβερνῶνται ἀπολυταρχικῶς, εἴτε κυβερνῶνται δημοκρατικῶς, διετήρησαν τὸν θεσμόν τοῦτον, διότι τὸν ἔκριναν ἀπαραίτητον.

Ἐν Ἑλλάδι ὁ θεσμός τοῦ Δημάρχου ἐφηρμόσθη εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ὅτε ἐδημοσιεύθη ὁ νόμος περὶ Δημαιοσιῶν κατὰ τὸ 1833, ὅστις ἐδίδε πολλὰς ἐξουσίας εἰς τὸν Δήμαρχον καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον. Ἀλλὰ καὶ σήμερον, παρὰ τὴν γενομένην σοβαρὰν φαλκίδευσιν τῶν δικαιω-

μάτων του, ἡ ἀποστολὴ τοῦ Δημάρχου εἶναι σοβαρὰ καὶ πρέπει² νὰ δίδηται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἔχει τὴν πείραν, τὴν ἰκανότητα καὶ μίαν ἔμφυτον καλαισθησίαν καὶ θέλησιν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν πόλιν. Ἡ Καρδίτσα εἶχεν ἰκανοὺς Δημάρχους καὶ οὐδεὶς τούτων ἐσκέφθη νὰ δημιουργήσῃ δι' ἑαυτὸν κατάστασιν, ἣτις θὰ τῷ ἐπέτρεπε νὰ ζήσῃ πολυτελῶς ὅλην τοὴν ζωὴν εἰς βάρος τῆς θητείας μιᾶς, ἢ περισσοτέρων δημαρχικῶν περιόδων. Πολλοὶ τούτων εὐποροὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν Δημαρχίαν ἐξῆλθον πένητες. Ἄλλοι δὲ εἰσελθόντες πένητες ἐξῆλθον πενέστεροι.

Οἱ μέχρι τοῦ 1914 ἐκλεγέντες Δήμαρχοι δὲν ἦσαν ἐπιστήμονες ἀλλ' εἶχον ὀναυτυγμένον τὸ αἶσθημα τῆς καλαισθησίας, τοιαύτην πείραν, τοσαύτην θέλησιν καὶ τηλικαύτην ἰκανότητα, ὥστε δὲν θὰ ἐψεύδετο τις τονίζων, ὅτι ἡ ὄψις τῆς Καρδίτσας ἤρξατο μεταβαλλομένη ἐπὶ τῆς Δημαρχίας των καὶ τὰ σπουδαιότερα ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔδωσαν τὸ προβάδισμα τῆς Καρδίτσας ἐναντι τῶν ἄλλων Θεσσαλικῶν πόλεων κατὰ ἡμισυν αἰῶνα ἐγένοντο ἐπὶ τῆς Δημαρχίας των. Ἀλλὰ καὶ οἱ μετὰ τὸ 1914 ἐκλεγέντες Δήμαρχοι οὐδαμῶς ὑστέρησαν ὑπὸ τῶν αὐτῶν κατεχόμενοι αἰσθημάτων καὶ τὰς αὐτὰς ἔχοντες ἰκανότητος ἐπέτυχον διὰ τῶν σοβαρῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἐπετέλεσαν, νὰ διατηρήσωσιν τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως διαφορὰν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Ὁ Νόμος τῆς 27 Δεκεμβρίου 1833 περὶ συστάσεως τῶν Δήμων ἐφηρμόσθη ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ δυνάμει τοῦ νόμου ΠΜ τοῦ 1882, τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ὁποίου ὠριζεν, ὅτι μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀρχῶν τούτων αἱ ὑφιστάμεναι δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐκτελοῦσαι τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐν ταῖς διὰ Β. Διατάγματός ὁρισθησόμεναις περιφερείαις καὶ κατὰ τὸν ἐν τῷ Διατάγματι κανονισθησόμενον τρόπον.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ Νόμου τῆς 27 Δεκεμβρίου 1833 περὶ συστάσεως τῶν Δήμων ὁ Δήμαρχος ἐνήργει καὶ τὰ τῆς ἐπιτοπίου ἀστυνομίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ Νόμου ΒΡΠΗ τοῦ 1893 αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἀπηλλάγησαν τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων. Πρὸ τοῦ συντάγματος τοῦ 1864, τοῦ ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Β' ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς συνελεύσεως, οἱ Δήμαρχοι ἐν μὲ τοῖς Δήμοις α καὶ β τάξεως διωρίζοντο ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἐν δὲ τοῖς γ καὶ δ τάξεως ὑπὸ τοῦ Νομάρχου².

Ἦσαν δὲ οἱ Δήμαρχοι ἀπρόσβλητοι καὶ ἀκαταδίωκτοι, καθ' ὅσον δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς δίκην δι' οἷονδήποτε ἐγκλημα τῆς ὑπηρεσίας των, ἐὰν δὲν ἐδίδετο ἡ ἄδεια τῆς κυβερνήσεως. Ὁ Δήμαρχος λοιπὸν ὡς ὄργανον τῆς Κυβερνήσεως εἶχε τὰ μέσα τῆς διοικητικῆς τοῦ ἐξουσίας καὶ ἰδίως τῆς ἀγροτικῆς ἀστυνομίας καὶ ἐξεβίαζε τοὺς ψηφοφόρους.³ Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ρώμῃ ὁ Δήμαρχος ἦτο ἀκαταδίωκτος χάριν τῶν πολιτῶν. Ἐπὶ Ὁθωνος ἦτο ἀκαταδίωκτος χάριν τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἄρθρον 105 τοῦ Συντάγματος ἡ ἐκλογή τῶν Δημοτικῶν Ἀρχῶν ἐγένετο δι' ἀμέσου καθολικῆς καὶ μυστικῆς διὰ σφαιριδίων ψηφοφορίας. Τὸν Δήμαρχον κωλυόμενον

1. WILL DURANT Καῖσαρ καὶ Χριστὸς, μετάφρασις Ν.κ. Παπαρόδου, σελ. 48.

2. Σύνταγμα Γ. Φιλαρέτου ὑπὸ τὸ ἄρθρον σελ. 105 σημ. α.

3. Δ. Πετρακάκου Κοινοβουλευτικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, σελ. 163.

άνεπλήρου ο Πάρεδρος και οι μὲν Πάρεδροι ἦσαν πολλοί, ἡ δὲ προτίμησις ἐδίδετο κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως προσδιορισθεῖσαν σειράν, ἀλλὰ μετὰ τὸν νόμον ΥΣΤ) 1866 τὴν τάξιν τῶν Παρέδρων προσδιώριζεν ἡ πρὸς ἀλλήλους σχετικὴ πλειοψηφία.

Ἀπὸ τοῦ νόμου ὅμως ΔΝΖ) 912 ἡ ἐκλογή τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν ἐγένετο διὰ ἀμέσου καθολικῆς μυστικῆς καὶ διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορίας. Μέχρι δὲ τοῦ νόμου τούτου, διὰ τοῦ ὁποῖου τὰ χωρία ἀπεσπάσθησαν τοῦ Δήμου, ἀποτελέσαντα κοινότητας, κατὰ τὴν πρὸ τῶν ἐκλογῶν περίοδον, ἰδία ἐκάστην Τετάρτην, ὅτε κατήρχοντο οἱ χωρικοὶ εἰς τὴν πόλιν ἐγίνοντο διαδηλώσεις μὲ μεγάλον φανατισμόν, καταλήγουσαι οὐ σπανίως εἰς συγκρούσεις. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς οἱ ἐκ τῆς πόλεως ὁπαδοὶ ἐκάστου συνδυασμοῦ συνεκρότουν ἀπὸ πρωΐας διαδήλωσιν, ἥς ἐπὶ κεφαλῆς ἐτίθεντο οἱ ζωηρότεροι, ἐπιβαίνοντες ἵππων καὶ ἥτις ὑπεδέχετο εἰς τὰς εἰσόδους τῆς πόλεως τοὺς ἐξ ἐκάστου χωρίου ὁμόφρονας ἐν διαδηλώσει καὶ μὲ τὴν σημαίαν τοῦ συνδυασμοῦ παρευομένους καὶ μὲ ζητωκραυγὰς τοὺς συνώδευσεν μέχρι τοῦ ἐκλογικοῦ τμήματος. Ὁ δὲ πετροπόλεμος κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἦτο σύνηθες μέσον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπεδιώκετο ἡ διάλυσις τοῦ ἀντιπάλου καὶ διὰ τὴν μὴ τύχῃσιν ὑποδοχῆς οἱ ἐκ τῶν χωρίων ἐρχόμενοι καὶ οὕτως ἀποθαρρυνθῶσιν. Αἱ διαδηλώσεις κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς διήρκουν μέχρι τῆς μεσημβρίας, ὅτε ἐπερατοῦτο ἡ ἐκ τῶν χωρίων ἔλευσις τῶν ἐκλογέων, οἵτινες ἐγευματίζον εἰς τὰς οἰκίας τῶν ὑποψηφίων Δημάρχων, ὅπου εἰδικοί μάγειροι παρεσκεύαζον τὰ ἐκ κρέατος φαγητὰ εἰς τὰ καζάνια, χρῆμα δὲ ὑπηρετῶν ἐξετέλουν συνήθως συγγενεῖς τῶν ὑποψηφίων, ὁ δὲ οἶνος κατὰ τὰς ἐστιάσεις αὐτὰς ἔρρεεν ἀφθόνως. Μετὰ τὸν νόμον ΔΝΖ ἡ κατάστασις μετεβλήθη. Ἐπαυσαν αἱ ὁμαδικαὶ ἐστιάσεις εἰς τὰς οἰκίας τῶν ὑποψηφίων αἱ δὲ διαδηλώσεις ἦσαν κατὰ κανόνα ἡπίου χαρακτήρος. Ἐξαίρεσιν δ' ἀπετέλεσεν ἡ πρὸ τῆς ἐκλογῆς τῆς 11 Μαρτίου 1934 περίοδος, καθ' ἣν αἱ διαδηλώσεις ὁμοιάζον πρὸς τὰς παλαιάς.

Ἀπασαὶ δ' αἱ ἐκλογαὶ Δημοτικῶν Ἀρχῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τῆς 29 Μαΐου 1883 μέχρι καὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς 1ης Ἰουλίου 1907 διεξήχθησαν διὰ σφαιριδίων. Ἡ δὲ διὰ ψηφοδελτίων ἐκλογή ἐθεσπίσθη διὰ τοῦ νόμου ΔΝΖ τοῦ 1912 καὶ ἔκτοτε ἀπασαὶ αἱ ἐκλογαὶ διεξήχθησαν διὰ ψηφοδελτίων.

ΚΕΧΡΙΜΑΝ ΒΕΗΣ ΑΒΔΟΥΛΑΧ ΒΕΗΣ

Κατὰ τὸν Νόμον Περί νέας διαιρέσεως τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας εἰς Γενικὰς Διοικήσεις (Βιλαγιέτ) ἡ Γενικὴ Διοίκησις ἐκάστης Νομαρχίας εἶχεν ἔδραν τὴν Πρωτεύουσάν τῆς Νομαρχίας. Ἡ Νομαρχία διηρεῖτο εἰς Ἐπαρχίας (σανδζακ ἢ Λίβα), ὧν ἐκάστη ἐδιοικεῖτο ἀπὸ Ἐπαρχον, ἡ Ἐπαρχία ὑποδιηρεῖτο εἰς πλείονας Δήμους (Καζά) ὁ δὲ Δήμος διηρεῖτο εἰς πλεί-

ονας Κοινότητας, ὧν ἐκάστη εἶχεν ἰδίαν Δημοτικὴν διοίκησιν. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 43 τοῦ ἀνωτέρω Νόμου ὁ Δήμαρχος διορίζετο ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐξηρτᾶτο ἀμέσως ἀπὸ τὸν Ἐπαρχον καὶ ἦτο ἐπιφορτισμένος τὴν πολιτικὴν διοίκησιν, τὰ οἰκονομικὰ καὶ τὴν ἀστυνομίαν, τὰ δὲ καθήκοντά του συνίσταντο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τῆς Κυβερνήσεως, τῶν ὁδηγιῶν τοῦ Νομάρχου καὶ τοῦ Ἐπαρχοῦ καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων. Μεταξὺ δὲ τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Νομαρχίας Ἡπειροθεσσαλίας, ἥς πρωτεύουσα ἦσαν τὰ Ἰωάννινα, ἦτο καὶ ἡ Ἐπαρχία τῆς Θεσσαλίας, τῆς ὁποίας Δήμοι ἦσαν ἡ Λάρισα τὰ Φαναριοφάρσαλα, ὁ Βόλος, τὰ Τρίκαλα, τὸ Γαρδίκιον, ἡ Τσαταλτζα καὶ ἡ Ἐλασσών. Λαμβανομένου ὅμως ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Θεσσαλίας ἡ Καρδίτσα εἶχε Δήμαρχον τὸν Κεχριμάν Βέην Ἀβδουλάχ Βέην, δηλον καθίσταται, ὅτι ἡ Καρδίτσα ἀργότερον ἐγένετο Δήμος. Ὁ Κεχριμάν Βέης Ἀβδουλάχ Βέης ἐξηκολούθησε καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀσκῶν καθήκοντα Δημάρχου μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐνηργήθησαν ἐκλογαὶ δημοτικῶν ἀρχόντων συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Νόμου ΠΜ τοῦ 1882, τὸ ὁποῖον ὡς ἀνωτέρω εἴρηται ὠριζεν, ὅτι μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀρχῶν αἱ ὑφιστάμεναι Δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐκτελοῦσαι τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐν ταῖς διὰ Β. Διατάγματος ὀριοθησομέναις περιφερίαις καὶ κατὰ τὸν ἐν τῇ Διατάγματι κανονισθησόμενον τρόπον.

Οὗτος κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α', γενομένην τῇ 4^ῃ Ὀκτωβρίου 1881, ὑπεδέχθη ἐκ μέρους τῆς πόλεως τοῦτον προσφωνήσας καταλλήλως. Ἐλαβε δὲ μέρος καὶ εἰς τὰ ἐπίσημα γεύματα τῆς 4 καὶ 5 Ὀκτωβρίου 1881 καὶ ἐτιμήθη μὲ τὸν Χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτήρος.

ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ

Αἱ πρῶται ἐκλογαὶ πρὸς ἐκλογὴν Δημάρχου καὶ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὠρίσθησαν διὰ τὴν 29 Μαΐου 1883. Διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 340 τῆς 5ης Μαΐου 1883 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας ἐκηρύχθησαν ὑποψήφιοι διὰ μὲν τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου οἱ 1) Ἀντώνιος Α. Καπάλας, 2) Χρῆστος Λάμπας 3) Γεωργούλας Σταμούλης καὶ 4) Νικόλαος Μανθόπουλος, διὰ δὲ τὴν θέσιν τῶν Δημοτικῶν Παρέδρων οἱ 1) Ἀναγνώστης Οἰκονομόπουλος 3) Δημήτριος Εὐσταθόπουλος, 3) Στέφανος Σαρωνᾶς, 4) Ζαχαρίας Φαλιάγκας, 5) Ἀθανάσιος Κωστάκης, 6) Λεωνίδας Τσάπαλος, 7) Ἀπόστολος Γαλανόπουλος, 8) Ἀναγνώστης Οἰκονόμου, 9) Γρηγόριος Βλαχοῦτσος, 10) Ἰωάννης Δημ. Μπαμπλέκης καὶ 11) Βασίλειος Ἀρβανιτάκος καὶ 48 διὰ τὴν θέσιν τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων.

Κατὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτὴν ἐπλειοψήφισεν ὁ Γεωργούλας Σταμούλης, ὅστις καὶ ἀνεκρύχθη Δήμαρχος καὶ ἦτο ὁ πρῶτος αἰρετὸς Δήμαρχος Καρδίτης. Κατήγετο δὲ ἐκ Μασχολουρίου καὶ ἦτο πατὴρ τοῦ Δικηγόρου Κωνσταντίνου Σταμούλη, τοῦ ἐπανειλημμένως ἐκλεγέντος Βουλευτοῦ καὶ δις χρηματίσαντος Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Στρατηγοῦ Ἀχιλλέως Σταμούλη.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας δὲ αὐτοῦ κατηρτίσθη τὸ σχέδιον Πόλεως καὶ ἰδρύθη κατὰ τὸ 1883 τὸ πρῶτον δημοτικὸν Σχολεῖον καὶ κατὰ τὸ 1885 τὸ δεῦτερον Δημοτικὸν Σχολεῖον. Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τούτου ἀστυνόμος διωρίσθη προτάσει τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν ὁ Βασίλειος Ἀζᾶς.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΠΠΑΣ

Κατὰ τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς τῆς 5ης Ἰουλίου 1887 τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα διεξεδίκησαν οἱ Γεωργούλας Σταμούλης, Βασίλειος Κοκορίκος καὶ Χρήστος Λάππας, ἐπλειοψήφισε δὲ κατ' αὐτὰς ὁ Χρήστος Λάππας. Οὗτος ἦτο ὁ δεῦτερος αἰρετὸς Δήμαρχος Καρδίτης. Ἡ δὲ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένη ἐφημερίς Ἀρματωλὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 13 τῆς 2 Αὐγούστου 1887 φύλλον ἔγραψε τὰ ἑξῆς: «Οἱ Καρδιτσιῶται ἐξέλεξαν διὰ τῆς ψήφου των Δήμαρχον τὸν γηραιὸν Χρήστον Λάππαν, ὅστις, ἂν καὶ δὲν εἶναι πεπαιδευμένος, ἐν τούτοις ὅμως ὡς γεωργός, ποῦ εἶναι, εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι θὰ καλλιεργήσῃ πολλὰς ἀκαλλιεργήτους κεφαλὰς καὶ ἐπ' αὐτῶν θὰ σπεύρῃ σπόρον πατριωτισμοῦ. Οἱ δὲ ἀποτυχόντες Δήμαρχοι θ' ἀφήσωσι κατὰ μέρος πάντα λόγον πατριωτισμοῦ καὶ θὰ συνδράμωσι τὸν νῦν ἐκλεχθέντα Δήμαρχον, ὅπως πράξῃ ἔργα ἀντάξια Δημοτικοῦ Ἀρχοντος.

ὦ Λάππα φρόντισον τὸν Δῆμον σου νὰ φτιάξῃς,

ὅπως καὶ σὺ τοὺς Λάπιδες ὀλίγον τι δοξάσῃς».

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας αὐτοῦ ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς Ἀγίας Ἑλένης. Ἀνηγέρθη δὲ καὶ ὁ ἱερὸς Ναὸς Εὐαγγελιστρίας, τοῦ ὁποῦ τοῦ ἐγκαίνια ἐγένοντο τῇ 16 Ἀπριλίου 1888.

Οὗτος ἐξεπροσώπησε τὸν Δῆμον εἰς τοὺς γάμους τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, τοὺς τελεσθέντας κατόπιν τῆς ἐπιμονῆς τοῦ Πρωθυπουργοῦ Χαρίλαου Τρικούπη τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1889 ἐν Ἀθήναις. Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης εὐρεθεὶς πρὸ τετελεσμένου γεγονότος τῶν ἀρραβάνων τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου μετὰ τῆς Πριγκηπίσσης Σοφίας ἀδελφῆς τοῦ Κάιζερ ἔθεσεν ὑπ' ὅψιν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α' ὅρον Ἑθνικῶς συμφέροντα, ὅπως οἱ γάμοι τελεσθῶσιν ἐν Ἀθήναις, ἵνα διὰ τῆς αἵγλης τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἀρχηγῶν, ἢ τῶν ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν δυναστειῶν τῆς Εὐρώπης περιβληθῇ δι' ἐξαιρετικοῦ γοήτρου γεγονός, οὐχὶ μόνον δυναστικῆς, ἀλλὰ καὶ

Ἑθνικῆς σημασίας. Τὸ προηγούμενον τῶν γάμων τοῦ Ὁθωνος καὶ τοῦ Γεωργίου δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ διὰ τὸν διάδοχον τοῦ θρόνου καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁ Χαρίλαος Τρικούπης ἐπαφῆκεν εἰς τὸ στέμμα τὴν ἀντίληψιν, ὅτι θὰ ἐνέμενε μέχρι παραίτησεως. Κατόπιν τούτου οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπανηγυρίσθησαν χαρμοσύνως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ.¹ Εἰς τοὺς γάμους τοῦ διαδόχου ἐκλήθησαν οἱ Δήμαρχοι ὅλης τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες μάλιστα ἔλαβον καὶ προσκλήσεις διὰ τὴν μεγάλην χοροεσπερίδα, τὴν δοθεῖσαν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις καὶ εἰς τὰς δύο ἀπεράντους αἰθούσας τῶν παλαιῶν Ἀνακτόρων, αἵτινες ἦσαν γνωσταὶ διὰ τὴν εὐρύτητα καὶ ὡραίαν διαρρύθμισιν των καὶ διὰ τὰς ὁποίας ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Α' ἔλεγεν, ὅτι ὀλίγα Ἀνάκτορα εἰς τὴν Εὐρώπην δύνανται νὰ καυχήθωσιν, ὅτι κατέχουν ὡραιότερας καὶ μεγαλυτέρας.² Ὁ δὲ Βασιλεὺς κατ' ἀφήγησιν παρευρεθέντος ἐκάλει τοὺς Δημάρχους νὰ χορεύσωσι μετὰ τὴν Πριγκηπίσαν λέγων «δική σας νύμφη εἶναι». Εἰς πάντας δὲ τοὺς Δημάρχους τοὺς παρευρεθέντας εἰς τοὺς γάμους ἀπενεμήθη ὁ ἀργυρὸς Σταυρὸς τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτήρος. Σημειωτέον, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς βασιλείας Γεωργίου τοῦ Α' ἡ ἀπονομή τῶν παρασῆμων ἐγένετο φειδωλῶς. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ, ὅτι ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Α', κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν τελετῶν τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐν Κερκύρα, εἰς τὸν Χαρίλαον Τρικούπην, πληρεξούσιον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν Λονδίνῳ μετὰ εὐρείαν ἐξουσίαν, τὸν διαπραγματευθέντα τὴν συνθήκην περὶ Ἑνώσεως καὶ καταναλώσαντα κατὰ τὴν ἔκφρασιν Γάλλου ἱστορικοῦ ὁλόκληρον τὸν θησαυρὸν τῆς εὐγλωττίας του διὰ νὰ ὑπεραμυνθῇ τῶν ἐμπιστευθέντων αὐτῷ δικαίων καὶ καταδείξῃ εἰς τοὺς Ἀγγλους, ὅτι ἐστάλη εἰς τὸ Λονδίνον διὰ νὰ διαπραγματευθῇ καὶ ὄχι ἀπλῶς νὰ ὑπογράψῃ, ἀπένειμε μόνον τὸν ἀργυροῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτήρος.³

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας αὐτοῦ κατὰ τὸ 1888 ἰδρύθη τὸ τρίτον Δημοτικὸν Σχολεῖον. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1889 τὸ Γυμνάσιον, τοῦ ὁποῦ ὅλας τὰς δαπάνας ἀνέλαβεν ὁ Δῆμος, δαπάναις τοῦ ὁποῦ ἀνηγέρθη καὶ τὸ οἶκημα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐστεγάσθη καὶ τὸ ὁποῖον σήμερον στεγάζει τὸ Γυμνάσιον Θελέων. Ἐξηκολούθησε δὲ τὸ Γυμνάσιον νὰ εἶναι Δημοσυντήρητον ἐπὶ μίαν τριακονταετίαν περίπου.

Ἐπὶ δὲ τῆς Δημαρχίας τούτου ἀστυνόμος διωρίσθη προτάσει τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν ἑσωτερικῶν ὁ Δημήτριος, ἢ Τσάμης Χρήστου Λάππας.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ ΛΑΠΠΑΣ

Κατὰ τὰς Δημοτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1891 τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα τὸ διε-

1. Γ. Ἀσπρᾶ Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τομ. Α' σελ. 185.

2. Χριστίνης Κωστή ἀναμνήσεις ἐκ τῆς αὐλῆς Γεωργίου Α'.

3. Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης καὶ ἡ Ἑνωσις τῆς Ἑπτανήσου Σ. Θ. Λάσκαρη.

Εξεδίκησαν οί Στέργιος Χρ. Λάππας καί Βασίλειος 'Αζᾶς, ἐπλειοψήφισε δὲ κατ' αὐτάς ὁ Στέργιος Χρ. Λάππας, διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Χρήστον Λάππαν εἰς τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα.

Ἐπὶ δὲ τῆς Δημαρχίας τούτου διωρίσθη ἀστυνόμος, προτάσει τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν ὁ Δημήτριος Μερλέμης.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΖΑΣ

Κατὰ τὰς Δημοτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1891 τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα τὸ διε-
ἀξίωμα διεξεδίκησαν οί Στέργιος Χρ. Λάππας καί Βασίλειος 'Αζᾶς, ἐπλειο-
ψήφισε δὲ κατ' αὐτάς ὁ Βασίλειος 'Αζᾶς.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τούτου πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν κατοίκων τῶν με-
μακρυσμένων συνοικιῶν ιδρύθησαν αἱ ἐκκλησίαι Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ
Ἁγίου Νικολάου. Ἐπίσης δὲ ἀνηγέρθη καὶ τὸ ἐν Παπαράτζα ἐξωκλήσιον
Ἁγίου Ἡλίας, εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου πρότινος χρόνου ἀνηγέρθη νέον
δι' ἐράνου τῶν πολιτῶν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΖΑΣ

Κενωθείσης τῆς θέσεως τοῦ Δημάρχου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Βασι-
λείου 'Αζᾶ κατὰ τὸ 1896, ἐξελέγη Δήμαρχος κατόπιν ἐκτάκτων ἐκλογῶν
ὁ ἀδελφὸς του Χρήστος 'Αζᾶς. Τὴν Δημαρχίαν τούτου διέκοψεν ἡ Τουρ-
κικὴ κατοχὴ κατὰ τὸ 1897, ὅτε αἱ Στρατιωτικαὶ καὶ Πολιτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς
πόλεως ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ ὀρεινὸν χωρίον Μεσενικόλα, παραμείνασαι
ἐκεῖ μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως τῶν Τουρκικῶν Στρατευμάτων. Ἐπὶ τῆς Δη-
μαρχίας τούτου ιδρύθη κατὰ τὸ 1899 τὸ Τέταρτον Δημοτικὸν Σχολεῖον.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ Χ. ΛΑΠΠΑΣ

Ὁ Στέργιος Λάππας δὲν ἦτο ἐπιστήμων, ἀλλ' ἡ καλαισθησία ἦτο ἐμ-
φυτος εἰς αὐτόν, ἡ δὲ ἐπιθυμία του νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν πόλιν ἄμετρος.
Ἡ Καρδίτσα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δευτέρας Δημαρχίας τοῦ Στεργίου
Λάππα ἦτο ὑπὸ δημιουργίαν καὶ ἡ δημιουργία εἶναι δύσκολος ὑπόθεσις,
ἀλλ' ἡ πόλις ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Δημάρχου τούτου εὔρε τὸν ἀνθρωπὸν
τῆς. Ἐξετελέσθησαν πολλὰ καὶ μεγάλα ἔργα ἀγασυγκροτήσεως, ἀναπλά-
σεως καὶ ἀναμορφώσεως, τὰ ὁποῖα ἔφερον τὴν πόλιν εἰς σημεῖον, ὃχι
μόνον νὰ θεωρῇται προηγμένη καὶ πολιτισμένη, ἀλλὰ καὶ νὰ προηγῇται
τῶν ἄλλων Θεσσαλικῶν πόλεων κατὰ πολλὰς δεκαετηρίδας. Τὸ Παισι-
λυπον τὸ ὕδραγωγεῖον, τὰ δημοτικὰ λουτρά, ἡ πλατεῖα, αἱ δρόμοι, αἱ ἐκ-
κλησίαι, εἶναι τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα κοσμοῦν τὴν Δημαρχίαν τοῦ Στεργίου

Λάππα κατὰ τὰς περιόδους 1899 — 1903 καὶ 1903 — 1907.

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 5 Σεπτεμβρίου 1899 πρὸς ἐκλογὴν Δημάρχου,
Δημαρχικῶν Παρέδρων καὶ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τὸ Δημαρχικὸν ἀξίω-
μα διεξεδίκησαν οί Στέργιος Χρ. Λάππας καὶ Χρήστος 'Αζᾶς, ἐπλειοψήφισε
δὲ ὁ συνδυασμὸς τοῦ Στεργίου Χρ. Λάππα. Διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθ. 32) 1899
ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσης ἀνεκηρύχθη Δήμαρχος οὗτος,
Δημαρχικοὶ δὲ Πάρεδροι οἱ 1) Ἀναγνώστης Οἰκονόμου, 2) Θεόδωρος Λάπ-
πας, 3) Εὐάγγελος Σιδῶκος 4) Βασίλειος Μουλαντζίκος καὶ Σωτήριος Ἱε-
ρομνήμων καὶ Σύμβουλοι οἱ 1) Κωνσταντῖνος Παππᾶς 2) Δημήτριος Χρι-
στοδούλου, 3) Δημήτριος Χρ. Λάππας 4) Κωνσταντῖνος Τερτίπης, 5) Θω-
μᾶς Μέλλος 6) Δημήτριος Κατσαούνης 7) Βάιος Καλτσᾶς, 8) Νικόλαος
Βαναριώτης 9) Θωμᾶς Μαλιώρας 10) Ἀθανάσιος Τσαγγάρης 11) Ἀπό-
στολος Κωστάμης 12) Γεώργιος Λιάπης 13) Εὐάγγελος Καμινιώτης 14)
Γεώργιος Ζάρκαδος 15) Δημήτριος Μπέργιος 16) Κωνσταντῖνος Μαρ-
κούτης 17) Εὐάγγελος Τσαμούρας καὶ 18) Θωμᾶς Κουκούλης. Κατὰ δὲ
τὰς ἐκλογὰς τῆς 7 Σεπτεμβρίου 1903 πρὸς ἐκλογὴν Δημάρχου, Δημαρχι-
κῶν Παρέδρων καὶ Δημοτικῶν Συμβούλων τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα διεξε-
δίκησαν οἱ ἀδελφοὶ Στέργιος Χρήστου Λάππα, ὑποστηριζόμενος ἀπὸ τὸ
Θεοτοκικὸν κόμμα καὶ Δημήτριος, ἡ Τσιάμης Χρήστου Λάππα, ὑποστηρι-
ζόμενος ἀπὸ τὸ Δεληγιαννικὸν κόμμα. Ἐπλειοψήφισε δὲ ὁ συνδυασμὸς
τοῦ Στεργίου Λάππα, ὅστις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 11) 1903 ἀποφάσεως τοῦ
Πρωτοδικείου Καρδίτσης ἐνεκηρύχθη Δήμαρχος, Δημαρχικοὶ δὲ Πάρεδροι
οἱ 1) Ἀπόστολος Χατζημήτρος 2) Βάιος Λάππας, 3) Οἰκονόμου Ἀναγνώ-
στης, 4) Παπαποστόλου, ἡ Ἀκρίβου Παναγιώτης 5) Κωνσταντῖνος Β. Τρι-
ανταφύλλου καὶ 6) Θεόδωρος Λάππας καὶ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι οἱ 1)
Δημήτριος Χριστοδούλου 2) Κωνσταντῖνος Τερτίπης 3) Δημήτριος Στρογ-
γύλης 4) Ἀπόστολος Μανώλης 5) Μιλτιάδης Τριανταφύλλου 6) Ἀπόστο-
λος Τσικρίκης 7) Χρήστος Μπαλακτῆς 8) Δημήτριος Κοκολέτσος 9) Φώ-
τιος Καμινιώτης 10) Ἀπόστολος Κωστάμης 11) Δημήτριος Γιαμόπουλος
12) Ἀχιλλεὺς Ἀλλαμανῆς 13) Δημήτριος Μπέργιος 14) Χρήστος Ἀλλα-
μανῆς 15) Θωμᾶς Μαλλιώρας 16) Κωνσταντῖνος Γεροντόπουλος 17)
Κωνσταντῖνος Καραγεώργος 18) Κωνσταντῖνος Καλκατζῆς.

Ἔργα τοῦ Δημάρχου τούτου εἶναι

ΤΟ ΠΑΥΣΙΛΥΠΟΝ

Ἡ ἔκτασις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγένετο τὸ Παισίλυπον, ἀνῆκεν εἰς τὸ ἀ-
γρόκτημα (τσιφλίκι) Καμινάδων καὶ ἦτο ἐκτάσεως 165 στρεμμάτων, ἀλλ'
ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ ἐγένετο ἡ ἐβδομαδιαία ἀγορά, ὥς καὶ ἡ ἐτησία ἐμποροζω-
πανήγυρις, ἡ τελουμένη κατὰ τὴν 21 Μαΐου ἐκάστου ἔτους, ἑορτὴν τοῦ

Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἀγίας Ἑλένης, διαρκείας ὀκτῶ ἡμερῶν, ὁ Δῆμος ἐθεωρήθη νομεὺς καὶ κατέλαβεν κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1892, Δημαρχοῦντος τοῦ Στεργίου Λάππα, ἐκ ταύτης 50 στρέμματα, κατὰ δὲ τὸ 1900 ἐπὶ τοῦ ἰδίου Δημάρχου καὶ τὴν υπόλοιπον ἑκτασιν. Καὶ οἱ μὲν τότε ἰδιοκτῆται Ἀλεξ. Τοπάλης, Κυανὴ Πασᾶς, Μουσλεντὶν Νέϊν Πασᾶς καὶ Ζεμεΐ Χανούμ χήρα Βαΐω Πασᾶ οὐδεμίαν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Δήμου ἤγειραν διὰ τὴν ἑκτασιν ταύτην, ἤγειραν ὅμως τὴν ἀπὸ 19 Νοεμβρίου 1900 διεκδικητικὴν ἀγωγὴν ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας διὰ τὸ γήπεδον, ὅπου τὸ Γυμναστήριον, ἐκτάσεως 56 στρεμμάτων. Ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς δὲ ταύτης ἐξεδόθησαν αἱ ὑπ' ἀριθμ. 214) 1901 καὶ 337) 1904 προδικαστικαὶ ἀποφάσεις, καὶ τέλος ἡ ὑπ' ἀριθμ. 231) 1910, ἥτις ἐξεδόθη ἐπὶ τῆς ἀπὸ 14 Μαΐου 1909 ἀγωγῆς τοῦ Δήμου περὶ ἀνατροπῆς τῆς δίκης.

Διὰ δὲ τὴν ἑκτασιν τῶν 165 στρεμμάτων, ἐφ' ἧς τὸ Παισιλῦπον καὶ διὰ τὴν ἑκτασιν τῶν 156 στρεμμάτων τοῦ (Μεριά) γηπέδου, ἐφ' οὗ τὸ Γυμναστήριον ἠγέρθη κατὰ τοῦ Δήμου ἡ ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 1908 νέα διεκδικητικὴ ἀγωγὴ, διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἐνάγοντες ἐζήτησαν νὰ ἀναγνωρισθῶσιν κύριοι καὶ νὰ ἀποβληθῇ ἐκ τούτων ὁ Δῆμος καὶ συγχρόνως νὰ καταβάλῃ οὗτος, λόγω ἀποζημιώσεως ἀπὸ τοῦ 1892 δραχμὰς πέντε χιλιάδας ἐτησίως. Κατὰ τὴν συζήτησιν ὅμως τῆς ἀγωγῆς των παρητήθησαν τοῦ δικογράφου τῆς ἀγωγῆς των διὰ τὴν ἑκτασιν, ἐφ' ἧς τὸ Παισιλῦπον καὶ συνεζήτησαν αὐτὴν διὰ τὴν ἑκτασιν τοῦ (Μεριά) γηπέδου, ἐπικαλοῦμενοι Τουρκικοὺς τίτλους. Τοὺς τίτλους τούτους ὅμως προσέβαλεν ὡς πλαστοὺς ὁ Δῆμος ἀποδόσας τὴν πλαστότητα εἰς τοὺς Κυανὴ Πασᾶν Μουσλεντὶν καὶ Ρουστέμ τέκνα τοῦ Βεχὴμ Πασᾶ καὶ οὕτω ἀνεβλήθη ἡ ἐκδοσις ὀριστικῆς ἀποφάσεως μέχρις ἐκδόσεως ἀποφάσεως τοῦ Ποινικοῦ Δικαστηρίου. Ἐν τῷ μεταξύ, ἐπελθόντων τῶν βαλκανικῶν πολέμων, ἴσχυσε τὸ δικαιοστάσιον καὶ πρὶν ἀρθῇ τοῦτο ἐπὶ ἡλθεν ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν Καμινάδων καὶ οὕτω ἐπερατώθη καὶ ἡ δίκη αὕτη.

Τὸ Παισιλῦπον ὁ πνεύμων αὐτὸς τῆς πόλεως, ὅμοιον τοῦ ὁποίου οὐδεμία ἐπαρχιακὴ πόλις τῆς Ἑλλάδος ἔχει, καὶ δὴ εἰς ἐλαχίστην ἀπὸ κεντρικῆς πλατείας ἀπόστασιν, ἀπετελέσθη ἀπὸ τὴν δενδροφυτεῖαν (ἄλσος), τὴν κειμένην βορείως τῆς ὁδοῦ Λαρίσης (Δ. Τερτίπη) καὶ τὸν ἀνθῶνα, κείμενον νοτίως τῆς ὁδοῦ ταύτης, βάσει σχεδίου καταρτισθέντος ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ Γεωργίου Φωσκόλου. Ἡ δενδροφυτεῖα διηρέθη εἰς πολλὰ τετράγωνα, εἶχε μίαν κεντρικὴν λεωφόρον φυσικὴν, ἀρχομένην ἀπὸ τὴν ὁδὸν Λαρίσης καὶ λήγουσαν εἰς τὸ βόρειον ἄκρον καὶ πολλὰς ἀτραπούς, ἐν αἷς ἐτοποθετήθησαν πολλὰ ξύλινα καθίσματα. Ἐφυτεύθησαν δὲ ἐν αὐτῇ πλάτανοι, πελέσι, φιλύροι, ἀκακίαι καὶ αἰγειοὶ, ἅπαντα δὲ ταῦτα, βοηθοῦντος τοῦ ἐδάφους, ἀνεπύχθησαν ταχέως καὶ ἔδιδον μίαν εἰκόνα πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις βασιλικὸν κήπον. Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος αὐτοῦ εὕρισκετο ὁ οἰκί-

σκος τοῦ φύλακος. Πρῶτος φύλαξ τοῦ Παισιλῦπου ἐχρημάτισεν ὁ Ταράτσας, ἀπόστρατος λοχίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ἓνας τύπος Μερακλῆ τοῦ Ζαππεῖου, ἀλλὰ αὐστηροῦ τύπου, ὅστις μανδουφορῶν καὶ περιφερόμενος συνεχῶς μετὰ τὸ ὄπλον ἐνέπνεε τὸν φόβον καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ θίξῃ τὸν ἀνθῶνα ἰδίως, κατὰ τὴν παραμονὴν ὅμως ἐκάστης Πρωτομαγιάς, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τότε ὀλίγαι οἰκίαι εἶχον ἄνθη, ἡ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ ἀνθῶνος ἦτο γενικὴ καὶ ὁ Ταράτσας οὐδὲν δυνάμενος νὰ πράξῃ ἀπεσώρευτο εἰς τὸν οἰκίσκον του. Ὁ ἀνθῶν ἦτο πολὺ μικρότερος εἰς ἑκτασιν ἀπὸ τὴν δενδροφυτεῖαν εἰς τὸ νότιον δὲ μέρος αὐτοῦ ὑπῆρχε τὸ περίπτερον, ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή «ἐγένετο τὸ 1901 Δημαρχοῦντος Στεργίου Λάππα». Ἡ ἐπιγραφή δ' αὕτη κατὰ τὸ 1966 πρωτοβουλία τοῦ Δημάρχου Νικ. Χαρίτου ἐτοποθετήθη εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ ἄλσους.

Πρὸ τοῦ περιπτέρου ὑπῆρχεν ἑκτασις ἀρκετὴ διὰ τὴν τοποθέτησιν τραπεζῶν καὶ καρεκλῶν κατὰ τοὺς μῆνας τῆς ἀνοιξέως καὶ τοῦ θέρους καὶ μετ' αὐτὴν λεωφόρος φυσικὴ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ ἀνθῶνος, ὁ ὁποῖος διηρεῖτο εἰς τέσσαρα τμήματα πλήρη ἀνθέων. Τὸ περίπτερον, ἐπειδὴ μία προέκτασις του μήκους ἐνός μέτρου κατελάμβανε τμήμα τῆς ὁδοῦ Ὑψηλάντου, ἡ Δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς περιόδου 1951 — 1954, ἀντὶ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ σχεδίου, μετατοπιζομένης τῆς ὁδοῦ Ὑψηλάντου κατὰ τι νοτιώτερον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἦτο τότε εὐκόλον, ἀφοῦ ἀπὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἡ οἰκοδομὴ Πράντζου, ἐν ἣ ἐστεγάζετο τὸ ΙΚΑ, μέχρι τοῦ Ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς πόλεως οὐδεμία βλάβη προσεγίνετο εἰς τὸ περίπτερον, τὸ ὁποῖον μετὰ μίαν μικρὰν δαπάνην ἠδύνατο νὰ ἐκσυγχρονισθῇ καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ πλήρως τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐπροτίμησε τὴν κατεδάφισίν του καὶ τὴν ἀνέγερσιν ἄλλου εἰς τὸ μέσον τοῦ ἄλσους, διὰ τὸ ὁποῖον, στερούμενον καὶ τῶν στοιχειωδῶν προσόντων, ἐδαπανήθησαν περὶ τὰς διακοσίας χιλιάδας δραχμὰς, ἠναγκάσθησαν δὲ αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἀργότερον νὰ δαπανήσωσι τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν ὀκτακοσίων χιλιάδων διὰ νὰ ἐξυπηρετηθῶσι κάπως οἱ πολῖται.

Ἡ αὕτη δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς περιόδου 1951 — 1954 προέβη εἰς τὴν ἐκκοπὴν τῶν ἐν τῷ ἄλσει αἰωνοβίων δένδρων διὰ νὰ τὰ ἀντικαταστήσῃ, ὡς ἰσχυρίσθη, δι' εὐγενεστέρων δένδρων, ἀγνοοῦσα, ὅτι τὰ αἰωνόβια δένδρα εἶναι τὰ πλέον κατάλληλα διὰ τοὺς κήπους τοῦ εἴδους αὐτοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἠκολούθησεν ἐν τῷ Βασιλικῷ κήπῳ τῶν Ἀθηνῶν ὁ καλύτερος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κηπουρὸς τῆς Εὐρώπης Σάμαρτ, τὸν ὁποῖον ὁ πατὴρ τοῦ Ὁθωνος Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκος Α' ἔστειλεν εἰς Ἀθήνας, ἵνα φυτεύσῃ τοὺς κήπους τῶν ἀνακτόρων, τοῦ Συντάγματος, τοῦ Θεσείου καὶ τὰς δενδροστοιχίας τῶν πρώτων μεγάλων Ἀθηναϊκῶν δρόμων. Ἐσώθησαν δὲ μόνον τὰ ἐν τῷ ἀνατολικῷ τμήματι ὑπάρχοντα αἰωνόβια δένδρα. Κατὰ τὸ ἔτος 1932 ἀρκετὴ ἑκτασις ἐκ τοῦ ἄλσους ἀπεκόπη

διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Γ' Δημοτικοῦ Σχολείου, ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχον ἄλλα δημοτικά οἰκόπεδα. Τὸ ἄλσος ὑπέστη καὶ ἄλλο πλήγμα διὰ τῆς ἐν τῷ δυτικῷ τμήματι αὐτοῦ ἀνεγέρσεως τοῦ πολυατρείου, τὸ ὁποῖον μέχρι πρό τινας ἐχρησίμευεν ὡς Δημαρχεῖον. "Ὅ,τι δ' ἡ κοινὴ γνώμη πάντοτε εἶναι κατὰ πάσης φαλκιδεύσεως τοῦ ἄλσους ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 289 τῆς 15-12-1965 ἀποφάσεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, διὰ τῆς ὁποίας ἀπερρίφθη παμφηφεῖ αἴτησις περὶ παραχωρήσεως χιλίων τετραγωνικῶν μέτρων ἐκ τοῦ "Ἄλσους διὰ τὴν ἀνέγερσιν Τουριστικοῦ Ξενοδοχείου καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὁποίας ὁ Δ.Σ. Βασ. Λάμπας εἶπεν, ὅτι μᾶς εἶναι τελείως ἀδιάφορος ἡ γνώμη τῶν μηχανικῶν. Ἐκεῖνο ποῦ ἀντιλαμβάνομαι εἶναι, ὅτι καταβάλλεται προσπάθεια νὰ ἐκλείψῃ τὸ ἄλσος, ὅπερ δέον νὰ διαφυλαχθῇ, διότι ἔμεινε τὸ μοναδικὸν ἐν τῇ πόλει καὶ ἀποτελεῖ τὸν πνεύμονα ταύτης. Ἡ αἴτησις εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ δέον ν' ἀπορριφθῇ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πόλεως.

Ὁ Δ.Σ. κ. Νικ. Καφαντάρης εἶπεν, ὅτι ὁ ΕΟΤ ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Δήμον τὴν παραχώρησιν οἰκοπέδου διὰ τὴν ἀνέγερσιν Ξενοδοχείου μετὰ τὴν συμμετοχὴν ιδιώτου. Οἷοσδήποτε ιδιώτης μπορεῖ νὰ ἀγοράσῃ, ἐὰν θέλῃ οἰκοπεδόν, ὅπου θέλει καὶ μετὰ τὸν ΕΟΤ ν' ἀνεγείρῃ Ξενοδοχεῖον. Ὁ Δήμος μπορεῖ νὰ παραχωρήσῃ οἰκοπεδικὴν ἔκτασιν εἰς οἷονδήποτε σημεῖον τῆς πόλεως, πλὴν τοῦ πάρκου. Θὰ εἴμεθα ἐγκληματῖαι καὶ ἐπιλήσμονες, ἐὰν ἀπὸ τὸ ἐλάχιστον πρᾶσινον τὸ δώσωμεν, διὰ νὰ γίνῃ μία ἐπιχείρησις ιδιωτική. Κάνει ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς κ. Δ.Σ. ὅπως μὴ φθάσῃ ποτὲ εἰς τὸ σημεῖον νὰ χορηγήσῃ τὸ πάρκον διὰ Ξενοδοχεῖον.

Ὁ κ. Δ.Σ. Ἰωάνν. Τσικρίκης εἶπεν, ὅτι εἶναι ἀτυχὴς ἡ πρότασις, ὅχι μόνο ἐγκλημα θὰ διαπραχθῇ, ἀν παραχωρηθῇ τὸ πάρκον, ἀλλὰ κατὰ χειρότερον. Ν' ἀνεγείρῃ ὁ ΕΟΤ Ξενοδοχεῖον ἐν τῇ πόλει μετὰ τοὺς ιδιώτας, ὅπου θέλει, ἐκτὸς τοῦ πάρκου.

Ὁ Δ.Σ. Χαράλ. Γιούτσιος εἶπεν, ὅτι προσωπικῶς θεωρεῖ τὴν παραχώρησιν τοῦ πάρκου ἐγκληματικήν. Εἶναι πράγματι βεβήλωσις ἢ καταστροφὴ τοῦ πνεύμονος αὐτοῦ τῆς πόλεως, τὸ ὁποῖον ἠγωνίσθησαν πολλοὶ πρὸ ἡμῶν νὰ τὸ δημιουργήσουν. Σκοπὸς καὶ ἀποστολὴ τοῦ Δήμου δὲν εἶναι νὰ γίνῃ ἐπιχειρήσις. Συνεπῶς εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ ἀνάμιξις τοῦ Δήμου εἰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις. Ὑπάρχει ὁ χώρος τοῦ ἐργοστασίου Σταματοπούλου διὰ τὴν ἀνέγερσιν Ξενοδοχείου. Ἄν δὲν τὴν θέλει, ἂς ἀγοράσῃ, ὅπου θέλει, ἐκτὸς τοῦ πάρκου.

Ὁ Δ.Σ. Γ. Μπότσης εἶπεν, ὅτι ὁ κ. Δήμαρχος, ὡμίλησεν περὶ εὐθύνης ἐναντὶ τῆς πόλεως διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ξενοδοχείου, πράγματι ὑπάρχει εὐθύνη ἡμῶν νὰ διαφυλάξωμεν τὸ πάρκον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ.

Ὁ Δ.Σ. Βασ. Βασιλογλου εἶπεν, ὅτι ἡ Καρδίτσα ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην

ἐνὸς συγχρονισμένου Ξενοδοχείου, ἢ ἔλλειψις τοῦ ὁποίου ἔχει δυσμενεστάτας ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου, ἀλλ' ὅμως ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει ν' ἀνεγερθῇ τοῦτο εἰς τὸ πάρκον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μόνον καλόν, ποῦ ἔχει ἡ πόλις.

Ἡ Δ.Σ. Εὐάνθ. Τσακνῆ εἶπεν, ὅτι ὁ κ. Δήμαρχος εἶχε καθῆκον νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ ιδιώτας καὶ νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὸν ΕΟΤ οἰκόπεδον διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ξενοδοχείου ἢ ὑπαρξίς τοῦ ὁποίου προβάλλει τὴν πόλιν, ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ γίνῃ στὸ πάρκο.

Κατὰ δὲ τὴν Δημαρχιακὴν περίοδον 1959 — 1964 ἐκρίθη περιττός καὶ ὁ ἀνθὼν καὶ ὁλόκληρος ἡ ἔκτασίς του ἐγένετο πλατεῖα ἀσφαλτοστρωθεῖσα.

ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ

Ἡ ὑπαρξίς λουτρῶν εἶναι δείγμα πολιτισμοῦ.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ρώμῃ, καίτοι αἱ πλείσται τῶν κατοικιῶν εἶχον λουτήρας, πολλῶν δὲ τὰ διαμερίσματα λουτρῶν ἀπήστραπτον ἀπὸ μάρμαρον, ὕalon καὶ ἀργυρὰ ἐξαρτήματα, καθὼς καὶ στρόφιγγας, ἐν τούτοις κατὰ τὸ 33 π.Χ. ὑπῆρχον 170 δημοσίαις χρήσεως λουτρά, ἀνήκοντα εἰς ιδιώτας, κατὰ δὲ τὸν τέταρτον αἰῶνα μ.Χ. ὑπῆρχον 846 καὶ ἐπὶ πλέον 1352 δημόσιαι δεξαμεναὶ κολυμβήσεως. Πλέον δημοφιλῇ ἀπὸ τὰ ἱδρύματα ταῦτα ἦσαν τὰ μεγάλα λουτρά, τὰ κτισθέντα ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ διευθυνόμενα ἀπὸ ἐπιχειρηματίας μετὰ προσωπικόν, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἑκατοντάδας δούλων. Αἱ θερμαὶ αὗται ἱδρυθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀγρίππα, τοῦ Νέρωνος, τοῦ Τίτου, τοῦ Τραϊανοῦ, τοῦ Καρακάλλα τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τοῦ Κωνσταντίνου, ἦσαν οἰκοδομήματα κρατικοσοσιαλιστικῆς λαμπρότητος. Τὰ λουτρά τοῦ Νέρωνος ἐξυπηρέτουν συγχρόνως 1600 λουμένους, τὰ δὲ λουτρά τοῦ Καρακάλλα καὶ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐξυπηρέτουν ἕκαστον 3000. Ἦσαν δὲ ἀνοικτὰ ἀπὸ τῆς αὐγῆς μέχρι τῆς 1 μ.μ. διὰ τὰς γυναῖκας καὶ ἀπὸ τῆς 2 μ.μ. μέχρι τῆς 8 μ.μ. διὰ τοὺς ἄνδρας.¹

Πλούσιοι δὲ Ρωμαῖοι προσέφερον τεράστια ποσὰ διὰ τὴν ἀνέγερσιν δημοσίων λουτρῶν. Εἰς ἑκατομμυριοῦχος εἰς τὸ Ἀλτίνον τῆς Βενετίας προσέφερον 1.600.000 σηστέρια (160.000 δολλάρια) διὰ δημόσια λουτρά. Ὁ Δεπούμιος Τοῦλλος προσέφερον εἰς τοὺς Ταρκυνίους λουτρά ἀξίας 5.000.000 σηστερτίων (500 χιλ. δολλάρια). Εἰς δὲ τὴν πολυάνθρωπον Ὠσσιναν ὁ Δουκίλιος Γεμάλης ἐκτὸς τῆς ἀνοικοδομήσεως ἐπτὰ Ναῶν ἀνωκυδόμους καὶ τα σημετικά λουτρα. Ἡ εἰσοδος ἐπετρέπετο εἰς πάντα ἐλεύθερον ἀντὶ ἐνὸς κοδράντου (1,1)2 σέντα), εἰς δὲ τοὺς πτωχοὺς προσεφέρετο

1, WILL DURANT Καῖσαρ καὶ Χριστὸς μετάφρασης Β. Ροδοπούλου σελ. 451.

2. WILL DURANT Καῖσαρ καὶ Χριστὸς μετάφρασης Β. Ροδοπούλου σελ. 548—

δωρεάν είσοδος ἐξ ιδιωτικῶν ἐνεσχύσεων². Οἱ Ρωμαῖοι ἰδίως τῆς Αὐτοκρατορίας ἀπέβλεπον εἰς τὰ λουτρά των μὲ μεγαλυτέραν εὐλάβειαν παρὰ εἰς τοὺς Θεοὺς των, διότι, ὅπως οἱ Ἰάπωνες, ἠδύναντο νὰ ὑποφέρωσιν εὐκολώτερον τὰς ὁμαδικὰς παρὰ τὰς ἀτομικὰς ὁσμάς καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν Ἀρχαίων Λαῶν, πλην τῶν Αἰγυπτίων, ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν καθαριότητα. Εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα οἱ μὲν εὐποροὶ εἶχον εἰς τὰς οἰκίας των μαρμαρίνους λουτήρας, τοὺς ὁποίους ἐγέμιζον μὲ τὴν χεῖρα καὶ ἐνίοτε μὲ σωλῆνας διὰ μέσου τοῦ τοίχου τῆς αἰθούσης τοῦ λουτροῦ, ὅπου ἐχύνετο μὲ μεταλλικὴν βρύσην, οἱ δὲ πτωχοὶ ἐτρίβοντο μὲ ἔλαιον καὶ ἀκολούθως ἐξύνοντο μὲ σπλεγγίδας.*

Εἰς τὴν νεωτέραν ὁμως Ἑλλάδα, ὅπου οὐδεμία σχεδὸν οἰκία, ἰδίᾳ εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις, ἐγίνετο μὲ λουτρόν, ἢ ὑπὸ τοῦ Δήμου κατασκευὴ Λουτρῶν, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ λούωνται οἱ δημόται ἀντὶ μικρᾶς πληρωμῆς, ἦτο ὑπηρεσία ἀνυπολογίστου σημασίας.

Ὁ πρῶτος δὲ Δήμος τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος ἐσκέφθη νὰ προσφέρῃ τοιαύτην ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς Δημότας του ἦτο ὁ Δήμος Καρδίτης, καὶ τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τοῦ Στεργίου Λάππα κατὰ τὸ 1901 εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως ἐπὶ τῶν ὁδῶν Κ. Τερτίπη καὶ Μητροπολίτου Ἰεζεκιήλ. Ἦτο ἓν οἰκοδόμημα μὲ ἰδιόρρυθμον ἀρχιτεκτονικὴν, ἐνέχον ἐν τῇ ἀπλότητι του κάτι τὸ ἐπιθλητικόν. Διηρεῖτο εἰς τέσσαρα διαμερίσματα, εἶχεν εὐρύτατον χῶλ καὶ εἴσοδον ἐπιθλητικὴν, μὲ κλίματα μαρμάρινην ἐξ ὀκτῶ βαθμίδων καὶ ἄνωθεν τῆς εἰσόδου ὑπῆρχε ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῶς ἡ ἐπιγραφή «ἐγένετο τὸ ἔτος 1901 ἐπὶ Δημάρχου Στεργίου Λάππα». Εἰς τὸ δεξιὸν διαμέρισμα ὑπῆρχον πέντε μαρμάρινοι λουτήρες, ἄλλοι δὲ τόσοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ἀριστερὸν διαμέρισμα, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀριστερὸν διαμέρισμα ὑπῆρχεν ἡ αἶθουσα τοῦ καταιωνισμοῦ (ντουζ) καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δεξιὸν διαμέρισμα ὑπῆρχον αἱ μηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις θερμάνσεως τοῦ ὕδατος. Ἀνω δὲ τῶν ἐσωτερικῶν διαμερισμάτων ὑπῆρχον μικρὰ δωμάτια, εἰς ἃ ἀνῆρχετο τις διὰ ξυλίνης κλίμακος, πρὸς διαμονὴν τοῦ προσωπικοῦ. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο τῶν Δημοτικῶν λουτρῶν, τὸ ὁποῖον ἐξυπηρέτησε τοὺς Δημότας τῆς Καρδίτης, τοὺς ἐπισκέπτας τῆς πόλεως καὶ τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν, τὴν ἐκάστοτε ἐν Καρδίτῃ ἐδρεύουσιν, ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη καὶ τὸ ὁποῖον ἠδύνατο μὲ μίαν ἀσήμαντον δαπάνην νὰ ἐκσυγχρονισθῇ ἀπολύτως, κατεδαφίσθη. Ἡ κατεδάφισις τοῦ οἰκοδομήματος ἀπετέλεσε θαρρύτατον σφάλμα, διότι ἐστέρησε τὴν πόλιν οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν του ἐπὶ αἰῶνας καὶ τὸ ὁποῖον ἀπετέλει τὸ μέτρον τῆς ζωῆς καὶ ἐξελίξεως τῆς πόλεως ὑπομνησκον εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τῆς πόλεως, ὅτι ἡ Καρδίτσα ἀπὸ ἀπόψεως πολιτισμοῦ προηγείτο τῶν ἄλλων πόλεων κατὰ ἡμῶν αἰῶνα. Καθῆκον τῶν Ἀρχόντων εἶναι νὰ πλουτίζωσι τὴν πόλιν διὰ λαμπρῶν οἰκοδομῶν καὶ ὅχι νὰ κατεδαφίζωσι

ῥοαίας καὶ χρησίμους οἰκοδομάς.

Ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι ἡ κατεδάφισις ἐγένετο διὰ νὰ ἀνεγερθῇ ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς τὸ πνευματικὸν κέντρον προκαλεῖ θυμηδίαν, διότι διὰ μικρᾶς δαπάνης ἠδύνατο νὰ εὕρεθῇ ἐγγὺς τοῦ σημείου τούτου κατάλληλον οἰκόπεδον.

ΤΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ

Κατὰ τὸ ἔτος 1901 ἐγένετο τὸ Ὑδραγωγεῖον, δι' οὗ τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς Παπαράτζας μετεφέρετο διὰ σιδηροσωλήνων εἰς τὴν πόλιν. Ἐδαπανήθησαν ἑξακόσαιοι χιλιάδες (600.000) χρυσαὶ δραχμαὶ τὰς ὁποίας ὁ Δήμος ἐδανείσθη ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν. Τὸ ὕδωρ ἦτο ἀρκετὸν διὰ τὸν πληθυσμὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἦτο ἡ Καρδίτσα ἡ πρώτη τῶν Θεσσαλικῶν Πόλεων ἡ ὁποία ἀπέκτησεν ὕδραγωγεῖον, διότι ἡ Λάρισα, ὕδρευομένη ἐκ τοῦ Πηνειοῦ διὰ βαρελίων, μόλις τὸ 1930 ἔλυσε τὸ ζήτημα τῆς ὕδρευσεως, ἐπὶ Δημάρχου Σάπκα, τοῦ ὁποίου τὴν προτομὴν ὁ Δήμος Λαρίσης ἔστησεν ἐν τῇ Κεντρικῇ Πλατεῖᾳ, τὰ Τρίκκαλα μετὰ τὸ 1950 καὶ ὁ Βόλος ἀκόμη καὶ σήμερον πίνει νερὸ 27 - 30 βαθμῶν καὶ εἶναι ζήτημα ἀν ἐντὸς διετίας θὰ λυθῇ ὀριστικῶς τὸ ζήτημα τῆς ὕδρευσεώς του.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τοῦ Στεργίου Λάππα ἤρξατο κτιζομένη ἀπὸ μάρμαρο ἡ Δημοτικὴ ἀγορά, εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ἀργότερον ἐκτίσθη ἐπὶ Δημάρχου Ἀστερίου Ἀλλαμανῆ ἡ ἤδη ὑπάρχουσα.

Τὸ δ' ἔργον δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3159 τοῦ 1904 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίσης Ἀρ. Βασαρδάνη ἀνέλαβεν Ἀθηναῖος ἐργολάβος, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν, ἀναφυσίων διαφορῶν, τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 7307 τοῦ 1906 ἀποφάσεώς του ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν ἐργολαβίαν καὶ συνέστησε ἐπιτροπὴν πρὸς παραλαβὴν τῶν ἐκτελεθεισῶν ἐργασιῶν καὶ τέλος ἠγέρθη ἀγωγή ὑπὸ τοῦ ἐργολάβου καὶ ἡ ὑπόθεσις περιέπεσεν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Καλένδας* καὶ τὸ ἔργον ἔμεινεν ἡμιτελές.

ΠΛΑΤΕΙΑ

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας αὐτοῦ κατελήφθη τὸ οἰκόπεδον, τὸ ἀνῆκον εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ Ρουστέμ Πασᾶ καὶ ἐγένετο ἐπέκτασις τῆς πλατείας.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας δὲ αὐτοῦ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Νόμου ΣΚΒ τῇ 20ῃ Ἀπριλίου 1867 περὶ ἐκτελέσεως τῶν σχεδίων τῶν πόλεων καὶ Κωμῶν, καθ' ὃ οἱ ἐλάχιστοι ὅροι τοῦ ἐμβαδοῦ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ βάθους τῶν παρὰ τὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας οἰκονέδων προσδιορί-

ζονται ἐφ' ἅπαξ δι' ἐκάστην πόλιν, ἢ κώμην, διὰ Β. Διατάγματος προηγουμένης γνωμοδοτήσεως τοῦ ἀρμοδίου Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἐξεδόθη τὸ Β. Διάταγμα τῆς 7)9 Σεπτεμβρίου 1900, καθ' ὃ ἐλάχιστοι ὅροι ὠρίσθησαν ὡς ἐξῆς:

1) Εἰς τὸ ἐμπορικὸν μέρος τὸ ὀριζόμενον ἀπὸ τὴν ὁδὸν Κανάρη τὴν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ Καταστήματος τοῦ Δικαστηρίου μέχρι τοῦ καταστήματος τοῦ Παρθεναγωγείου καὶ ἐκεῖθεν ἀπὸ τὴν ὁδὸν Μηροπόλεως μέχρι τῆς συναντήσεως τῆς ὁδοῦ Διάκου καὶ ἀπὸ ταύτης μέχρι τῆς ὁδοῦ Σιδηροδρόμου καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ ἀρχικοῦ σημείου ἐλάχιστον ἐμβαδὸν μέτρα τετραγωνικά δέκα ἔξ ἐλάχισται δὲ πλευραὶ διαστάσεως ἀνὰ τέσσαρα μέτρα διὰ τε τὸ πρόσωπον καὶ τὸ βάθος καὶ

2) δι' ὅλας τὰς λοιπὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας ἐλάχιστον ἐμβαδὸν μέτρα τετραγωνικά 110 ἐλάχισται δὲ πλευραὶ καὶ διαστάσεις 6 μέτρα διὰ τὸ πρόσωπον 7, 1/2 διὰ τὸ βάθος.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας αὐτοῦ ἰδρύθη κατὰ τὸ 1906 τὸ πέμπτον Δημοτικὸν Σχολεῖον καὶ ἀνηγέρθη καὶ ὁ ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐσκυροστρώθησαν δρόμοι καὶ ἀπέκτησεν ὁ Δήμος μηχανοκίνητον ὁδοστρωτήρα, διότι πρότερον οἱ δρόμοι ἐστρώνοντο δι' ἐνὸς βαρυτάτου λίθου, συρομένου ὑπὸ δύο ἵππων.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΡ. ΛΑΠΠΑΣ

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 1ης Ἰουλίου 1907 τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα διεξεδίκησαν οἱ ἀδελφοὶ Στέργιος Χρ. Λάππας, ὑποστηριζόμενος ἀπὸ τὸ θεοτικὸν κόμμα, ὁ Δημήτριος ἢ Τσιάμης Χρ. Λάππας, ὑποστηριζόμενος ἀπὸ τὸ Ραλλικὸν κόμμα, πρῶν Δεληγιαννικὸν καὶ ὁ Στέφανος Μπαϊρακτάρης. Ἐπλειοψήφισε δὲ ὁ Δημήτριος Λάππας. Διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 6) 1907 αποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτης ἀνεκηρύχθη Δήμαρχος οὗτος Πάρεδροι οἱ 1) Ἀπόστολος Μανώλης, Βάϊος Γ. Λάππας, Δημήτριος Θ. Λάππας, Κωνσταντῖνος Β. Τριανταφύλλου, Θεόδωρος Λάππας καὶ Ἀναγνώστης Οἰκονόμου καὶ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι οἱ 1) Ἀπόστολος Τσιακρῖκης 2) Ἀθανάσιος Παλαμιώτης 3) Ἰωάννης Χ. Λάππας 4) Βασίλειος Κόφφας 5) Χρῆστος Ἀλλαμανῆς καὶ 6) Χρῆστος Παλαιοχωρίτης 7) Γεώργιος Λιάπης, 8) Ζάχος Φαλιάγκας, 9) Κωνσταντῖνος Γεροντόπουλος 10) Γεώργιος Γαλανόπουλος 11) Κωνσταντῖνος Καραπέτσας 12) Μάνθος Χριστούλας 13) Στέργιος Καβαλέκας 14) Βασίλειος Παλαιός 15) Ἰωάννης Καραθάνας 16) Νικόλαος Τσακνῆς 17) Χαράλαμπος Δημακόπουλος καὶ 18) Χαρίλαος Οἰκονόμου.

Ἡ δ' ἐν Καρδίτῃ ἐκδιδομένη Ἐφημερίς Θεσσαλιῶτις εἰς τὸ φύλλον τῆς 8 Ἰουλίου 1907 ἔγραψε τὰ ἐξῆς:

Ἐτυμγορία τοῦ Λαοῦ τοῦ Δήμου Καρδίτης.

Ὁ Νέος Δήμαρχος.

«Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν 1 Ἰουλίου, γενομένων τῶν ἐκλογῶν, οἱ ἐκλογεῖς τοῦ Δήμου Καρδίτης μετὰ τῶν τῆς πόλεως, ἐνασκήσαντες τὸ ὑπέρτατον ἐκλογικὸν αὐτῶν καθήκον διὰ τῆς ψήφου ἀνέδειξαν Δήμαρχον τὸν κ. Δημήτριον, ἢ Τσιάμην Λάππαν διὰ καταπληκτικῆς πλειοψηφίας 635 ψήφων. Πράγμα πρωτοφανές καὶ ἀσύνηθες εἰς τὰ ἐκλογικὰ χρονικά. Ὁ κ. Τσιάμης Λάππας δραστηρίως ἐνεργήσας καὶ ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν πολιτευτῶν κ.κ. Ἀποστόλου Βασαρδάνη, Κίμωνος Βελλίνη καὶ Ἰωάννου Καζαπάκα.

Ἦρατο τῇ ἀληθείᾳ περιφανῇ νίκην.

Ὁ τέως Δήμαρχος κ. Στέργιος Λάππας, φύσει δραστήριος, ἐνεργητικὸς καὶ εἰς ἄκρον ἐνθουσιώδους ἐκόσμησε τὴν πόλιν διὰ διαφόρων λαμπρῶν ἔργων μὲ τὴν μεταφορὰν τοῦ ὕδατος Παπαράντζας, ὕδωρ ψυχρότατον καὶ διαυγές, πλημμυρῆσαν τὴν πόλιν καὶ θεραπεῦσαν τὴν πρώτην τῆς πόλεως ἀνάγκην, μὲ τὸ δρυσόλουστον Πασίλυπον, θαυμαζόμενον ὑπὸ πάντων, μὲ ρυμοτομίαν λαμπράν, διασχιζομένην ὑπὸ λαμπρῶν ὁδῶν, μὲ λουτρά εὐρωπαϊκά, μὲ δημοτικὴν ἀγορὰν καὶ πλείστων ἄλλων ἔργων προσδιδόντων ἀληθῶς ὄψιν πόλεως. Ἀλλὰ καὶ ὁ νῦν ἐκλεγείς νέος Δήμαρχος κ. Δ. Λάππας φύσει δραστήριος καὶ φιλοπρόοδος, ρέκτης ὅσον δὲν χωρεῖ, ἔχει πολλὰ νὰ ἐπιτελέσῃ δημοτικά ἔργα τὸν ἠλεκτροφωτισμόν, τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως, τὴν ρυμοτομίαν καὶ πλείστα ἄλλα ἔργα περὶ ὧν βραδύτερον θέλομεν ὁμιλήσει.

Ἔργα τῆς Δημαρχίας τοῦ Δημητρίου Λάππα εἶναι τὰ ἐξῆς:

1) Ὁ ἠλεκτροφωτισμός.

Ἡ Καρδίτσα ἐφωτίζετο εἰς τὸ Κέντρον τῆς πόλεως μὲ Γκαζοφάναρα, ἐνῶ αἱ συνοικίαι ἐστεροῦντο τελείως φωτισμοῦ. Ἡ ἀπόφασις, τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐλήφθη μετὰ σφοδρὰν ἀντίδρασιν τῆς ἐν αὐτῷ μετὰ τὰς ἐκλογὰς δημιουργηθείσης ἀντιπολιτεύσεως. Αἱ ἐκλογαὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐνηργοῦντο μὲ τὸ πλειοψηφικὸν σύστημα καὶ διὰ σφαιριδίων. Ὁ δὲ ἐπιτυχάνων Δήμαρχος εἶχε κατὰ κανόνα ὁλόκληρον τὸ Συμβούλιον ἰδικὸν του. Ἀλλὰ ἡ ἀντιπολίτευσις ἐσχηματίζετο ἐκ τῆς πλειοψηφίας καί, πρὶν ἢ ἐκλεγεῖ τὸ Προεδρεῖον, ἤρχιζεν ὑπάρχουσα.

Εἶχε δὲ δίκαιον ὁ Πολιτικὸς Ὀνομάδης τῆς κρατούσης ἐν Χίῳ μερίδος, ὅστις ἐν στάσει γενομένη συνεβούλευε τοὺς συντρόφους του νὰ μὴ φονεύσωσιν ὅλους τοὺς εἰς τὴν ἀντίθετον φατρίαν* ἀνήκοντας ἀλλὰ ν' ἀφίσωσι τινας, ὅπως, εἶπε, μὴ ἀρχίσωμεν νὰ φιλονικῶμεν πρὸς τοὺς φίλους ἀπαλλαγέντες καθ' ὁλοκληρίαν τῶν ἐχθρῶν.

Ἡ ἀντίδρασις δὲν ἐγένετο μόνον ἐν τῷ Δημοτικῷ Συμβουλίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ. Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι τὸν Δήμαρχον, μὴ θέλοντες νὰ γίνῃ

τὸ ἔργον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, παρέπεισαν τοὺς Προέδρους ἐνίων σωμάτων, οἵτινες διὰ τηλεγραφημάτων πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν ἐζήτησαν νὰ μὴ ἐγκριθῇ ἡ σύμβασις, ὡς μὴ συμφέρουσα εἰς τὸν Δήμον καὶ τοῦτο, ἐν ᾧ ἡ σύμβασις τῆς Καρδίτης ἦτο ἀσυγκρίτως καλυτέρα τῆς τῶν Τρικκάλων. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ τηλεγραφήματα ἐρρίφθησαν εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων καὶ ἡ σύμβασις ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου. Διὰ δὲ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ καταστήματος τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ τὴν τοποθέτησιν καὶ ἐγκατάστασιν τῶν μηχανημάτων παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Δήμου διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8787 τῆς 7 Νοεμβρίου 1909 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτης Κ. Παπᾶ συνεπεία τοῦ ἀρθρ. 24 ὑπ' ἀριθμ. 117 καὶ ἀπὸ 23, 24 καὶ 29 Ὀκτωβρίου 1909 ὑπ' ἀριθμ. 118) 1909 ψηφισμάτων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἐγκριθέντων διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3220 τῆς 6 Νοεμβρίου 1909 ἀποφάσεως τοῦ Νομάρχου Καρδίτης ἑκτασις 1000 περίπου τ.μ. ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Διάκου καὶ Ζαῖμη.

Τὸ ἔργον εἶχε ἀνατεθῇ εἰς τὸν Μελέτιον Σταματοπούλον, ὅστις πρὸ δύο ἐτῶν εἶχεν ἀναλάβῃ καὶ τὸ ἠλεκτροφωτισμὸν τῶν Τρικκάλων.

Ἐπερατώθη ταχέως καὶ ἡ πόλις ἠλεκτροφωτίσθη τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1910. Ὁ Σταματοπούλος ἀνταπεκρίθη πλήρως εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του τόσον μάλιστα καλῶς, ὥστε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ἡ Καρδίτσα δὲν ἔμεινεν οὔτε ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας χωρὶς φῶς, ἐνῶ ἄλλαι πόλεις ἐπὶ μῆνας ἐστερήθησαν τούτου.

2) Ἀποπεράτωσις Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἀγίας Ἐλένης. Ὁ Ναὸς οὗτος ἐλλείψει χρημάτων δὲν ἐπερατοῦτο. Εἰσηγγήσει ὁμῶς τοῦ Δημάρχου Δημητρίου Λάππα ὁ Δήμος ἠγγυήθη δάνειον 60.000 χρυσῶν δραχμῶν, δι' ὧν τὸ ἔργον ἐπερατώθη μετὰ πολλὰς δυσχερείας, διότι ὁ ἀναλαβὼν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἐργολάβος δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του.

3) Ἐπέκτασις τοῦ ὑδραγωγείου καὶ εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας συνοικίας καὶ

4) Πολλὰ ἔργα συγκοινωνιακῆς μορφῆς εἰς τὰ ἀποτελοῦντα τὸν Δήμον χωρία. Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας αὐτοῦ ἀντιμετωπίσθη βία ἡ προσπάθεια καταλήψεως τοῦ γηπέδου παρὰ τῶν τοιφλικούχων Καμινάδων, οἵτινες, καίτοι ἡγεῖρον, ὡς εἴρηται, διεκδικητικὴν ἀγωγὴν παρασύροντες τοὺς κολήγους ἠθέλησαν νὰ δημιουργήσουν νέαν κατάστασιν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΑΪΡΑΚΤΑΡΗΣ

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 9 Φεβρουαρίου 1914, καθ' ἃς τὸ πρῶτον ἐφηρμόσθη τὸ σύστημα τῆς διὰ ψηφοδελτίων ἐκλογῆς, τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα διεξεδίκησαν οἱ Στέφανος Μπαϊρακτάρης ἱατρός, Χρῆστος Ἀλλαμανῆς δι-

κηγόρος καὶ Δημήτριος Κουκολέτσος δικηγόρος. Ἐπλειοψήφισε δὲ τὸ ὑπὸ τὸν Στέφανον Μπαϊρακτάρην ψηφοδέλτιον καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3 τοῦ 1914 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτης ἀνεκηρύχθη οὗτος Δήμαρχος, Δημαρχικοὶ Πρόεδροι οἱ 1) Κωνσταντῖνος Τριανταφύλλου, 2) Μάνθος Χριστούλας καὶ 3) Παναγιώτης Θ. Λάππας καὶ δημοτικοὶ σύμβουλοι. Οἱ 1) Σωτήριος Ι. Γκίκας 2) Κωνσταντῖνος Ν. Βαΐδης 3) Ἡρακλῆς Κ. Πυργιώτης 5) Ἰωάννης Δ. Κόφφας 6) Εὐθύμιος Μαντόπουλος 7) Γεώργιος Δ. Κατσιάκος 8) Βασίλειος Ν. Τζαβέλλας 9) Ἀθανάσιος Σ. Χατζημήτρος 10) Σπυρίδων Ἀθ. Ταλιαδοῦρος 11) Εὐστάθιος Γρ. Χατζηνίκος 12) Παναγιώτης Δ. Παπάζογλου 13) Δημήτριος Ζήση Ποντίκας 14) Κωνσταντῖνος Δ. Κοντογιάννης 15) Ἀπόστολος Δ. Κρανιώτης 16) Βασίλειος Χρ. Χαρίτος 17) Νικόλαος Μ. Στάνας καὶ 18) Ἰωάννης Μ. Καλαμίδας.

Ὁ Στέφανος Μπαϊρακτάρης ἦτο ὁ πρῶτος Δήμαρχος, ποῦ ἐξελέγη μετὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τῶν χωρίων ἐκ τῆς πόλεως Καρδίτης βάσει τοῦ Νόμου ΔΝΖ.

Ἡ Δημαρχικὴ αὕτη περίοδος λόγῳ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας διήρκεσεν ἀπὸ τῆς 9ης Φεβρουαρίου 1914 μέχρι τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1925.

Τὸ σπουδαιότερον ἔργον τῆς Δημαρχίας τοῦ Στεφάνου Μπαϊρακτάρη ἦτο ἡ διάνοιξις τῶν ὁδῶν. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου, λίαν οὐσιώδους, ὁ Δήμος συνῆψε δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 45512) 1917 δανειστικοῦ συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Ι. Οἰκονομοπούλου ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος δάνειον ἐκ δραχμῶν χρυσῶν τριακοσίων χιλιάδων (300.000), ἐξοφλητέον εἰς 60 μηνιαίας δόσεις ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν Δημοτικῶν Λουτρῶν καὶ τῆς ἡμιτελοῦς ἀγορᾶς. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου τούτου εἶχεν ἀνασταλεῖ μέχρι τοῦ Νοεμβρίου 1920 διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν: Μετὰ τὴν κατ' Ἰούνιον 1917 κατάληψιν τῆς Καρδίτης ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ Σαρὰϊν, ἀρχιστρατήγου τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀγγλογαλλικῶν δυνάμεων, ὁ Δήμαρχος Στέφανος Μπαϊρακτάρης, συλληφθεὶς ὡς Γερμανόφιλος μετήχθη εἰς Λάρισαν, ὅπου κρατηθεὶς ἐπὶ εἰκοσαήμερον περίπου ἀπελύθη μὲν ἐπεμβάσει ἰσχυρῶν προσώπων, ἀλλ' ἐκηρύχθη ἐκπτωτος διοικητικῶς, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Μάνθου Χριστούλα, ὅστις ἥσκησε τὰ καθήκοντα τοῦ Δημάρχου μέχρι τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920, ὅτε πλειοψηφίσαντος τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, ἀπεκατεστάθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου ὁ Στέφανος Μπαϊρακτάρης καὶ διετήρησε τοῦτο μέχρι τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1925. Κατὰ τὸ δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ἐξετέλεσε πλήρως τὸ πρόγραμμά του περὶ διανοίξεως τῶν ὁδῶν συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον τῆς πόλεως καὶ οὕτω τὸ χάος τῶν ἐλικοειδῶν δρομίσκων ἀντεκατεστάθη μὲ εὐρεῖς καὶ εὐθεῖς δρόμους διασταυρωμένους εἰς ὀρθὰς γωνίας.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τοῦ Στεφάνου Μπαϊρακτάρη ἐπεξετάθη τὸ δίκτυον

τοῦ ὑδραγωγείου, ἐσκυροστρώθησαν πολλαὶ ὁδοί, ἐστίθη τὸ ἥρων εἰς τὸ ἄλσος Παισιλίου, ὅθεν ἀργότερον μετεφέρθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ ἐγένετο καὶ τὸ Ἀρτεσιανὸν τὸ ὁποῖον μεγάλως ἐξυπηρέτησε τὴν πόλιν, διότι ἡ ποιότης τοῦ ὕδατος τούτου ἦτο καλύτερα τῆς τοῦ ὕδατος τοῦ ὑδραγωγείου, ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ δι' ὕδατος οὐχὶ πηγαίου, ἀλλὰ φρεατίου, ἀντλούμενου διὰ μηχανήματος. Κατὰ δὲ τὸν Μητροπολίτην Ἰεζεκιήλ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ τοῦ Δήμου Καρδίτης ἀρχίσασα ἀπὸ τῆς Δημαρχοντίας τοῦ Τσάμη Λάππα ἐσυνεχίσθη ἐπὶ Δημάρχου Στεφάνου Μπαϊρακτάρη καὶ Δημάρχου Ἀστερίου Ἀλλαμανῆ. Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας αὐτοῦ ἰδρύθη κατὰ τὸ 1921 καὶ τὸ ἕκτον Δημοτικὸν Σχολεῖον.

ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΑΛΛΑΜΑΝΗΣ

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1925 τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα διεξεδίκησαν οἱ Ἀστέριος Ἀλλαμανῆς ἱατρός, ἐν Παρισίοις μετεκπαιδευθεὶς, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Κόμματος τῶν φιλελευθέρων, Στέφανος Μπαϊρακτάρης ἱατρός, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Λαϊκοῦ καὶ Ἀρχοντῆς Στ. Λάππας καπνέμπορος ὡς ἀνεξάρτητος. Ἐξελέγη δὲ Δήμαρχος ὁ Ἀστέριος Ἀλλαμανῆς. Δημαρχικοὶ παρῆδροι οἱ 1) Δημήτριος Θ. Λάππας 2) Ἀπόστολος Παν. Σταύρου καὶ 3) Γεώργιος Τσιμογιάννης καὶ Δημοτικοὶ σύμβουλοι τῆς πλειοψηφίας μὲν οἱ 1) Χρήστος Ζήση Παπαγεωργίου 2) Σωτήριος Ι. Σεδίκος 3) Γεώργιος Ἀθ. Πλατανιάς 4) Περικλῆς Γ. Χριστοῦλας 5) Νικόλαος Ἀναγνώστου Βαναργιώτης, ἡ Ἀναγνώστου 6) Γεώργιος Εὐαγ. Κατσάρος 7) Ἰωάννης Ἀναγν. Παπαευαγγέλου 8) Φώτιος Ἀντωνίου Πράντζος ἡ Φύλλος 9) Χρήστος Ι. Βούρδας 10) Ἀρίστιπος Εὐαγ. Κωνσταντίνου 11) Νικόλαος Κ. Τσιόγκας ἡ Τσοῦκας 12) Παναγιώτης Θ. Λάππας, τῆς δὲ μειοψηφίας οἱ 1) Ἀπόστολος Βέος 2) Κωνσταντίνος Βαΐδης 3) Νικήστρατος Παπαλόπουλος 4) Σπυρίδων Ταλιαδοῦρος 5) Νικόλαος Μυλωνῆς καὶ 6) Ἀθανάσιος Χατζημήτρος, τῶν ὁποίων ἀπάντων ἡ ἀνακήρυξις ἐγένετο διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 52) 1925 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτης.

Κατὰ δὲ τὰς ἐκλογὰς τῆς 4 Αὐγούστου 1929 τὸ δημαρχικὸν ἀξίωμα διεξεδίκησαν οἱ Ἀστέριος Ἀλλαμανῆς ἱατρός, καὶ Στέφανος Μπαϊρακτάρης ἱατρός, ἐπέτυχε δὲ καὶ πάλιν δήμαρχος ὁ Ἀστέριος Ἀλλαμανῆς. Δημαρχικοὶ παρῆδροι ἐξελέγησαν οἱ 1) Παναγιώτης Ἀθ. Χατζηδημητρίου 2) Δημήτριος Θ. Λάππας καὶ 3) Δημήτριος Τσίτος καὶ Δημοτικοὶ σύμβουλοι τῆς μὲν πλειοψηφίας οἱ 1) Ἰωάννης Ν. Κατσάρης 2) Ἀθανάσιος Σπ. Χατζημήτρος 3) Ἀπόστολος Β. Βέος 4) Ἀλέξανδρος Δ. Χριστούλας 5) Κωνσταντίνος Ν. Βαΐδης 6) Βασίλειος Τρ. Χαρίτος 7) Κωνσταντίνος Γε-

ροντόπουλος 8) Δημήτριος Π. Μαλαμούλης 9) Ἀδάμος Γ. Ἀδάμος 10) Νικόλαος Κ. Τσοῦκας 11) Παναγιώτης Θ. Λάππας καὶ 12) Νικόλαος Δ. Μυλωνῆς, τῆς δὲ μειοψηφίας οἱ 1) Φώτιος Κ. Κωτούζας 2) Λάζαρος Τσαμούρας 3) Κωνσταντίνος Χατζημήτρος 4) Γεώργιος Θ. Παππᾶς 5) Ἀπόστολος Παπαδόπουλος καὶ 6) Βασίλειος Μαργάρας.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τούτου ἀνηγέρθη ἡ Δημοτικὴ ἀγορά, ὁμοίαν τῆς ὁποίας ὀλίγαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἔχουσιν.

Ἐπίσης τὰ δημοτικὰ σφαγεῖα. Διηνοίχθησαν πολλαὶ ὁδοί. Ἐπεξετάθη τὸ ὑδραγωγεῖον. Ἐπεσκευάσθησαν διὰ δαπάνης ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν τὰ δύο Δημοτικὰ Σχολεῖα εἰς τὸν περίβολον τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τὸν περίβολον τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ ἐνισχύθη τὸ ὑδραγωγεῖον δι' ὕδατος, εὐρεθέντος ἐν Παπαράτζα καὶ ἀντλούμενου διὰ μηχανῆς.

Εἰσηγήσει δ' αὐτοῦ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἐγγυήθη τὴν πληρωμὴν εἰς τὸ ἄρτιον μετοχῶν ἀξίας (500.000) πεντακοσίων χιλιάδων δραχμῶν διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΜΗΤΡΟΣ

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 11 Φεβρουαρίου 1934 πρὸς ἐκλογὴν Δημάρχου καὶ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, αἰτίνες ἐγένοντο βάσει τοῦ Κώδικος Νομοθεσίας Δήμων καὶ Κοινοτήτων τοῦ 1926, καθ' ὅσον ἡ ἐκλογὴ ἐνεργεῖτο διὰ ψηφοδελτίων καὶ ἐξελέγετο ὁ τυχὼν σχετικῆς πλειοψηφίας, δύο ἦσαν οἱ διεκδικήσαντες τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα ὁ ἱατρός Ἀστέριος Ἀλλαμανῆς, ὑποστηριζόμενος ἀπὸ τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων καὶ ὁ ἱατρός Κωνσταντίνος Χατζημήτρος, ὅστις ὑπεστηρίζετο ἀπὸ τε τὸ Λαϊκὸν κόμμα καὶ τὸ Ριζοσπαστικὸν κόμμα (Κονδύλη), ἅτινα εὕρισκοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ὁ ἀγὼν δ' ὑπῆρξε πεισματώδης. Δήμαρχος ἐξελέγη ὁ Κωνσταντίνος Χατζημήτρος, Δημαρχικοὶ παρῆδροι οἱ 1) Δημήτριος Θ. Λάππας, 2) Χρυσόστομος Κ. Σίσκος καὶ 3) Κωνσταντίνος Γουντέλης καὶ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι τῆς μὲν πλειοψηφίας οἱ Ἰωάννης Ν. Κατσάρης, 2) Φώτιος Κ. Κωτούζας 3) Νικόλαος Γ. Τσικρίκης 4) Γεώργιος Ι. Σουλιάτης 5) Κωνσταντίνος Δ. Ἀναστασόπουλος 6) Δημήτριος Χρ. Λιάκος 7) Γεώργιος Ἀθ. Πλατανιάς 8) Γεώργιος Θ. Παπᾶς 9) Χρήστος Δημ. Ἀηδόνης 10) Κωνσταντίνος Γ. Γεροντόπουλος 11) Στέφανος Γ. Φατούλας 12) Σωτήριος Γ. Βράκας, τῆς δὲ μειοψηφίας οἱ 1) Ἀπόστολος Β. Βέος 2) Βαΐος Ἀθ. Τζέλλας 3) Δημήτριος Π. Μαλαμούλης 4) Βασίλειος Τρ. Χαρίτος καὶ 5) Παναγιώτης Θ. Λάππας. Ἡ δὲ ἐγκατάστασις ἐγένετο τῇ 1ῃ Ἀπριλίου 1934. Ἡ Δημαρχικὴ δὲ αὕτη περίοδος διήρκεσε μέχρι τῆς 15 Σεπτεμβρίου 1951, τὸ μὲν λόγῳ τῆς δικτατορίας Μεταξά, τὸ δὲ λόγῳ τοῦ πολέμου καὶ τῆς μετὰ τοῦτον ἀνωμάλου ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως.

Ἡ Κυβέρνησις Μεαξᾶ διετήρησε τὸν Κωνσταντῖνον Β. Χατζημήτρον εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου, ἀλλὰ ἐπὶ κατοχῆς ἡ Κυβέρνησις Τσολάκογλου τῷ ἀνέθηκε μὲν κατ' ἀρχὰς καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον τὴν διεύθυνσιν τῆς Νομαρχίας Τρικκάλων, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον διώρισε Νομάρχην τὸν Χότζαν καὶ Δήμαρχον Καρδίτης τὸν δικηγόρον Διονύσιον Κοκορῖκον, ὅστις διετήρησε τὸ ἀξίωμα μέχρι τοῦ μετὰ τὰς ἐκλογὰς σχηματισμοῦ Κυβερνήσεως τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, ἥτις ἀπεκατέστησε τὸν Κωνσταντῖνον Χατζημήτρον εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου. Ἐπὶ τῆς Νομαρχίας τούτου ἐπεσκέφθη τὴν Καρδίτσαν ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Β'. Ἔργα τούτου σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Ἀσφαλτόστρωσις τῶν περὶ τὴν πλατεῖαν ὁδῶν.
2) Ὑπόνομοι. Ἡ Καρδίτσα δὲν εἶχε τεχνιτοὺς ὑπονόμους ἀλλὰ φυσικούς, τοὺς αὐλακάδες, δι' αὐτῶν δὲ διωχετεύοντο τὰ ὄμβρια ὕδατα.

Ἐπὶ τῆς Νομαρχίας τούτου κατηρτίσθη σχέδιον κατασκευῆς ὑπονόμων πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων καὶ βάσει αὐτοῦ κατασκευάσθη ὑπόνομος μήκους χιλίων περίπου μέτρων ἀπὸ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ἐργοστασίου μέχρι συναντήσεως τοῦ μυλαύλακος διὰ τῆς ὁδοῦ Κ. Τερτίπη.

3) Ἡ κατασκευὴ τοῦ ὕδατοπύργου, δι' οὗ ἐξυηρητῆθη μεγάλως ἡ πόλις, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι λόγῳ τῆς μικρᾶς πιέσεως τὸ ὕδωρ δὲν ἔφθανεν εἰς τὰς διωρόφους οἰκίας.

4) Ἡ κατασκευὴ τοῦ Πολυατρείου εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Παυσιλύπου, τὸ ὅποιον μετὰ τὸν κατὰ τὸ 1954 γενόμενον σεισμόν ἐχρησιμοποιήθη ἔκοτε μέχρι πρὸ ἔτους ὡς Δημαρχεῖον.

5) Ἡ παραχώρησις μεγάλης οἰκοπεδικῆς ἐκτάσεως εἰς τὸ Δημόσιον διὰ τὴν ἱδρυσιν τοῦ Κτηνοτροφικοῦ σταθμοῦ, πρᾶγμα τὸ ὅποιον κατὰ τινὰς ἐθεωρήθη σφάλμα, διότι ἐστερήθη ὁ Δήμος μεγάλης ἐκτάσεως, ἐκ τῆς ἐκποιήσεως τῆς ὁποίας θὰ προσεπορίζετο μέγα ποσὸν χρημάτων, τὸ ὅποιον θὰ διετίθετο πρὸς ἐξυηρέτησιν τῶν πολλῶν ἀναγκῶν τῆς πόλεως, ἐνῶ ἐκ τοῦ κτηνοτροφικοῦ σταθμοῦ οὐδεμίαν ὠφέλειαν εἶχεν ἡ πόλις καὶ τὴν δαπάνην διὰ τὸ οἰκόπεδον πρὸς ἱδρυσιν τοῦ Σταθμοῦ θὰ ἔδει ν' ἀναλάβωσιν αἱ Κοινότητες τοῦ Νομοῦ.

6) Ἡ παραχώρησις ἐτέρας ἐκτάσεως ἐκ πέντε στρεμμάτων διὰ τὴν ἱδρυσιν καπνικοῦ Σταθμοῦ.

7) Ἡ Πανθεσσαλικὴ ἔκθεσις τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1935.

Ἡ σύλληψις τῆς ἰδέας καὶ ἡ πραγματοποίησις ὀφείλετο εἰς τὸν Μητροπολίτην Ἱεζεκιήλ καὶ τὸν Δήμαρχον Κ. Χατζημήτρον.

Ἡ ἔκθεσις περιέλαβε πάσας τὰς ποικιλίας τῶν Δημητριακῶν καρπῶν, κηπευτικῶν, ἀνθοκομικῶν, δασικῶν, καπνοῦ, βάμβακος κλπ. Ἐκλεκτὰ εἶδη ζώων. Ἐκλεκτὰ προϊόντα μελισσοκομίας καὶ σηροτροφίας. Διαφόρους κατηγορίας ὀρνίθων, νησσῶν, περιστερῶν, Γεωργικά μηχανήματα, Πτηνο-

τροφικά καὶ Κτηνοτροφικά. Καὶ προϊόντα Θεσσαλικῆς βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΡΙΚΟΣ

Μόλις οἱ Γερμανοὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ἀνέθεσαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τοῦ Δημάρχου εἰς τὸν Δημοτικὸν Σύμβουλον Γεώργιον Παππᾶν διὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα μέχρι τῇ 19 Δεκεμβρίου 1941, ὅτε διωρίσθη ἐπὶ Πρωθυπουργίας Τσολάκογλου Δήμαρχος ὁ Διονύσιος Κοκορῖκος, παραλαβὼν τὴν διοίκησιν ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Χατζημήτρον διὰ τοῦ ἀπὸ 19 Δεκεμβρίου 1941 Πρωτοκόλλου μὲ διοικοῦσαν ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν 1) Βαΐου Τζέλλα, 2) Βασιλείου Λιόλιου, 3) Κωνσταντίνου Κολέτσου, 4) Κωνσταντίνου Ζουρνατζῆ, 5) Μάρκου Ἀναγνώστου καὶ 6) Δημητρίου Κατσούλη. Ἡ ἐπιτροπὴ δ' αὕτη συνεδρίασε τετράκις κατὰ τὸ 1942 καὶ ἅπαξ κατὰ τὸ 1943. Κατὰ δὲ τὸ 1945 ἔλαβεν ἀποφάσεις διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως εἰς τὴν συνοικίαν Καρτζᾶ Μαχαλᾶ (Ἀγίας Παρασκευῆς) τὴν συντήρησιν ὁδῶν εἰς διαφόρους συνοικίας, κατασκευὴν γεφυρῶν εἰς κόκκινην ἐκκλησίαν, τὴν ἐπισκευὴν ὀχετοῦ εἰς τὴν συνοικίαν Κουρτ - Μαχαλᾶ, τὴν ἐπισκευὴν τῶν δημοτικῶν σφαγείων καὶ τὴν διάνοξιν νέων ὁδῶν. Καὶ κατὰ τὸ 1946 ἔλαβεν ἀποφάσεις διὰ τὴν διαρρήθμισιν τῆς πλατείας Ἐλευθερίας, τὴν διαρρῦθμισιν τοῦ ὀχετοῦ τῆς ὁδοῦ Ὑψηλάντου καὶ τὴν κατασκευὴν ὀχετοῦ τῆς ὁδοῦ Μυρμηδόνων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΕΛΛΟΣ

Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων ὁ Δήμαρχος Δ. Κοκορῖκος κατέφυγεν εἰς Ἰωάννινα καὶ καθήκοντα Δημάρχου ἥσκησεν ὁ Ἰατρός Μένιος Νανιάκος καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Βαῖος Καφαντάρης, τὸν ὁποῖον διεδέχθη ὁ Ἰατρός Γεώργιος Μέλλος μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀρχῶν ὅτε καθήκοντα Δημάρχου ἥσκησεν ἐπὶ ἓνα μῆνα ὁ Στέφανος Παππᾶς, ὅστις παρέδωκεν εἰς τὸν ἐπανελθόντα Διονύσιον Κοκορῖκον, παραμείναντα ἐν τῇ θέσει μέχρι τῆς 28 Ἰουνίου 1946, ὅτε ἀπεκατεστάθη ὁ Κωνσταντῖνος Χατζημήτρος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΡΔΑΣ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 64659 τῆς 17 Αὐγούστου 1950 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν ἀπελύθη, ἐπικειμένων τῶν ἐκλογῶν ὁ Κωνσταντῖνος Χατζημήτρος καὶ διωρίσθη Δήμαρχος ὁ Πρωτοδίκης Κ. Παρασκευόπουλος, ὅστις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 75766 τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1950 διαταγῆς τοῦ

Υπουργού των Έσωτερικῶν ἀντεκατεστάθη διὰ τοῦ Πρωτοδίκου Ἰωάννου Κόρδα, ὅστις ἐξετέλεσε καθήκοντα Δημάρχου μέχρι τῆς 9 Ἰουνίου 1951 παραδῶσας τὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 10 τῆς 7 Ἰουνίου 1951 ἀποφάσεως τοῦ Δημαρχαιρεσιακοῦ Σώματος ἐκλεγέντα Δήμαρχον Ἀθανάσιον Μπλατσούκας.

Ὁ κ. Ἰωάννης Κόρδας δὲν εἶναι μόνον εἰς ἐκ τῶν ἀρίστων Δικαστῶν, ἀλλ' ἐπέδειξε καὶ ἐξαιρετικὰς διοικητικὰς ικανότητας κατὰ τὸ ὀλιγοχρόνιον διάστημα, ποῦ ἐξετέλεσε καθήκοντα Δημάρχου.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΛΑΤΣΟΥΚΑΣ

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 15 Αὐγούστου 1951 πρὸς ἐκλογὴν Δημάρχου καὶ Δημοτικοῦ συμβουλίου, καθ' ἃς ἡ ἐκλογή τοῦ Δημάρχου ἦτο ἔμμεσος, τὴν ἐκλογὴν διεξεδίκησαν 1) ὁ συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Προοδευτικός, Ἀλλαγὴ, ἐργασία εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὁποίου δύο ἦσαν οἱ διεκδικοῦντες τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου. 2) Ὁ συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα ἡ Καρδίτσα στὸ Λαό. 4) Ὁ συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Πρόνοια, ἐργασία καὶ 4) Ὁ συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα μέτωπον ἐργαζομένων, ἔργα διὰ τὸν Λαόν.

Ἐπέτυχον δὲ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι ἐκ μὲν τοῦ πρώτου συνδυασμοῦ οἱ 1) Ἀθανάσιος Μπλατσούκας, 2) Δημήτριος Χρήστου Λιάκος, 3) Θάνας Εὐάγ. Πάσχος, 4) Ἀριστείδης Ἀν. Παλάσκος, 5) Εὐάγγελος Ἀθ. Μέλλος, 6) Σωτήριος Εὐάγ. Φαλιάγκας, 7) Τηλέμαχος Δ. Κρανιδᾶς. Ἐκ τοῦ δευτέρου συνδυασμοῦ οἱ 1) Κωνσταντῖνος Ἀπ. Χατζημητρος, 2) Ἰωάννης Ν. Κατσάρης, 3) Ἀπόστολος Κ. Ἀργυρόπουλος, 4) Κωνσταντῖνος Εὐστ. Βαρσαμῆς, 5) Νικόλαος Θ. Καφαντάρης. Ἐκ τοῦ τρίτου συνδυασμοῦ οἱ 1) Ἀπόστολος Β. Βέος καὶ 2) Στέφανος Δημ. Παππᾶς καὶ ἐκ τοῦ τετάρτου συνδυασμοῦ ὁ Διονύσιος Κουκορίκος. Βάσει δὲ τοῦ Νόμου 1454 τῆς 18) 19 Ἰουλίου 1950, καθ' ὃν ὁ Δήμαρχος ἐξελέγετο ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ εἰδικοῦ Δημαρχαιρεσιακοῦ σώματος ἀποτελουμένου ἐξ ὅλων τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων ἐκάστου Δήμου καὶ ἰσαριθμῶν ἀναπληρωτῶν, ἐξελέγη Δήμαρχος ὁ κ. Ἀθανάσιος Μπλατσούκας.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τούτου 1) ἐπεξετάθη τὸ ἄλσος τοῦ Παυσιλύπου πρὸς τὸ βόρειον μέρος, περιληφθείσης εἰς αὐτὸ τῆς ἐκτάσεως, ἐν ἣ ἐγένετο ἡ ἐβδομαδιαία Ζωαγορά, μεταφερθεῖσα ἔκτοτε παρὰ τὸ γήπεδον. 2) Ἰδρύθη τὸ ἐν τῷ ἄλσει περίπτερον. Ὅταν ἐκτίζετο ὅμως τοῦτο δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ καταρτίσαντος τὸ σχέδιον Μηχανικοῦ, ὅτι ἐν οἰκοδόμημα πρέπει νὰ κτίζεται μὲ μέτρα τοῦ μέλλοντος καὶ πρέπει νὰ λογαριάζεται ὁ πληθυσμὸς εἰς τὸ πενταπλάσιον, ἢ δεκαπλάσιον κατὰ τὸν Στέφαν Τσβαίχ καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τὸ κέντρον τοῦτο εὐρέθη ἀνεπαρκές διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως καὶ παρέστη ἀνάγκη συμπληρώσεως, ἥτις

ἐπραγματοποιήθη ἐπὶ τῶν διαδόχων του, δαπανηθέντος ποσοῦ ὑπερβάντος τὰς 600 χιλιάδας δραχμάς. 3) Ἐπεξετάθη τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως πρὸς τὰς βορρείας συνοικίας τῆς πόλεως. 4) Κατεσκευάσθησαν ἀρκετοὶ δρόμοι διὰ σκύρων καὶ ἀμμοχαλίκων καὶ 5) Προμήθεια ὑδρομετρητῶν. Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας αὐτοῦ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν ν' ἀναρτηθῶσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου αἱ εἰκόνες τῶν χρηματισάντων Δημάρχων κατὰ τὴν τακτικὴν, ποῦ τηρεῖ ἀπὸ τῆς συστάσεώς του, ὁ Δήμος Ἀθηναίων.

ΒΑΪΟΣ ΤΖΕΛΛΑΣ

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 21 Νοεμβρίου 1954 πρὸς ἀνάδειξιν Δημάρχου καὶ δημοτικῶν συμβούλων πέντε ὑποψήφιοι Δήμαρχοι κατελθότες μὲ ἴδιον ἑκάστος συνδυασμὸν διεξεδίκησαν τὴν ἐπιτυχίαν.

1) Ὁ ὑπὸ τὸν ὑποψήφιον Δήμαρχον Βαῖον Τζέλλαν Συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Προοδευτικός καὶ ἔμβλημα ἑνώσις.

2) Ὁ ὑπὸ τὸν ὑποψήφιον Δήμαρχον Ἰωάννην Τσικρίκην Συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνορθωτικός καὶ ἔμβλημα Λαὸς ἔργα.

3) Ὁ ὑπὸ τὸν ὑποψήφιον Δήμαρχον Ἀθανάσιον Μπλατσούκας Συνδυασμὸς μὲ ἔμβλημα ἔργα.

4) Ὁ ὑπὸ τὸν ὑποψήφιον Δήμαρχον Βασίλειον Λάμπαν καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἡ Δράσις καὶ ἡ Πρόοδος καὶ

5) Ὁ ὑπὸ τὸν ὑποψήφιον Δήμαρχον Διονύσιον Κοκορίκον Συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Δημοκρατικὸν Ἐργατοεπαγγελματοαγροτικὸν μέτωπον τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ.

Ἀλλὰ οὐδεὶς τῶν συνδυασμῶν τούτων ἔλαβε τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου 2888) 1954 προβλεπόμενον ἐλάχιστον ποσοστὸν τῶν τεσσαράκοντα ἑκατοστῶν τῶν ἀναγνωρισθέντων 4841 ἐγκύρων ψηφοδελτίων καὶ τὸ Πρωτοδικεῖον Καρδίτσας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 749 τῆς 26 Νοεμβρίου 1954 ἀποφάσεώς του ἀπεφάνθη, ὅτι δὲν προκύπτει περίπτωση ἀνακηρύξεώς τινος, ὥς ἐπιτυχούντος. Καὶ κατόπιν τούτου ἐπανελήφθη τὴν ἐπομένην Κυριακὴν ἡ ψηφοφορία. Μεταξὺ τῶν λαβόντων τὰς πλείονας ψήφους τῶν δύο συνδυασμῶν, ἦτοι ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα Προοδευτικός καὶ ἔμβλημα ἑνώσις καὶ ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνορθωτικός καὶ ἔμβλημα ἔργα, πλειοψηφίσαντος δὲ τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Προοδευτικός Συνδυασμός, ἀνεκυρήχθη Δήμαρχος ὁ κ. Βαῖος Τζέλλας, Δημοτικοὶ δὲ σύμβουλοι τῆς μὲν πλειοψηφίας οἱ 1) Νικόλαος Χαρίτος, 2) Γρηγόριος Παλάσκας, 3) Ἐλένη σύζυγος Κ. Νικολοπούλου, 4) Γεώργιος Μπότσης, 5) Δημήτριος Λιάκος, 6) Δημήτριος Παπαγεωργίου, 7) Εὐάγγελτος Γκαγκᾶς, 8) Ἐπαμεινώνδας Στυλογιάννης, 9) Ρήγας Μαλαμούλης, 10) Ἀπόστολος Δ. Λάμπας καὶ 11) Ἀπόστολος Τσόγκας, τῆς δὲ

μειοψηφίας οι 1) Νικόλαος Καφαντάρης, 2) Περικλῆς Πλατανιάς, 3) Θεόδωρος Καϊπῆς καὶ 4) Δημήτριος Κοτρώτσιος.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τούτου ἐγένοντο τὰ ἑξῆς ἔργα:

Α) Κατασκευὴ ὑπονόμου διὰ ταιμεντολίθου 1) ἐπὶ τῆς οδοῦ Καρδιτσομαγούλας, 2) ἀπὸ οἰκίας Καπνουτζῆ μέχρι Νοσοκομείου, 3) ἐπὶ τῆς οδοῦ Ἀβέρωφ ἀπὸ οδοῦ Καραϊσκάκη μέχρι Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Β) Κατασκευὴ σωληνωτοῦ ἀγωγοῦ, 1) ἀπὸ δευτέρου Δημοτικοῦ Σχολείου μέχρι κεντρικῆς ὑπονόμου καὶ 2) ἐπὶ τοῦ χώρου τοῦ ὕδατοπύργου.

Γ) Κατασκευὴ, 1) οδοῦ Ἀβέρωφ, 2) τμήματος οδοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου ἀπὸ οδοῦ Λαρίσης μέχρι οδοῦ Ὑψηλάντου, 3) τμήματος οδοῦ Φαναρίου ἀπὸ οἰκίας Φούντα μέχρι οἰκίας Γεωργιάδου, 4) ὁδῶν Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Ἰεζεκιήλ, Μπιζανίου καὶ Κρέσνας διὰ κρασπεδορύθρων, σκύρων καὶ ἐπαλήψεως δι' ἀσφάλτου.

Δ) Ἀμμοχαλικόστρωσις καὶ διάνοιξις, 1) οδοῦ πρὸς Κονοσταύλον, 2) οδοῦ ἀπὸ γεφύρας Καμινάδων πρὸς Πιούκαν, 3) οδοῦ Γαμβέτα, 4) οδοῦ Τσαπόχα, 5) οδοῦ 38 ἀπὸ Γκαβογιάννη μέχρι τέρματος Τσιφλικίου καὶ 6) διαφόρων ἄλλων συνοικιακῶν ὁδῶν.

Ε) Ἐπέκτασις δικτύου ἠλεκτροφωτισμοῦ εἰς τὰς συνοικίας.

ΣΤ) Ἐπέκτασις καὶ συμπλήρωσις δικτύου ὕδρευσεως.

Ζ) Ἀποπεράτωσις πλατείας καὶ κέντρου ἀναψυχῆς Πausilύπου.

Η) Διαμόρφωσις χώρου Ζωαγοῤῃς.

Θ) Ἡρξάτο λειτουργῶν ὁ ὕδατοπύργος ὁ ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἐν ἀκίνησιν εὐρισκόμενος καὶ ἐγένετο προμήθεια μηχανημάτων διὰ τὸ ἀντλιοστάσιον.

Ι) Ἀποξήρασις ἔλους συνοικίας Βαρουσίου.

ΙΑ) Ἐγκατάστασις Στρατολογικοῦ γραφείου ἐν Καρδίτῃ, τοῦ Δήμου ἀναλαβόντος τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων τοῦ οἰκήματος στεγάσεως.

ΙΒ) Παραχώρησις, μετὰ ἀγῶνας καὶ ἐντὸς τοῦ Δήμου, πρὸς τὸ Κράτος τοῦ Γυμναστηρίου, ὅπερ ἐγένετο Ἐθνικόν. Ἐνῶ δ' εἰς τὴν εἴσοδον τούτου, κατόπιν ἀποφάσεως τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς, ἐτοποιετήθη πλάξ ἀναγράφουσα τὸ ὄνομά του, μετὰ τὴν λῆξιν τῆς θητείας του ἀφῆρέθη ἀδικοῖ λογῆτως ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, ἀγνοούντων τὸ ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος λεχθέν, ὅτι ὁ Καῖσαρ ἀναστηλώσας τοὺς ἀνδριάντας τοῦ Πομπηίου ἐστερέωσε τοὺς ἰδικοὺς του.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΣΙΚΡΙΚΗΣ

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 5 Ἀπριλίου 1959 πρὸς ἐκλογὴν Δημάρχου καὶ Δημοτικῶν Συμβούλων τὸ Δημαρχικὸν ἀξίωμα διεξεδίκησαν τέσσαρες ὑποψήφιοι δήμαρχοι κατελθόντες μὲ ἴδιον ἕκαστος συνδυασμόν.

1) Ὁ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Ἀναστ. Τσικρίκην δικηγόρον ἀνορθωτικὸς Συνδυασμὸς καὶ ἔμβλημα Λαὸς Ἔργα.

2) Ὁ ὑπὸ τὸν Ἀθανάσιον Τάκαν ἱατρὸν Συνδυασμὸς Δημαρχία στὴν Φτώχεια καὶ ἔμβλημα Κλάδος Ἐλαίας.

3) Ὁ ὑπὸ τὸν Ἀθανάσιον Μπλατσούκαν δικηγόρον Συνδυασμὸς ἐθνικὴ κίνησις καὶ ἀλλαγὴ καὶ ἔμβλημα Πολιτισμὸς, Ἔργα, καὶ

4) Ὁ ὑπὸ τὸν Δημήτριον Ζαφειρόπουλον Συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα καὶ ἔμβλημα Δημοκρατικὴ Ἀλλαγὴ.

Ἡ ἐκλογὴ ἐνεργήθη βάσει τοῦ νόμου 3938) 1959. Κατὰ δὲ τὴν γενομένην ἐκλογὴν ἐπέτυχον ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Τσικρίκην Συνδυασμοῦ τακτικοὶ μὲν σύμβουλοι οἱ: 1) Ἰωάννης Ἀν. Τσικρίκης, 2) Κωνσταντῖνος Ν. Μίστρας, 3) Θεόδωρος Ι. Καϊπῆς, 4) Κωνσταντῖνος Ε. Δημοράγκας, 5) Ἰωάννης Ν. Κατσάρης, 6) Δημήτριος Κ. Κοτρώτσιος καὶ 7) Περικλῆς Γ. Πλατανιάς, ἀναπληρωματικοὶ δὲ οἱ: 1) Θεόφιλος Β. Καγιῶς, 2) Κωνσταντῖνος Ν. Παύλου, 3) Εὐθύμιος Γρ. Λάππας καὶ 4) Νικόλαος Θ. Καφαντάρης.

Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀθανάσιον Τάκαν Συνδυασμοῦ τακτικοὶ μὲν 1) Ἀθανάσιος Κ. Τάκας, 2) Θωμᾶς Ἀπ. Κόκκορης καὶ 3) Δημήτριος Β. Δρόσος, ἀναπληρωματικοὶ δ' ἅπαντες οἱ λοιποί.

Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀθανάσιον Μπλατσούκαν Συνδυασμοῦ τακτικοὶ μὲν οἱ: 1) Ἀθανάσιος Κ. Μπλατσούκας καὶ Ἐπαμεινώνδας Γ. Στυλογιάννης, ἀναπληρωματικοὶ δ' ἅπαντες οἱ λοιποὶ καὶ

Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸν Δημήτριον Ζαφειρόπουλον Συνδυασμοῦ τακτικοὶ μὲν οἱ: 1) Δημήτριος Γ. Ζαφειρόπουλος, 2) Γεώργιος Χ. Μπότσης καὶ 3) Σταυρούλα Λ. Σίσκου, ἀναπληρωματικοὶ δ' ἅπαντες οἱ λοιποί.

Συμφώνως δὲ πρὸς τὸν ἄνω Νόμον, καθ' ὃν ὁ Δήμαρχος ἐξελέγετο ὑπὸ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐν ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας, συνῆλθε τοῦτο καὶ ἐξέλεξε Δήμαρχον τὸν κ. Ἰωάννην Τσικρίκην. Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τούτου ἐγένοντο τὰ ἑξῆς ἔργα.

Ἐπέκτασις ὑπονόμων εἰς διάφορα σημεῖα τῆς πόλεως ἀμμοχαλικώσας 90 ὁδῶν τῆς πόλεως καὶ 7 ἀγροτικῶν.

Κατασκευὴ τριῶν τουριστικῶν ὁδῶν.

Διαμόρφωσις πλατείας Καραολῆ.

Ἐπέκτασις περιπτέρου Πausilύπου.

Ὀνοματοθεσία ὁδῶν τῆς πόλεως καὶ ἀρίθμησης οἰκιῶν.

Κατασκευὴ λουτρῶν εἰς τὰς συνοικίας Καρατζᾶ Μαχαλᾶ, Ἀϊλιάκ Μαχαλᾶ καὶ Καμινάδων.

Ἰδρυσις τοῦ πνευματικοῦ κέντρου, δι' ὃ ἐδαπανήθησαν 4.600.000 δραχμαί.

Μετατροπὴ τοῦ ἀνθῶνος εἰς Πλατεῖαν.

Διάνοιξις καὶ καθορισμὸς ἀντιπλημμυρικῶν τάφρων.

Ἐπέκτασις τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως.

Κατασκευὴ ὑδροδεξαμενῆς διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Πυροσβεστικῆς ὑπηρεσίας.

Κατασκευὴ τριῶν ἠλεκτραντλιῶν διὰ τὸ ἀντλιοστάσιον.

Προμήθεια ὑδρομετρητῶν.

Διαμόρφωσις τοῦ πάρκου.

Ὁργάνωσις Γεωργοκτηνοτροφικῆς ἐκθέσεως.

Δωρεὰν χορήγησις Δημοτικῆς ἐκτάσεως 3500 τ.μ. εἰς τὸν ὀργανισμόν ἀπασχολήσεως καὶ ἀσφαλείας ἀνεργείας διὰ τὴν ἰδρυσιν τεχνικῆς σχολῆς μαθητείας. Ἐπέκτασις ἐσωτερικοῦ δικτύου ὑδρεύσεως διὰ δαπάνης 630.000 δραχμῶν. Ἀποδοχὴ εἰσδοχῆς εἰς τὸν Σύνδεσμον ὑδρεύσεως Καρδίτσης Σοφάδων καὶ ἄλλων δώδεκα κοινοτήτων. Παραχώρησις ἐπτὰ στρεμμάτων δημοτικῆς ἐκτάσεως πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον διὰ τὴν ἰδρυσιν κολυμβητηρίου. Ἀποπεράτωσις κεντρικῆς θερμάνσεως καὶ ἐγκατάσεως μονάδος κλιματισμοῦ τοῦ πνευματικοῦ κέντρου διὰ δαπάνης 450.000 δραχμῶν.

Κατασκευὴ ἡμιεμποτισμένων σκυρωτῶν ὁμάδος δημοτικῶν ὁδῶν ἐν τῷ σχεδίου πόλεως διὰ δαπάνης 1.250.000 δραχμῶν. Σύστασις ὑπὸ Δήμου νομικοῦ προσώπου ὑπὸ τὸν τίτλον Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς Καρδίτσης.

Δωρεὰν παραχώρησις 1.500 τ.μ. δημοτικῆς ἐκτάσεως δι' ἀνέγερσιν Ἀγροτικοῦ Νηπιοτροφείου Καρδίτσης.

Δωρεὰν παραχώρησις 1000 τ.μ. δημοτικῆς ἐκτάσεως εἰς τὸ Σῶμα Ἑλλήνων ὁδηγῶν.

Ἀσφαλτότρωσις ὁδῶν ἐκτάσεως δέκα χιλιομέτρων διὰ δαπάνης δέκα ἑκατομμυρίων πεντακοσίων χιλιάδων δραχμῶν.

Ἐγκρίσις ἰδρύσεως Μουσείου Ἀρχαιολογικοῦ καὶ Λαογραφικοῦ καὶ παραχώρησις τοῦ Παλαιοῦ Δημαρχείου διὰ τὴν στέγασίν του. Ἀδελφοποίησις τῆς Γερμανικῆς πόλεως Μπόφινγκεν τῆς Νομαρχιακῆς περιφέρειας Ἀσλὶν Βυτεμβέργης. Δωρεὰν παραχώρησις πρὸς τὰς σχολικὰς ἐφορείας Β' Γυμνασίου Ἀρρένων καὶ Γυμνασίου Θηλέων 36 στρεμμάτων δημοτικῆς ἐκτάσεως εἰς θέσιν Μπουρδένι διὰ τὴν ἀνέγερσιν διδασκηρίων μέσης ἐκπαίδευσως διὰ τὴν στέγασιν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν Γυμνασίου Ἀρρένων καὶ Θηλέων. Παραχώρησις δωρεὰν δημοτικῆς ἐκτάσεως δι' ἀνέγερσιν οἰκήματος τοῦ τμήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Καρδίτσης. Ἐγκρίσις μελέτης 200.000 δραχμῶν διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ συντήρησιν ὁδῶν δι' ἀμμοχαλικοστρώσεως.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΩΝ. ΧΑΡΙΤΟΣ

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 5 Ἰουλίου 1964 πρὸς ἀνάδειξιν Δημάρχου καὶ

Δημοτικῶν Συμβούλων τὴν ἐπιτυχίαν διεξεδίκησαν τέσσαρες ὑποψήφιοι Δήμαρχοι κατελθόντες μὲ ἴδιον ἕκαστος συνδυασμὸν.

1) Ὁ ὑπὸ τοῦ Νικολάου Λ. Χαρίτου Συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Δημοκρατία Ἀλλαγὴ Ἀρετῇ.

2) Ὁ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Ἀν. Τσικρίκην Ἀνορθωτικὸς Συνδυασμὸς καὶ ἔμβλημα Λαὸς Ἔργα.

3) Ὁ ὑπὸ τὸν Βασίλειον Δ. Λάμπαν Συνδυασμὸς. Ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Δράσις καὶ ἔμβλημα τὴν Μέλισσαν.

4) Ὁ ὑπὸ τὸν Βάϊον Ἀθ. Τζέλλαν Συνδυασμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Δημοκρατία στὸ Λαὸ καὶ ἔμβλημα τὴν Μέλισσαν.

Ἡ ἐκλογὴ ἐνηργήθη βάσει τοῦ νόμου 4337)64 κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ ὁποίου ὁ ὑποψήφιος δήμαρχος τοῦ πλειοψηφίσαντος συνδυασμοῦ, ἐφ' ὅσον οὗτος συνεκέντρωνε τὰ 40% τοῦ συνόλου τῶν ἐγκύρων ψηφοδελτίων, ἐκλέγεται Δήμαρχος, ἄλλως ἐκλέγεται Δήμαρχος ὑπὸ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου διὰ φανεράς πλειοψηφίας μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων τῶν δύο πρώτων συνδυασμῶν.

Δήμαρχος δ' ἐξελέγη ὁ κ. Νικόλαος Λ. Χαρίτος, τοῦ ὁποίου ὁ Συνδυασμὸς Δημοκρατία, Ἀλλαγὴ, Ἀρετῇ συνεκέντρωσε τὰ τεσσαράκοντα ἑκατοστὰ τῶν ἐγκύρων ψηφοδελτίων. Διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 592)1964 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσης ἀνεκηρύχθη Δήμαρχος ὁ Νικόλαος Χαρίτος. Δημοτικοὶ δὲ σύμβουλοι ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ «Δημοκρατία, Ἀλλαγὴ, Ἀρετῇ».

1) Χαράλαμπος Γιούτσιος ἀναπληρωτὴς Δημάρχου.

2) Γεώργιος Χαρ. Μπότσης.

3) Θεόδωρος Ἰωάν. Καϊπης.

4) Κωνσταντῖνος Ἀν. Παλάσκας.

5) Βασίλειος Δημ. Βασιλογλου.

6) Σωκράτης Εὐάγ. Μποντόλος.

7) Εὐανθία Γ. Τσακνῆ.

8) Ἀδάμος Γ. Ἀδάμος.

9) Εὐάγγελος Θ. Μπακάλης.

10) Ἀθανάσιος Β. Μαλιόπουλος.

11) Ἀπόστολος Ἀντων. Παπαδιᾶς.

12) Εὐάγγελος Ἀλεξ. Γκαγκᾶς.

13) Ἀντώνιος Λ. Πετσίνης.

Ἐκ τοῦ Ἀνορθωτικοῦ Συνδυασμοῦ

οἱ:

1) Ἰωάννης Ἀν. Τσικρίκης.

2) Νικόλαος Θωμ. Καφαντάρης.

3) Κωνσταντῖνος Εὐάγ. Δημοράγκας.

οἱ:

- 1) Βασίλειος Δ. Λάμπας.
- 2) Νικόλαος Μ. Κανταρτζής.
- 3) Θεόφιλος Βασ. Καγιᾶς.

Τὰ σπουδαιότερα Ἔργα τῆς Δημαρχίας Ν. Χαρίτου εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Ἡ ψήφισις κανονισμοῦ περὶ ἀπονομῆς τιμητικῶν διακρίσεων παρὰ τῆς πόλεως πρὸς πρόσωπα προσεγγκόντα πρὸς τὴν πόλιν Καρδίτης καὶ τὴν κοινωνίαν ὑπηρεσίας, πρὸς τοὺς εὐεργέτας, τοὺς μεγάλους δωρητὰς καὶ διαφόρους ὁργανισμοὺς.

2) Ἡ ἔγκρισις τῆς μελέτης περὶ κατασκευῆς τοῦ δευτέρου ὁρόφου τοῦ πνευματικοῦ κέντρου καὶ ἡ ἔγκρισις συνομολογήσεω δανείου ἑννεακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου (πρόγραμμα κοινωφελῶν ἔργων) διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου.

3) Ἡ ἴδρυσις τοῦ Συνδέσμου Δήμων καὶ Κοινοτήτων διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐξωτερικῶν ἔργων ὑδρεύσεως ἐκ τῶν ὑδάτων Μэгδοβα διὰ κατασκευῆς διυλιστηρίων κλπ. μετ' ἔδραν τὸν Δήμον Καρδίτης καὶ ἐκ πιστώσεων Δημοσίων ἐπενδύσεων.

Μετὰ δὲ τοῦτο δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Δημοσίων ἔργων ἐξεπονήθη μελέτη ἐνισχύσεως τῆς ὑδρεύσεως τῆς πόλεως Καρδίτης καὶ ταύτην ἠκολούθησε ἡ σύνταξις τῆς ὁριστικῆς μελέτης περὶ ὑδρεύσεως τῶν Δήμων Καρδίτης καὶ Σοφάδων καὶ 24 Κοινοτήτων ἐκ τῶν ὑδάτων Ταυρωποῦ, ἥτις μελέτη διηρέθη εἰς δύο στάδια, ὧν τὸ ἓν περιελάμβανε τὸ ἔργον ὑδροληψίας, διυλιστηρίων δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ Συνδέσμου, ὡς καὶ τοῦ ἀγωγοῦ Καρδίτης μετ' ὕψος προϋπολογισμοῦ δαπάνης 24 ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Ἡ δὲ μελέτη ὡς πρὸς τὸ πρῶτον στάδιον ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. Β) 21522) 19.5.66 ἀποφάσεως Ὑπουργοῦ Δημοσίων ἔργων καὶ ἡ κλιμάκωσις τοῦ ἔργου διὰ τῆς κατασκευῆς εἰς πρώτην φάσιν τοῦ ἀγωγοῦ Καρδίτης καὶ τμήματος διυλιστηρίων. Τὴν ἔγκρισιν τῆς μελέτης ἠκολούθησε γνωστοποίησις τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 32780) Γβ 5168) 2.7.66 ἐγγράφου του, ὅτι τὸ ἔργον θὰ ἐνταχθῇ εἰς τὸ πρόγραμμα Δημοσίων ἐπενδύσεων τμηματικῶς εἰς δύο στάδια συμφώνως πρὸς τὴν ἐκπονηθεῖσαν ὁριστικὴν μελέτην.

Μετὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν χρηματοδότησιν τοῦ ἔργου ὁ Σύνδεσμος προέβη εἰς ἀπάσας τὰς προκαταρκτικὰς ἐργασίας διακηρύξεως κλπ. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 30221) Γβ 7717) 1916) 11.7.1967 ἐγγράφου διετύπωσεν ἀδυναμίαν χρηματοδοτήσεως τοῦ ἔργου λόγω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκισμῶν. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συνετάχθη ἡ ἀπὸ 4 Ἀπριλίου 1968 ἑκθεσις τοῦ ἐπιθεωρητοῦ Νομαρχιῶν Γ. Πα-

παδάκου, διὰ τῆς ὁποίας ἐτονίζετο, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἄρσις τῆς ἀνω διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ περὶ ἀναστολῆς τοῦ ἔργου, ἡ ἔνταξις τούτου εἰς τὸ πρόγραμμα ἐπενδύσεων καὶ ἡ ἑκδοσις ἐντολῆς, ὅπως κινήθῃ ταχὺς ἡ διαδικασία ἐνάρξεως ἐντελέσεως τοῦ ἔργου διὰ δημοπρατήσεως τούτου καὶ ὑπεδεικνύετο ἡ κλιμάκωσις τοῦ ἔργου δι' αὐτῆς κατασκευῆς εἰς πρώτην φάσιν τοῦ ἀγωγοῦ Καρδίτης καὶ τμήματος διυλιστηρίων. Καὶ ἤδη τὸ ἔργον περατοῦται ἐντὸς ὀλίγου χρόνου.

4) Νομικὸν Πρόσωπον ὑπὸ τὸν τίτλον Δημοτικὴ Φιλαρμονικὴ Καρδίτης.

5) Ἡ ἐπισκευὴ διὰ δαπάνης διακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν τῆς στέγης τοῦ κέντρου Παισιλίου καὶ ἡ ἐγκατάστασις κεντρικῆς θερμάνσεως αὐτοῦ.

6) Ἡ προμήθεια δύο αὐτοκινήτων ἀποκομιδῆς ἀπορριμμάτων καὶ ἐνὸς καταβρεκτήρος.

7) Ἡ ἔγκρισις διὰ τὴν ἐκπόνησιν μελέτης κατασκευῆς συγχρονισμένων δημοτικῶν σφαγείων τοῦ Δήμου Καρδίτης ποσοῦ δραχμῶν ἑξακοσίων χιλιάδων, ὅπερ ἐχορηγήθη εἰς τὸ Νομαρχιακὸν Ταμεῖον Καρδίτης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ καὶ ἀνάθεσις τῆς μελέτης εἰς Γερμανο-Δανικὸν οἶκον.

8) Ἡ συνομολόγησις δανείου τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, πρόγραμμα κοινωφελῶν ἔργων, διὰ τὴν συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ πνευματικοῦ κέντρου.

9) Ἡ λήψις ἀποφάσεως περὶ συστάσεως νομικοῦ προσώπου ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐπιμορφωτικὸν Λαϊκὸν Πανεπιστήμιον τοῦ Δήμου Καρδίτης.

10) Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἐπιχορηγήσεως πρὸς τὸν Δήμον ποσοῦ ἑννεακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν ἐκ τοῦ ὁργανισμοῦ ἀπασχολήσεως καὶ ἀσφαλίσεως ἀνέργων ἐργατῶν διὰ τὴν χρηματοδότησιν Κοινωφελῶν ἔργων πρὸς ἀπασχολήσιν ἀνέργων ἐργατῶν.

11) Ἡ σύναψις συμβάσεως διὰ τῆς ὁποίας μετεβιβάσθη πρὸς τὸν Δήμον ἡ κυριότης τοῦ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ τὸ ἠλεκτρικὸν ἐργοστάσιον ὑπὸ τῆς ΔΕΗ, ἥτις ἀπηλλάγη τῶν τελῶν καθαριότητος ἀπὸ 1.1.1965 μέχρι 31.12.1977 ἐναντι τῆς μεταβιβάσεως ταύτης.

12) Ἡ ἀμμοχαλικόστρωσις πολλῶν ὁδῶν.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 16.6.1967 ἀποφάσεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Τρικάλων Καρδίτης Δήμαρχος διωρίσθη προσωρινῶς ὁ Δημοτικὸς Σύμβουλος Ἰωάννης Τσικρίκης.

Τῇ δὲ 15 Σεπτεμβρίου 1967 διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 87110 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν, βάσει τῶν ἀναγκαστικῶν νόμων 6) 1967 καὶ 72) 1967 περὶ τροποποιήσεως διατάξεως τοῦ Δημοτικοῦ καὶ Κοινοτικοῦ Κώδικος ἀπελύθη ὁ Δήμαρχος καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον καὶ διωρίσθησαν Δήμαρχος μὲν ὁ Ἰωάννης Ἀναστασίου Τσικρίκης καὶ ἀναπληρωτῆς Δη-

μάρχου ο Νικόλαος Χρήστου Παναγόπουλος, δημοτικοί δὲ σύμβουλοι οἱ 1) Πέτρος Κωνσταντίνου Κουσαῆς, 2) Μαρία σύζυγος Κλεομένους Θεολόγη, 3) Κωνσταντίνος Γεωργίου Στυλογιάννης, 4) Νικόλαος Θωμᾶ Καφαντάρης, 5) Κωνσταντίνος Εὐαγγέλου Δημοράγκας, 6) Βασίλειος Δημητρίου Λάμπας 7) Ἰωάννης Δημητρίου Μαυρογιώργος καὶ 8) Κωνσταντίνος Μιχαὴλ Κολέτσος. Καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 34249) 5.10.67 ἀποφάσεως τοῦ Νομάρχου διωρίσθησαν Πρόεδρος μὲν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὁ Βασίλειος Δημητρίου Λάμπας, Ἀντιπρόεδρος ὁ Νικόλαος Θωμᾶ Καφαντάρης καὶ Γραμματεὺς ὁ Πέτρος Κωνσταντίνου Κουσαῆς, μέλη δὲ τῆς Δημορχιακῆς ἐπιτροπῆς ὁ Ἰωάννης Μαυρογιώργος καὶ ἡ Μαίρη Θεολόγη.

Μετὰ τὴν παραίτησιν ἐνίων συμβουλίων διωρίσθησαν εἰς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων οἱ: 1) Ἰωάννης Ζώης, 2) Κωνστ. Μητσιαῆς, 3) Θωμᾶς Ἀηδόνης, 4) Ἰωάννης Μπίτσιος καὶ 5) Κωνσταντίνος Βογιατζῆς.

Μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Προέδρου Βασιλείου Λάμπας ὡς Δημάρχου διωρίσθη Πρόεδρος ὁ Βάϊος Κουτσιούμπας. Καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν τούτου διωρίσθη Πρόεδρος ὁ Γεώργιος Γαλούσης. Καὶ ἤδη τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἀποτελεῖται ἐκ τῶν: 1) Γεωργίου Γαλούσης, Προέδρου, 2) Θωμᾶ Ἀηδόνη, Ἀντιπρόεδρου, 3) Κωνσταντίνου Βογιατζῆ, Γραμματέως 4) Νικολάου Παναγοπούλου, 5) Μαίρης Θεολόγη, 6) Κωνσταντίνου Δημοράγκα, 7) Κωνσταντίνου Μητσιαῆς, 8) Κωνσταντίνου Κολέτσου, 9) Ἰωάννου Μπίτσιου.

Τῇ 13 Ὀκτωβρίου, γενομένης δεκτῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 510 ἀποφάσεως τοῦ κ. Νομάρχου τῆς ἀπὸ 6 Ὀκτωβρίου 1971 αἰτήσεως τοῦ Ἰωάννου Τσικρίκη περὶ παραιτήσεως ἐκ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Δημάρχου, διωρίσθη Δήμαρχος ὁ Βασίλειος Δημ. Λάμπας. Ὅστις ἔδωκεν ἐνώπιον τοῦ κ. Νομάρχου τὸν ὄρκον τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1971.

Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τοῦ Βασιλείου Λάμπας συντελέσθησαν τὰ ἑξῆς ἔργα:

1) Περαιτωθεισῶν τῶν ἐργασιῶν εἰς τὸν κεντρικὸν κλάδον, ἡ πόλις ἤρξατο ὑδρευομένη ἀπὸ τῆς 11ης Μαΐου 1972 ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ Μεγδοβα. Καὶ ἔκτοτε ἔχει ἀφθονον καὶ ὑγιεινὸν ὕδωρ, τοῦ ὁποῦ ἡ σκληρότης κυμαίνεται ἀπὸ 9½ μέχρι 10,2 γαλλικῶν βαθμῶν, κατὰ δὲ τὴν γερμανικὴν βιβλιογραφίαν εἶναι ἐξαιρετικῶς καλόν. Ἐνῶ τοῦ ὕδατος τῶν Ἀθηνῶν ἡ σκληρότης φθάνει τοὺς 20 βαθμούς, ἀπὸ 10 δὲ βαθμῶν μέχρι 15 εἶναι ἱκανοποιητικόν.

2) Ἡ ἀποπεράτκσις τῆς αἰθούσης τοῦ κινηματοθεάτρου προϋπολογισμοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν.

3) Ἡ κάλυψις τοῦ παρὰ τὰς ἐργατικὰς κατοικίας ἀγωγοῦ προϋπολογισμοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου διακοσίων χιλιάδων δραχμῶν.

4) Ἐγένετο ἡ ἀναμόχλευσις καὶ ἡ συμπλήρωσις 9 ὁδῶν, διὰ δὲ μηχανμάτων τοῦ Νομαρχιακοῦ Ταμεῖου ἐγένετο ἡ ἀναμόχλευσις καὶ ἡ συντή-

ρησις 20 ὁδῶν καὶ ἀκόμη ἡ συντήρησις δι' ἀμμοχαλίκων 6 ὁδῶν.

5) Συνετάχθησαν 19 τοπογραφικὰ διαγράμματα διαφόρων περιοχῶν πρὸς προώθησιν τῆς διαδικασίας διανοίξεως ὁδῶν, Πλατειῶν καὶ τροποποιήσεως τοῦ σχεδίου πόλεως.

6) Συνετάχθησαν 23 τοπογραφικὰ σχεδιαγράμματα διαφόρων Δημοτικῶν ἐκτάσεων καὶ βάσει αὐτῶν ἡ Δημορχιακὴ ἐπιτροπὴ ἔλαβεν ἀποφάσεις πρὸς ἔγερσιν 32 διεκδικητικῶν ἀγωγῶν κατὰ καταλαβόντων αὐθαιρέτως δημοτικάς ἐκτάσεις, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἐπὶ πολλῶν δὲ τῶν ἀνωτέρω ἐξεδόθησαν ἤδη προδικαστικαὶ ἀποφάσεις.

7) Διενεργήθη διαγωνισμὸς πρὸς διαμόρφωσιν τῆς κεντρικῆς πλατείας, κατὰ τὸν ὁποῖον τελευταῖος μειοδότης ἀνεδείχθη ὁ Μηχανικὸς Κουξαῖος.

8) Διενεργήθη διαγωνισμὸς δι' ἀσφαλτόστρωσιν τῶν ὁδῶν Καμινάδων καὶ Δ. Λάμπας, κατὰ τὸν ὁποῖον τελευταῖος μειοδότης ἀνεδείχθη ὁ ἐργολάβος Νικολόπουλος, ἐνεκρίθησαν δὲ τὰ πρακτικὰ ὑπὸ τε τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Νομαρχίας.

9) Ἐπετεύχθη ἡ δημιουργία ὁλῶν ὧν προϋποθέσεων διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σμύρνης, ἀποφευχθείσης τῆς παρ' αὐτὴν ἀνεγέρσεως πολυκατοικίας, ἥτις θὰ ἀπετέλει λήμην εἰς τὸ κεντρικὸν τοῦτο σημεῖον τῆς πόλεως.

10) Συνετάχθη διακήρυξις Πανελληνίου Ἀρχιτεκτονικοῦ διαγωνισμοῦ πρὸς ἐκπόνησιν προσχεδίου διὰ τὴν ἀνέγερσιν Δημοτικοῦ κέντρου ἀναψυχῆς ἐπιφανείας 1600 τετραγωνικῶν μέτρων ἐπὶ τοῦ Δημοτικοῦ πάρκου

11) Ἡ ἐπέκτασις τοῦ δικτύου φωτισμοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν 74 οἰκογενειῶν προϋπολογισμοῦ 257.000 δραχμῶν.

12) Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως εἰς τὰς συνοικίας Ἀγίου Δημητρίου καὶ Ἀγίου Νικολάου, παραπέμπαν τὸ Ζήτημα εἰς τὴν ἐκ συμβούλων ἐπιτροπὴν.

13) Ἐγένετο ἐπέκτασις τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως εἰς τὴν παρὰ τὸ γήπεδον συνοικίαν.

14) Ἐξετέθη εἰς διαγωνισμὸν ἡ ἐπισκευὴ ἀσφαλτοστρωμένων ὁδῶν προϋπολογισμοῦ 200.000 δραχμῶν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀναδείχθη τελευταῖος μειοδότης ὁ ἐργολάβος Νικολόπουλος.

15) Ἐγένοντο ὠρκαμέναι ἐπισκευαὶ εἰς τὰ Δημοτικά σφαγεῖα.

16) Σύναψις δανείου δέκα ἑκατομμυρίων ἀπὸ τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν διὰ τὸ δίκτυον ὑπονόμων.

17) Δημιουργία ἄλσους εἰς τὴν περιοχὴν στρατῶνων τριῶν στρεμμάτων διὰ φυτεύσεως 20 πτελεῶν, 20 πλατάνων, 40 καρυδεῶν καὶ 400 πεύκων.

18) Δωρεὰν παραχώρησις α) πρὸς τὴν σχολικὴν ἐφορίαν τοῦ ἐννάτου

Δημοτικού Σχολείου, έκτασως 5016 τ. μέτρων πρὸς ἀνέγερσιν διδαστηρίου.
β) Πρὸς τὴν σχολικὴν ἐφορίαν τοῦ Β' Γυμνασίου θηλέων, έκτασως 8312 τ. μέτρων, πρὸς ἀνέγερσιν διδαστηρίου, γ) πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας έκτασως 27000 τ. μέτρων δι' ἀνέγερσιν Σχολῆς Μαθητείας Οἴκου ἐργαζομένων κοριτσιῶν καὶ Γυμναστηρίου.

19) Διαρρύθμισις εἰσόδου τοῦ Δημαρχίου.

Τοῦ Βασιλείου Δ. Λάππα παραιτηθέντος τοῦ ἀξιώματος τοῦ Δημάρχου, Δήμαρχος ὠρκίσθη ὁ Ἰωάννης Μαυρογιώργος, ὅστις ἀνέλαβε τὸ καθήκοντά του τὴν 1ην Ἰουνίου 1973.

Δημήτριος Χρ. Λάππας

Χρῖστος Λάππας

ΤΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΝ

Τὸ Δημαρχεῖον ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐστεγάζετο εἰς τὸ Δικαστικὸν Μέγαρον, ὅπερ εὕρισκετο ἐναντι τοῦ πνευματικοῦ Κέντρου. Ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως ὅμως τῆς Θεσσαλίας μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1954 ἐστεγάζετο εἰς οἰκῆματα ἐπὶ ἐνοικίῳ. Κατὰ τὸ ἔτος 1902 ἐπὶ Δημάρχου Στεργίου Λάππα ὁ Δῆμος ἤλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τὸν Χρῆστον Τσαγανόπουλον ν' ἀγοράσῃ διὰ Δημαρχεῖον τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φαναρίου (Φραγκλίνου Ροῦσσελτ) οἰκίαν του, ὅπου πρὸ πινος ἐστεγάζετο ἡ Νομαρχία, ἀλλ' ἐναυάγησαν αὐται, διότι τὸ ποσὸν τῶν δύο χιλιάδων χρυσῶν λιρῶν, ἃς ἐζήτηι ὁ ἰδιοκτήτης, ἐκρίθη ὑπερβολικόν.

Στήφανος Μπαϊρακτάρης

Στέργιος Χρ. Λάππας

Κωνστ. Χατζημητρός

Ἀστέριος Δ. Ἀλλαμανῆς

Κατά τὸ 1946 ἐντολῇ τοῦ Δημάρχου Κ. Χατζημήτρου ὁ Ἀθηναῖος ἀρχιτέκτων Βασίλειος Κασάνδρας ἐξεπόνησε σπουδαῖον σχέδιον, τὸ ὁποῖον προέβλεπε καὶ εἰδικὸν διαμέρισμα εἰς τὸν ἄνω ὄροφον πρὸς φιλοξενίαν ἐπισή-

Βάϊος Ἀθ. Τζέλας

Ἀθανάσιος Μπλατσούκας

Νικόλαος Α. Χαρίτος

Γεώργιος Μέλλος

μων προσώπων. Ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως καὶ τῆς κατὰ τὰς μετὰ τὴν λῆξιν ταύτης, ἐνεργηθείσας ἐκλογάς, ἀποτυχίας αὐτοῦ τὸ ἐκπονη-

Ἰωάννης Ἀν. Τσικρίκης

Βασίλειος Δημητρίου Λάππας

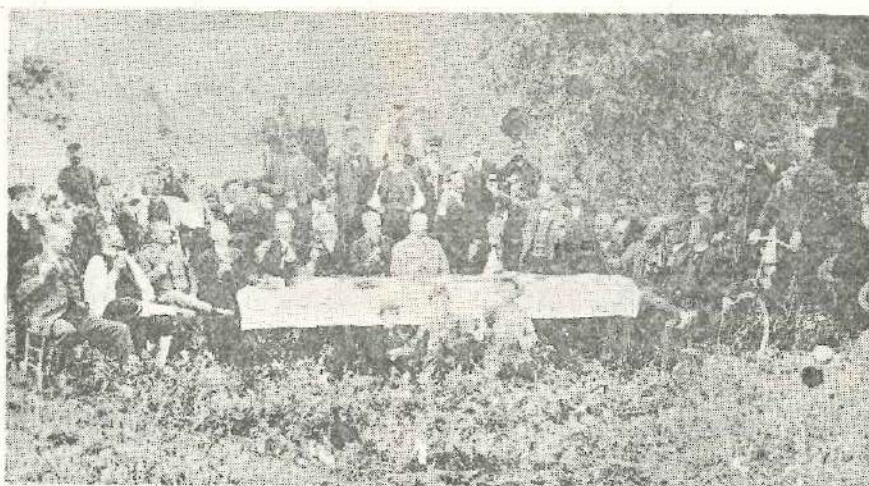
Διονύσιος Π. Κοκορίκος

Ἰωάννης Κόρδας

θὲν σχέδιον παρεπέμφθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Καλένδας. Καταστάντος δὲ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1954 γενομένου σεισμοῦ, ἐτοιμορόπου τοῦ οἰκήματος, ἐνῶ ἐστεγάζετο τὸ Δημαρχεῖον, μετεφέρθησαν προσωρινῶς τὰ ἀρχεῖα του εἰς τὸ οἶκημα τοῦ Πολυατρείου, ὅπου καὶ εὕρισκοντο μέχρι πρό τιнос.

Ἐγένετο σκέψις νὰ μεταφερθῇ τὸ Δημαρχεῖον εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον, ἀλλὰ τὸ Ζήτημα προσέκρουσεν εἰς τὸ ὅτι τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 191) 1964 ἀποφάσεώς του, κατὰ πλειοψηφίαν ληφθείσης, ἀπεφάνθη ὅπως ὁ Δήμος διατηρῶν ἀπλῶς τὴν κυριότητα ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ κέντρου διὰ μορφωτικούς πνευματικούς καὶ κοινωνικούς σκοπούς, ἀποκλειομένης τῆς ἐγκαταστάσεως κινηματογράφου τοῦ κτιρίου ἐπαρκοῦν διὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ ὡς πνευματικοῦ καὶ παραγωγικοῦ κέντρου δύναται ὁ Δήμος νὰ ἐγκαταστήσῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν Β' ὄροφον καὶ νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ ἰσόγειον ὡς κινηματογρά-

Γεῦμα παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Στεργίου Λάππα πρὸς τὰ μέλη τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου Καρδίτσης κατὰ τὸ ἔτος 1901 ἐν Παπαράτζα

φικῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ γραφείων τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Δήμου. Ἀργότερον τὸ Συμβούλιον εἰσηγήσει τοῦ Δημάρχου Ἰωάννου Τσικρίκη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 151) 1967 ἀποφάσεώς του, ὁμοφώνως ληφθείσης, ἀπεφάνθη, ὅπως γίνῃ ἡ δέουσα ἐνέργεια παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ, ἵν' ἀποκτήσῃ ὁ Δήμος τὴν ἀπόλυτον χρῆσιν τοῦ πνευματικοῦ κέντρου καὶ εἰδικῶς ὡς πρὸς τὸ Ζήτημα τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Δημαρχείου ἐν τῷ πνευματικῷ κέντρῳ καὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἰσογείου αἰθούσης ὡς κινηματογραφικῆς αἰθούσης τὸ δ' Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3897 τῆς 31 Ἰανουαρίου 1967 ἐγγράφου του ἀπεφάνθη, ὅτι, ἐφ' ὅσον τὸ κτίριον πνευματικὸν καὶ γεωργικὸν κέντρον τοῦ Δήμου Καρδίτσης ἐξετελέσθη ὑπὸ τοῦ Δήμου διὰ συναφθέντος ὑπ' αὐτοῦ δανείου καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Α' ὄροφος καὶ μέρος τοῦ Β' ὀ-

ρόφου τοῦ κτιρίου ἐπαρκοῦν διὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ ὡς πνευματικοῦ καὶ παραγωγικοῦ κέντρου δύναται ὁ Δήμος νὰ ἐγκαταστήσῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν Β' ὄροφον καὶ νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ ἰσόγειον ὡς κινηματογρά-

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ 1901 χορεύει με κορυφαῖον τὸν Δήμαρχον Στ. Λάππαν

Γεώργιος Βογιατζῆς
προϊστάμενος τῶν ὑπηρεσιῶν
τοῦ Δήμου

Δημαρχεῖον

φον και οὕτως ἐλύθη ὀριστικῶς τὸ Ζήτημα τῆς στεγάσεως τοῦ Δημαρχείου καὶ τὸ Δημαρχεῖον ἐγκατεστάθη εἰς τὸν Β' ὄροφον ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1969 ὃ δὲ Δήμος θ' ἀποκτήσῃ μίαν σοβαρὰν πρόσοδον ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἰσογείου.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Καίτοι ὁ περιοδεύσας τὴν Θεσσαλίαν κατὰ τὸ 1758 HEUZEN ἐπαινεῖ τὸν Βαλῆν* τῆς Λαρίσης, ὅστις ἐπάταξε τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν Τούρκων Μπέδων* τῆς Καρδίτης, οἱ ὅποιοι ἤθελον νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀνεγείρῳσι μίαν Σχολὴν ἐπὶ ἐθνικῶν βάσεων, δὲν φαίνεται λειτουργήσασα ἡ σχολὴ αὕτη λόγῳ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ 'Αγιάν, ἄρχοντος ἐξαρτωμένου ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ Σουλτάνου καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ ὑπολογίζοντος τὰς διαταγὰς τοῦ Βαλῆ', ἀφοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ τέκνα τῶν 'Ελλήνων ἐδιδάσκοντο εἰς τὸ ἐν Χότζα Μαχαλᾷ οἶκημα Μποντόλου κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας.

Ὁ HEUZEN εἰς τὸ βιβλίον του «ἐκδρομὴ εἰς τὴν Τουρκικὴν Θεσσαλίαν κατὰ τὸ 1858» ἐνῷ γράφει πολλὰ περὶ Βλοχοῦ, Ματαράγκας ὡς καὶ τοῦ Παλαμᾶ, ὅστις εἶχε τρία δημοτικὰ σχολεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν μικτὸν καὶ κατεσκευάζε καὶ τέταρτον, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο μία σχολὴ ἑλληνικὴ, οὐδὲν μᾶς λέγει περὶ τῆς Καρδίτης, τὴν ὁποίαν, ἀγνωστον διὰ τινὰ λόγον, ἀπέφυγε νὰ ἐπισκεφθῇ, καίτοι περιώδευσε καὶ τὰ ὄρεινὰ χωρία τῆς Ἐπαρχίας Καλαμπάκας.

ΕΔΡΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ

Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ νόμου ΒΧΔ τῆς 6/8 Ἰουλίου 1899 ἐπανεσυστήθη ὁ Νομὸς Καρδίτης, τοῦ ὁποίου ἔδρα κατέστη ἡ Καρδίτσα, διὰ δὲ τοῦ ἀρθροῦ 16 ὠρίσθη, ὅτι ἐν ἐκάστῳ Νομῷ διορίζεται Ἐπιθεωρητὴς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἔχων ὑπὸ τὴν διαδικασίαν του τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἐκαστέρου φύλλου καὶ τὰ γραμματεῖα, δημόσια τε καὶ ἰδιωτικὰ καὶ ἔκτοτε ἡ Καρδίτσα ἦτο ἔδρα Ἐπιθεωρητοῦ, ἡτις ἐξηκολούθησεν ὕφισταμένη καὶ μετὰ νόμον ΓΥΛΔ) 1909, δι' οὗ κατηργήθη ὁ Νομὸς Καρδίτης.

Ἀπὸ τοῦ 1971 εἶναι καὶ ἔδρα Νομαρχιακοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, τοῦ ὁποίου ἀποστολὴ εἶναι ὁ συντονισμὸς τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἡ ἐποπτεία, ὡς καὶ ἔδρα Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Σημ.: 1. Ἡ Θεσσαλία Γουλιέλμου Λήκ 1805—1810 μετὰφρασις Γ. Στάθη σελ. 36.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὰ τέκνα τῶν κατοίκων τῶν συνοικιῶν Χότζα Μαχαλᾶ, Ἀγυῖας Μαχαλᾶ καὶ τοῦ χωρίου Καμινάδων, ἐδιδάσκοντο τὰ γράμματα κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας εἰς τὸ ἐν Χότζα Μαχαλᾷ οἶκημα Μποντόλου.

Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1883 ἰδρύθη τὸ πρῶτον Δημοτικὸν σχολεῖον, τὸ ὁποῖον ἐστεγάσθη εἰς οἶκημα, ἀνῆκον εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἐξ οὗ καὶ ὠνομάζετο σχολεῖον τῆς Εὐαγγελιστρίας. Τούτου διευθυντὴς ἀρχικῶς ἐ χρημάτισεν ὁ Δημήτριος Ἰωαννίδης καὶ ἀργότερον μετὰ τὴν τοποθέτησιν τούτου, ὡς διευθυντοῦ τοῦ κατὰ τὸ 1888 ἰδρυθέντος Γ. Δημοτικοῦ σχολείου τὴν διευθύνσιν ἀνέλαβεν ὁ Χρήστος Καλοκαιρινός, ὅστις ἦτο γλωσσομαθὴς, γνωρίζων δὲ καλῶς καὶ τὴν Ἀραβικὴν ἐξετέλει καθήκοντα ἐρμηνευτοῦ τῶν Τουρκικῶν τίτλων, ἡσχολεῖτο δὲ καὶ μὲ ἱστορικὰς μελέτας. Κατὰ τὸ 1885 ἰδρύθη Δημοτικὸν σχολεῖον ἐν Καμινάδες, τὸ ὁποῖον ἐστεγάζετο εἰς οἶκημα διόροφον, εὐρισκόμενον ἐν τῇ αὐλῇ καὶ ἀνατολικῶς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ζωοδόχος Πηγὴ καὶ ἀνῆκον τούτῳ. Ὁ πρῶτος διδάξας ἐν αὐτῷ ἦτο ὁ ἐκ Καρδίτσομαγούλας καταγόμενος Βάσιος Σακκελαριάδης. Ἡ διαπαιδαγώγησις εἰς ἄλλα μέρη τῆς χώρας ἐστηρίζετο εἰς τὴν φυλάκισιν, ἢ τὴν γάνωσιν, καθ' ἣν ὁ τιμωρούμενος ἐγανώνετο ὑπὸ τινος τῶν συμμαθητῶν, ἢ τοῦ διδασκάλου διὰ μελάνης καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ μαθήματος ἐπύετο ἀπὸ ὅλους τοὺς μαθητὰς καὶ ὅταν τὸ παράπτωμα ἦτο πολὺ μεγάλον ἐξήγετο ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εἰς τὸ μεσοχωρί, ὅπου ἐπύετο παρ' ὅλου τοῦ κόσμου,¹ εἰς τὸ σχολεῖον ὅμως τοῦτο ἡ διαπαιδαγώγησις, εὐρυτάτης ἐρμηνείας δοθείσης εἰς τὴν φράσιν τοῦ Σολωμῶντος «ἡ ράβδος καὶ ὁ ἐλεγχος δίδουσι σοφίαν» ἐστηρίζετο εἰς τὴν βέργαν, τὸν χάρακα καὶ τὸν φάλαγγα.

Ἡ βέργα ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὰ μικρὰ παραπτώματα, ὁ χάραξ διὰ τὰ μεγαλύτερα καὶ ὁ φάλαγγας διὰ τὰ σοβαρὰ. Ἦτο δὲ ὁ φάλαγγας (ὁ φοῖνιξ τῶν ἀρχαίων) ξύλον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκλείδωνον τοὺς πόδας τοῦ ἀπειθήρχου μαθητοῦ καὶ ἐθεωρεῖτο σκληρὰ τιμωρία καὶ προσβλητικὴ. Ὁ Δημοσθένης εἰς τὸν περὶ στεφάνου λόγον θέλων νὰ πληξῇ καιρίως τὸν ἀντίπαλόν του Αἰσχίνην τῷ ὑπενθυμίζει, ὅτι ὁ πατὴρ του ἦτο δοῦλος τοῦ ἐν Ἀθῆναις γραφέως Ἐλπίου, ὅστις τὸν ἐβαλεν εἰς τὸν φάλαγγα. Τοῦ σχολείου τούτου ἀπὸ τοῦ 1900 τὴν διευθύνσιν ἀνάλαβεν ὁ Ἀθανάσιος Ἀγγελούσης. Ἐπὶ τῆς διευθύνσεως δ' αὐτοῦ ἐξηφανίσθησαν ἡ βέργα καὶ ὁ χάρακας καὶ ἀντεκατεστάθησαν διὰ τῆς ὀρθοστασίας κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μαθήματος, διότι ὁ φάλαγγας περιῆλθεν εἰς ἀχρησίαν ὀλίγα ἔτη πρὸ αὐτοῦ. Κατὰ τὸ

1. Ἀπαντα Κρυστάλη σελὶς 454.

1888 ιδρύθη τὸ Γ' Δημοτικὸν σχολεῖον, κατὰ τὸ 1899 ιδρύθη τὸ τέταρτον, τὸ 1906 τὸ πέμπτον, τὸ 1921 τὸ ΣΤ' καὶ κατόπιν τὰ ἄλλα καὶ ἤδη ἡ πόλις ἔχει ἑννέα δημοτικά σχολεῖα. "Ολα δὲ στεγάζονται εἰς καινουργὴ καὶ συγχρονισμένα κτίρια, πλὴν δύο, τὰ ὁποῖα στεγάζονται εἰς οἰκήματα ἐπὶ ἐνοικίῳ. Ὅλιγα ἔτη μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 58 τοῦ Νόμου τῆς 6)18 Φεβρουαρίου 1834, κατὰ τὸ ὁποῖον, ὅπου ἦτο δυνατόν, θὰ ιδρύοντο χωριστὰ δημοτικά σχολεῖα ἀρρένων καὶ χωριστὰ θηλέων, εἰς τὰ ὁποῖα διωρίζοντο διδασκάλισσαι ὡς προϊστάμενοι — διευθύντριαι, ιδρύθη καὶ δημοτικὸν σχολεῖον θηλέων, Παρθεναγωγεῖον, τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἐστεγάζετο εἰς διώροφον οἶκημα, ἀνήκον εἰς τὸν Ἱερὸν ναὸν Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἀγίας Ἑλένης καὶ κείμενον εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου ἄρχεται ἡδὴ ἡ ὁδὸς Γ. Σταμούλη, καὶ μετὰ τὸ 1903 εἰς διάφορα οἰκήματα ἐπὶ ἐνοικίῳ. Διευθύντρια δ' αὐτοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσεν ἡ Ἑλισσάβητ Δ. Ἀναστασιάδου, σύζυγος τοῦ ἐν Καρδίτῃ τότε Δικηγόρου Δημητρίου Ἀναστασιάδου. Μερὶ μνη τῆς Λαϊκῆς Βιβλιοθήκης λειτουργεῖ νυκτερινὸν δημοτικὸν σχολεῖον. Τοῦτο ιδρυθὲν κατὰ τὸ ἔτος 1930 διέκοψε τὰς ἐργασίας του κατὰ τὸ ἔτος 1940 λόγῳ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως καὶ ἐπανέλαβεν αὐτὰς κατὰ τὸ ἔτος 1950.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Κατὰ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας ἔτη ιδρύθη Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, περιλαμβάνον τρεῖς τάξεις, ἐστεγάσθη δὲ κατ' ἀρχὰς τοῦτο εἰς τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Βαρουσίου διώροφον οἶκημα τῶν ἀδελφῶν Φεγγούλη. Κατὰ δὲ τὸ 1906 ιδρύθη καὶ δεῦτερον Ἑλληνικὸν σχολεῖον.

ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν δὲν ἐφρόντισεν μόνον τὸ Κράτος διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ ἐκπαίδευσιν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ Δήμοι καὶ Ἐπαρχίαι ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμά του καὶ ὅταν ἀπεκατεστάθη ἡ τάξις καὶ ἡ ἰσυχία εἰς τὴν χώραν, ἔκαμον εἰσφοράς εἰς τοὺς Δήμους των καὶ τὰς Ἐπαρχίας των καὶ ταχέως ἐφύτρωσαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου πολλὰ σχολεῖα, συντηρούμενα ὑπ' αὐτῶν, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ Ἑλληνικά Σχολεῖα καὶ Γυμνάσια.¹

Τὴν τακτικὴν ταύτην ἀκολουθῶν ὁ Δήμος Καρδίτσης ἀνέλαβε κατὰ τὸ 1889 καὶ τὴν ἱδρυσιν Γυμνασίου, τὸ ὁποῖον ἐστεγάζετο εἰς οἶκημα, κατα-

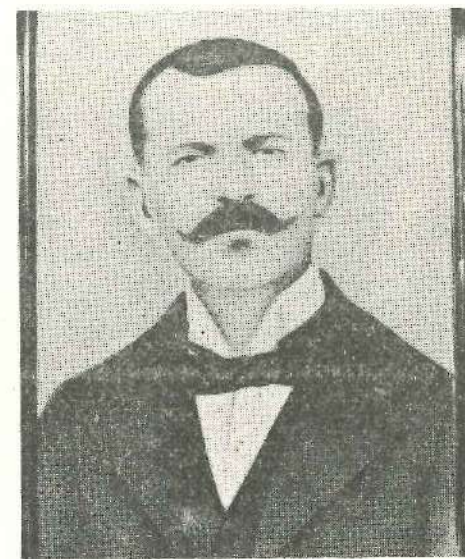
σκευασθὲν δαπάνη του, τὸ δὲ προσωπικὸν ἐμισθοδοτεῖτο ἐπὶ μίαν σχεδὸν τριακονταεῖαν ἐκ τοῦ Ταμείου τοῦ Δήμου.

Πρῶτος δὲ Γυμνασιάρχης ἐ χρημάτισεν ὁ Παναγιώτης Τούλης ἀπὸ τοῦ 1889 μέχρι τοῦ 1890, δεῦτερος ὁ Γ. Ἀποστολίδης 1890 — 1892, τρίτος ὁ Δ. Κονδύλης 1892 — 1893, τέταρτος ὁ Γ. Ἀποστολίδης 1893 — 1895, πέμπτος ὁ Δ. Γερολάζος 1895 — 1896, ἕκτος ὁ Ἐλευθέριος Κούσης 1896 — 1897, ὅστις, τοῦ Γυμνασίου κατὰ τὸ 1897 — 1898 ἀργήσαντος λόγῳ τῆς κατοχῆς, μετετέθη εἰς Αἴγιον.

Εἰς τὸ Γυμνάσιον τοῦτο ἐπεράτωσε τὰς Γυμνασιακὰς του σπουδὰς ὁ ἐξ Ἀρτεσιανοῦ, προαστείου τῆς Καρδίτσης καταγόμενος Μακαριώτατος κ. Σεραφεῖμ, τὸν ὁποῖον, ἡ ἐγνωσμένη εὐσέβειά του, ὁ ἱερός ἐνθουσιασμός του, ὁ ἀκραφνὴς ζῆλος του, ἡ ἀρτία μόρφωσίς του, τὰ περικοσμοῦντα αὐτὸν σπάνια προσόντα του ἡ ἐν γένει ἡ ὅλη του ἱερὰ καὶ ἀξιοζήλευτος διακονία, ἦν ἀπὸ τόσων ἐτῶν προσέφερεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ Ἐθνικὴ δρᾶσις του, ἀνάδειξαν εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Ἐπίσης εἰς τὸ Γυμνάσιον τοῦτο ἐπεράτωσε τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς του ὁ κ. Δημήτριος Μαργέλος, τοῦ ὁποῖου ἡ πλήρης νομικὴ κατάρτισίς του, ἡ Γλωσσομάθειά του καὶ ὁ ἀδαμάντινος χαρακτήρ του τὸν ἀνέδειξαν εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Γεώργιος Αλ. Ἀλλαμανῆς

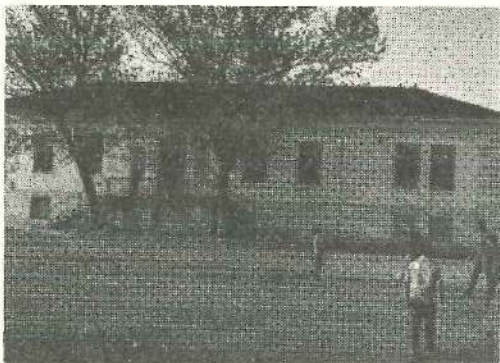

Γεώργιος Ἰωαννίδης

Σημ.: 1. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς Γ. Μάουερ μετάφρασις Πράτσια, τόμ. Β' παράγρ. 314.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΟΝ

Ἐπ' ὀλίγα ἔτη μέχρι τοῦ 1906 ἐλειτούργησε ἐν Καρδίτῃ καὶ Γραμματεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφοίτων τελειόφοιτοι Σχολαρχείου,* οἵτινες μετὰ διδασκαλίαν ἐνὸς ἔτους καὶ ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις διωρίζοντο διδάσκαλοι εἰς τὰ χωρία μὲ τὸ ὄνομα γραματοδιδάσκαλοι. Διευθυντὴς δ' αὐτοῦ ἐ χρημάτισεν ὁ ἐκ Μουζακίου δημοδιδάσκαλος Χονδρομῆτρος.

Τὸ ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ Δήμου
Γυμνάσιον (1899)

Ἀθανάσιος Ἀγγελούσης 1900

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Ἐπὶ Ὑπουργοῦ Παιδείας Στυλιανοῦ Ἀλλαμανῆ ἡ Καρδίτσα ἀπέκτησε καὶ Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1968 στεγάζεται εἰς σύγχρονον φωτεινὸν καὶ τεχνικῶς ἄψογον κτίριον καθ' ὅλα ἐφάμιλλον μὲ τὰ παρεμφερῆ τῶν πλέον προηγμένων χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς καὶ φέρει τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν πρωτοπορίαν τῆς συγχρόνου Παιδείας. Μεταξὺ δὲ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ περιλαμβάνεται καὶ ὁ Βασίλειος Δερεχάνης, ὅστις ἐξέδωκε διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν σπουδαστῶν τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας τὰ ἑξῆς ἔργα:

- 1) Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Οἰκονομίαν καὶ
- 2) Νομοθεσίαν Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡδὴ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας συγχωνευθείσης μετὰ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Λαρίσης, εἰς τὸ κτίριον αὐτῆς λειτουργεῖ Σχολὴ Νηπιαγωγῶν, καὶ στεγάζεται καὶ τὸ 4ον Δημοτικὸν Σχολεῖον.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὸ 1961 συνεστήθη ὁ Σύλλογος Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἀγω-

γῆς «Ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ» τοῦ ὁποῖου τὸ καταστατικὸν ἐπεκυρώθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 108) 1961 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας καὶ τοῦ ὁποῖου σκοπὸς ἦτο ἡ συνένωσις τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν γονέων εἰς κοινὴν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐπικράτησιν ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀσκήσιν τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ Κοινωνικοῦ βίου πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτης.

Ψυχὴ τοῦ Συλλόγου τούτου εἶναι ὁ ἱεροκέρυξ κ. Εὐστάθιος Μπιλάλης, εἰς τὴν ἀσκὸν προσπάθειαν τοῦ ὁποῖου ὀφείλεται ἡ δι' ἐράνων ἀπόκτησις καὶ ἰδιοκτητῆτος Μεγάρου, εἰς τὸ ὁποῖον γίνονται συχνότατα κηρύγματα καὶ διαλέξεις.

Ὁ κληρικὸς οὗτος προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του τόσο ἐν τῇ πόλει, ὅσον καὶ ἐν τῷ Νομῷ ἐπὶ μίαν τεσσαρακονταετίαν μὲ ἐξαιρετικὸν ζῆλον, τοὺς δὲ κινδύνους ἰδίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς κατοχῆς ἀντιμετώπισε μὲ πραγματικὸν ἡρωϊσμόν, ὅμοιον τοῦ ὁποῖου ἐλάχιστοι κληρικοὶ ἐπέδειξαν.

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῆς νεολαίας εἶναι ἀπαραίτητος, ὅμως ἡ μελέτη τῶν θείων νόμων ἡμελήθη, οἱ δὲ περισσότεροι γονεῖς, οἵτινες ἔπρεπε νὰ εἶναι οἱ πρῶτοι κατηχηταὶ τῶν ἰδίων τέκνων των, ἀκατήχητοι αὐτοί, ὡς λέγει ὁ Κοραῆς, μήτε δύνανται, μήτε θέλουσι νὰ διδάξωσι τὰ τέκνα των. Καταγίνονται μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν νὰ συναθροίσωσι πλοῦτον διὰ τὰ τέκνα των καὶ διὰ μόνην τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των δὲν εὐκαιροῦσι. Καὶ εἰς τοὺς γονεῖς τούτους ἀρμόζει, ὅ,τι ἔλεγεν ὁ Κράτης «ὦ ἄνθρωποι, ποῖ φέρεσθε, οἵτινες χρημάτων μὲν κτήσεως περὶ πᾶσαν ποιεῖσθε σπουδὴν, τῶν δὲ υἱέων, οἷς ταῦτα καταλείψετε, μικρὰ φροντίζετε; Εἰς τοῦτο δὲ ὁ Πλούταρχος προσθέτει, οἱ τοιαῦτοι πατέρες παραπλήσιον ποιοῦσιν, οἷον εἰς τις τοῦ μὲν ὑποδήματος φροντίζοι, τοῦ δὲ ποδὸς ὀλιγώρως ἔχοι.¹ «Τούτου ἔνεκεν ἦτο πλέον, ἡ ἀναγκαία ἡ ἰδρυσις τῶν κατηχητικῶν σχολείων, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία ἐμφυτεύει εἰς τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς τῆς νεολαίας μας τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ διδάγματα αὐτῆς καὶ ἐμπεδώνει τὰς μεγάλας καὶ ὑψηλὰς ἀληθείας τῆς, ἀλλὰ καὶ προλαμβάνει τὸν ὅλον ἐν ὀγκούμενον ρεῦμα τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀνηθικότητος. Κατὰ δὲ τὸν Μητροπολίτην Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ διὰ τῶν κατηχητικῶν σχολείων περισσότερον αποτελεσματικῶς ἡ ἐκκλησία δύναται νὰ δράσῃ, ἢ διὰ τοῦ ἀπ' Ἀμβωνος κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, διότι διὰ μὲν τούτου ὁ ἱεροκέρυξ ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ἐνηλικιωθέντας ἤδη, τῶν ὁποίων ὁ χαρακτήρ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἔχει παγιωθῇ καὶ ἔχει ἀποκρυσταλλομένην τὴν ἠθικὴν του μορφήν,

Σημ.: 1. Περί παιδων ἀγωγῆς Πλουτάρχου VII.

ἀλλ' ὁ κηρύσσω διαμέσου τῶν κατηχητικῶν σχολείων πρὸς τὰς Παιδικὰς ψυχὰς ἔχει εὐνοϊκώτερας τὰς συνθήκας τῆς ἐργασίας του πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου του. Τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα ἰδρύθησαν ἐπὶ Μητροπολίτου Ἰεζεκιήλ, τὴν δὲ διεύθυνσίν των ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχεν ὁ ἱεροκέρυξ Εὐστ. Μπιλάλης.

Ἐπὶ Μητροπολίτου κ. Κωνσταντίνου ἀνεδιωργανώθησαν τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα καὶ κατὰ τὴν κατηχητικὴν σχολικὴν περίοδον 1970 — 1971 ἐλειτούργησαν ἐν τῇ πόλει τὰ ἑξῆς:

- 1) Κατωτέρα θηλέων 7
Κατωτέρα ἀρρένων 7.
Μὲ σύνολον ἐγγεγραμμένων μαθητῶν 1113 καὶ φοιτησάντων μαθητῶν 959.
- 2) Μέσα θηλέων 3
Μέσα ἀρρένων 4.
Μὲ σύνολον ἐγγεγραμμένων μαθητῶν 820 καὶ φοιτησάντων 630.
- 3) Ἀνωτέρα θηλέων 2.
Ἀνωτέρα ἀρρένων 1.
Μὲ σύνολον ἐγγεγραμμένων μαθητῶν 350 καὶ φοιτησάντων μαθητῶν 240.
- 4) Ἐργαζομένων 1.

Οἱ Κατηχηταὶ καὶ κατηχήτριαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν καὶ εἶναι Ἱερεῖς, Διδάσκαλοι καὶ Καθηγηταὶ τῆς πόλεώς μας, οἵτινες μὲ πολὺν Ζῆλον προσέφερον τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὸν τομέα αὐτοῦ τῆς ἐκκλησίας πάντοτε ἀνιδιοτελῶς.

Ἡ λειτουργία τῶν κατηχητικῶν σχολείων ἐλάμβανε καὶ λαμβάνει χώραν εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς πόλεώς μας καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Χριστιανικῆς ἀγωγῆς.

Ἐν ἔτει 1973 τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ἀνήγειρε περικαλὲς πνευματικὸν κέντρον μὲ ὠραίαν καὶ ἄνετον αἴθουσαν σὺν τοῖς ἄλλοις διὰ τὰς ἀνάγκας ἀκριβῶς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ δι' ἄλλας πνευματικὰς ἐκδηλώσεις.

ΛΥΚΕΙΟΝ

Κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ Σχολικοῦ ἔτους 1952 — 1953 ἰδρύθη ἐν Καρδίτῃ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν κ. Ἡλία Καραμαγκιόλα λύκειον, περιλαμβάνον νηπιαγωγεῖον καὶ πληρὴς Γυμνάσιον καὶ ἔκτοτε λειτουργεῖ ἐπιτυχῶς ὑπὸ τὴν διεύθυνσί του καὶ προσφέρει μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν μαθητιῶσαν νεολαίαν.

ΚΕΝΤΡΟΝ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1963 λειτουργεῖ ἐν Καρδίτῃ δαπάνη τοῦ Κράτους Κέντρον Γεωργικῆς ἐκπαίδευσως, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἀγροτοπαίδων καὶ ἀγροτονεανίδων εἰς τὴν γεωργικὴν κτηνοτροφικὴν καὶ οἰκοκυρικὴν. Οἱ ἐκπαιδευόμενοι παραμένουσι ἐν αὐτῷ ὡς οἰκότροφοι μέχρι ἐνὸς μηνὸς καὶ κατ' ἔτος ἐκπαιδεύονται ἀπὸ 500 ἕως 800.

ΤΕΧΝΙΚΑΙ ΣΧΟΛΑΙ ὁ «ΠΛΑΤΩΝ»

Κατὰ τὸ 1950 ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Ρηνιωτάκη αἱ τεχνικαὶ σχολαὶ «ὁ Πλάτων», εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχει ἡ σχολὴ ἡλεκτροτεχνιῶν, εἰς ἣν ἐγγράφονται ἀπόφοιτοι τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ ἡ σχολὴ ἐργοδηγῶν ἡλεκτρολόγων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγγράφονται οἱ ἀπόφοιτοι τῆς σχολῆς ἡλεκτροτεχνιῶν καὶ οἱ κάτοχοι ἐνδεικτικοῦ τρίτης Γυμνασίου. Αἱ σχολαὶ δ' αὗται ἀνήκουσιν ἤδη εἰς τὴν Ἑλένην Μποζώνη.

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ

Ἐν Καρδίτῃ ἰδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1971 ὑπὸ τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας Κέντρον ἐργαζομένου κοριτσιοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον διδασκικὸν προσωπικόν, ἄριστα κατηρτισμένον, διδάσκει ἀδαπάνως πρακτικὰ τὸ κίνημα διὰ μηχανῆς, ἢ χειρὸς, μαγειρικὴν, ζαχαροπλαστικὴν καὶ ἐν γένει οἰκοκυρικὴν, χοροὺς, μουσικὸν ὄργανον, Ἑλληνικά, Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν καὶ Ἑξήνην γλῶσσας, τὰ Ἀγγλικά.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Ὁ Ἀθλητισμός, ὅστις, ὡς γνωστόν, εἶναι δημιούργημα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀποτελεῖ σήμερον ἐν παγκόσμιον κοινωνικὸν φαινόμενον, ἀνεπτύχθη ἐν Καρδίτῃ χάρις εἰς τὴν πρωτοβουλίαν ἐνίων φιλοπροόδων πολιτῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον τάξει ὡς σκοπὸν τὴν προβολὴν τῆς πόλεως καὶ ἐν τῇ ἀθλητικῇ κονίστρᾳ.

Ἐκ τῆς Καρδίτσης ἐξεπήδησεν ὁ Βαλκανιονίκης Ἰωάννης Παλαμιώτης ὁ πρωταθλητὴς τοῦ δεκάθλου Κούρελος καὶ ἄλλοι.

Τῇ 31 Αὐγούστου 1904 συνεστήθη ἐν Καρδίτῃ Σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Γυμναστικός Σύλλογος ἡ Ἀναγέννησις, τοῦ ὁποίου τὸ ἐξ 25 ἄρθρων καταστατικὸν ἐψηφίσθη καὶ ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ἐνεκρίθη δὲ διὰ τοῦ ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1904 Β. Διατάγματος. Καὶ τὸ προσωρινὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ Ἡρακλέους Καρα-

θάνου Προέδρου, τοῦ Γεωργίου Σαμαροπούλου Γραμματέως καὶ τῶν Ἀθανασίου Παλαμιώτου, Περικλέους Χριστούλα, Ἀγγ. Παρθένη, Γεωργίου Κόφφα καὶ Κωνσταντίνου Σαμαράκη. Εἰς οἰκόπεδον δὲ παραχωρηθὲν ὑπὸ τοῦ Δήμου ἀνατολικῶς τοῦ Πausilύπου ἐγένετο τὸ Γυμναστήριον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡσκοῦντο οἱ νέοι εἰς διάφορα ἀγωνίσματα, ἐν οἷς καὶ ἡ ἀναρίχῃς ἐπὶ κάλῳ ἀγώνισμα καταργηθὲν ἤδη, καὶ ἡ σκοποβολή. Εἰς δὲ τοὺς ἐν Βόλῳ κατὰ τὸ 1910 τελεσθέντας σκοπευτικούς ἀγῶνας «Τὰ Ἐλευθέρια» κατὰ τοὺς ὁποίους τὸ βραβεῖον διὰ τὸν καλῦτερον σκοπευτὴν δι' ὅπλου Γκρά ἀνήρχετο εἰς 25.000 δραχμάς, ἔλαβον μέρος καὶ σκοπευταὶ τῆς Ἀναγεννήσεως. Τὰ «Ἐλευθέρια» κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐτελοῦντο ἐν Λαρίσῃ καὶ ἦσαν οἱ λαμπρότεροι καὶ μεγαλοπρεπέστεροι ἐξ ὅλων τῶν Θεσσαλονικῶν ἀγώνων. Τὸ Γυμναστήριον τοῦτο περιῆλθεν εἰς ἀδράνειαν πολὺ πρὶν ἢ κατασκευασθῇ τὸ ἐθνικὸν Στάδιον ἐπὶ οἰκοπέδῳ τοῦ Δήμου, ὅστις ἀρχικῶς διέθεσεν ὠρισμένον ποσὸν καὶ εἶτα τὸ Δημόσιον, εἰς ὃ καὶ ἀνήκει ἤδη.

Τὸ Σωματεῖον τοῦτο ἐξακολουθεῖ ἤδη τὴν δράσιν του εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ Κλασσικοῦ Ἀθλητισμοῦ καὶ εἰς τὰς ἀθλοπαιδίας, κυρίως ὅμως εἰς τὴν ποδοσφαιρικὴν σφαῖραν λίαν ἐπιτυχῶς.

Τὴν Ἀναγέννησιν ἠκολούθησαν καὶ ἄλλοι ἀθλητικοὶ Σύλλογοι. Οὕτως ἰδρύθησαν ὁ ΑΡΗΣ, ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ, ἡ Π.Ο.Ε.Κ., Α.Ε.Κ. κλπ., οἱ ὁποῖοι διεδραμάτισαν καὶ αὐτοὶ σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν προβολὴν τοῦ ἀθλητισμοῦ τοῦ τόπου μας.

Κάθε Κυριακὴν καὶ κατὰ τὰς ἐορτὰς ἐλάμβανον χώραν μεγάλα ἀθλητικὰ ἐκδηλώσεις μεταξὺ τῶν τοπικῶν Συλλόγων καὶ τῶν γειτονικῶν πόλεων (ΤΡΙΚΑΛΑ — ΛΑΡΙΣΑ — ΒΟΛΟΣ — ΛΑΜΙΑ κλπ.) πρὸς μεγάλην τέρψιν τῶν φιλάθλων καὶ γύμνασιν ὅλων τῶν ἀγωνιζομένων.

Σήμερον λάμπουν διὰ τῆς παρουσίας των καὶ τῆς ἀγωνιστικότητός των ἡ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ὁ Α. Ο. ΚΑΡΔΙΤΣΑ καὶ ὁ ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ. Τὰ δύο πρῶτα Σωματεῖα ἀγωνίζονται εἰς τὴν Β' ΕΘΝΙΚΗΝ κατηγορίαν καὶ εἶναι ἐπαγγελματικά (ἀμοιβονται οἱ ἀγωνιζόμενοι διὰ μηνιαίου μισθοῦ) ἐνῶ ὁ ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ ἀγωνίζεται ἐνα σκαλοπάτι πῶς κάτω καὶ εἶναι πρὸς τὸ παρὸν Ἐρασιτεχνικὸν Σωματεῖον. Ὁ Ἀθλητικὸς Ὀμιλος ΚΑΡΔΙΤΣΑ ἰδρύθη τὸ 1967, ἐνῶ τὸ τρίτον ὁ Ἐθνικὸς Ἀστήρ προέρχεται ἀπὸ συγχώνευσιν τῶν προϋπαρχόντων Σωματείων ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ — ΠΟΕΚ. Τὰ τρία αὐτὰ Σωματεῖα τῆς πόλεώς μας εἶναι ἐντεταγμένα εἰς τὴν ἰδρυθεῖσαν τὸ 1968, πρωτοβουλία τῆς Ἀναγεννήσεως, Ἐνωσιν Ποδοσφαιρικῶν Σωματείων Καρδίτης (Ε.Π.Σ.Κ.). Ἡ Ε.Π.Σ. Καρδίτης ἔχει προβάλλει Πανελληνίως τὴν Καρδίταν, διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ Ἐθνικὸν πρωτάθλημα τῆς Β' Ἐθνικῆς κατηγορίας διὰ δύο Σωματείων (ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ — Α.Ο.Κ.).

Εἰς τὸν τομέα τοῦ κλασσικοῦ ἀθλητισμοῦ στίβου, σημαντικὴ εἶναι ἡ προσφορὰ τοῦ ἀναγνωρισθέντος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 68) 1969 ἀποφάσεως τοῦ

Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Καρδίτης ἀθλητικοῦ Σωματείου ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ» ὅστις κατ' ἔτος διοργανώνει καὶ τελεῖ τοὺς πανελληνίους ἀγῶνας στίβου «ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΕΙΑ».

Τέλος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 487) 1972 ἀποφάσεως τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Καρδίτης ἀνεγνωρίσθη νέον ἀθλητικὸν Σωματεῖον «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΩΤΙΔΟΣ» τοῦ ὁποῖου κύριος στόχος εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀθλοποιδιῶν εἰς ὁλόκληρον τὸν Νομὸν Καρδίτης. Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τῶν σκοπῶν τοῦ συλλόγου τούτου ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις παρεχώρησεν κατὰ χρῆσιν ἅπαντα τὰ ἐν τῇ Μητροπολιτικῇ περιφερείᾳ γήπεδά της.

Μέγας ἀθλητικὸς ὁργανισμὸς γίνεται στὸν τόπο μας, τόσοσιν μέγας καὶ τόσοσιν ὠφέλιμος, πού νὰ πιστεύηται, ὅτι ἡ συστηματικὴ ἀσκήσις καὶ ἡ μέριμνα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σωματικῶν ἱκανοτήτων τῶν πολυαριθμῶν ἀγωνιζομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρακολουθούντων τὰς ἀθλητικὰς ἐν γένει ἐκδηλώσεις, ἀσκεῖ ὅχι μόνον εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος τοῦ ὁτόμου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ χαρακτήρος του. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σωματικὴ ἀγωγή παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἀπετέλει τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης ἀγωγῆς.

ΕΣΤΙΑ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ἡ Καρδίτσα εἶναι ἡ πρώτη πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτέθησαν αἱ βάσεις τοῦ ἀγῶνος τῶν Κολλήγων κατὰ τῶν τσιφλικιούχων, οἵτινες μέχρι τοῦ 1905 ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς ἐξώσεως, ὠδήγουν τοὺς ἀγρότας εἰς τὰς κάλπας, ἵνα ψηφίσωσι τὰ ὑπ' αὐτῶν ὑποδεικνυόμενα πρόσωπα, καταστάντες κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ Χαριλάου Τρικούπη, ἐκβιασταὶ καὶ τύρραννοι τῶν Κυβερνήσεων.

Οἱ πολιτευόμενοι ὅμως, οἱ μὴ ἔχοντες τὴν εὐνοίαν τῶν τσιφλικιούχων, ἐνίοτε ἐπετύγχανον διὰ διαφόρων εὐφυῶν παγίδων νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰς ψήφους τῶν ἀγροτῶν παρὰ τὴν ἀντίθετον ἐντολὴν τῶν τσιφλικιούχων.

Ἐννοεῖται, ὅτι ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ χωρικοὶ ἔζων ἐν πραγματικῇ δουλοπαροικίᾳ,* ὡς δ' ἀναφέρει ὁ HEUZEN ἐν Παλαμᾷ ὁ ἰδιοκτήτης Χασάν Βῆς ἐκράτει εἰς τὴν φυλακὴν ἕνα ἄνδρα, διότι ἐζήτην νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ τσιφλίκι. Κατηργήθη δ' ἡ δουλοπαροικία κατὰ τὸ ἔτος 1861 ἐπὶ Σουλτάνου Ἀβδούλ Ἀζίζ.¹

Πάντως ἡ ἐπὶ Τουρκοκρατίας δουλοπαροικία δὲν ἦτο τόσοσιν σκληρά, ὅσον ἐπὶ Φραγκοκρατίας, ὅτε ὁ δουλοπάροικος* δὲν ἠδύνατο νὰ πανδρευθῇ, οὔτε νὰ δώσῃ τὴν κόρην του εἰς γάμον χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ αὐθέν-

Σημ.: 1. Ἐπ. Φαρμακίδου ἡ Λάρισα σελ. 231.

τη του. "Αν απέθνησκε χωρίς απογόνους, ο αὐθέντης του ἐγίνετο κύριος ὅλων τῶν ὑπαρχόντων του. Τὸ σῶμα του ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπλοῦν κτῆμα, διότι, ἐὰν εἰς ὑποτελὲς ἐσκότωνεν ἐκ λάθους ἓνα δουλοπάροικον τοῦ γείτονος, ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς τὸν αὐθέντην τοῦ σκοτωμένου ἄλλος δουλοπάροικος εἰς ἀντάλλαγμα καὶ ἡδύνατο νὰ παραδώσῃ τοὺς δουλοπαροίκους του εἰς ὅποιον ἤθελε. "Αν μιὰ γυνὴ ὑποτελὲς ὑπανδρεύετο ἓνα δουλοπάροικον, ὄχι μόνον αὐτὴ, ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιὰ της ἐγίνοντο δουλοπάροικοι. Δύο δὲ τρόποι ὑπῆρχον νὰ γίνῃ ὁ δουλοπάροικος ἐλεύθερος. Μὲ πρᾶξιν τοῦ ἡγεμόνος, ἢ εἰς τὴν περίπτωσιν γυναικὸς δουλοπαροίκου, μὲ γάμον της μὲ ἐλεύθερον. Ὁ δουλοπάροικος δὲν ἡδύνατο νὰ δεχθῇ δωρεὰν φεουδαλικῆς γῆς ἄνευ ἀδείας τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἂν ὁ δουλοπάροικος ἦτο "Ελληὴν ἢ μαρτυρία του δὲν εἶχεν ἀξίαν ἐν δικαστικῇ περιπτώσει ἐναντίον ἐνὸς Λιζίου, δηλαδὴ εὐπατρίδου ἱππότου ὑποτελοῦς εἰς μεγάλους Βαρῶνους. Ὁ δουλοπάροικος ἦτο εἰς σκλάβος, ὁ ὁποῖος ἠργάζετο διὰ τὸν ἡγεμόνα, διὰ τοὺς ὑποτελεῖς τοῦ ἡγεμόνος, ἢ διὰ χάριν τῆς ἐκκλησίας τῶν Φράγκων κατὰ τοὺς χαρακτηριστικούς λόγους τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου ΙΙΙ «χωρὶς πληρωμὴν καὶ χωρὶς δαπάνας».²

Ἄλλὰ καὶ ἡ θέσις τοῦ δουλοπαροίκου ἐν Ρωσσίᾳ δὲν ἦτο ὀλιγώτερον τραγικὴ μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Τσάρου Πέτρου τοῦ 3ου ἐκδοσιν οὐκαζίου, κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ εὐγενεῖς εἶχον ἀπεριόριστα δικαιώματα ἐπὶ τῶν δουλοπαροίκων.

Ὁ εὐγενὴς κτηματίας εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀφαιρῇ ἀπὸ τὸν χωρικὸν τὴν γῆν του, νὰ τὸν πωλῇ, νὰ τὸν ἀνταλλάσῃ μὲ ἄλογα, ἢ μὲ σκύλον καὶ νὰ τὸν παίξῃ εἰς τὰ χαρτιά. Εἰς τὰς ἐφημερίδας δὲ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συναντᾷ κανεὶς συχνὰ τὴν δημοσίευσιν, ὅτι πωλοῦνται ἄνθρωποι.

Διὰ τὸ παραμικρὸν παράπτωμα ὁ χωρικὸς ἐτιμωρεῖτο μὲ σωματικὰς ποινὰς καὶ βασανιστήρια. Δὲν εἶχε δὲ δικαίωμα νὰ παραπονεθῇ. Διὰ παράπονα κατὰ τοῦ εὐγενοῦς κτηματίου ἐτιμωρεῖτο ὁ παραπονούμενος μὲ τὸ κνουῖτον, ἢ μὲ ἐξορίαν εἰς τὴν Σιβηρίαν. Τὰ δὲ βάρη τῶν φόρων ἐπιπτον εἰς τοὺς ὧμους τοῦ χωρικοῦ.³

Μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1898 ἀναγνώρισιν ὡς διευθυντοῦ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Τρικουπικοῦ κόμματος τοῦ Γεωργίου Θεοτόκη, τρία ἦσαν τὰ σπουδαιότερα κόμματα ἐν Ἑλλάδι, τὸ Θεοτοκικόν, τὸ Δεληγιαννικόν καὶ τὸ Ζαΐμικόν. Ἄλλ' ἐν Καρδίτῃ τὸ Ζαΐμικόν κόμμα οὐδέποτε ἐνεφανίσθη μὲ ἴδιον Συνδυασμὸν καὶ πάντοτε δύο ἦσαν οἱ Συνδυασμοί. Ὁ Θεοτοκικός, τοῦ ὁποῖου ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Δημήτριος Τερτίπης, ἀξιωματικὸς ἐν ἐνεργείᾳ τοῦ Ἑλλη-

νικοῦ Στρατοῦ καὶ ἀδελφὸς τοῦ δικηγόρου Κωνσταντίνου Τερτίπης, ἐνοικιστοῦ Τριφυλικῶν καὶ κατόπιν συνιδιοκτήτου τοῦ Τσιφλικίου Καμινάδων καὶ ὁ Δεληγιαννικός συνδυασμός, τοῦ ὁποῖου ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ἰωάννης Καζαμπάκας, Τσιφλικιόχος, μετὰ τοῦ ὁποῖου πάντοτε συνειργάζετο ὁ ἐκπροσωπῶν τὸ Ζαΐμικόν κόμμα Κίμων Βελλίνης, νομικὸς σύμβουλος πολλῶν Τσιφλικιούχων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1905, διαλυθείσης τῆς Βουλῆς καὶ προκηρυχθείσων τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν διὰ τὴν 20 Φεβρουαρίου 1905, οἱ Τοπικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Θεοτοκικοῦ καὶ Δεληγιαννικοῦ κομμάτων, συναινοῦντος καὶ τοῦ τὸ πρῶτον τότε κατερχομένου εἰς τὸν πολιτικὸν στίβον Γεωργίου Χρηστάκη Ζωγράφου, μεγάλου τσιφλικιούχου, ἀλλὰ καὶ σπουδαίου ἐπιστήμονος καὶ ἐξαιρετικοῦ ἀνθρώπου, ἀργότερον δὲ γενομένου καὶ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως Βορείου Ἠπείρου, ἵνα ἀποφύγῃσι δαπάνας καὶ κόπους συνεφώνησαν νὰ καταρτίσωσιν ἓνα συνδυασμὸν. Ἡ ἔνωσις ὁμῶς αὕτη ἔσχεν ἐντονωτάτην ἀντίδρασιν, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἦτο νὰ καταρτισθῇ ὁ Λαϊκὸς συνδυασμός, ἀποτελεσθεὶς ἐκ τῶν Ἀποστόλου Βασιαρδάνη, Δημητρίου Μπούσδρα, Δημητρίου ἢ Τσιάμη Λάππα, Ἀλεξάνδρου Παπαποστόλου, Ἀθανασίου Θανοπούλου, Λάμπρου Καταφυγιώτου καὶ Δημητρίου Μαλιοπούλου. Αἱ ἐκλογαὶ τοῦ 1905 ἦσαν αἱ πρῶται, καθ' ἃς οἱ κολληγοὶ ἐτάχθησαν ἀναφανδὸν κατὰ τῶν τσιφλικιούχων καὶ ὑπεστήριξαν μετὰ φανατισμοῦ τὸν Λαϊκὸν Συνδυασμὸν.

Παρὰ τοῦτο ὁ Λαϊκὸς Συνδυασμὸς ἀντεμετώπισε πολλὰς δυσχερείας ἐκ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς ἐξουσίας ὑπὲρ τοῦ Ἑνωτικοῦ συνδυασμοῦ. Δὲν ἦσαν βεβαίως αἱ ἐπεμβάσεις τῆς αὐτῆς μορφῆς μὲ τὰς ἐπεμβάσεις ἐπὶ Ὄθωνος, ὅτε οἱ Δήμαρχοι ἀπολαύοντες τοῦ ἀπροσβλήτου καὶ ἀκαταδιώκτου, καθ' ὅσον δὲν ἡδύνατο νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς δίκην δι' οἰονδήποτε ἐγκλημα τῆς ὑπηρεσίας των, ἐὰν δὲν ἐδίδετο ἡ ἄδεια τῆς Κυβερνήσεως, ὡς ὄργανα τῆς Κυβερνήσεως, ἔχοντες τὰ μέσα τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας καὶ διὰ τῆς ἀγροτικῆς ἀστυνομίας, ἐξεβιάζον τοὺς ψηφοφόρους ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως, ἢ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις συνελάμβανε τοὺς ὑποψηφίους, ὡς συνέβη μὲ τὸν Βουλευτὴν Ἀρκαδίας Χ. Χριστόπουλον, ὅστις ὁμιλῶν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς βουλῆς εἶπε τὰ ἑξῆς ἀξιομνημόνευτα: «Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1858 ὅλη ἡ στρατιωτικὴ δύναμις ἦτο ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου, διότι ἤμην ὑποψήφιος τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὰς ἐκλογὰς ὁμῶς τοῦ 1861, ὅπου ἤμην ἀντιπολιτευόμενος, μὲ συνέλαβον ὡς στρατεύσιμον καὶ μὲ μετέφερον εἰς τὴν Τρίπολιν»,¹ προσθέσας ἐν συνεχείᾳ τὰ ἑξῆς: «Ὅλοι ἐξ' ὑμῶν ἔχετε ἀπὸ μίαν τρομερὰν ἱστορίαν τρομερῶν ἐπεμβάσεων ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας ἐνεργουμένων ὑπὸ τοῦ στρατοῦ». Ὁ δὲ Βουλευτὴς Λακεδαιμόνος Δ. Δημη-

2. Ἡ Φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι Μετάφρασις Ἀγγ. Φουρκιώτου σελ. 101.

Σημ.: 3. Ἱστορία τοῦ Ρωσικοῦ καὶ Σοβιετικοῦ Κράτους Ἀμπαγκράτιεφ κλπ. Μετάφρασις Λ. Παπαδοπούλου σελ. 62.

1) Κοινοβουλευτικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος Δ. Πετράκου σελ. 160, 161.

τρακάκης όμιλών διά τας έκλογάς του 1959 είπεν, ότι ή Βουλή ήλθεν αίμόφυρτος, διότι ήνοιχθησαν όκτακόσιοι τάφοι έκ τών επεμβάσεων και άνέφε-
 ρεν ώρισμένες καλπονοθεύσεις μεταξύ τών όποίων και την είς τόν Δήμον
 Θουρίας Καλαμών, είς τόν όποιον, έχοντα πληθυσμόν 350 ψυχών, έψήφι-
 σαν 2.300 ψηφοφόροι. Άλλά πάντως δέν ήσαν άνευ σημασίας. Έκάστην δέ
 Τετάρτην, ήμέραν της έβδομαδιαίας αγοράς, έγέγοντο διαδηλώσεις θору-
 βώδεις, καθ' ός έσημειούντο και τραυματισμοί. Αί συγκεντρώσεις όμως
 του Λαϊκού συνδυασμού ήσαν άσυγκρίτως πολυπληθέστεροι, καίτοι ό Γ.
 Χρηστάκης Ζωγράφος έκάστην Τετάρτην μετέφερε δι' έκτάκτων τραίνων
 όλους τούς εργάτας τούς ασχολουμένους με την καλλιέργειαν τών τεύτλων
 έν Λαζαρίνη. Η δέ διαδήλωση του Λαϊκού Συνδυασμού της τελευταίας
 Τετάρτης ήτο είς όγκον και ένθουσιασμόν άνευ προηγουμένου. Έπανελημ-
 μέναι δέ προσπάθειαι της έξουσίας διά την διάλυσίν της άπέτυχαν.

Κατά τας έκλογάς ταύτας παρ' όλην την πλημμύραν, την έμποδίσασαν
 πολλούς τών άγροτών νά μεταβώσιν είς τά τμήματα διά νά ψηφίσουν, λαμ-
 βανομένου ύπ' όψιν ότι αί έκλογαί τότε διενεργούντο είς τας πρωτεύουσας
 τών Δήμων και παρ' όλας τας καλπονοθεύσεις, αίτινες έγέγοντο είς τά όρει-
 νά τμήματα, είς τά όποια πολλοί ύποψήφιοι του Λαϊκού Κόμματος, όχι μό-
 νον δέν έλαβον ψήφους είς τó ναί, αλλά και ώφειλαν, διότι είς τó όχι
 εύρέθησαν περισσότερα σφαιρίδια του άριθμού τών ψηφισάντων, έπλειοψή-
 φει ό Λαϊκός Συνδυασμός. Δέν ένηργήθησαν όμως έκλογαί είς δύο έκλο-
 γικά τμήματα του Νομού, είς τó τμήμα Παραπρασταίνης λόγω της πλημμύ-
 ρας και είς τó τμήμα Α' του Δήμου Άργιθέας λόγω της τηρουμένης τακτι-
 κής έκ μέρους τών κρατούντων νά ματαιώνηται ή έκλογή είς έν τμήμα διά
 διαφόρων μέσων, ίνα χρησιμεύση ως ασφαλιστική δικλείς είς την περίπτω-
 σιν, που ή διαφορά μεταξύ τών άποτελεσμάτων τών τμημάτων, είς ά ένηρ-
 γήθη έκλογή, ήτο μικρά και θά ήδύνατο νά επηρεασθῇ. Ό τότε ισχύων πε-
 ρί έκλογής βουλευτών νόμος ΧΜΗ δέν περιείχε την διάταξιν, ήν περιέλα-
 βον οί νεώτεροι περί έκλογής Βουλευτών νόμοι, καθ' ήν, εάν εν τινι
 τμήματι δέν ένηργήθη ή ψηφοφορία, ένεργείται τοιαύτη την έπομένην Κυ-
 ριακήν και τó Ζήτημα της ένεργείας της έκλογής είς τά τμήματα, είς ά δέν
 ένηργήθη τοιαύτη, τó έρρύθμιζε κατά βούλησιν τó Υπουργείον τών Έσωτερι-
 κών. Όταν ώρίσθη ή έκλογή είς τó Α' τμήμα του Δήμου Άργιθέας επεχει-
 ρήθη ή καλπονόθευσις έκ μέρους του Ένωτικού συνδυασμού κατά τόν έξης
 τρόπον. Κατά τó πρόγραμμα του Υπουργείου τών Έσωτερικών ή έκλογή
 θά έγίνετο την 27 Φεβρουαρίου 1905, αλλά ό Νομαρχών Καρδίτης άνεκοί-
 νωσε τó τηλεγράφημα του Υπουργείου τών Έσωτερικών την 24 Φεβρουα-
 ρίου 1905 μόνον είς τούς ύποψηφίους του Ένωτικού συνδυασμού, έξ ών
 οί ύποψήφιοι Δ. Τερτίπης και Π. Ζωγλοπίτης, συνοδευόμενοι και υπό του
 άξιωματικού Μαγουλά, έπόπτου του άποσπάσματος της περιφέρειας Άργι-

θέας και πολλών όπλοφόρων δι' έκτάκτου άμαξοστοιχίας κατά την νύκτα
 της 24 Φεβρουαρίου 1905 άνεχώρησαν διά τά Μεγάλα Καλύβια, όπου τούς
 άνέμενον άμαξαι, σταλείσαι έκ Λαζαρίνης, τσιφλικίου του Ζωγράφου, αίτι-
 νες τούς μετέφερον είς Μουζάκιον, όθεν άναχωρούντες την πρωϊαν της
 Παρασκευής θά εύρίσκοντο τó άπόγευμα του Σαββάτου είς τó τμήμα, ό-
 που θά ένηργείτο ή ψηφοφορία και τó όποιον άπείχεν έκ Καρδίτης τρείς
 ήμέρας. Ταύτο πάντα έγέγοντο έν μεγάλη μυστικότητι, διά νά μή πληροφο-
 ρηθώσι οί ύποψήφιοι του Λαϊκού συνδυασμού και ούτω ή έκλογή διεξαχθῇ
 έν άπουσία αούτων, όποτε μερικών ή άποτυχία ήτο βεβαία. Ό Νομαρχών,
 παρὰ του όποιου διά του Βασιλείου Κόσουβα, έζητήθησαν πληροφορίες περί
 του χρόνου της ένεργείας της ψηφοφορίας άπήντησεν, ότι ουδεμίαν είδη-
 σιν είχε σχετικώς. Όταν όμως κατά τας νυκτερινάς ώρας έγνώσθη, ότι
 οί ύποψήφιοι του Ένωτικού συνδυασμού άνεχώρησαν δι' έκτάκτου άμα-
 ξοστοιχίας διά τó έκλογικόν τμήμα της Άργιθέας ό λαός συνεκρότησε δια-
 δήλωσιν με έπικεφαλής δέ τούς ύποψηφίους του Λαϊκού συνδυασμού κα-
 τευθύνθη είς την Νομαρχίαν.

Έκ δέ της Νομαρχίας κατηυθύνθη είς τó τηλεγραφείον και άφου έστά-
 λη τηλεγράφημα πρὸς τó Υπουργείον περί άναβολής τών έκλογών, ή δια-
 δήλωσις διελύθη ήσυχως.

Την πρωϊαν δέ της έπομένης νέα διαδήλωση, έκκινήσασα έκ της οικίας
 του Δημητρίου Λάππα, διήλθε της Νομαρχίας, ίνα πληροφορηθῇ, αν ύπῆρχε
 άπάντησις είς τó σταλέν τηλεγράφημα και κατέληξεν είς τó έκλογικόν
 Κέντρον, από του έξώστου του όποιου ώμίλησεν ό Δημήτριος Λάππας και
 είτα διελύθη ήσυχως.

Κατόπιν τούτου τó Υπουργείον άνέβαλε την έκλογήν, ήτις ένεργήθη
 την μεθ' έπομένην Κυριακήν. Έκ τών συγκεντρωθέντων δέ άποτελεσμάτων
 όλων τών τμημάτων προέκυψεν, ότι έκ του Λαϊκού συνδυασμού επέτυχον
 οί Δημήτριος Μαλιόπουλος, Άλέξανδρος Παπαποστόλου, Δημήτριος ή Τσι-
 άμης Λάππας, Δημήτριος Μπούσδρας και Άπόστολος Βασιαρδάνης, έκ δέ
 του Ένωτικού συνδυασμού οί Γεώργιος Χρηστάκης Ζωγράφος και Δημήτριος
 Τερτίπης, οίτινες και άνεκηρύχθησαν Βουλευταί διά της ύπ' άριθμ. 15) 1905
 άποφάσεως του Πρωτοδικείου Καρδίτης.

Υποβληθείσης όμως ένστάσεως κατά του κύρους της έκλογής του
 δευτέρου έκλογικού τμήματος του Δήμου Άργιθέας ή Βουλή, ήτις, μέχρι
 της άναθεωρήσεως του Συντάγματος κατά τó 1911, ήλεγχε τó κύρος τών
 έκλογών, ήκύρωσε την έκλογήν ταύτην και ένεργηθείσης έκλογής κατά
 την 1ην Μαΐου 1905 ό μὲν Δημήτριος Τερτίπης έλαβεν ψήφους 271, ό δέ
 Λάμπρος Καταφυγιώτης 212, ένω είς την έκλογήν της 20 Φεβρουαρίου
 1905 ό μὲν Δημήτριος Τερτίπης είχε λάβει 440 ψήφους, ό δέ Λ. Καταφυ-

γιώτης 30. Οί ψηφοί δὲ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἐκλογῆς προστεθεῖσαι εἰς τὰς ψήφους ὥς ἔλαβεν ἕκαστος τούτων εἰς τὰ ἄλλα τμήματα ἔφερον τὸν Δημήτριον Τερτίπην λαμβάνοντα 7939 ψήφους. Τὸν δὲ Λάμπρον Καταφυγιώτην λαμβάνοντα 7965 καὶ κατόπιν τούτου ἀνεκηρύχθη βουλευτὴς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 158) 1905 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας ὁ Λάμπρος Καταφυγιώτης πλειοψηφίας κατὰ 26 ψήφους καὶ οὕτως ἐξελέγησαν ἐκ τοῦ Λαϊκοῦ Συνδυασμοῦ ἔξ, ἐκ δὲ τοῦ Ἑνωτικοῦ ὁ Γ. Χρηστάκη Ζωγράφος.

Ἄλλ' ἡ συνεργασία τῶν ἐπιτυχόντων δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ διάστημα. Ἐπῆλθε διάσπασις καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1906 οἱ μὲν Δημήτριος Μαλιόπουλος, Λάμπρος Καταφυγιώτης καὶ Δημήτριος Λάμπας κατήρτισαν συνδυασμὸν μετὰ τῶν Ἰωάννου Καζαμπάκα καὶ Κίμωνος Βελλίνη, οἱ δὲ Δημήτριος Μπούσδρας καὶ Ἀλέξανδρος Παπαποστόλου μετὰ τῶν Γεωργίου Χρηστάκη Ζωγράφου, Πausανίου Ζωγλοπίτη καὶ Αἰμ. Τσαμακίδου. Οὐδεὶς δὲ τῶν τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος κατὰ τὰς ἐκλογὰς ταύτας ἐξελέγη, ἐνῶ, ἐὰν δὲν διεσπῶντο, θὰ ἐξελέγοντο πάντες, λαμβανομένου ὑπ' ὅσιν ὅτι, ἀπέτυχον πάντες μὲ ὀλίγας δεκάδας ψήφων. Ἀργότερον ὁ Δημήτριος Μπούσδρας διέρρηξε πάντα δεσμὸν μὲ τὸν Γ. Χρηστάκη Ζωγράφον καὶ ἀφωσιώθη ὁλοψύχως εἰς τὴν Ἀγροτικὴν κίνησιν καὶ τῇ 22 Μαοῦ ἴδρυσε τὸν πρῶτον Πεδεινὸν Γεωργικὸν Σύλλογον, οὗ Πρόεδρος ἐξελέγη αὐτὸς καὶ ἀντιπρόεδρος ὁ δικηγόρος Ψημόπουλος καὶ εἰργάσθη μετὰ σθένους διὰ τὴν λύσιν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος καὶ δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι ὑπῆρξεν εἰς τῶν κυρίων συντελεστῶν. Τοὺς ἀγῶνας τοῦ δ' ἱστορεῖ εἰς τὸ βιβλίον του «Ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν Σκλάβων Ἀγροτῶν», εἰς τὸ ὁποῖον παρεισέφρυσαν ἀνακρίβειαι τινες ἐν σχέσει μὲ τὴν δρᾶσιν ὠρισμένων προσώπων, ὀφειλόμεναι εἰς ἐσφαλμένας πληροφορίες, λαμβανομένου ὑπ' ὅσιν ὅτι κατὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ μεγάλου συλλαλητηρίου ἀπουσίαζεν ἐκ Καρδίτσας, ὡς καὶ εἰς τὴν πάροδον τοῦ χρόνου.

Ἐκ μέρους τῶν ἀγροτῶν ἐγένοντο πολλὰ συλλαλητήρια, ἀλλὰ τὸ ζωηρότερον ὅλων ἦτο τὸ συλλαλητήριον τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1910. Διὰ τὸ συλλαλητήριον τοῦτο ἐνεργήθη δῖωξις κατὰ πολλῶν, τινὲς τῶν ὁποίων παρεπέμφθησαν εἰς τὸ Κακουργιοδικεῖον, ἀλλὰ γενομένης δίκης ἐν Χαλκίδι ἠθωώθησαν ἅπαντες.

Ἐπηκολούθησαν αἱ ἐκλογαὶ τῆς 8ης Αὐγούστου 1910, καθ' ὥς ἐξελέγησαν 20 τοῦ Ἀγροτικοῦ Συνδυασμοῦ καὶ οἱ ἀνεξάρτητοι Ἀπόστολος Ἀλεξανδρῆς καὶ Γεώργιος Καραϊσκάκης. Διαλυθείσης ὁμως μετ' ὀλίγον τῆς ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, ὠρίσθησαν αἱ ἐκλογαὶ διὰ τὴν 28 Νοεμβρίου 1910, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ Ἀγροτικὸς Συνδυασμὸς ἐκέρδισεν 21 ἔδρας, ὁ δὲ ἀντίπαλος τούτου Βενιζελικὸς συνδυασμὸς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας Ἀποστόλου Ἀλεξανδρῆ τελῶν, ἐκέρδισε μόνον μίαν ἔδραν, τὴν ὁποίαν κατέλαβεν οὗτος.

Οἱ ἐκλεγέντες Ἀγροτικοὶ Βουλευταὶ προσεχώρησαν εἰς τὸ Βενιζελικὸν κόμμα πιστεύοντες, ὅτι θὰ ἐξυπηρετεῖτο καλύτερον τὸ Ἀγροτικὸν Ζήτημα καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων προέκυψεν, ὅτι δὲν ἐπλανήθησαν. Καίτοι ὁ Βενιζέλος ὁμιλῶν ἐν Καρδίτῃ πρὸ τῶν ἐκλογῶν τῆς 28 Νοεμβρίου 1910 διεκήρυξεν, ὅτι θὰ ἐπιδιώξη τὴν ρύθμισιν τῶν σχέσεων κολλήγων καὶ τσιφλικιούχων, ἐν τούτοις μετὰ ἐν ἔτος ἐδημοσιεύθη νόμος, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπετρεπότο εἰς τὸ Δημόσιον ν' ἀγοράσῃ τὰ ἔξ τσιφλίκια τοῦ Νεκῆ Πασᾶ, τὰ ὁποῖα διενεμήθησαν εἰς τοὺς κολλήγους. Τῇ δὲ 26 Σεπτεμβρίου 1916 ὁ Βενιζέλος εὐρεθεὶς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐσχημάτισε τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑθνικῆς ἀμύνης καὶ θέλων νὰ πάρῃ μὲ τὸ μέρος τοῦ τὸν λαὸν ἡτοίμασεν ἐν πρόγραμμα προοδευτικῶν κοινωνικῶν λύσεων, τὸ ὁποῖον ἦτο καὶ τὸ πλέον ἐπαναστατικὸν καὶ προοδευτικὸν πρόγραμμα, ποῦ παρουσίασε ποτὲ Κυβέρνησις εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὸ πρόγραμμα δὲ τοῦ το περιελήφθη καὶ ὁ τομεὺς τοῦ Ἀγροτικοῦ. Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Ἠπείρου καὶ Νήσων ἐδημιουργήθη καὶ πάλιν νέον πρόβλημα Τσιφλικιούχων. Ὁ Βενιζέλος ἀντελήφθη, ὅτι αὐτὸ ἀπῆτει ἄμεσον λύσιν καὶ ταυτοχρόνως ἦτο ἐν μέσον νὰ κερδίσῃ τὰς πλατείας ἀγροτικὰς μάζας. Ὅτι δὲν εἶχε λυθῇ τὸ 1909 ἐλύετο τώρα ἀπὸ τὸν ἴδιον ἄνθρωπον, ποῦ εἶχε πνίξει τὸν ῥιζοσπαστισμὸν τοῦ κινήματος.⁵

Ἡ τοιαύτη προσχώρησις ἐπέφερε ρῆξιν, διότι οἱ βουλευταὶ Βασίλειος Γρίβας, Δημήτριος Κουκολέτσος καὶ Κωνσταντῖνος Παπακυρίτης ἀποκλειόμενοι τοῦ Βενιζελικοῦ συνδυασμοῦ ἀπεσκήρτισαν, ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδεμία ἐπῆλθεν ζημία εἰς τὸν ἀγῶνα.

ΕΔΡΑ ΠΑΠΙΝΙΑΝΩΝ

Ἡ Καρδίτσα ὑπῆρξε καὶ ἡ ἔδρα τοῦ Στρατηγεῖου τῶν νεωτέρων Παπινανῶν καὶ Οὐλπιανῶν. Τὸ ἄρθρον 6 τῆς συμβάσεως τῆς 24 Μαοῦ 1881 τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπογραφείσης καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας ὑπεγράφη ἡ σύμβασις τῆς 10 Ἰουνίου 1881 μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ὠριζεν, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ στερηθῇ τῆς ιδιοκτησίας του, εἰ μὴ ἔνεκα δημοσίας ἀνάγκης, προσηκόντως βεβαιουμένης, ὡς ὅτις καὶ ὁ νόμος ὀρίζει, προηγουμένης ἀποζημιώσεως. Παρὰ ταῦτα ὁμως τινὲς τῶν δικηγόρων, τῶν εὐθὺς ἅμα τῇ προσαρτήσῃ τῆς Θεσσαλίας μετατεθέντων ἐκ διαφόρων Πρωτοδικείων εἰς τὸ τῆς Καρδίτσας, ἀντιληφθέντες, ὅτι ἡ δημιουργία πεποιθήσεως παρὰ τοῖς χωρικοῖς, ὅτι ἡδύναντο ἐπιτυχῶς νὰ διεκδικήσωσι τὰ Τσιφλίκια, θ' ἀπέβαινε πραγματικὸν Ἐλδοράδο* δι' αὐτοὺς, ἤρξαντο ἐκδίδοντες Ρεσπόνσα,* διὰ τῶν ὁποίων ἐτόνιζον, ὅτι οἱ Τσιφλικιοῦχοι, ἔλκοντες τὰ δικαιώματά των ἀπὸ τὸν Ρουμί ἰλι Πειλέρ Πεγί (ἀντιβασιλεὺς τῆς Ρούμελης) Τουρχάν, λαβόντα ὡς τιμάριον ὁλόκληρον τὴν Θεσσαλίαν

5. Γ. Ἀσπρεα πολιτικὴ ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος τομ. Β. σελ. 451.

καί ἐπὶ πληρωμῇ ἐκδίδοντα τίτλους (Ταπία) * καὶ ἀργότερον ἀπὸ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ, δὲν νομιμοποιοῦνται καὶ δύνανται ν' ἀποβληθῶσιν δικαστικῶς. Οὕτω δ' ἐπέτυχον νὰ ἐμπλέξωσι εἰς δαπανηροὺς καὶ μακροχρονίους δικαστικούς ἀγῶνας τοὺς ἀγρότας. Καὶ ἐπόμενον ἦτο τοῦτο, ἀφοῦ ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἐλπίς εὐρίσκονται παντοῦ. Διὰ νὰ λάβῃ τις μίαν ἀμυδρὰν εἰκόνα τοῦ βαθμοῦ τῆς γενομένης ἐκμεταλλεύσεως ἀρκοῦμαι ν' ἀναφέρω τὰ κατωτέρω ὀλίγα.

Οἱ ἀγρόται στηριζόμενοι εἰς τὰς γνωμοδοτήσεις τῶν διαπρεπῶν νομομαθῶν! ἡρνήθησαν νὰ καταβάλωσι τὸ τρίτον τῶν καρπῶν εἰς τοὺς Τσιφλικιούχους, οἵτινες ἤγειρον ἀθρόας ἀγωγὰς κατὰ τῶν ἀγροτῶν ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτης. Ἐνδεικτικῶς δὲ ἀναφέρω, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1882 ἠγέρθησαν παρὰ τῆς Ἑλένης Ζαρίφη ἰδιοκτητρίας τοῦ Τσιφλικίου Σοφάδων 32 ἀγωγαί, ἐφ' ὧν ἐξεδόθησαν προδικαστικαὶ ἀποφάσεις. Κατὰ δὲ τὸ 1883 παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα ἠγέρθησαν 116 ἀγωγαὶ ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτης, ἐψ' ὧν ἐξεδόθησαν προδικαστικαὶ ἀποφάσεις, διατάξασαι ἀποδείξεις. Εἰς ὅλας δὲ τὰς δίκας αὐτάς τοὺς ἀγρότας ἐξεπροσώπησεν εἰς μόνον δικηγόρος. Ἀλλ' οἱ ἀγρόται ἔλαβον ταυτοχρόνως καὶ θέσιν ἐπιτιθεμένου. Ἡ Κοινότης Καρδίτισσολογίας, ἥς τὰ μέλη ἀνήρχοντο εἰς 121 διὰ τῆς ἀπὸ 10 Ἰουνίου 1882 προκλήσεως* κατὰ τῶν Νασιῶ Χανούμ, Λιμπιὲ Χανούμ καὶ Μελέκ Χανούμ θυγατέρων Νασιῶ Βέη ἰδιοκτητριῶν τοῦ Τσιφλικίου Καρδίτισσολογίας ἐκάλεσε ταύτας νὰ ἐγείρῳσιν ἐν τῷ 30 ἡμερῶν ἀγωγὴν, ἄλλως νὰ ἐμφανισθῶσι πρὸς συζήτησιν τῆς προκλήσεως τῶν ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου καὶ ἡτήσατο νὰ κηρυχθῶσιν παραγεγραμμένοι αἱ ἀξιώσεις των. Ἀλλ' ὁ Κωνσταντῖνος Ζάππας, ὅστις ἠγόρασε τῇ 15ῃ Μαΐου 1882 δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3534 συμβολαίου, συνταχθέντος ἐν τῷ ἀρμοδίῳ γραφείῳ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, νομίμως μεταγραφέντος, παρέστη κατὰ τὴν συζήτησιν καὶ ὑπεστήριξεν, ὅτι ἀσκόπως ἐκοινοποιήθη ἡ πρόκλησις κατὰ τῶν πρώην ἰδιοκτητῶν καὶ ἐζήτησε νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος, τὸ δὲ Πρωτοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 283) 1884 ἀποφάσεως ἐρήμην τῶν καθ' ὧν ἡ πρόσκλησις Νασιῶ Χανούμ, Λιμπιὲ Χανούμ καὶ Μελέκ Χανούμ θυγατέρων Νασιῶ Βέη, κατ' ἀντιμωλίαν δὲ τῶν λοιπῶν ἐδέχθη ὡς πρὸς τὰς ἐρήμην τὴν πρόκλησιν, ὡς πρὸς δὲ τὸν Κωνσταντῖνον Ζάππαν ἀνέβαλε τὴν ὁριστικὴν ἀπόφασιν καὶ ὑπεχρέωσε τὴν Κοινότητα Καρδίτισσολογίας νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἐν αὐτῇ ὀριζόμενον θέμα.

Ἡ παραδοχὴ τῆς προκλήσεως ὡς πρὸς τὰς μὴ ἐμφανισθείσας πρώην ἰδιοκτητρίδας διευτηριώθη ὡς σπουδαία ἐπιτυχία. Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Κοινότητος εἰδοποιήθη νὰ καλέσῃ διὰ κωδωνοκρουσίας τοὺς κατοίκους νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸ κέντρον τοῦ Χωρίου εἰς ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν, ὅτε ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος των θὰ μετέβαινεν, ἵνα διαβάσῃ τὴν ἀπόφασιν.

Πράγματι οἱ χωρικοὶ συνεκεντρώθησαν περιχαρεῖς καὶ ἀφοῦ ἀνεγνώσθη ἡ ἀπόφασιν καὶ ὁ δικηγόρος τεχνικώτατα ἔδωκε τὰς δεούσας ἐξηγήσεις καὶ ἐτόνισεν, ὅτι ναὶ μὲν δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη ὁ ἀγὼν, ἀλλὰ ἀφοῦ ἡ ἀρχὴ ἦτο καλὴ καὶ τὸ τέλος δὲν ἦτο δυνατόν, ἡ νὰ εἶναι καλόν, οἱ ἀγρόται τὸν προέπεμψαν μεζητωκραυγὰς. Τὴν δὲ ἐπομένην ἡ ἐπιτροπὴ ἤρξατο συλλέγουσα χρήματα διὰ νὰ πληρωθῇ βασιλικῶς ὁ δικηγόρος διὰ τοὺς ὑπερανθρώπους ἀγῶνας, οὓς κατέβαλε διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐρήμην ἀπόφασιν καὶ τὰ μετζίτια (ἀργυροῦν τουρκικὸν νόμισμα 1/4 τῆς λίρας) μετεφέροντο μὲ τὸ ταγάρι Ἐπὶ τῆς προκλήσεως δὲ ταύτης ἐξεδόθησαν αἱ ὑπ' ἀριθ. 381) 1884, 163) 1885 καὶ 182) 1885 ἀποφάσεις τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτης καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 256) 1885 ἀπόφασιν τοῦ Ἐφετείου Λαρίσης, μετὰ τὴν ὁποίαν ἤχθη ἡ ὑπόθεσις πρὸς συζήτησιν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον καὶ ἐπειδὴ ἡ Κοινότης δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐπιβληθὲν αὐτῇ θέμα ἐπήγαγεν ὄρκον εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Ζάππαν, ὅστις ἔδωκε ἐμπροσθέντως αὐτὸν καὶ κατόπιν τούτου ἡ πρόκλησις ἀπερρίφθη.

Ἐπίσης ἡ Κοινότης Παλαμᾶ, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἀνήρχοντο εἰς 305, ἐκοινοποίησε τὴν ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1882 πρόκλησιν εἰς ἀγωγὴν κατὰ τῶν Χουσεῖν Μπέη, Χασάν Μπέη, Χουσαμεδὶν Χασάν Μπέη, Σαδίκας Χανούμ θυγατρὸς Χασάν Μπέη καὶ Σαδίκ Μπέη κατοίκων Κωνσταντινουπόλεως, Χαϊρίν Μπέη, Χασάν Μπέη κατοίκου Λαρίσης καὶ Φερίκ Μπέη κατοίκου Ἰωαννίνων ἰδιοκτητῶν Παλαμᾶ καὶ ἐζήτη νὰ ἀπευθύνῃ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴν, ἄλλως, παρελθούσης ἀπράκτου τῆς προθεσμίας, νὰ κηρυχθῶσι παραγεγραμμένοι πᾶσαι αἱ ἀξιώσεις των.

Ὅμοιως δὲ ἡ Κοινότης Παλαμᾶ ἐκοινοποίησε πρόκλησιν εἰς ἀγωγὴν καὶ κατὰ τοῦ Γαλιῶ Ἐφένδη κατοίκου Λαρίσης.

Ἐπὶ τῶν ἄνω δὲ προκλήσεων ἐξεδόθησαν αἱ ὑπ' ἀριθμ. 510) 1882, 278) 1883 ἀποφάσεις τοῦ Πρωτοδικείου διατάξουσαι ἀποδείξεις καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ὁποίων τοὺς ἀριθμοὺς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὐρῶ, διότι δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ Πρωτοδικείου οἱ τόμοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1884 μέχρι τοῦ 1890, ἀλλ' ἀπὸ μεγαλυτέρους συναδέλφους ἐπληροφορήθη, ὅτι τότε Πρωτοδικεῖον Καρδίτης καὶ τὸ Ἐφετεῖον Λαρίσης διὰ τυπικὴν παράλειψιν ἐδέχθησαν τὴν πρόκλησιν καὶ ἐθεώρησαν τὰς ἀξιώσεις τῶν ἰδιοκτητῶν παραγεγραμμένας. Ἀσκηθείσης ὁμως ἀναιρέσεως, ὁ Ἀρειὸς Πάγος ἐδέχθη τὴν ὑποστηρικθῆσαν ἄποψιν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς πολιτικῆς Δικονομίας Ξενοφώντος Ψαρρᾶ δικηγόρου τῶν ἰδιοκτητῶν, ὅτι ἡ πρόκλησις ἦτο ἄκυρος, διότι δὲν ὑπῆρχεν ὁ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας μεταξὺ τῶν κατοίκων Παλαμᾶ καὶ οὕτω καὶ οἱ προκλήσεις τῶν κατοίκων Παλαμᾶ ἔσχον τὴν αὐτὴν τύχην μὲ τὴν τῶν κατοίκων Καρδίτισσολογίας. Αἱ δίκαι μεταξὺ ἀγροτῶν καὶ Τσιφλικιούχων διήρκησαν πλέον τῆς δεκαετίας, κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο πολλοὶ χιλιάδες μετζίτιων εἰσέρρευσαν εἰς τὰ θαλάντια τὰ δικηγορικά.

Ἐλέγετο μάλιστα βασίμως, ὅτι εἷς ἐκ τῶν παλαιῶν δικηγόρων ἄριστος ἐπαγγελματίας ὦνκ ἀφοῦ συνεκέντρωσε κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον δικηγορίαν του περὶ τὰς (500.00) πεντακοσίας χιλιάδας χρυσὰς δραχμάς ποσὸν πραγματικῶς τεράστιον, μάλιστα διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐγκατεστάθη ἐν Ἀθήναις.

Κ Α Τ Ο Χ Η

Κατὰ τὸν ἀτυχῆ Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον τὸ 1897 ἡ πόλις κατελήφθη ὑπὸ τῶν ΤΟΥΡΚΩΝ, οἵτινες ἔμειναν ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῆς 7ης Μαΐου 1897 μέχρι τῆς 25ης Μαΐου 1898. Εὐθύς, ὡς ἐγνώσθη, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὑπεχώρησε καὶ ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἰσῆλθον εἰς τὴν Θεσσαλίαν, οἱ κάτοικοι ἐγκατέλειψαν τὴν πόλιν καὶ κατέφυγον εἰς τὰ ὄρεινά χωρία, φοβούμενοι σφαγὰς. Ὁ δὲ φόβος τούτων δὲν ἦτο ἀστήρικτος, ἀφοῦ ἐκ τῆς ἱστορίας ἦτο γνωστὸν, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ὅταν κατέκτων μίαν χώραν, προέβαινον εἰς λεηλασίας καὶ σφαγὰς, ἡ δὲ ἀγρία ὁρμὴ τῶν ἦτο τοιαύτη, ὥστε εἷς τινες περιπτώσεις ἐφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ στραφῇ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Διοικητοῦ Πασᾶ, ὅταν ἐπενέβη ὑπὲρ τῶν διωκομένων.¹ Μόνον ὁ Στέργιος Λάππας καὶ ὀλίγοι πολῖται ἔμειναν ἐν τῇ πόλει. Καὶ ὅταν ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἐφθασε μέχρι τῆς πόλεως καὶ κατησκήνωσεν εἰς τὴν θέσιν «Μπουρτένι» ὁ Στέργιος Λάππας φουστανελλοφορῶν, συνοδευόμενος καὶ ἀπὸ τινος πολίτας, παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ Διοικητοῦ τοῦ στρατοῦ Σουλεϊμάν Πασᾶ καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ φεισθῇ τῆς ζωῆς, τῆς περιουσίας καὶ τῆς τιμῆς τῶν πολιτῶν καὶ ἀφοῦ νὰ φεισθῇ τῆς ζωῆς, τῆς περιουσίας καὶ τῆς τιμῆς τῶν πολιτῶν καὶ ἀφοῦ ἔλαβεν τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι οἱ κάτοικοι οὐδὲν ἔχουσιν νὰ φοβηθῶσιν, εἶδο ποίησε τοὺς εἰς τὰ ὄρεινά χωρία καταφυγόντας νὰ ἐπανέλθωσιν, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς 1897 ὑποδείξει τῶν ἐν Καρδίτῃ Ὁθωμανῶν ἀνετέθη ἡ Δημαρχία εἰς τὸν Στέργιον Λάππαν, ὅστις πολυειδῶς ἐξυπηρέτησε τὸν πληθυσμὸν. Ὅταν δὲ εἷς Τοῦρκος στρατιώτης ἐπετέθη κατὰ γυναικὸς καὶ ὑπὸ τοῦ Δημάρχου κατηγγέλθη ἡ πρᾶξις εἰς τὸν Πασᾶν, οὗτος παρέταξε τὸ στράτευμα, ἵνα ἀναγνωρισθῇ ὁ δράστης, ἀναγνωρισθεὶς δ' οὗτος ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου του προξενηθειῶν ἀμυχῶν, ἐδάρη. Κατὰ τὸν Ἱερὸν Νόμον καὶ κατὰ τὸ ἰσχύον Αὐτοκρατορικὸν Φιρμάνιον ἐπετρέπετο ὁ σωφρονισμὸς διὰ ραβδισμοῦ. Ἐδέροντο δὲ, οἱ μὲν στρατιῶται τοῦ Πεζικοῦ εἰς τοὺς γλουτοὺς, διὰ νὰ δύνανται νὰ βαδίζωσιν, οἱ δὲ τοῦ ἱππικοῦ εἰς τὰς πτέρνας, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἱππεύωσι.¹

Δι' ἀποφάσεως δὲ τοῦ Ἀνωτάτου Νομικοῦ Συμβουλίου, διαβιβασθείσης διὰ τῆς ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου 1845 διαταγῆς τῆς μεγάλης Βεζυρείας

πρὸς τὸν ἀρμόδιον Ὑπουργόν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ραβδισμῶν ὠρίσθη ἀπὸ τριῶν μέχρι τριάκοντα ἑννέα, ἐν ἀνάγκῃ μέχρις ἑβδομήκοντα πέντε καὶ τέλος μέχρις ἑβδομήκοντα ἑννέα.²

Ἐπίσης διαρκοῦντος τοῦ Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου κατελήφθη ἡ πόλις κατὰ Ἰούνιον 1917 ὑπὸ τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων τοῦ Σαράϊγ, τὰ ὅποια παρέμενον ἐν αὐτῇ μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς Κυβερνήσεως Βενιζέλου ἐν Ἀθήναις. Ὀλίγον πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς πόλεως ὠρισμένοι βασιλόφρονες ἐγκατέλειψαν αὐτήν, φοβούμενοι συλλήψεις, ἐκ δὲ τῶν παραμεινάντων τινες συλληφθέντες ἐφυλακίσθησαν ἐπὶ τινος ἡμέρας, ἀφεθέντες εἰτα ἐλεύθεροι καὶ μόνον ὁ Δικηγόρος Κ. Τζανίδης ἐξετοπίσθη εἰς Μοῦδρον, ὅπου παρέμεινεν μέχρι τέλους τοῦ πολέμου. Καὶ τέλος διαρκοῦντος τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, κατελήφθη κατὰ τὸ 1941 ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων καὶ παρέμειναν ἐν τῇ πόλει Ἰταλικά δυνάμεις μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1943 καὶ μετὰ τινος χρόνον ἐγκατεστάθη Γερμανικὴ δύναμις, ἥτις ἀπεχώρησε κατὰ τὸ τέλος Σεπτεμβρίου 1944.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Ἡ πρώτη ἐφημερίς, ποὺ ἐξεδόθη ἐν Καρδίτῃ, ἦτο «ἡ Καρδίτσα», τὴν ὁποίαν ἐξέδιδε καθ' ἑβδομάδα ὁ ἐκ Λαμίας Γεώργιος Μαρινόπουλος. Τὸ δὲ πρῶτον φύλλον αὐτῆς ἐκυκλοφόρησε τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1882. Δηλαδὴ ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Θεσσαλίας. Ἐπαυσε δὲ ἐκδιδομένη κατὰ τὸ 1886, διότι ὁ ἐκδότης ἐγένετο Δημόσιος ὑπάλληλος.

Κατὰ τὸ ἔτος 1885 ἤρξατο ἐκδιδομένη καὶ δευτέρα ἐβδομαδιαία ἐφημερίς «Ἡ Θεσσαλιῶτις» ὑπὸ τοῦ ἐκ Παλαμᾶ Ἀποστόλου Σαμαροπούλου, ὅστις διεκρίνετο διὰ τὸ θάρρος του. Τῇ 2 Ἀπριλίου 1885 τὸ φύλλον τῆς ἐφημερίδος ταύτης κατεσχέθη, πρὶν κυκλοφορήσῃ καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς ἐφυλακίσθη, διότι ἐδημοσίευσεν βιαιότατον ἄρθρον κατὰ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α', τὸν ὁποῖον κατηγόρει, ὅτι ἀπέφευγε τὸν πόλεμον ἐπὶ βλάβῃ τῶν Ἑθνικῶν συμφερόντων. Τοῦ Ἀποστόλου Σαμαροπούλου ἀποθανόντος τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐφημερίδος ἀνέλαβεν ὁ υἱὸς του Γεώργιος Σαμαρόπουλος, εἷς ἐκ τῶν ἀρίστων ἐλλήνων δημοσιογράφων, διεκόπη δ' ἡ ἐκδοσίς της κατὰ τὸ 1920, ὅτε οὗτος ἐγκατεστάθη ἐν Ἀθήναις.

Κατ' Ὀκτώβριον 1886 ἐξεδόθη ἑτέρα ἐβδομαδιαία ἐφημερίς «Τὰ Ἀγγραφα» ὑπὸ τοῦ ἐκ Λαμίας Δημητρίου Μαρινοπούλου, ὅστις ἀργότερον μετωνόμασε ταύτην εἰς «Φωνὴν τῆς Θεσσαλίας» ἥτις ἔπαυσεν ἐκδιδομένη περὶ τὸ 1915.

Αἱ ἐφημερίδες αὗται παρὰ τὸν ἄγριον μεταξὺ τῶν πόλεμον συνηντῶντο εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν διὰ τὴν πρόοδον τοῦ τόπου.

Σημ.: 1. Τουρκοκρατούμενη Ἑλλὰς Κ. Σάθα σελ. 312.

Σημ.: 2. Ἀθ. Τσαρμακλή Ἐλευθερία καὶ Διοικήσεις σελ. 15.

Ἐπὶ τι μικρὸν διάστημα ἐξεδίδετο καὶ ἡ ἐβδομαδιαία ἡμερὶς «Καρδίτσα» ὑπὸ τοῦ δικηγόρου Ἀποστόλου Ἀλεξανδρῆ μέχρι τοῦ 1906 ὅτε οὗτος ἐκλεγείς βουλευτὴς καὶ ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις διέκοψε τὴν ἐκδοσὶν της.

Κατὰ τὸ ἔτος 1915 ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Χαραλάμπου Τσαγγάρη ἡ Ἀμάλθεια, ἥς ἡ ἐκδοσις διεκόπη μετὰ τινα χρόνον.

Τῇ 25—8—1924 ἤρξατο ἐκδιδομένη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βασιλείου Λιόλιου μὲ ὑπεύθυνον ἀρχισυντάκτην τὸν Χαραλάμπου Τσαγγάρην ἡ Θεσσαλικὴ Φωνή, ἥτις ἐξεδίδετο μέχρι τοῦ 1948.

Τῇ 26 Αὐγούστου 1928 ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Ἀστερίου Μπαρμπατσάλου ἡ ἐβδομαδιαία ἡμερὶς «Ἀνατολή» μὲ διευθυντὴν τὸν δικηγόρον Ἀπόστολον Βογιατζῆν, τῆς ὁποίας σκοπὸς ἦτο ἡ διαμόρφωσις μιᾶς καταστάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κοινωνία θὰ δύναται νὰ περιμένη περισσότερα πράγματα ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἰδίαν καὶ ὄχι ἀπὸ κανένα οὐρανοκατέβαντον σωτῆρα, καταλλήλως διαμορφωμένη.

Κατὰ Δεκέμβριον 1932 μετὰ τὴν δίκην τῆς Λαϊκῆς βιβλιοθήκης ἐξεδόθη ἡ «Καρδίτσα» ἥτις διημυθύνετο ὑπὸ συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τῶν Ἀποστόλου Βογιατζῆ, Κωνσταντίνου Ζήση, Νικολάου Εὐαγγελοπούλου, Ἰωάννου Θεολόγῃ, Θεοκρίτου Γούλα, Γεωργίου Τσακνῆ καὶ Φωτίου Ανδρεοπούλου μὲ ὑπεύθυνον τὸν τότε Πρόεδρον τῆς Λαϊκῆς Βιβλιοθήκης Ἀπόστολον Βογιατζῆν. Κατὰ τὸ 1935 διεκόπη ἡ ἐκδοσις ταύτης καὶ ἤρξαντο ἐκδιδόμενα τὰ «Καρδιτσιώτικα Νέα» διὰ βραχὺ χρονικὸν διάστημα εἰς τὸ τυπογραφεῖον Ν. Τζίρου καὶ κατὰ τὸ 1935 ἐξεδόθη ὁ Νέος Ἀγὼν μὲ διευθυντὴν τὸν Ἰωάννην Ἰακωβάκην ἐκ Τρικάλων. Ἡ ἡμερὶς αὕτη ἔπαυσεν ἐκδιδομένη ἐπὶ κατοχῆς κατὰ τὸ 1944 καὶ ἐπανήρχισεν κατὰ τὸ 1945, ὅτε τὴν διεύθυνσιν της ἀνέλαβε ὁ παλαιόμαχος δημοσιογράφος κ. Δημήτριος Παπαγεωργίου, ὅστις ἐνεφύσησεν εἰς αὐτὴν νέαν ζωὴν καὶ ἤδη ἐξακολουθεῖ ἐκδιδομένη ἐπιτυχῶς.

Κατὰ τὸ 1947 ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ δικηγόρου καὶ δημοσιογράφου κ. Ἀθανασίου Ζήση ἡ Ἐθνικὴ Φωνή, ἥτις μετὰ ζωὴν τριῶν καὶ ἡμίσεος ἐτῶν ἔπαυσεν ἐκδιδομένη, διότι ὁ ἰδρυτὴς της ἐγκατεστάθη μόνιμως ἐν Ἀθήναις.

Τῇ 18 Ἰουνίου 1953 ἤρξατο ἐκδιδομένη ὑπὸ συνεργατικῆς συντακτῶν καὶ τυπογράφων ἡ Θεσσαλικὴ Ἠχώ, ἥς ἰδρυτὴς καὶ Διευθυντὴς ἦτο ἡ Εὐαγγελία Θ. Μπάλλα, διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 13492 τῆς 22 Ἰουνίου 1955 ἀποφάσεως τῆς Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως ἐχορηγήθη ἄδεια συνεχίσεως ἐκδόσεως τῆς ἡμεριδος ταύτης εἰς τὸν κ. Ἠλίαν Μίσσαν, ὅστις συνεχίζει ἐπιτυχῶς τὴν ἐκδοσὶν της.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον 1964 ἤρξατο ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ Μίσσα ἡ ἐβδομαδιαία ἡμερὶς «Δευτέρα» ἥτις συνεχίζει τὴν ἐκδοσὶν της ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1969 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἠλία Μίσσα.

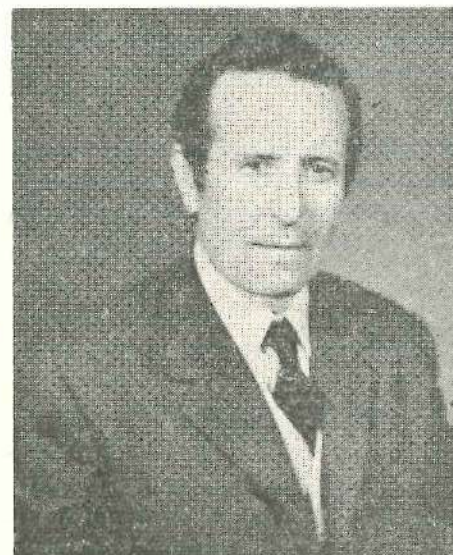
Τῇ 4 Φεβρουαρίου 1960 ὁ κ. Ἰωάννης Ἀμπατζόγλου ἐξέδωκε τὴν Θεσσαλικὴν Φωνὴν, ἥς ἡ ἐκδοσις διεκόπη τῇ 13 Μαΐου 1960.

Ἀπὸ τοῦ 1965 ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ Νικολάου Κανταρτζῆ ἡ ἡμερησία ἡμερὶς «τὸ Θάρρος τῆς Θεσσαλίας» ἰδιοκτησίας Νικολάου Κανταρτζῆ καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν του καὶ μὲ Διευθυντὴν συντάξεως τὸν ἀριστον Δημοσιογράφον Νικόλαον Παναγόπουλον, ἀλλὰ πρὸ τινος χρόνου ἔπαυσεν ἐκδιδομένη. Κατὰ τὸ ἔτος 1965 ἤρξατο ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ Νικολάου Βασιλόγλου ἡμερησία ἡμερὶς «Νέοι Καιροί», ἥτις ἐξακολουθεῖ ἐπιτυχῶς ἐκδιδομένη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δικηγόρου Θεοφάνους Βασιλόγλου.

Κατὰ τὸ 1965 ἤρξατο ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ Δικηγόρου Βασιλείου Μπρακατσούλα ἡ ἐβδομαδιαία ἡμερὶς «Φωνὴ τῆς Καρδίτσας», ἥτις ἔπαυσεν ἐκδιδομένη μετὰ διετίας.

Κατὰ τὸ 1966 ἤρξατο ἐκδιδομένη δεκαπενθήμερος ἡμερὶς «Θεσσαλιῶτις» ἰδιοκτησίας Λάμπρου Ντότσια καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰδίου.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου 1971 ἤρξατο ἐκδιδομένη ἡ ἐξασέλιδος, ἀρίστης ἐμφανίσεως ἐβδομαδιαία ἡμερὶς «Ἐβδομάδα» ἰδιοκτησίας Δικηγόρου Βασιλείου Βασιλόγλου καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀριστείδου Φουκαλά.

Δημήτριος Παπαγεωργίου

Βασίλειος Γασιλόγλου

Ἀπὸ δὲ τοῦ Δεκεμβρίου 1971 ἐκδίδεται τετρασέλιδος ἐβδομαδιαία ἡμερὶς «Καρδίτσα» ἰδιοκτησίας Φωτίου Ἀλεξίου.

Πρό τινος χρόνου ἔπαυσαν ἐκδιδόμεναι αἱ ἐβδομαδιαῖαι ἐφημερίδες «Ἑβδομάδα» καὶ «Καρδίτσα».

Λάμπρος Ντότσιας

Νίκ. Παναγόπουλος

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Α΄ ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου 1881 συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου. Εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν ἔφιππος καὶ οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως τῶν Καμινάδων καὶ τῶν πέριξ χωρίων σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ ζητωκραυγὰς καὶ αἱ γυναῖκες ἔλεγον τραγουδιὰ.

Καλῶς μᾶς ἤλθες Βασιλιά
νὰ Ζήσης χίλια χρόνια.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς, ὅπως ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ρώμῃ ὁ ἡγεμὼν ἔρριπτεν εἰς τὸν λαὸν νομίσματα, τὰ ὁποῖα περιήρχοντο εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀποκτῶντος τὴν νομὴν, ἔρριπτε νομίσματα. Μεταξὺ δὲ ἐκείνων, οἷτινες ἐπέτυχον νὰ λάβωσι νόμισμα ἦτο καὶ ὁ ἐκ Καμινάδων ἡλικίας τότε πέντε ἐτῶν Εὐάγγελος Λάϊος, ὅστις τὸ ἐπεδείκνυε χαίρων. Ἐκτοτε δ' οὗτος ὠνομάσθη Μπομπότας, λαβὼν τὴν παρωνυμίαν τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς εἶχε προσδώσει εἰς τὸν Γεώργιον, ἄγνωστον διὰ τίνα λόγον.

Ἄμα τῇ ἀφίξει τοῦ Βασιλέως ἐψάλη δοξολογία, τῆς ὁποίας προΐστατο ὁ Μητροπολίτης Λαρίσης Νεόφυτος, ἔχων παρ' αὐτῷ τὸν ἡγούμενον Κο-

ρώνης καὶ τοῦτο διότι ὁ ναὸς, ἐν ᾧ ἐψάλη ἡ δοξολογία, εὕρισκετο εἰς τὴν περιφέρειαν Καμινάδων, ὑπαγομένην τότε εἰς τὴν Μητρόπολιν Λαρίσης. Μετὰ τὴν δοξολογίαν ὁ Βασιλεὺς κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀθανασίου Καζαμπάκα, εὕρισκομένην, ὅπου ἤδη τὸ δικαστικὸν Μέγαρον. Μετὰ τὸ παρατεθὲν γεῦμα πολῖται ἔστησαν πρὸ τῆς οἰκίας χοροὺς, ὁ δὲ Βασιλεὺς κατὰ τὸ ἔθιμον ἐκόλῃσεν εἰς τὸ μέτωπον τῶν ὀργανοπαικτῶν χρυσὰ νομίσματα.

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Β΄ ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν τῇ 17ῃ Μαΐου 1938, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν Δουρέντη.

Εἰς τὸν Σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τὸν ὑπεδέχθη ὁ Δήμαρχος Κ. Χατζημῆτρος μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἐκεῖθεν δὲ κατευθύνθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν, εἰς τὸ νάρθηκα τοῦ ὁποίου τὸν ἀνέμενεν ὁ Μητροπολίτης Ἰεζεκιήλ καὶ μετὰ τὴν δοξολογίαν μετέβη εἰς τὸ Δημαρχεῖον, ὅπου ἐδέχθη τὰς Ἀρχὰς καὶ ἐκεῖ ἀπένειμεν εἰς τὸν Δήμαρχον Κ. Χατζημῆτρον τὸν ἀργυροῦν Σταυρὸν τοῦ Τάγματος Γεωργίου, εἰς δὲ τὸν Πρόεδρον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Φώτιον Κωτούζαν τὸν ἀργυροῦν Σταυρὸν τοῦ Τάγματος τοῦ Φοίνικος. Τὴν δὲ μεσημβρίαν παρετέθη γεῦμα ὑπὸ τοῦ Δήμου εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Κιέριον καὶ τὸ ἀπόγευμα εἰς τὴν πλατείαν ἐχόρευσαν νεάνιδες, τὸν δὲ χορὸν παρηκολούθησεν ὁ Βασιλεὺς ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ μεγάρου τῆς Ἐμπορικῆς Τραπεζῆς, ἐν ᾧ εἶχε καταλύσει. Καὶ τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ἀνεχώρησε προπεμφθεὶς μέχρι τοῦ Σταθμοῦ ὑπὸ τοῦ Δημάρχου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Ἀρχῶν.

Ὁ Βασιλεὺς Παῦλος ἐπεσκέφθη τὸ πρῶτον τὴν πόλιν τῇ 25ῃ Ἰουνίου 1947 μετὰ τῆς Βασιλίσσης Φρειδερίκης. Μετὰ τὴν ψαλεῖσαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ δοξολογίαν μετέβη εἰς τὸ Δημαρχεῖον, ὅπου ἐδέχθη τὰς Ἀρχὰς καὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας δι' αὐτοκινήτου ἀνεχώρησεν διὰ Τρίκαλα. Ἐπεσκέφθη δὲ καὶ ἀργότερον τὴν πόλιν ἵνα διανείμῃ τὰ βιβλία.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΑΡΧΗΓΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Ὁ πρῶτος ἀρχηγὸς Κόμματος, ποὺ ἐπεσκέφθη τὴν Καρδίτσαν, ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος Κουμουνδούρος, ὅστις, ὡς Πρωθυπουργός, συνώδευε τὸν Βασιλέα Γεώργιον Α΄ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν του τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1881. Μετὰ τοῦτον δ' ὁ Θεόδωρος Δεληγιάννης κατὰ τὴν πολιτικὴν περιοδείαν του πρὸ τῶν ἐκλογῶν τῆς 16 Ἀπριλίου 1895. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν του δὲ ταύτην οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ἀντιπάλου Τρικοπικοῦ Συνδυασμοῦ συγκροτήσαντες ἀντιδιαδήλωσιν ἐξετράπησαν εἰς ἔκτροπα. Κυκλώσαντες δὲ τὴν οἰκίαν τοῦ ὑποψηφίου Βουλευτοῦ Καζαμπάκα, ὅπου κατέλυσε, τὸν ἀπεδοκίμαζον ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Ὁ Θεόδωρος Δεληγιάννης ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν καὶ διὰ

δευτέραν φοράν κατὰ τὴν πολιτικὴν περιοδείαν του πρὸ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1902. Ἡ ὑποδοχὴ δ' ἦτις τῷ ἐγένετο κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἦτο ἀνευ προηγουμένου. Τεραστία διαδήλωσις εἰς ἣν μετείχον ἑκατοντάδες ἐφίπων χωρικῶν, τὸν ὑπεδέχθη εἰς τὸν Σιδηροδρομικὸν σταθμὸν καὶ ἐκεῖθεν μετὰ Ζητωκραυγὰς τὸν συνώδευσε μέχρι τῆς πλατείας, ὅπου ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Ξενοδοχείου Ὡραία Ἑλλάς, ὠμίλησεν ἐνώπιον πλήθους ἐνθουσιῶντος.

Κατὰ τὴν πολιτικὴν περιοδείαν πρὸ τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1906 ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν ὁ Δημήτριος Ράλλης. Κατὰ τὰς ἐκλογὰς αὐτάς, περιορισθέντος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν, τῶν ἐκλεγομένων ἐν τῷ Νομῷ Καρδίτσας, ἀπὸ ἐπτὰ εἰς πέντε, μετέσχον τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος τρεῖς Συνδυασμοί. Εἰς τοῦ Ραλλικοῦ Κόμματος ἐκ τῶν Γεωργίου Χρηστάκη Ζωγράφου, Δημητρίου Μπούσδρα, Ἀλεξάνδρου Παπαποστόλου Ἀποστόλου Βασιαρδάνη καὶ Αἰμιλίου Τσαμακίδου. Καὶ δύο τοῦ Θεοτοκικοῦ Κόμματος, ἐξ ὧν ὁ εἰς ἐκ τῶν Ἰωάννου Καζαμπάκα, Δημητρίου Ἡτσάμη Λάππα, Κίμωνος Βελλίνη Δημητρίου Μαλιοπούλου καὶ Λάμπρου Καταφυγιώτου καὶ ὁ ἕτερος ἐκ τῶν Δημητρίου Τερτίπη, Γεωργίου Τερτίπη, Ἀποστόλου Ἀλεξάνδρῃ, Ἰωάννου Παλάσκα καὶ Πausανίου Ζωγλοπίτη. Κατὰ τὴν ἡμέραν, ποῦ ἀφίχθη ὁ Ράλλης καὶ οἱ τρεῖς Συνδυασμοὶ συνεκρότησαν διαδηλώσεις ἐν τῇ πλατείᾳ, ἀλλ' ὅταν ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ οὗτος οἱ διαδηλωταὶ τῶν δύο ἄλλων συνδυασμῶν παραδόξως, οὐ μόνον δὲν προέβησαν εἰς ἀποδοκιμασίαν τινὰ, ἀλλὰ τουναντίον ἤκουον ἡσυχῶς τὸν λόγον του. Ὁ Ράλλης ἐπετέθη δριμύως κατὰ τοῦ Τσάμη Λάππα, ὅστις ὁπαδὸς του ὦν πρότερον εἶχεν ἀποσκιρτήσῃ λόγῳ δυσαρρεσκείας διὰ τὴν σκανδαλώδη εὐνοίαν, ἣν ἐδείκνυε κατὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν διαφόρων τοπικῶν ζητημάτων πρὸς τὸν Γεώργιον Χρηστάκη Ζωγράφον, συγγενῇ ὄντα τῶν ὑπουργῶν του Ρώμα καὶ Καραπάνου. Ὅταν δὲ τὸν ἀντελήφθη ἐν τῇ πλατείᾳ, μειδιῶντα ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτὸν τῷ εἶπε «Γελᾷς Τσάμη Γελᾷς, ἀλλὰ τὴν 26 Φεβρουαρίου (ἐπομένην τῶν ἐκλογῶν) θὰ κλαύσης πικρῶς». Καὶ πράγματι ὁ Ράλλης ἐπηλήθευσε, διότι ὁ Τσάμης Λάππας ἔχασε τὴν ἐκλογὴν μετ' ὀλίγους ψήφους. Παρὰ ταῦτα ὅμως κατὰ τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς τῆς 1 Ἰουλίου 1907 τὸ Ραλλικὸν κόμμα ὑπεστήριξε τὴν υποψηφιότητα τούτου. Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, πρωθυπουργὸς ὦν, ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν τὸ πρῶτον κατὰ τὴν πολιτικὴν περιοδείαν του πρὸ τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τῆς 28 Νοεμβρίου 1910. Ἡ γενομένη εἰς αὐτὸν ὑποδοχὴ ἦτο πενιχροτάτη. Εἰς τὸν Σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τὸν ὑπεδέχθησαν ὀλίγα πρόσωπα, τὴν δ' ἄμαξαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἦτο μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας Ἀποστόλου Ἀλεξάνδρῃ ἠκολούθει μία ὁμάς ἀπὸ δέκα πέντε ἄτομα Ζητωκραυγάζοντα. Καὶ εἰς τὴν πλατείαν, ὅπου ὠμίλησεν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ Ξενοδοχείου Ὡραία Ἑλλάς, οἱ συγκεντρωθέντες ἤκουον ἡσυχῶς χωρὶς ἐκδηλώσεις. Εἰς δὲ τὸν λόγον του ἔθιξε καὶ τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα τονίσας, ὅτι θὰ

κανονισθῶσιν αἱ σχέσεις κολλήγων καὶ ἰδιοκτητῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πρὸ τῆς προσαρτήσεως ἐθίμων. Διανυκτέρευσε δ' εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γρηγορίου Κωτούλα, γαμβροῦ ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Ἀποστόλου Ἀλεξάνδρῃ. Καὶ τὴν ἐπομένην, 15 Νοεμβρίου, ἀνεχώρησε διὰ Τρίκκαλα καὶ ἐκεῖθεν αὐθημερόν δι' ἐκτάκτου ἄμα Ξοστοιχίας διὰ Βόλον. Ἀλλ' ὅταν ἡ ἄμαΞοστοιχία ἐφθασεν ἔξω τοῦ Καρποχωρίου, ὁ μηχανοδηγὸς ἀντιληφθεὶς ἐπὶ τῆς Σιδηροδρομικῆς γραμμῆς σιδηρὰν ράβδον ἀρκετοῦ βάρους, ἀνέκοψε τὴν ταχύτητα, πλὴν δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὴν πρόσκρουσιν. Ὡς δὲ μᾶς ἀφηγεῖτο ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς, ὅταν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν Ἐθνικοφρόνων ἐπισκέφθη κατὰ τὴν 27 Ὀκτωβρίου 1926 τὴν Καρδίτσαν ἦτο τόσον ἰσχυρὰ ἡ πρόσκρουσις, ὥστε αὐτὸς καθήμενος παρὰ τὸν Βενιζέλον, τοῦ ὁποίου τότε ἦτο ὑπασπιστής, ἔπεσεν ἐπάνω του. Διὰ τὴν ἀπόπειραν ταύτην συνελήφθη εἰς ἀπλοϊκὸς χωρικὸς ὁ ἐκ Κουρτεσίου Ἀπόστολος Πούλιος, ὅστις παρεπέμφθη εἰς τὸ Κακουργιοδικεῖον, ἀλλὰ δικασθεὶς ἐν Λαμῖᾳ ἀπηλλάγη παμψηφεί.

Διὰ δευτέραν φοράν ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν πάλιν ὡς Πρωθυπουργὸς κατὰ τὸ 1912 καὶ διὰ τρίτην φοράν καὶ αὖθις ὡς Πρωθυπουργὸς πρὸ τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ ἔτους 1933 καὶ ἐξεφώνησε λόγον ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Ξενοδοχείου Ὡραία Ἑλλάς. Κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν τοῦ λόγου τούτου οἱ Λαϊκοὶ καὶ οἱ μετ' αὐτῶν συνεργαζόμενοι Κονδυλικοὶ συνεκρότησαν διαδήλωσιν καὶ προέβησαν εἰς ἀπρεπείας, αἵτινες ἐσυνεχίσθησαν ὑπὸ ὁμάδος Κονδυλικῶν καὶ ἔξω τοῦ Ξενοδοχείου Ἄρνη, εἰς ὃ μετὰ τὸν λόγον του κατηυθύνθη, ἵνα δεχθῇ ἐπιτροπὰς.

Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Κόμματος τῶν Ἐθνικοφρόνων ἐπεσκέφθη τὴν Καρδίτσαν τὴν 27 Ὀκτωβρίου 1926, δηλαδὴ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ Νοεμβρίου 1926. Εἰς τὸν Σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τὸν ὑπεδέχθησαν οἱ υποψήφιοι καὶ ἀρκετοὶ ἐφιπποὶ ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων, οἵτινες τὸν συνώδευσαν μέχρι τῆς πλατείας, ὅπου καὶ ὠμίλησε. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λόγου του ἐγένετο ἀντιδιαδήλωσις καὶ προεκλήθη σύγκρουσις μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τούτου καὶ τῶν ὁπαδῶν τῶν ἄλλων Κομμάτων καὶ ἔλαβον χώραν μερικοὶ τραυματισμοί.

Ὁ Γεώργιος Κονδύλης ἀρχηγὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Ριζοσπαστικοῦ Κόμματος ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν 1932 καὶ ἐξεφώνησε λόγον ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Ξενοδοχείου Ὡραία Ἑλλάς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λόγου του ἐγένετο ἀντιδιαδήλωσις τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ σύγκρουσις.

Ὁ Κωνσταντῖνος Καραμανλῆς ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν ὡς Πρωθυπουργὸς κατὰ τὸ 1956 πρὸ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς, ὅταν ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῶν ἔργων Μέργδοβα εἰς τὸ Βλάσδον, ὅπου καὶ ὠμίλησε, κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του ὠμίλησε πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας ἐκ

του Ξενοδοχείου Κιέριον. Είτα κατά την προεκλογικήν περίοδον τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1956 ὁμιλήσας εἰς τὸ καφενεῖον Κέντρον, ὅπου ἡ συγκέντρωσις ἦτο σπουδαία παρὰ τὸ ὅτι ἡ ἡμέρα ἦτο χιονώδης καὶ ψυχροτάτη. "Υστερον ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1958, ὁμιλήσας ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Πάλλας ἐνώπιον μεγάλης καὶ ἐνθουσιώδους συγκεντρώσεως. "Επειτα κατὰ τὴν βουλευτικὴν περίοδον τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1961, ὁμιλήσας ἐπίσης ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Πάλλας ἐνώπιον ὁμοίας σχεδὸν συγκεντρώσεως καὶ τελευταῖον κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1963 ὁμιλήσας καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Πάλλας ἐνώπιον συγκεντρώσεως, ἥτις δὲν ὑστέρει τῶν προηγουμένων.

Ὁ Σπυρίδων Μαρκεζίνης ἀρχηγὸς τοῦ Κόμματος τῶν Προοδευτικῶν ἐπεσκέφθη τὸ πρῶτον τὴν πόλιν πρὸ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1956, ὅτε τῷ ἐγένετο πολὺ καλὴ ὑποδοχή, ἐξεφώνησε δὲ λόγον ἐν κλειστῷ χώρῳ εἰς τὸ Μεγάλο Καφενεῖον. Διὰ δευτέραν δὲ φορὰν κατὰ τὸ 1961, ὅτε ἡ ὑποδοχή ἦτο σχεδὸν ὁμοία καὶ ὠμίλησεν ἐπίσης εἰς τὸ ἴδιον Κέντρον.

Ὁ Θεόδωρος Τουρκοβασίλης ἀρχηγὸς τοῦ Κόμματος τῶν Ἐθνικοφρόνων ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1950, ἐκφωνήσας λόγον ἐν τῇ πλατεΐᾳ.

Ὁ Κωνσταντῖνος Τσαλδάρης ἀρχηγὸς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος κατὰ τὸν Ὀκτώβριον 1953 ἐδέχθη τοὺς φίλους του ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἱατροῦ καὶ πολιτευτοῦ Ἀριστοτέλους Ψάρρα καὶ εἶτα μετὰ τὸν σεισμὸν κατὰ Μάϊον 1954, κατὰ δὲ τὸν Αὐγουστον 1959 διήλθε τῆς πόλεως, κατευθυνόμενος εἰς Μέτσοβον.

Ὁ εὐργίος Παπανδρέου ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Δημοκρατικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος τὸ πρῶτον ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν τῇ 20 Νοεμβρίου 1949 ὁμιλήσας ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ Κινηματογράφου Πάλλας διὰ δευτέραν φορὰν πρὸ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1963 καὶ διὰ τρίτην φορὰν πρὸ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1964 ὁμιλήσας κατ' ἀμφοτέρας καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ ἰδίου Ἐξώστου.

Ὁ Στυλιανὸς Γονατᾶς ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικῶν Φιλελευθέρων ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1949.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

1) Ἰωάννης Μιχαὴλ Παραφέστας, Ἐφέτης. Διὰ τῆς διαθήκης του ἐγκατέστησε γενικὸν κληρονόμον ἐφ' ἀπάσης τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας του, τῆς ὁποίας ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς δέκα περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν, τὸν Δῆμον Καρδίσης.

2) Γεώργιος Ἀχιλλέως Ἀλλαμανῆς.

Ἐπὶ μίᾳ πολυσύνθετος προσωπικότης. Φιλάδελφος συντελέσας εἰς τὸ ν' ἀποκτήσουν οἱ ἀδελφοὶ του ἄφθονα πνευματικὰ ἐφόδια διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν, κοινωνικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν σταδιοδρομίαν.

Φιλάνθρωπος συστήσας εἰς πολλὰς συνοικίας τῶν Ἀθηνῶν παιδικούς σταθμούς, εἰς τοὺς ὁποίους παρέχεται ἄφθονος καὶ ὑγιεινὴ τροφή εἰς τὰ ἄπορα παιδιὰ καὶ οὐκ ὀλίγους φιλομαθεῖς νέους ἐνισχύσας οικονομικῶς.

Μεγαλοφυῆς ἔμπορος δημιουργήσας τὴν πρώτην εἰς τὸ Βέλγιον Ἑλληνικὴν καὶ μίαν ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας εἰς τὴν Εὐρώπην μονάδα ἐμπορίας Ἑλληνικῶν καὶ Ἀνατολικῶν καπνῶν, φθάσασαν μέχρι τοῦ σημείου ὁ ἐξαγωγικὸς οἶκος Ἀλλαμανῆ νὰ περιλαμβάνεται εἰς τὴν πρώτην τριάδα τῶν ἐπιχειρήσεων διακινήσεως τῶν Ἑλληνικῶν καπνῶν μετὰ ἀκτινοβολίαν μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, ἀκόμη καὶ εἰς μακρινὰς χώρας τοῦ κόσμου.

Καὶ φιλόπολις, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ συσταθέντος κληροδοτήματος, τὸ ὁποῖον ἔχει οὕτως: «Εἰδικῶς τὸ ἐν Καρδίτῃ οἰκόπεδον (καπναποθήκη Παπαστράτου) ἐπὶ ὁδῶν Ἀβέρωφ κλπ. κληροδοτῶ εἰς τὸ ἐν Καρδίτῃ συσταθισόμενον ἴδρυμα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Γεώργιος Ἀχιλ. Ἀλλαμανῆς» οὗτινος ἀποστολὴ θὰ εἶναι ἡ χορήγησις ὑποτροφιῶν εἰς ἀριστούχους ἀποφοίτους τῶν ἐν Καρδίτῃ κατωτέρων καὶ μέσων τεχνικῶν σχολῶν, διὰ τὴν συνέχισιν τῶν σπουδῶν των εἰς ἀνώτερα ἐπίπεδα. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ὑποχρεῶ τοὺς κληρονόμους μου, πλὴν τῆς συζύγου μου, νὰ καταβάλωσιν ἐντὸς εὐλόγου χρόνου κατὰ τὸ 1/4 ἕκαστος τὸ ποσὸν τῶν τεσσάρων ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Ὁ διαθέτης ἐν Ζωῇ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἐν ἡ περιπτώσει τὸ ἀνωτέρω ποσὸν δὲν ἐπαρκέσει διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου, οἱ ἀδελφοὶ του, νὰ ἐνισχύσωσιν οικονομικῶς τὸ ἔργον, ὥστε νὰ καλυφθῇ ὁλόκληρος ἡ δαπάνη.

Κατὰ θετικὰς δὲ πληροφορίας οἱ ἀδελφοὶ του εἶναι ἀποφασισμένοι, νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς οἰανδήποτε, θυσίαν, προκειμένου ν' ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὴν τελευταίαν ἐπιθυμίαν του.

Κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς ἡ δαπάνη διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου θ' ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν τριάκοντα ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Τοῦ δ' οἰκοπέδου, κειμένου ἐν κεντρικῷ σημείῳ τῆς πόλεως καὶ ἔχοντος ἑκτασιν 1.800 τ. μέτρων, ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς δέκα ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ ψηφίσματος ἀπενέμετο ὁ τίτλος Εὐεργέτης εἰς τὸν παρσχόντα εὐποιαν, ἀθοεργίαν καὶ χάριν πρὸς τὴν πόλιν.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι εἴθισται, νὰ δίδωσιν οἱ Δῆμοι, τὸ ὄνομα τοῦ εὐεργέτου εἰς μίαν ὁδὸν τῆς πόλεως. Πέποιθα δ' ὅτι ὁ Δῆμος Καρδίσης δὲν θὰ παρίδῃ τοῦτο.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΝΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

- 1) Νικόλαος Πλαστήρας, Πρωθυπουργός.
- 2) 'Απόστολος 'Αλεξανδρής, 'Υπουργός 'Εθνικής Παιδείας και 'Εκκλη-

Στέλιος 'Αλλαμανής

σιαστικῶν, 'Εξωτερικῶν, Γεωργίας και Δικαιοσύνης.

- 3) Στέλιος 'Αλλαμανής, 'Υπουργός Δημοσίων 'Εργων, Συγκοινωνιῶν, Οικονομικῶν και 'Εθνικής Παιδείας και 'Εκκλησιαστικῶν.

- 4) Χρῆστος 'Αλλαμανής, 'Υπουργός Γεωργίας.

'Απόστολος Βογιατζῆς

Σπυρίδων Ταλιαδούρος

- 5) 'Απόστολος Βογιατζῆς 'Υπουργός 'Εργασίας και πρόεδρος τῆς Συμβουλευτικῆς 'Επιτροπῆς.

'Απόστολος 'Αλεξανδρής

Χρῆστος 'Αλλαμανής

Δημήτριος 'Θανόπουλος

'Αθανάσιος Ταλιαδούρος

6) Δημήτριος Θανόπουλος, Ὑφυπουργὸς Γεωργίας καὶ Α' Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς.

7) Κωνσταντῖνος Σταμούλης, Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης καὶ Γεωργίας.

8) Σπυρίδων Ταλιαδοῦρος, Ὑφυπουργὸς Συγκοινωνιῶν καὶ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης.

9) Ἀθανάσιος Ταλιαδοῦρος, Ὑφυπουργὸς Ἐμπορίου.

10) Κωνσταντῖνος Τερτίπης, Ὑπουργὸς Γεωργίας.

Κωνσταντῖνος Τερτίπης

Κωνσταντῖνος Σταμούλης

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Ὅπως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας εἰς ὅλας τὰς πόλεις αὐτῆς ἐγκατεστάθησαν πολλοὶ δικηγόροι ἐκ τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, οὕτω συνέβη καὶ κατὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας. Πολλοὶ δικηγόροι ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς τέσσαρας πόλεις τῆς Θεσσαλίας. Οἱ ἐν Καρδίτῃ δ' ἐγκατασταθέντες ἦσαν οἱ ἑξῆς:

1) Ἀριστείδης Σκαρμπαλέζος

2) Ἰωάννης Κλάρας

3) Κίρων Βελλίνης

4) Κωνσταντῖνος Ἀσημάκης

5) Δημήτριος Συνεφάκης

6) Ἀθανάσιος Χαντζόπουλος

7) Κλεομένης Τσιτσάρας

8) Νικόλαος Μανωλίδης. Ἀργότερον οὗτος ἀκολουθήσας τὸν δικαστικὸν κλάδον ἔφθασε μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἀντεισαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου.

9) Θωμᾶς Σπυρόπουλος

10) Δημήτριος Ἀναστασιάδης.

11) Λεωνίδας Κλωτσιάρης. Οὗτος ἐγνώριζε τὴν Γαλλικὴν καὶ Ἰταλικὴν, ἀναγορευθεὶς δ' ἀριστοῦχος διδάκτωρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐχρημάτισε Πρόεδρος Πρωτοδικῶν Σύρου καὶ ἀργότερον καὶ Εἰσαγγελεὺς Πρωτοδικῶν, τιμηθεὶς διὰ τὴν εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν του τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1877 μὲ τὸν ἀργυρὸν σταυρὸν τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτήρος. Μετὰ δὲ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας παρακληθεὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐδέχθη τὴν θέσιν τοῦ Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν ἐν Τρικάλοις, ὅπου ὑπηρέτησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, τῇ δὲ 15 Ὀκτωβρίου 1901 διωρίσθη δικηγόρος ἐν Καρδίτῃ καὶ συνειργάζετο μετὰ τοῦ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβροῦ του Ἀποστόλου Τσαγκαράκη δικηγορήσας ἐπιτυχῶς μέχρι βαθέος γήρατος. Ἡ μήτηρ του ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἄρχοντος Ρεντίνης Τσολάκογλου, τὸν ὅποιον ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ὅτε εἰσέβαλεν εἰς τὰ Ἄγραφα, συνέλαβε καὶ ἐκράτησεν εἰς τὴν φυλακὴν μέχρις ὅτου δι' ἐκβιασμοῦ τοῦ ἀπέσπασε 2.000 λίρας¹, καὶ εἶχε σπανίαν μόρφωσιν, ἅτε διδαχθεῖσα οἱκοὶ ὑπὸ Γερμανῶν καθηγητῶν, ὅταν δ' εὕρισκετο ἐν Σύρῳ ὁ ἐκεῖ Γυμνασιάρχης, μὴ δυνάμενος νὰ ἐρμηνεύσῃ στίχον τινα τοῦ Εὐριπίδου, ἐζήτησε τὴν γνώμην της.

12) Δημήτριος Λυμπερόπουλος πρωτοδίκης ὑπηρετήσας ἐν Καρδίτῃ καὶ παραιτηθεὶς διὰ νὰ δικηγορήσῃ.

13) Κωνσταντῖνος Τερτίπης ἀδελφὸς τοῦ ἐπαναστάτου Δημητρίου Τερτίπῃ, τοῦ ἀγωνισθέντος ἐν Ματαράγκα καὶ ἐκλεγένος Βουλευτοῦ κατὰ τὰς πρῶτας βουλευτικὰς ἐκλογὰς, ὡς καὶ κατὰ τὰς ἐπομένους.

14) Κωνσταντῖνος Σαραντόπουλος.

15) Ἀπόστολος Τσαγκαράκης.

Αὐτόχθονες δὲ δικηγόροι κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὴν προσάρτησιν δεκαετίαν διωρίσθησαν οἱ

1) Πᾶνος Κοκορίκος ἐκ (Βελέσ - Παζάρ) Δαφνοσπηλιᾶς τοῦ τέως Δήμου Ἰτάμου, χρηματίσας καὶ Βουλευτῆς.

2) Παισανίας Ζωγλοπίτης ἐκ (Ζωγλόπη) Ραχούλας τοῦ τέως Δήμου Ἰτάμου ἀδελφὸς τοῦ Κωστάκη Ἐφέντη Ζωγλοπίτη, ὅστις ἦτο εἰς ἐκ τῶν νέων, τῶν καταγομένων ἐκ σημερινῶν οἰκογενειῶν ὀρεινῶν διαμερισμά-

1. Ἡ Θεσσαλία 1805—1810 Γουλιέλμου Λήκ μετάφρασις Γ. Στάθου σελ. 79.

των, τοὺς ὁποίους ὁ Σουλτάνος Ἀβδούλ Ἀζιζ ἐκάλεσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, δῆθεν, διὰ νὰ τοὺς προσλάβῃ ὡς ὑπασπιστάς του, πράγματι ὁμῶς διὰ νὰ τοὺς ἔχῃ ὡς ὁμήρους καὶ οἵτινες ὡς ἀξιωματοῦχοι, μὴ καταγόμενοι ἐξ εὐγενῶν τουρκικῶν οἰκογενειῶν, ἔφερον τὸν τίτλον τοῦ ἐφένδη, ἐνῶ οἱ ἐξ εὐγενῶν τουρκικῶν οἰκογενειῶν καταγόμενοι, ἔφερον τὸν τίτλον τοῦ πεί καὶ οἱ Βεζύραι τὸν τίτλον τοῦ Πασᾶ².

3) Αἰμίλιος Τσαμαγκίδης ἐκ Ρεντίνης τοῦ τέως Δήμου Μενελαΐδος χρηματίας καὶ Βουλευτῆς καὶ

4) Περικλῆς Ἀλεξανδρῆς ἐξ Ἀργιθέας. Οὗτος ἀργότερον ἠκολούθησε τὸν Εἰσαγγελικὸν κλάδον καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ εἰσαγγελέως Ἐφετῶν, μετὰ δὲ τὴν ἐκ τοῦ δικαστικοῦ κλάδου ἀποχώρησιν του ἀνემίχθη εἰς τὴν πολιτικὴν, ἐκλεγείς γερουσιαστής.

Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν μετὰ τὴν προσάρτησιν δεκαετίαν διωρίσθησαν οἱ

- 1) Γεώργιος Κατσάκος
- 2) Δημήτριος Στυλόπουλος
- 3) Ἀλέξανδρος Παπαποστόλου
- 4) Χρῆστος Ἀλλαμανῆς
- 5) Ἀπόστολος Ἀλεξανδρῆς
- 6) Λάμπρος Καταφυγιώτης
- 7) Δημήτριος Κουκολέτσος
- 8) Μᾶρκος Κοτρώτσιος
- 9) Χρῆστος Σιαπκίδης
- 10) Λάμπρος Κατσάρος
- 11) Δημήτριος Μπούσδρας καὶ
- 12) Ἀπόστολος Τσικρίκης

ΙΑΤΡΟΙ

Οἱ πρῶτοι Ἱατροὶ τῆς ὁλεως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πρῶτους δικηγόρους, προήρχοντο ἐκ τῆς περιφέρειας τοῦ Νομοῦ Καρδίτης καὶ ἦσαν οἱ ἑξῆς:

1) Ἀπόστολος Βασιαρδάνης ἐκ Μπεζιούλας τοῦ τέως Δήμου Νεβροπόλεως. Οὗτος ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐνεργῶς ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν ἐπαναστατικὴν κίνησιν συνελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες τὸν μετέφερον ἀτμοπλοικῶς εἰς Θεσσαλονίκην. Ἄλλ' ὅταν τὸ ἀτμόπλοιο ἐφθασεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Θεσσαλονίκης ἦτο νύξ καὶ ἡ ἀποβίβασις ἀνεβλήθη διὰ τὴν πρωΐαν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτὸς ὁμῶς ἐπέτυχεν νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετ' Ἑβραίων βαρκάρην, ὅστις ἐπὶ ἀδρᾶ πληρωμῇ τὸν μετέφερεν εἰς τὴν Ξηρὰν καὶ τὸν ὠδήγησεν ἀσφαλῶς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον, ὅθεν ἔφθασεν εἰς τὴν γενέτειραν του, ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας.

2. Ὁθωμανικοὶ κώδικες Νικολαΐδου σελ. 52 σημ. 1.

2) Ἀντώνιος Καπάλας ἐκ (Καΐτης) Μακρυράχης τοῦ τέως Δήμου Ταμασίου. Οὗτος ἦτο εἰς ἐκ τῶν τεσσάρων ὑποψηφίων, οἵτινες διεξεδίκησαν τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου κατὰ τὰς πρῶτας δημοτικὰς ἐκλογὰς τῆς 29 Μαΐου 1883.

3) Βασίλειος Κουκορίκος ἐκ Βελές Παζάρ (Δαφνοσπηλιᾶς) τοῦ τέως Δήμου Ἰτάμου, οὗτος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Λεωνίδα Κοκορίκου, τοῦ ἐκλεγέντος βουλευτοῦ κατὰ τὰς πρῶτας βουλευτικὰς ἐκλογὰς, τὰς ἐνεργηθείσας τὸ 1881, ὡς καὶ τοῦ Πάνου Κοκορίκου τοῦ ἀργότερον ἐκλεγέντος Βουλευτοῦ.

4) Δημήτριος Μοσχοβίτης ἐκ Βλάδου (Μοσχάτου) τοῦ τέως Δήμου Νεβροπόλεως, ὅστις πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας ἤσκει τὸ ἐπάγγελμα εἰς τὸ Γαρδίκιον τῆς Φθιώτιδος καὶ εὐθὺς μετὰ ταύτην ἐγκατεστάθη ἐν Καρδίτῃ.

5) Ξενοφῶν Τσαμαγκίδης ἐκ Ρεντίνης τοῦ τέως Δήμου Μενελαΐδος, ὅστις ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα ἐν Ρεντίνῃ καὶ εἰς τὰ πεδινὰ διαμερίσματα, τὰ νοτίως τῆς Κρδίτης καὶ μετὰ, ἐξελέγη δὲ Δήμαρχος Μενελαΐδος καὶ ἀργότερον καὶ Βουλευτῆς τοῦ Νομοῦ Καρδίτης.

Οἱ ἐξ ἄλλων δὲ νομῶν προερχόμενοι οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν εἰς χωρία τῆς ὑπαίθρου ἦσαν οἱ ἑξῆς:

1) Ὁ ἐκ Δομοκοῦ Ἰωάννης Σακελλαρόπουλος, ὅστις ἐγκατεστάθη ἀρχικῶς ἐν Ρεντίνῃ εἴτα ἐν Παλαμᾷ καὶ τέλος ἐν Λεονταρίῳ. Ἦτο δὲ Ἱατροφιλόσοφος καὶ ποιητής, οἱ δὲ σατυρικοὶ στίχοι του ἦσαν λίαν ἐπιτυχεῖς καὶ εἶχον ὡς στόχον ἰδιάωρισμένους τσιφλικούχους.

2) Ὁ Θεολόγος Ἰωαννίδης ἐκ Πηλίου, ὅστις ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα ἐν Παλαμᾷ ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἀργότερον γκατεστάθη ἐν Καρδίτῃ. καὶ

3) Ὁ Δημήτριος Κρητικὸς ἐκ Φθιώτιδος, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα ἐν Καζνεσίῳ καὶ εἴτα ἐν Καρδίτῃ καὶ τέλος ἐξεπαιδεύθη ὡς λουτρολόγος.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ἀπόστολος Δεληβελιώτης
Δημοσθένης Κόφφας
Βασίλειος Μαλαμίτσας
Ἀπόστολος Κουτσοκώστας
Κίμων Σούρλας

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΕΛΗΒΕΛΙΩΤΗΣ

Τὸ πτυχίον τῆς Ἱατρικῆς ἔλαβε τὸν Μάρτιον τοῦ 1939. Διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν ἐγίνε τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1943. Ὑφηγητῆς δὲ

της Ουρολογίας του Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔγινε τὸ 1955.

Στὸν στρατὸ ὑπηρέτησεν ἀρχικῶς ὡς ἔφεδρος ἀνθυπίατρος καὶ ἐν συνεχείᾳ ὡς ἔφεδρος ὑπίατρος, διηύθυνε δὲ ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1947 μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1949 τὸ Οὐρολογικὸν τμήμα τοῦ 401 Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου.

Ἡ Νοσοκομειακὴ του ὑπηρεσία ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1938 μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1953, ὑπηρέτησε εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν ἀρχικῶς ὡς ἔξωτερικὸς βοηθός, ἐν συνεχείᾳ ἔσωτερικὸς βοηθός καὶ τελικὰς ἐπὶ 6 ἔτη ὡς Ἐπιμελητὴς τῆς Χειρουργικῆς Οὐρολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1955 ὑπηρέτησε ἀφ' ἐνός μὲν ὡς σύμβουλος Οὐρολόγος εἰς τὸ Λαϊκὸν Νοσοκομεῖον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς Διευθυντὴς τῆς Οὐρολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος Μετοχικοῦ Ταμεῖου Στρατοῦ μέχρι τοῦ 1961. Ἀπὸ τὸ 1961 μέχρι σήμερον ὑπηρετεῖ ὡς Διευθυντὴς τῆς Χειρουργικῆς Οὐρολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Μετεκπαιδευσis εἰς τὸ ἔξωτερικόν.

Κατὰ τὴν χρονικὴν περιόδον 1950—1951 μετέβη εἰς Γαλλίαν, ἔνθα παρηκολούθησε τὰς 4 μεγάλας Οὐρολογικὰς Κλινικάς. Ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς Λονδίνον, Λυῶνα καὶ μερικὰ κέντρα τῆς Δυτικῆς Γερμανίας. Ἐκτοτε κατ' ἔτος ἀνελλιπῶς ἐπισκέπτεται διάφορα ἐπιστημονικὰ κέντρα τοῦ ἔξωτερικοῦ καὶ λαμβάνει μέρος εἰς Διεθνῆ Οὐρολογικὰ συνέδρια.

Ἐπιστημονικαὶ Ἑταιρεῖαι.

Τυχάνει μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Οὐρολογικῆς Ἑταιρείας, τῆς Ἑλληνικῆς Χειρουργικῆς Ἑταιρείας, τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, τῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημονικοῦ Προσωπικοῦ τοῦ Θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμός», τῆς Διεθνoῦς Οὐρολογικῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Γαλλικοῦ Οὐρολογικοῦ Συνεδρίου.

Ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι.

Ἐδημοσίωσεν εἰς Ἑλληνικὰ περιοδικὰ 156 ἐργασίας καὶ εἰς περιοδικὰ τοῦ ἔξωτερικοῦ 21 ἐπιστημονικὰς ἐργασίας ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν του καὶ ἐκ τῶν κλινικῶν, ποὺ διηύθηγε καὶ διευθύνει, ἐδημοσιεύθησαν ἐκ τῶν συνεργατῶν του 23 διατριβαὶ ἐπὶ διδακτορία.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΦΦΑΣ

Ἐνεγράφη κατόπιν ἐπιτυχῶν ἑξετάσεων εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μετὰ δὲ τὸ δεύτερον ἔτος εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων λαβὼν πτυχίον ἱατρικῆς τούτου κατὰ τὸ 1934 καὶ ἀνακηρυχθεὶς κατὰ τὸ 1937 διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου, τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς βραβευθείσης, ὅτε καὶ

ἀνεκηρύχθη Λαουρέτ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων. Ἀπὸ τοῦ 1934 μέχρι τοῦ 1937 συμμετεῖχεν ἐνεργῶς εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς Νευρολογικῆς κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῷ Νοσοκομείῳ SALPETRIERE ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ Νευρολογίας GUILLAIN ἐργαζόμενος παραλλήλως εἰς τὸ παθολογο - ἀνατομικὸν ἐργαστήριον τοῦ νευρικοῦ συστήματος ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ IVAN BERTRAD. Ἀκολούθως ἀπὸ τοῦ 1937—1939 ἐτοποθετήθη εἰς τὴν ψυχιατρικὴν κλινικὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ST ANNE ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ HENRI GLEIDE ἐπιδοθεὶς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς τὸν κλάδον τῆς ψυχιατρικῆς συμπληρώσας τὴν νευροψυχιατρικὴν του κατάρτισιν.

Κατὰ τὸ 1941 ὑποστὰς ἐπιτυχῶς ἡν νόμιμον δοκιμασίαν ὑπὸ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔλαβε καὶ τὴν ἄδειαν ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος, ὡς καὶ τὴν τοιαύτην Νευρολόγου - ψυχιάτρου. Ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1942 διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ Νευρολογικοῦ ἔξωτερικοῦ ἱατρείου τοῦ Λαϊκοῦ Νοσοκομείου ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ δὲ τοῦ Νοεμβρίου 1947 ἀνέλαβε τὴν ἴδρυσιν, ὁργάνωσιν καὶ διεύθυνσιν τῆς Νευρολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Νοσοκομείου τούτου, ἣν καὶ διηύθυνε μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1955, ὅτε, ὑπαχθείσης τῆς Νευρολογικῆς Κλινικῆς εἰς τὴν προπαιδευτικὴν κλινικὴν ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ Ν. Τσαμπούλα, παρέμεινεν ὡς Σύμβουλος - Διευθυντὴς καὶ Διευθυντὴς τοῦ εἰσέτι λειτουργούντος ἔξωτερικοῦ Νευρολογικοῦ ἱατρείου τοῦ Νοσοκομείου, εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ γενομένην στατιστικὴν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος ἐθεταζομένων ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 4.000.

Κατὰ τὸ ἔτος 1956 ἐκπονήσας διατριβὴν ὑπὸ τὸ τίτλον «Κροταφικὴ ἐπιληψία» ὠνομάσθη ὑφυγητὴς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Κατὰ Ἰανουάριον 1957 ἐπιλεγεὶς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Πατρικίου ἐτοποθετήθη ὑφηγητὴς παρὰ τῇ ἔδρᾳ τῆς ψυχιατρικῆς καὶ Νευρολογίας τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῷ Αἰγινητείῳ Νοσοκομείῳ. Ἀνέλαβε δ' ἐξολοκλήρου τὴν ὁργάνωσιν τῶν φροντιστηριακῶν μαθημάτων εἰς τοὺς τελειοφοίτους τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, διδάσκων ὁ ἴδιος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν ἐκάστου Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους ἀνώτερα κλινικὰ νευρολογικὰ καὶ ψυχιατρικὰ μεθήματα. Ὡς ἐνδιατρίψας δ' εἰς τὴν ἠλεκτροεγκεφαλογραφίαν ἐπόπτευσεν τῆς λειτουργίας τοῦ ἠλεκτροεγκεφαλικοῦ ἐργαστηρίου τῆς Πανεπιστημιακῆς Κλινικῆς, τὸ ὁποῖον ἐλειτούργησεν ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν του. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ἐδίδαξεν ἐπίσης εἰδικὰ μαθήματα, εἰς τοὺς ἐξασκουμένους πρὸς λήψιν εἰδικότητος ἔξωτερικοὺς ἰατροὺς, ἐποπτεύων ἅμα καὶ τῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐκπονηθεισῶν ἐν ἡ κλινικῇ διδακτορικῶν διτριβῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1961 ἀνέλαβεν ἐπὶ δύο ἀκαδημαϊκὰ ἔτη τὴν ἀπὸ ἔδρας διδασκαλίαν τῶν καθηγητικῶν μαθημάτων πρὸς τοὺς τελειοφοίτους τῆς ἱα-

τρικης, επί δύο συνεχῆ ἔτη ἐδίδαξεν ἐπίσης Νευρολογίαν καὶ Ψυχιατρικὴν, ἐπὶ αἰρὰν ἐτῶν εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Σχολὴν ἀδελφῶν Νοσοκόμων.

Κατὰ τὸ 1945 μετέβη εἰς Παρισίους ὡς ὑπότροφος τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως δι' εἰδίκευσιν εἰς ἠλεκτροεγκεφαλογραφίαν δημοσιεύσας καὶ σχετικὰς μελέτας.

Κατὰ δὲ τὸ 1952 μετέβη ἐπίσης εἰς Παρισίους πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ ἐπὶ τῶν νευροφυσιολογικῶν ἐξελίξεων.

Ἦδη εἶναι μέλος τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, μέλος τῆς Νευρολογικῆς καὶ Ψυχιατρικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, μέλος τῆς Ἱατροχειρουργικῆς Ἑταιρείας καὶ σύμβουλος διευθυντῆς νευρολόγος ψυχίατρος τοῦ Νοσοκομείου Βασιλεὺς Παῦλος.

Ἐδημοσίευσεν δὲ μέχρι σήμερον 46 μελέτας ἐπὶ ἐπιστημονικῶν θεμάτων.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ. ΚΟΥΤΣΟΚΩΣΤΑΣ

Τὸ ἔτος 1909 εἰσήχθη ἀριστεύσας εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ ἐπῆρε τὸ 1914 τὸ δίπλωμα τοῦ Μηχανολόγου—Ἠλεκτρολόγου, μετὰ χιλιοδράχμου καὶ πεντακοσιοδράχμου βραβείων καὶ τοῦ δικαιώματος ὑποτροφίας διὰ τὸ ἐξωτερικόν. Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς θητείας του ὡς μηχανικοῦ εἰς τὸ Βασιλικόν Ναυτικόν, ὅπου ὡς ἐθελοντὴς ὑπηρέτησεν κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Πολυτεχνείου, μὲ ὑποτροφίαν τοῦ Ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γεωργίου Ἀβέρωφ δι' εὐρυτέρας σπουδὰς εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον τῆς Ζυρίχης, ὅπου πάλιν ἠρίστευσε καὶ εἰργάσθη εἰς διαφόρους βιομηχανίας καὶ κυρίως εἰς τὸ Παγκοσμίου φήμης Μηχανοποιεῖον ἀδελφῶν Σουλτσερ, Βίντερθουρ. Ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς μηχανικὸς τοῦ Οἴκου Σουλτσερ διὰ τὴν ἐδῶ ἀντιπροσωπεῖαν τέλος τοῦ 1920.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1921 προκηρύχθη πρὸς πλήρωσιν ἡ ἔδρα τῆς Γενικῆς Μηχανολογίας ἐν τῷ Ε.Μ.Π. ὅπου καὶ ἐξελέγη καθηγητῆς, διατηρήσας τὴν ἔδραν αὐτὴν ἐπὶ 40 ἔτη, διατελέσας ἐπὶ διετίαν καὶ Πρύτανις τοῦ ἰδρύματος.

Ἐπίσης διετέλεσε Μηχανολόγος - Σύμβουλος τοῦ Α.Σ.Ο. 1928—1930. Πραγματογνῶμων το Ο.Χ.Ο.Α.

Διετέλεσεν ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη μελετητῆς καὶ Πρόεδρος Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τεχνικῶν θεμάτων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς, Πρόεδρος, ἢ καὶ μέλος Ἐπιτροπῶν τῶν Υπουργείων Βιομηχανίας, Ἐμπορίου, Εργασίας καὶ διοφύρων Τεχνικῶν Σχολῶν, πραγματογνῶμων μόνος, ἢ μέλος Ἐπιτροπῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ διαφύρων βιομηχανιῶν ἐπὶ θεμάτων κυρίως τῆς Σιδηροβιομηχανίας.

Κατὰ τὰ τελευταῖα 11 ἔτη παραιτηθεὶς τῆς θέσεως τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Ε.Μ.Π. διετέλεσεν Μηχανολόγος, Τεχνικὸς Σύμβουλος τῆς Δ.Ε.Η. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἔκαμε δι' ἐπιτροπῶν ἐκτιμήσεις ἐπὶ 350 περίπου Ἠλεκτρολόγων Ἐπιχειρήσεων, ἐξαγορασθεισῶν ὑπὸ τῆς ΔΕΗ μελέτας ἐπὶ πλείστων θεμάτων, γνωματεύσεις καὶ δημοσιευθέντα ἄρθρα. Ἦτο Πρόεδρος ἐπιτροπῶν δι' ἐπιλογὴν καὶ παραγγελίαν πλείστων μεγάλων μονάδων, ἢ καὶ παραλαβὴν αὐτῶν.

Ἦτο μέλος τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς ΛΙΠΤΟΛ. Συνετέλεσεν ἐντόνως διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ΜΕΓΔΟΒΑ. Ἦδη προσπαθεῖ ἐντατικῶς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἐκτελέσεως ἐνὸς νέου καὶ μεγάλου Ἠλεκτρονικοῦ καὶ Ἀρδευτικοῦ Ἔργου, Μεσοχώρας — Πιαλείας, μέλλοντος νὰ ἀξιοποιήσῃ σημαντικώτατα τὴν Θεσσαλίαν.

Τὸ συγγραφικόν του ἔργον εἶναι πλουσιώτατον, σχετιζόμενον μὲ τὰ θέματα τῆς εἰδικότητός του καὶ διακρινόμενον διὰ τὴν μεθοδικὴν διαπραγματεύσιν τοῦ ἀντικειμένου, τὴν ἐμβρίθειαν καὶ τὴν σαφήνειαν. Συνέγραψε μαθήματα Γενικῆς Μηχανολογίας διὰ τὸ Ε.Μ.Π. κλπ.

Διὰ τῆς πολυσχιδοῦς του δράσεως ἐτιμήθη μὲ τὰ μετάλλια τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, τὸν Ταξιάρχην Φοῖνικος καὶ Ἀνώτερον Ταξιάρχην Γεωργίου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Α. ΜΑΛΑΜΙΤΣΗΣ

Ἐσπούδασεν ἐν Ἀθήναις, μετεξεπαιδεύθη δὲ εἰς «Εὐαγγελισμόν» Ἀθηνῶν, Γαλλίαν (Παρισίους) καὶ Ἀγγλίαν (Λονδίνον) εἰς τὴν Οὐρολογίαν.

τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων τὸ 1933, ἀνεκνήρυχθη διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς τὸ 1937, Ὑψηλῆς δὲ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ 1947.

Ὑπηρέτησεν ὡς διευθυντῆς τῶν Χειρουργικῶν καὶ Οὐρολογικῶν Κλινικῶν ἐν τῷ Βασιλικῷ Ναυτικῷ, Λαϊκῷ Νοσοκομείῳ (Βασιλεὺς Παῦλος) Γενικῷ Κρατικῷ Ἀθηνῶν (Ἱπποκρατεῖῳ) Νοσοκομείῳ Νέας Ἰωνίας κλπ.

Ἀπὸ τοῦ 1960 ὡς ἑκτακτος αὐτοτελὴς Καθηγητῆς καὶ εἰτα τακτικὸς τοιοῦτος, διηύθυνε τὴν Οὐρολογικὴν Κλινικὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἐν τῷ Κεντρικῷ Νοσοκομείῳ.

Ἀνεκοίνωσεν εἰς Ἑταιρείας καὶ ἐδημοσίευσεν τόσον ἐνταῦθα, ὅσον καὶ ἐν τῇ ξένῃ ὑπὲρ τὰς 140 ἐπιστημονικὰς πραγματείας καὶ πρωτοτύπους πειραματικὰς ἐργασίας, τῇ συμπράξει τῶν καθηγητῶν Καραγιαννοπούλου, Καθαζαράκη κλπ. ἐξέδωκε τὸ 1961 τρίτομον Χειρουργικὴν, τὸ δὲ 1966 συνέγραψε σύγγραμμα Οὐρολογίας, συγκείμενον ἐκ τριῶν τόμων.

Πλοίαρχος Ἱατρὸς τοῦ Β.Ν. διετέλεσε πρόεδρος διαφύρων Ἐπιστη-

μονικῶν Ἑταιριῶν ἐν Ἑλλάδι, μέλος δὲ καὶ ξένων Ἑταιριῶν, ἐτιμήθη διὰ διαφορῶν μεταλλίων καὶ παρασήμων.

ΚΙΜΩΝ ΣΟΥΡΛΑΣ

Υἱὸς ἡπειρωτικῆς οἰκογενείας ἐγγηνήθη ἐν Καρδίτῃ ἀνεκνήρυχθη πτυχιούχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μὲ τὸν βαθμὸν «Ἀριστα». Καὶ διωρίσθη μὲν ἀκολούθως δικηγόρος παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ Καρδίτσας, ἐπακολουθησάσης ὁμως τῆς ἐπιστρατεύσεως τοῦ ἔτους 1915 ἀμέσως μετὰ τὸν διορισμὸν του, δὲν ἤσκησε τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα σχεδὸν παντελῶς πρὸ τῆς στρατεύσεώς του. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀποστράτευσίν του τὸ θέρος οὐ 1916, ἡ ἄσκησις ὑπ' αὐοῦ δικηγορίας ἦτο λόγῳ τῆς γνωστῆς πολιτικῆς ἀνωμαλίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης λίαν περὶωρισμένη. Ἐφυγε τότε ἐκ Καρδίτσας διὰ τὰς Ἀθήνας, κατὰ τὴν ἐκεῖ δὲ παραμονὴν διωρίσθη δικαστής, ἀρχικῶς Πάρεδρος καὶ ἀκολούθως ὡς Πρωτοδίκης παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ Ἀθηνῶν. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἄσκησιν τῶν δικαστικῶν του καθηκόντων ἐπεδόθη εἰς ἐκμάθησιν ξένων γλωσσῶν (Γαλλικῆς καὶ Γερμανικῆς), αἱ ὁποῖαι τῷ ἔδωσαν τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια διὰ νὰ διακριθῇ μετὰ τῶν συναδέλφων του. Συνέπεσε τότε ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ τῶν νέων νομοθετημάτων, ὡς ἰδίᾳ τοῦ νόμου περὶ διαζυγίου, μεταφυτευθέντος ἐξ ἀλλοδαπῶν νομοθεσιῶν, ἡ ἐρμηνεία δ' αὐτῶν ὑπῆρξεν ἐρ-

Ἡλίας Μίσσας

Βασίλειος Μαλαμίτσας

γον εἰσηγήσεων του, ἀποτελέσασα τὸ αἰτιολογικὸν πολλῶν ἀποφάσεων, δημοσιευθεισῶν εἰς νομικὰ περιοδικά. Παραλλήλως ἡσχολήθη μὲ τὴν συγγραφὴν μελετῶν. Οἱαὶ ἡ περὶ ἀπογραφῆς ἐν τῷ κληρονομικῷ δικαίῳ καὶ περὶ ἐξωγάμων τέκνων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἀνηγορεύθη Διδάκτωρ καὶ ἀκολούθως Ὑφηγητὴς παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν. Παιρητηθεὶς ἀπὸ τῆς Δικαστικῆς ὑπηρεσίας, ἐδικηγόρησεν ἐπὶ τι διάστημα διαδοχικῶς παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ, καὶ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰς Ἀθήνας, ἐν ᾧ παραλλήλως ἡσχολεῖτο μὲ συγγραφὰς ἐπὶ μέρους μελετῶν, οἱαὶ ἐδημοσιεύθησαν εἴτε αὐτοτελῶς (π.χ. ἡ περὶ ἀτομιστικῶν καὶ κοινωνιστικῶν ἀντιλήψεων ἐν τῷ Ἀστικῷ Δικαίῳ), εἴτε αἱ μικρότεραι εἰς νομικὰ περιοδικά (θέμιδα, Δικαιοσύνην, Νομικὸν Βῆμα). Αἱ ἐργασίαι αὗται ἀπετέλεσαν τοὺς τίτλους διὰ τὸν διορισμὸν του ὡς Καθηγητοῦ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης. Ἀτύχημα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του τὸν ἤγαγεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὴν καθηγητικὴν θέσιν καὶ μείνῃ ἔκτοτε μονίμως εἰς τὰς Ἀθήνας ἄσκων τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις Δι-

Δημοσθένης Ι. Κόφας

Κίμων Σούρλας

καστηρίοις, ἀλλὰ καὶ μὴ ἀπέχων ἀπὸ τὴν προσφιλῇ του ἐνασχόλησιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς ἐπιστημονικὰ μελετήματα. Ἐκδηλώσεις τῆς τελευταίας ταύτης ἐνασχολήσεως ἐκτὸς ἐπὶ μέρους μελετημάτων, δημοσιευθέντων εἰς νομικὰ περιοδικά, εἶναι καὶ ἡ συμμετοχὴ του εἰς τὴν συλλογικὴν ἐκδόσιν τοῦ σχολιασμοῦ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ὑπὸ τὸν γνωστὸν εἰς τὸν νομικὸν κό-

σμον τίτλον Ἑρμ. ΑΚ. Ἰδιαίτερας μνείας ἐκ τῆς συμμετοχῆς του περὶ τοῦ δι-
 ἔκδοσιν τῆς Ἑρμ. ΑΚ εἶναι ἀξία ἡ πρωτότυπος ἐργασία του περὶ τοῦ δι-
 καίου τῆς ποσωπικότητος. Ἦδη εἶναι ἀπόμαχος ὡς συνταξιούχος δικη-
 γόρος.

Ἐν τέλει πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι παρακληθεὶς διωρίσθη κατ' ἐπανά-
 ληψιν γενικὸς Γραμματεὺς εἰς τὰ Ὑπουργεῖα Ἑσωτερικῶν καὶ Δικαιοσύ-
 νης, τελευταῖον δὲ καὶ Εἰδικὸς Σύμβουλος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύ-
 νης. Μολονότι δ' ἀνῆκεν εἰς πολιτικὴν Οἰκογένειαν (ὁ πατὴρ του ἐχρη-
 μάτισε Δήμαρχος Γόμφων ἀποθανὼν μάλιστα ὡς τοιοῦτος) ὁ ἴδιος οὐδέ-
 ποτε ἐπολιτεύθη. Ἡ δρᾶσις του εἶναι καθαρῶς ἐπιστημονικὴ, σύμφωνος
 ἄλλως τε πρὸς τὸν χαρακτῆρα του, ὡς ἀνθρώπου ἐγκλείστου εἰς τὸ γρα-
 φεῖον του ἐν μέσῳ προσφιλῶν βιβλίων πλουσιωτάτης βιβλιοθήκης.

Ἀπόστολος Κουτσokώστας

Ἀπόστολος Α. Δεληβελιώτης

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΑΙ

Κίτσος Γ. Ἀνυφαντῆς
 Γεώργιος Ἀν. Βαλταδῶρος
 Σωτῆριος Ἀστ. Καραθάνος
 Διονύσιος Π. Κοκορίκος
 Ἀννούλα Β. Λάππα
 Ἀλκμήνη Γ. Μπρουζιώτη

ΚΙΤΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΥΦΑΝΤΗΣ

Δικηγόρος, Δόκιμος ποιητής, μέλος τοῦ συνδέσμου Ἑλλήνων Λογο-
 τεχνῶν ἐξέδωκε συλλογὴν μὲ τὸν τίτλον «Ἀγαπημέναι Θύμησες». Τὸ
 ποίημά του «στὴν πονεμένη Μάνα μου» κατεχωρήθη εἰς τὴν Ἀνθολογίαν
 τῆς Μητέρας. Τὸ δὲ ποίημά του «ΕΡΜΟΣ ΑΠΟΨΕ» μετεφράσθη εἰς τὴν
 Γαλλικὴν ἀπὸ τὸν Παγκοσμίου φήμης Γάλλον ποιητὴν καὶ Νεοελληνιστὴν
 Γκαστὸν Ἀνρὺ Ὁφρέρ, ὅστις τὸν ἀπεκάλεσε «δένδρον εὐαισθησίας». Διὰ
 τὸ ἔργον του «Ἀντίλαλοι τῆς ψυχῆς μου» ὁ Νεοελληνιστὴς Πάολο Στομέο
 καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Λέτσε τῆς Ἰταλίας τὸν συνεχάρη διὰ τὸ ἐ-
 ξαίρετον κριτικὸν αἰσθητήριόν του διὰ τὴν ποίησιν. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἐγγρά-
 φησαν κριτικαὶ καὶ σημειώματα, εἰς ἃς τονίζεται ἡ δύναμις τοῦ ταλέντου
 καὶ ἡ οὐζύτης τοῦ πνεύματός του. Ποιήματά του ἐδημοσιεύθησαν καὶ εἰς τὴν
 Ἑρωτικὴν ποιητικὴν ἀνθολογίαν εἰς τὰ Θεσσαλικά χρονικά καὶ εἰς τὴν δε-
 κάτομον Ἑγκυκλοπαίδειαν τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας τοῦ Χάρη Πά-
 τση. Ἐπραγματοποίησε δὲ πολλὰς διαλέξεις καὶ ὁμιλίας καὶ κατατάσσεται
 ἀνάμεσα εἰς τοὺς παραδοσιακοὺς ποιητὰς Γ. Δροσίνην, Ἀγγ. Σημιριώτην,
 Κ. Οὐράνην, Λαμ. Πορφύραν, Ν. Λαπαθιώτη κ.ἄ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΒΑΛΤΑΔΩΡΟΣ

Μία φυσιογνωμία πολὺπλευρος. Διηγηματογράφος, ποιητής, ζωγρά-
 φος, θεατρικὸς συγγραφεὺς ἐκ τῶν ἀρίστων. Τὸ μέτρον τῆς ἀξίας τοῦ ἔρ-
 γου του τὸ ἔδωκαν κορυφαῖοι ἄνθρωποι τοῦ λόγου, ὡς ὁ Παῦλος Νιρ-
 βάνας, ὁ Γιάννης Ψυχάρης, ὁ Μιλτιάδης Μαλακάσης, ὁ Φώτιος Γιοφύλης
 καὶ ἄλλοι.

Πολλοὶ εἶπον διὰ τὸν Κρυστάλλην, ὅτι ὅ,τι εἶχε νὰ εἶπῃ τὸ εἶπεν, εἰς
 τὸ μέλλον θὰ αὐτοεπαναλαμβάνετο καὶ συνεπῶς ὁ πρόωρος θάνατός του
 ἦλθεν εἰς τὴν ὥραν του. Διὰ τὸν Βαλταδῶρον δὲν δύναται νὰ λεχθῇ τοῦ-
 το, διότι, ἐὰν δὲν ἀπέθνησκεν εἰς ἡλικίαν 32 ἐτῶν, θ' ἀπέδιδε πολλὰ. Τὸ
 λογοτεχνικὸν ἔργον του ἀποτελεῖται ἀπὸ διηγήματα «ἠθογραφικά — Θεσ-
 σαλικά», τὶς «Τραγικὰς μάσκες», τὰ νεώτερα (μοντέρνα) καὶ ὀλίγα εἰς τὴν
 Γαλλικὴν καὶ Γερμανικὴν γλῶσσαν) θεατρικὰ ἔργα καὶ ποιήματα.

Τὰ «Θεσσαλικά ἠθογραφικά» διηγήματά του, τὰ ὁποῖα εἶναι παρμένα
 ἀπὸ τὸν Θεσσαλικὸν κάμπον, τὰ ἐτύπωσεν ὁ ἴδιος μὲ τὸν τίτλον «ὄσοι Ζή-
 σουν» μὲ πρόλογον τοῦ Παύλου Νιρβάνα.

Οἱ «τραγικὰς μάσκες» περιέχουν ὅλην τὴν συμπάθειαν διὰ τὸν ἀνθρώ-
 πινον πόνον. Τὰ «νεώτερα» (μοντέρνα) εἶναι τὰ δράματα, ποὺ παίζονται
 εἰς τὰς μεγάλας πολιτείας τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅπως τὰ εἶδεν ὁ ἴδιος. Μὲ τὰ
 δύο θεατρικά του ἔργα. «Τὸ ὄρνιο» καὶ ὁ «ἄνθρωπος μὲ τὰ γαλάζια ρούχα»

είχε λάβει μέρος εις τὸν Σταθάτειον διαγωνισμόν τῆς εταιρείας τῶν Ἑλλήνων Θεατρικῶν συγγραφέων κατὰ τὸ 1930.

Ἡ Ζωγραφικὴ τοῦ ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος τῆς διακοσμητικῆς Ζωγραφικῆς. Ἐφοίτησεν εἰς τὴν σχολὴν καλῶν τεχνῶν Ἀθηνῶν, εἶτα εἰς τὴν ἀκαδημίαν τοῦ Μονάχου καὶ τέλος κατέφυγεν εἰς τοὺς Παρισίους, ὅπου ἐσπούδασε τὰς νέας ἀντιλήψεις τῶν πρωτοπόρων ζωγράφων. Τ' ἅπαντά τοῦ τὰ ἐξέδωκεν εἰς ὀγκῶδη τόμον ὁ ἀδελφός τοῦ Ἀντώνιος Βαλταδῶρος ἀνώτερος κρατικὸς ὑπάλληλος.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΥ ΚΑΡΑΘΑΝΟΣ

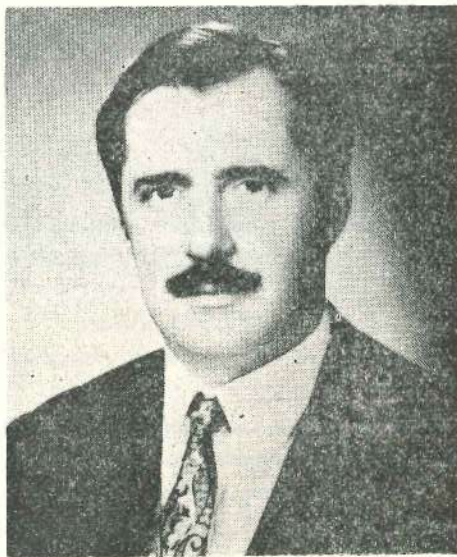
Δόκιμος ποιητὴς καὶ ἐκλεκτὸς δημοσιογράφος. Πολλὰ ποιήματα, ἄρθρα, χρονογραφήματα, ἔρουναι, μελέται καὶ κριτικά τοῦ, ἐδημοσιεύθησαν εἰς Θεσσαλικάς, ὡς καὶ εἰς Ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἐτι δὲ καὶ σειρά ταξιδιωτικῶν ἐντυπώσεων.

Εἶναι συνεργάτης πολλῶν Ἀθηναϊκῶν καὶ Ἐπαρχιακῶν περιοδικῶν καὶ εἶχε καὶ εἰδικὰς λογοτεχνικάς ἐκπομπὰς εἰς τὸ Ἐθνικὸν «δρυμα Ραδιοφωνίας».

Ἐξέδωκε δὲ καὶ δύο ποιητικὰς συλλογὰς, μίαν τὸ 1963 ὑπὸ τὸν τίτλον «Προσφορά» καὶ ἑτέραν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξομολογήσεις», ἥτις ἀποτελεῖται ἀπὸ 30 πεζὰ ποιήματα, διὰ τὴν ὁποίαν ἀπέσπασε τὰ κολακευτι-

Κων. Ζιώγας Νομάρχης

Φοῖβος Καζάκης Νομάρχης

κώτερα σχόλια ἀπὸ τὴν κριτικὴν καὶ τῆς ὁποίας ἀποσπάσματα μετεδόθησαν ἀπὸ τὸ Ε.Ι.Ρ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΑΝ. ΚΟΚΟΡΙΚΟΣ

Δικηγόρος, δόκιμος ποιητὴς. Ποιήματά τοῦ ἐφιλοξενοῦντο εἰς τὸ πρὸ τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου ἐκδιδόμενον ἡμερολόγιον τοῦ Σκόκου, τὸ περιλαμβάνον ἐκάστοτε, ὅ,τι ἐκλεκτὸν εἶχεν ἡ Ἑλληνικὴ Λογοτεχνία. Διετέλεσε δὲ καὶ συνεργάτης τοῦ Νουμᾶ. Γόνος γνωστῆς πολιτικῆς οἰκογενείας, Ζήσας ἐν Ἀθήναις ἐν μέσω δοκίμων ποιητῶν καὶ διανοουμένων θὰ ἡδύνατο νὰ ἔχῃ λαμπρὰν σταδιοδρομίαν, ἐὰν δὲν τὸν ἀπέσπα ἡ πολιτικὴ.

ΑΝΝΟΥΛΑ Β. ΛΑΠΠΑ

Ποιήματά της ἐδημοσιεύθησαν εἰς τοπικάς ἐφημερίδας, εἰς ἐφημερίδας Λαρίσης, ὡς καὶ Ἀθηνῶν. Ἐσχάτως δι' ἐξέδωκε συλλογὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνεμώνες τοῦ Ὀλύμπου».

ΑΛΚΜΗΝΗ Γ. ΜΠΡΟΥΖΙΩΤΗ

Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Ἑρβη Κυρηναίου» ἐξέδωκε συλλογὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς», εὐμενῶς γενομένην δεκτὴν ἀπὸ τοῦς φιλολογικοῦς κύκλους.

ΛΑΪΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ὁ Σύλλογος Λαϊκὴ Βιβλιοθήκη ἡ «Ἀθηνᾶ» ιδρύθη τῇ 30 Αὐγούστου 1927, τὸ δὲ καταστατικὸν ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 319)29.9.27 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας.

Κατ' ἀρχὰς ἐλειτούργησε τὸ ἐσωτερικὸν δανειστικὸν τμῆμα καὶ ἀργότερον τὸ ἐξωτερικὸν δανειστικὸν τμῆμα. Εἶτα ἐπεξέτεινε τὴν δρᾶσιν της εἰς τὸ μορφωτικὸν τμῆμα διοργανοῦσα διαλέξεις, ὡς καὶ εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν διοργανοῦσα καλλιτεχνικάς συγκεντρώσεις καὶ θεατρικάς παραστάσεις πρὸς ψυχαγωγίαν τῶν μελῶν της. Ἰδρυσε καὶ νυκτερινὰς σχολὰς ἀπόρων καὶ ἀγράμμάτων.

Κατὰ τὸ 1931 καθιέρωσε τὸ πρῶτον τὴν ἐορτὴν τῶν ἀνθεστηρίων, τὴν ὁποίαν βραδύτερον διωργάνωσε συστηματικώτερον προσκαλέσασα ἐξ Ἀθηνῶν τὸν χορογράφον Μαριάνον, διδάξαντα τὰς 150 ἐκτελεστρίας διαφόρους εἰκόνας καὶ παραστάσεις καὶ ἀργότερον καὶ τὴν χορογράφον Ἰβὸν ντὲ Κιρίκο.

Ἡ δρᾶσις τῆς ἡ κοινωνικῆς ἦτο τόσο πολὺπλευρος ὥστε ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τῆς ἀπένειμε δίπλωμα τιμῆς.

Παρὰ δὲ τὸ ὅτι «πολλοὶ τόμοι ἐχρησίμευσαν ὡς θερμαντικὴ ὕλη τῶν ἐν αὐτῇ στεγασμένων Ἰταλῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν κατοχὴν, σήμερον ἔχει περὶ τοὺς δέκα χιλιάδας τόμους. Ἦδη δὲ στεγάζεται εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου.

Τ' ἀνθεςτήρια

Ἡ φανέλα τοῦ Στρατιώτου

ΛΕΣΧΗ

Κατὰ τὸ ἔτος 1953 ἰδρύθη Λέσχη, τῆς ὁποίας σκοπὸς ἴτο ἡ στενωτέρα ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς, ἡ ὑποστήριξις πάσης ἀξίας καὶ ἡ ψυχγωγίσις τῶν μελῶν διὰ τῆς λειτουργίας ἐντευκτηρίων, αἰθούσης, ἀναγνωστηρίου μετὰ βιβλιοθήκης καὶ αἰθούσης ἐπιστημονικῶν, φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν διαλέξεων, τὸ δὲ καταστατικὸν ἐπεκυρώθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 67) 18.7.1953 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας. Ἀλλὰ τὸ ὅλον ζήτημα ἔμεινεν εἰς τὰ χαρτιά.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ

Κατὰ τὸ 1962 συνεστήθη ἐν Καρδίτῃ πρωτοβουλία τῆς κ. Μαίρης Θεολόγῃ Λαογραφικὸς χορευτικὸς ὄμιλος, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ διαφύλαξις τοῦ ἱστορικοῦ Λαογραφικοῦ χορευτικοῦ ὕλικου τοῦ Νομοῦ Καρδίτσας, ἡ συγκρότησις χορευτικοῦ ὁμίλου, ἡ ἀλληλοβήθεια τῶν μελῶν τοῦ κλπ. Τὸ δὲ καταστατικὸν του ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 862) 1962 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας. Ὁ ὄμιλος προέβαλε τὴν πόλιν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ κατ' ἔτος ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἑκθεσὶν Θεσσαλονίκης.

Ἐξεπροσώπησε λαμπρῶς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ἀμερικὴν, Ἰταλίαν, Ἑλ-

βετίαν, Αὐστρίαν, Γερμανίαν κλπ. ἀποσπᾶσας τὸν θαυμασμὸν ὀργανωτῶν καὶ θεατῶν καὶ ἐτιμήθη μὲ πολλὰ βραβεῖα.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Πρωτοβουλία τοῦ ἄλλοτε Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν Καρδίτσας κ. Κ. Σταμάτη καὶ τῆς συζύγου του κ. Βασιλικῆς Κ. Σταμάτη ἰδρύθη ἐν Καρδίτῃ κατὰ τὸ 1964 σταθμὸς ἀνηλικῶν, τοῦ ὁποίου σκοποὶ εἶναι ἡ πρόληψις τῆς παιδικῆς ἐγκληματικότητος δι' ἐνὸς προγράμματος ἐκπαιδεύσεως εἰς μαθήματα, εἰς γενικωτέραν μόρφωσιν καὶ ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν. Οἱ ἀνωτέρω μετὰ τοῦ κ. Δερεχάνη, καταβάλλοντες μεγάλας προσπάθειας μέσα εἰς ἓνα κύκλον δυσκολιῶν, πού ἔπρεπε ν' ἀντιμετωπίσουν, ἔθεσαν τὰς βάσεις τῆς λειτουργίας του. Τὰ δ' ἀποτελέσματα ὑπερέβησαν πᾶσαν προσδοκίαν. Μετὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ κ. Σταμάτη εἰς Ἀντεισαγγελέα Ἐφετῶν καὶ τοποθέτησιν του ἐν Θεσ)νίκῃ τὸ ἔργον του συνέχισεν ἐπιτυχῶς ὁ Εἰσαγγελεὺς κ. Γ. Βίλιας καὶ μετὰ καὶ τὴν τούτου προαγωγὴν εἰς Ἀντεισαγγελέα Ἐφετῶν καὶ τοποθέτησιν του ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ ἔργον συνεχίζει μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας ὁ Εἰσαγγελεὺς κ. Γ. Παπαϊωάννου.

Ἐγκαίνια τοῦ Δημαρχείου

Πλατεῖα τὸ Ξενοδοχεῖο
Ὠραία Ἑλλάς

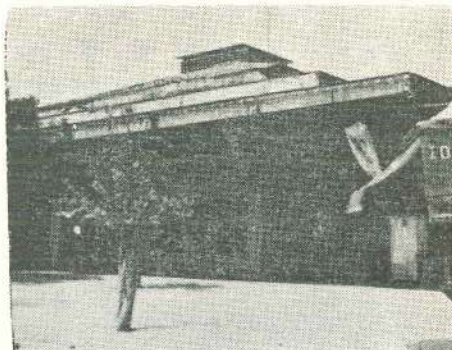
ΑΡΙΩΝ

Κατὰ τὸ ἔτος 1960 συνεστήθη ὁ καλλιτεχνικὸς σύλλογος Ἀρίων σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ μουσικοκαλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος, ἡ διάδοσις τῆς μουσικῆς διὰ συστάσεως χορωδιῶν, ὀργανώσεων, συναυλιῶν, καλλιτεχνικῶν ἐορτῶν καὶ παραστάσεων, ἰδρύσεως μουσικῆς σχολῆς καὶ ἐγχορδῶν ὀργάνων, ἡ ἱδρυσις Φιλαρμονικῆς, ἡ ὀργάνωσις ἐκδρομῶν κλπ. Τὸ δὲ καταστατικὸν αὐτοῦ ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 846) 1960 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας.

Ὁ Σύλλογος ἐσημείωσεν μέχρι τοῦδε ἐξαιρετικὴν δρᾶσιν, ἡ δὲ συσταθεῖσα χορωδία τοῦ ἀπέβη μία τῶν καλλιτέρων τῆς Ἑλλάδος, κληθεῖσα ἐπανηλλειμένως καὶ εἰς τὸ Ἐξωτερικόν. Ψυχὴ τοῦ Συλλόγου εἶναι ὁ πρῶν Δημοτικὸς Σύμβουλος κ. Ἰωάννης Ζῶης. Κατὰ Νοέμβριον 1966 μετέβη ἡ χο-

Τὸ περίπτερον τοῦ Πανσιολύπτου 1901

Δημοτικὴ ἀγορὰ

ρωδιομαντολινάτα τοῦ Ἀρίωνος εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν ἐμφανισθεῖσα εἰς τὸ Δυτικὸν Βερολῖνον καὶ Μόναχον με ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν. Ἦχογραφήσεις τῶν συναυλιῶν τῆς ἀναμετεδόθησαν ὑπὸ τῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν Βερολίνου καὶ Κολωνίας.

Ἡ μικτὴ χορωδία ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ κ. Εὐθυμιάδου ἐξεπροσώπη-

Φιλαρμονικὴ 1900

Συλλαλητήριον Ἀγροτῶν με ὁμίλητὴν τὸν Δ. Λάμπαν (1927)

σε τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν 10ον διεθνή διαγωνισμόν χορωδιῶν τῆς Γκορίτσα Ἰταλίας, σταλεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως κατὰ Σε-

πτέμβριον 1971, διαγωνισθεῖσα δὲ μεταξὺ 36 χορωδιῶν ἔλαβεν τὴν πρώτην διάκρισιν τιμητικὴν μετὰ κυπέλλου.

ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ

Ἐνεργεῖα τοῦ Μητροπολίτου Ἰεζεκιήλ ἀνεγνωρίσθη διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος κατὰ τὸ ἔτος 1934 ὡς φιланθρωπικόν Ἰδρυμα τὸ Φιλόπτωχον Ταμεῖον ὃ «Ἅγιος Σεραφεῖμ», τὸ ὁποῖον ἔκτοτε λειτουργεῖ ἐπιτυχῶς καὶ προσφέρει μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς ἀπόρους οἰκογενείας, εἰς φοιτητάς καὶ μαθητάς, εἰς κρατούμενους διὰ χρέη καὶ εἰς νοσηλευομένους εἰς Νοσοκομεῖα καὶ Σανατόρια.

ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ

Κατὰ τὸ ἔτος 1900 ἡ πόλις εἶχε πλήρως συγκεκροτημένην φιλαρμονικὴν, ἥτις διελύθη κατὰ τὸν πρῶτον Παγκόσμιον Πόλεμον. Ἀργότερον ἐπανεσυστάθη. Ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἐστερεῖτο τοιαύτης. Ἐπὶ Δημαρχίας ὅμως τοῦ κ. Χαρίτου ἐπανεσυστήθη καὶ ἤδη διατηρεῖται ὑπὸ τοῦ Δήμου.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ

Χάρις εἰς τὴν ἀκάματον ἐνέργειαν τοῦ Προέδρου Μητροπολίτου Ἰεζεκιήλ καὶ τῶν μελῶν τοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου, «Ἅγιος Σεραφεῖμ» ἰδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1935 μικρὸν Νοσοκομεῖον εἰς τὸ παρὰ τὸν Ἱερὸν Ναὸν Εὐαγγελιστρίας μετόχιον τῆς ἱερᾶς Μονῆς Κορώνης, ἥτις προσέφερε τοῦτο δωρεάν. Κατὰ δὲ τὸν Ὀκτώβριον 1940 ὁ Ὑπουργὸς τῆς Προνοίας Ἠλίας Κριμπᾶς ἔθεσε τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ νέου Νοσοκομεῖου εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ὃ «Ἅγιος Σεραφεῖμ», ὅπερ θὰ ἀνηγείρετο με δαπάνην πέντε ἑκατομμυρίων δραχμῶν, λόγῳ ὅμως τῶν πολεμικῶν γεγονότων ἀνεκόπη ἡ ἐργασία. Κατὰ δὲ τὴν συνεδρίασιν τῆς 20 Νοεμβρίου 1945 ἡ διοικοῦσα ἐπιτροπὴ τοῦ Δήμου, εἰσηγουμένου τοῦ Δημάρχου Διονυσίου Κουκορίκου, ἐνέκρινε νὰ καταβληθῇ ἐκ μέρους τοῦ Δήμου ἡ ἀποζημίωσις διὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἀναγκαστικῶς ἀπαλλοτριωθέντων οἰκοπέδων διὰ τὴν νέαν οἰκοδομὴν τοῦ Νοσοκομεῖου. Τοῦ Νοσοκομεῖου τούτου ἡ ἀνέγερσις ἐπερατώθη κατὰ τὸ 1957 καὶ ἔκτοτε ἤρξατο λειτουργοῦν με διευθυντὴν τὸν κ. Κακαράτζαν.

Τὸ Νοσοκομεῖον ἀποτελεῖται 1) ἐκ τῆς παθολογικῆς κλινικῆς τὴν ὁποίαν ἐπὶ μίαν σχεδὸν εἰκοσαετίαν διευθύνει ὁ ἄριστος εἰδικὸς παθολόγος ἱατρός κ. Φειδίας Νικολάου, μετεκπαιδευθεὶς ἐπὶ ἔτη ἐν Παρισίοις.

2) Ἐκ τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς τὴν ὁποίαν ἐπὶ μίαν σχεδὸν εἰκοσαε-

ετηρίδας σπουδαίως εξυπηρέτησαν τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως.

Ἐσχάτως ἱδρύσεν ὑποκατάστημα καὶ ἡ Τράπεζα Ἑμπορικῆς Πίστεως.

ΣΤΑΘΜΟΣ ΕΠΙΒΗΤΩΝ

Ἐπὶ Κυβερνήσεως Ἑλευθερίου Βενιζέλου ἐγένετο ἡ σύστασις τοῦ κτηνοτροφικοῦ σταθμοῦ, ὅστις ἐστεγάσθη εἰς τοὺς πέραν τῆς Σιδηροδρομικῆς γραμμῆς παλαιούς Τουρκικοὺς στρατῶνας, τὰ δ' ἐγκαίνια ἐγένοντο τῇ 27 Ἀπριλίου 1931 παρουσίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ Γεωργίας Ἀποστόλου Ἀλεξανδρῆ.

Κατὰ δὲ τὸν Σεπτέμβριον 1940 ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας Κυριακοῦ Γεωργίου τῶν οἰκημάτων τοῦ σταθμοῦ ἐπὶ τῆς ἐκ 200 στρεμμάτων ἐκτάσεως τῆς παραχωρηθείσης δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Δήμου Καρδίτης, τῆς κειμένης δυτικῶς τῆς πόλεως μὲ δαπάνην δέκα ἑκατομμυρίων δραχμῶν καὶ ἔκτοτε προσφέρει οὗτος μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸν Ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τοῦ Νομοῦ Καρδίτης.

Αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως τῇ
25 Μαρτίου 1949

Αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως τῇ
28 Ὀκτωβρίου 1971

ΣΤΡΑΤΩΝΕΣ

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἤδρευεν ἐν Καρδίτῃ στρατιωτικὴ δύναμις, ἥτις ἐστεγάζετο εἰς Στρατῶνας, κειμένους νοτίως τῆς πόλεως καὶ ἐκεῖθεν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Μετὰ δὲ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας, ἡ Καρδίτσα ἦτο ἔδρα Εὐζωνικοῦ Τάγματος, τὸ ὁποῖον ἐστεγάζετο εἰς νέους στρατῶνας, ἀνεγερθέντας ἐντεῦθεν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1911 μέχρι τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου, ἤδρευεν ἐν Καρδίτῃ τὸ Γ' ἱππικὸν σύνταγμα, τοῦ ὁποῖου Διοικητὴς ἦτο ὁ Συνταγματάρχης Κομνηνὸς Μηλιώτης. Ἦδη ἐδρεύει τὸ 84 σύνταγμα Πεζικοῦ, τοῦ ὁποῖου Διοικητὴς ἦτο μέχρι πρότινος ὁ Συνταγματάρχης κ. Τηλέμαχος Μπρακατσούλας, μετὰ

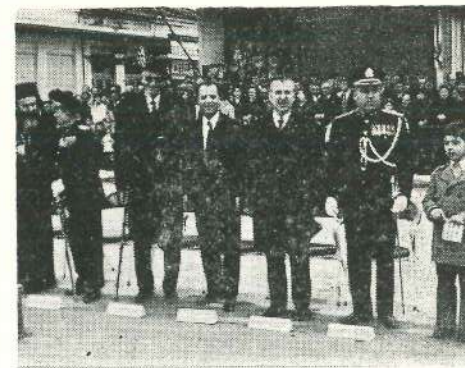
δὲ τὴν προαγωγὴν τούτου εἰς Ταξίαρχον καὶ ἀποστρατεῖαν του, τὴν διοικήσιν ἀνέλαβεν ὁ Συνταγματάρχης κ. Δούσκας.

Η ΦΑΝΕΛΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1949 καὶ ἐπὶ μίαν περίπου δεκαετίαν ἐλειτούργησε ἐν Καρδίτῃ παράρτημα τῆς φανέλας τοῦ Στρατιώτου, τοῦ ὁποῖου τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εἰργάσθη μετ' ἐξαιρετικοῦ ζήλου διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ἐπισκεπτόμενον συνεχῶς τὰς μονάδας καὶ διανέμον εἰς τοὺς ἀνδρας ρουχισμὸν, οὐ μόνον ἐντὸς τοῦ Νομοῦ Καρδίτης, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Νομοὺς Λαρίσης καὶ Γρεβενῶν.

Αἱ ἀρχαὶ τῇ 25 Μαρτίου 1971

Αἱ ἀρχαὶ τῇ 25 Μαρτίου 1973

ΟΔΟΙ

Μέχρι τοῦ 1900 ὅλαι αἱ ὁδοὶ ἦσαν λιθόστρωτοι (καλντερίμια) καὶ φυσικαί.

Αἱ κυριώτεραι δὲ τῶν λιθοστρώτων ἦσαν αἱ ἑξῆς:

- 1) Ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τὸ δυτικὸν ἄκρον τοῦ Βαρουσίου ἡ διασχίζουσα αὐτὸ καὶ καταλήγουσα εἰς τὴν ἐν Καμινάδες Ἐκκλησίαν Ζωοδόχος Πηγή.
- 2) Ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τὴν ὁδὸν Ἰεζεκιήλ, ἥτις, διερχομένη ἀνατολικῶς τῆς οἰκίας Καζαμπάκα, ὅπου ἤδη τὸ Δικαστικὸν Μέγαρον, ἔφθανεν ἀνατολικῶς τῆς οἰκίας Ι. Καραθαάνου, καὶ ἐκεῖθεν χωροῦσα πρὸς βορρᾶν ἔφθανεν εἰς Ξηρόβρυση καὶ κατέληγεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀγίου Νικολάου.
- 3) Ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τὴν ὁδὸν Κ. Τερτίπη (Καρδίτσομαγούλας) καὶ εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Γ. Καραϊσκάκη ἥτις διήρχετο ὀπισθεν τοῦ Γυμνασίου καὶ χωροῦσα πρὸς βαρρὰν ἔφθανεν εἰς τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς συνοικίας Σελιχτάρ Μαχαλᾶ.
- 4) Ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τὴν ὁδὸν Φαναρίου ἐναντι τοῦ Τσαρσῆ ΤΖαμῆ καὶ λήγουσα εἰς τὸν Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας.

5) Ἡ ἀρχομένη ἐκ τῆς ὁδοῦ Φαναρίου καὶ λήγουσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀγίας Παρασκευῆς.

6) Ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τὴν ὁδὸν Γ. Καραϊσκάκη, ἣτις διερχομένη δυτικῶς τοῦ Ναοῦ Εὐαγγελιστρίας ἔκαμπε δυτικῶς καὶ εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα περίπου μέτρων καὶ διεκλαδοῦτο τριχῶς. Ἡ μία διακλάδωσις ἐχώρει πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ διήρχετο ἀνατολικῶς τῆς οἰκίας Γερωντοπούλου καὶ συνήντα τὴν ἐκ τῆς ὁδοῦ Φαναρίου ἐρχομένην καὶ λήγουσαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀγίας Παρασκευῆς, ἡ ἐτέρα διακλάδωσις χωροῦσα πρὸς Νότον καὶ Δυτικῶς τῆς οἰκίας Παναγιωτοπούλου κατέληγεν εἰς τὴν περιφέρειαν Στρατώνων, ἡ δὲ κεντρικὴ διακλάδωσις χωροῦσα πρὸς δυσμὰς ἔφθανεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀγίας Παρασκευῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1900 μέχρι τῆς Δημαρχίας Στεφάνου Μπαϊρακτάρη ἐσκυροστρώθησαν αἱ ὁδοὶ Γ. Καραϊσκάκη, Καρδίτσομαγούλης, Φαναρίου, Κουμουνδούρου, Λαρίσης, ὡς καὶ αἱ περὶ τὴν πλα-

Δικαστικὸν μέγαρον

Παν. Γαλανόπουλος Νομάρχης

τείαν τοιαῦται.

Διὰ τῆς γενομένης διανοίξεως τῶν ὁδῶν ἐπὶ τῆς Δημαρχίας Στ. Μπαϊρακτάρη τὸ χάος τῶν ἐλικοειδῶν δρομίσκων ἀντεκατεστάθη μὲ εὐρεῖς καὶ εὐθεῖς δρόμους, διασταυρουμένους εἰς ὀρθὰς γωνίας.

ΠΛΑΤΕΙΑΙ

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὸ κέντρον τῆς ἀγορᾶς ἦτο εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φαναρίου Τζαμίον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Τσαρσὴ Τζαμί (ἀγορὰ τοῦ Τζαμίου). Πολὺ ὅμως πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας ἡ ἀγορὰ μετεφέρθη περὶ τὴν ἤδη Πλατείαν Ἐλευθερίας καὶ ἀνηγέρθησαν οἰκήματα, εἰς ἃ ἐγκατεστάθησαν τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα. Πλατεῖαν δ' ἀπετέλεσαν ὀλίγα τετρα-

γωνικά μέτρα τοῦ δυτικοῦ ἄκρου τῆς σημερινῆς πλατείας.

Κατὰ τὴν ἐσπέραν δὲ τῆς 18 Αὐγούστου 1881 ἅμα τῇ ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων καταλήψει τῆς πόλεως, ἀπετεφρώθησαν ἅπαντα τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ καταστήματα, ὡς καὶ τὸ πανδοχεῖον, τὸ εὐρισκόμενον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς μεγαλύτερου μέρους τῆς σημερινῆς πλατείας, τὸ ἀνήκον εἰς τὸν Ρουστέμ Πασᾶν καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ὅλη ἔκτασις ἀνῆρχετο εἰς 2000 π. μέτρα. Ἡ πυρκαϊὰ αὕτη φαίνεται, ὅτι δὲν ἦτο τυχαία, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι καὶ τὴν ἀγορὰν τῆς Λαρίσης, ἀποτελουμένην ἐκ ξυλίνων καταστημάτων, κατέστρεψε πυρκαϊὰ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Ἡ πυρπόλησις δ' ἀπεδίδετο εἰς τοὺς Τούρκους, ἐξαγριωθέντας τὴν πρώτην τῆς καταλήψεως νύκτα¹. Ἐκ τῆς ἐκτάσεως δὲ ταύτης τοῦ πανδοχείου, ἐνεργηθείσης τῆς ρυμοτομίας τῆς πόλεως, κατελήφθη μέρος διὰ τὴν πλατεῖαν. Κατὰ δὲ τὸ 1900 ἐγκριθείσης τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ὁ Δῆμος διεπραγματεύθη τὴν ἀγορὰν τῆς ὑπολοίπου ἐκτάσεως πρὸς ἐπέκτασιν τῆς πλατείας καὶ προσεφέρθη νὰ καταβάλῃ τὴν τιμὴν τῶν 660 τετραγωνικῶν μέτρων ἐκ τοῦ οἰκοπέδου, τῶν δ' ὑπολοίπων τετραγωνικῶν μέτρων νὰ καταβάλωσιν οἱ παρόδιοι, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐγένετο δεκτὸν καὶ κατόπιν τούτου ὁ Δῆμος κατέλαβε τὸ οἰκοπέδον καὶ προέβη εἰς ἐκτέλεσιν ἔργων ἐπεκτείνας τὴν Πλατείαν, φέρουσας ἤδη τὸ ὄνομα πλατεῖα Ἐλευθερίας. Μετὰ τοῦτο οἱ Κυανὴ Πασᾶς Ρουστέμ Πασᾶς, Μουλεδὶν Βέης Βεχὴμ Πασᾶς, Ρουστέμ Βέη Πασᾶς καὶ Ζεφίε Χανούμ χήρα Ρενίη Πασᾶ κληρονόμοι τοῦ Ρουστέμ Πασᾶ ἤγειραν κατὰ τοῦ Δήμου τὴν ἀπὸ 10 Μαρτίου 1904 διεκδικητικὴν ἀγωγὴν ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσας, ζητοῦντες ν' ἀναγνωρισθῶσι κύριοι τῆς ἄνω ἐκτάσεως καὶ νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν αὐτῇ, ἄλλως νὰ τοῖς καταβληθῇ ἀποζημίωσις δραχμῶν 29.600.

Ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς δὲ ταύτης ἐξεδόθησαν αἱ ὑπ' ἀριθμ. 390) 1905 καὶ 680) 1906 προδικαστικαὶ ἀποφάσεις καὶ τέλος ἡ ὑπ' ἀριθμ. 76) 199 ἐρήμην τῶν ἐναγόντων ἀπορρίψασα τὴν ἀγωγὴν, ὡς μὴ νόμιμον.

Δευτέρα πλατεῖα εἶναι ἡ πλατεῖα Πλαστήρα, ἡ δημιουργηθεῖσα διὰ τῆς

μεταβολῆς τοῦ ἀνθῶνος καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἐδαπανήθη τὸ ποσὸν τῶν ὀκτακοσίων χιλιάδων δραχμῶν.

Τρίτη δὲ πλατεῖα εἶναι ἡ πρό τιнос δημιουργεῖσα πλατεῖα τῶν Δικαστηρίων εἰς τὴν ὁποίαν ἐδόθη τὸ ὄνομα τῶν ἡρώων τοῦ Κυπριακοῦ ἀγῶνος Καραολῆ καὶ Δημητρίου, καὶ

Τετάρτη πλατεῖα ἐνίαι ἡ τοῦ βαρουσίου μετωνομασθεῖσα εἰς Ἰωάννου Μεταξᾶ.

1. Β. Καλογιάννη, Χρυσὴ Βίβλος Δήμου Λαρίσης, σελ. 76.

ΟΙΚΙΑΙ

Αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως ἦσαν κατὰ κανόνα μονόροφοι καὶ πλινθόκτιστοι, Μόνον ἐν τῇ συνοικίᾳ Βαροῦσι ἦσαν σχεδὸν ὅλοι ἀνώγειοι, ἐξ ὧν τινὲς λιθόκτιστοι καὶ ἐν τῇ συνοικίᾳ Χότζα Μαχαλᾶ ὀλίγαι· ὑπῆρχε δὲ καὶ μία τριώροφος πλινθόκτιστος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μποστατζῆ Μαχαλᾶ. Μεταπολεμικῶς ὅμως ἤρξαντο κτιζόμενοι ἀθρώως συγχρονισμέναι μονόροφοι μὲ ὀλίγας βαθμίδας, ἀπὸ τριετίας δὲ καὶ πολυκατοικίαι, ἀρχῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Χρήστου Ἀγγέλη.

Τὸ μόνον σωζόμενον ἤδη κονάκι
ἀνῆκον εἰς Δ. Παπαδόπουλον

ΥΔΡΕΥΣΙΣ

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἡ πόλις ὑδρεύετο ἐκ τῆς πηγῆς Παπαράτζας, ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ μετεφέρετο διὰ πηλίνων σωλήνων. Διὰ τοῦ ὕδατος δὲ τούτου ἐτροφοδοτοῦντο καὶ τὰ Τουρκικὰ Λουτρά (Χαμάμι). Ὑπῆρχον δ' ἐν τῇ πόλει τέσσαρες βρύσαι. Μία βρύση μαρμάρινη ὑπῆρχεν εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς ιδιοκτησίας Ν. Ζάχου ἐναντι τοῦ Νοσοκομείου, ἐτέρα ἐπίσης μαρμάρινη ὑπῆρχεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φαναρίου Τζαμίου, τρίτη ὑπῆρχεν εἰς τὴν συνοικίαν Σελιχτάρ Μαχαλᾶ, ἥτις ἀργότερον ὠνομάσθη Ξυρόβρυση (ἐκ τοῦ ὅτι ἐστείρευσεν) καὶ τετάρτη ἐντεῦθεν τοῦ Παισιλίου παρὰ τὸ μυλαύλακον, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 341) 1888 συμβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Θωμᾶ Τζαβέλλα.

Τὸ τουρκικὸν ὑδραγωγεῖον κατεστράφη πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς

Θεσσαλίας. Τμῆμα δὲ τῶν πηλίνων σωλήνων ἐσώζετο μέχρι τοῦ 1910 εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ Καρδίτσης Παπαράτζας καὶ εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μέτρων δεξιὰ τῷ ἀνερχομένῳ. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ὑδραγωγείου ἡ πόλις κατ' ἀρχὰς ἐλάμβανε τὸ πόσιμον ὕδωρ ἀπὸ τὸν μυλαύλακα κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας, τὸ δὲ διὰ τὰς ἄλλας ἀνάγκας ἀπὸ πηγὰδια. Ἀργότερον ἐγένοντο καὶ μερικαὶ Τολούμπαι, ὧν τὸ ὕδωρ ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὡς πόσιμον, ὀλίγαι δ' εὐποροὶ οἰκογένειαι ἐχρησιμοποιοῦν πρὸς πόσιν ὕδωρ τῆς Παπαράτζας, μεταφερόμενον ὑπὸ ιδιώτου διὰ βαρελῶν ἐπὶ ὄναρίων.

Κατὰ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας ἔτη εἰς σημείον ἀπέχον πενήντην μέτρα ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ἐγένετο καὶ τὸ πηγᾶδι Λάππα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐσωτερικῶς κτισμένον (καλιγμένον) καὶ εἶχε στέγαστρον, στηριζόμενον εἰς τέσσαρας κολώνας. Ἐκ τούτου ὑδρεύοντο πολλοὶ κάτοικοι καὶ οἱ χωρικοὶ οἱ ἐρχόμενοι εἰς Καρδί-

Ἄντ. Ι. Μαραγκάκης
Ἄντ)ρχης Δ)τῆς χωρ. Καρδίμσης

Νικ. Παπαθανασίου
Πρ. Πρωτ)δικῶν Καρδίτσης
καὶ ἤδη Ἐφέτης

τσαν κατὰ τὴν ἐβδομαδιαίαν ἀγοράν. Ἡ κατάστασις δ' αὕτῃ ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ 1901, ὅτε ἐπερατώθη τὸ Δημοτικὸν ὑδραγωγεῖον.

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Ἡ Καρδίτσα ἐφωτίζετο εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως μὲ πετρελαιοφα-

νούς, ἐνῶ αἱ συνοικίαι ἐστεροῦντο τελείως φωτισμοῦ μέχρι τοῦ 1910, ὅτε ἡ πόλις ἠλεκτροφωτίσθη.

ΥΠΟΝΟΜΟΙ

Ἡ Καρδίτσα δὲν εἶχεν ὑπονόμους, τὰ δ' ὄμβρια ὕδατα διωχετεύοντο πρὸς τὸν μυλαύλακα διὰ τῶν αὐλακάδων, οἵτινες ἦσαν τρεῖς, ὧν ὁ μεγαλύτερος ἤρχιζε ἀπὸ σημείου εὐρισκομένου δυτικῶς τῶν Στρατῶνων καὶ ὑπερθεῖν τῆς Σιδηροδρομικῆς γραμμῆς με κατεύθυνσιν πρὸς τὰ βορειοανατολικά, διήρχετο τοῦ μέρους, ὅπου ἦδη ἡ Δημοτικὴ Ἀγορά, ἔφθανεν εἰς τὴν οἰκίαν Καζαμπάκα, ὅπου ἦδη τὸ Δικαστικὸν Μέγαρον καὶ κατέληγεν εἰς τὸν μυλαύλακα.

Τμῆμα τούτου ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Στ. Λάππα μέχρι τῆς ὁδοῦ Ἰεζεκιήλ ἐκαλύφθη ἐπὶ Δημαρχίας Δημ. Λάππα, ἕτερον τμῆμα ἐκαλύφθη ἐπὶ Δημαρχίας Κ. Χατζημήτρου καὶ ἀρκετὸν τμῆμα ἐκαλύφθη ἐπὶ Δημαρχίας Β. Τζέλλα.

Τὸ ἀπὸ τῆς Δημοτικῆς Ἀγορᾶς τμῆμα, μέχρι τοῦ μυλαύλακος ἐπαύσεν ὑφιστάμενον, ἀφ' ὅτου κατεσκευάσθη διὰ τὰ ὄμβρια ὕδατα ὑπόνομος ἐπὶ Δημάρχου Χατζημήτρου, ἡτις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Δημοτικῆς ἀγορᾶς ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν Μ. Ἀλεξάνδρου, εἴτα τὰς ὁδοὺς Γ. Καραϊσκάκη καὶ Κ. Τερτίπη καὶ καταλήγει εἰς τὸν μυλαύλακα, ὅστις ἦδη ἔχει καλυφθῇ σχεδὸν μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς πόλεως.

Οἱ δ' ἄλλοι δύο ἤρχιζον ἐκ τῆς συνοικίας Μποσταντζή Μαχαλᾶ καὶ κατέληγον εἰς τὸν μυλαύλακα καὶ ὁ μὲν εἰς ἐπεχωματώθη κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς πλατείας, ὁ δ' ἕτερος πρὸ ὀλίγων ἐτῶν.

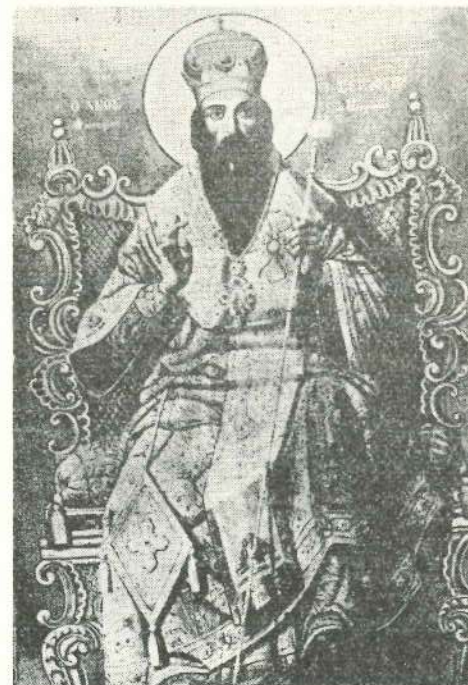
Ὑπάρχει ἐγκεκριμένη ὀριστικὴ μελέτη ὑπονόμων τῆς πόλεως με προϋπολογισμὸν 165.290.000 δραχμῶν. Καὶ με προϋπολογισμὸν 1ου Σταδίου 26.000.000 δραχμῶν.

Ἐπικρατεῖ δὲ σκέψις νὰ συσταθῇ ἴδιος ὀργανισμὸς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἀποχετεύσεως τῆς πόλεως. Ἡ δ' ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν θέλει γίνῃ εὐθύς ὡς ἐξευρεθῶσι αἱ πρῶται πιστώσεις.

ΥΔΡΟΜΥΛΟΙ

Ὑδρόμυλοι ὑπῆρχον τρεῖς:

Ὁ ἐπάνω ὑδρόμυλος κείμενος παρὰ τοὺς Στρατῶνας, τοῦ ὁποῦ τελευταῖοι ὀθωμανοὶ ἰδιοκτῆται ἦσαν οἱ Ἑσρέφ χανοῦμ, Σαντικὰ χανοῦμ, Ἰσμάηλ Βέης καὶ Χαλήτ Βέης τέκνα τοῦ Μεχμέτ Βέη, οἵτινες διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 5533 καὶ 5534 τοῦ 1900 συμβολαίων τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Γρ. Κωτούλα τὸν ἐπώλησαν εἰς τοὺς Ν. Βαλταδῶρον καὶ Ν. Χαρ-

ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ

λιάφτην.

Ὁ μέσος ὑδρόμυλος κείμενος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μποσταντζή Μαχαλᾶ ἐναντι τοῦ νοτιοδυτικοῦ ἄκρου τοῦ Πανσιλύπου, τοῦ ὁποῦ τελευταῖος ὀθωμανὸς ἰδιοκτῆτης ἦτο ὁ Ρουστέμ πασᾶς, ὅστις διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17657) 1917 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Κ. Παπῆ τὸν ἐπώλησεν εἰς τὸν Βασίλειον Λάμπρου, παρὰ τοῦ ὁποῦ τὸν ἠγόρασεν ὁ Πέτρος Φεγγούλης διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 58002) 1917 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Γρ. Κωτούλα.

Ὁ κάτω ὑδρόμυλος κείμενος εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς πόλεως, τοῦ ὁποῦ τελευταῖοι ὀθωμανοὶ ἰδιοκτῆται ἦσαν οἱ Ἀριφὲ Χανοῦμ χήρα Τεφέκ Βέη, Ταχσίν Βέης, Καζιμ Βέης καὶ Χαῖρὲ Χανοῦμ τέκνα τοῦ Σουλεϊμάν Βέη, οἵτινες διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1651) 1908 συμβολαίου τοῦ ἐν Σμύρῃ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος Μιχ. Τσαμαδοῦ τὸν ἐπώλησεν εἰς τοὺς Βασίλειον, Ἰωάννην καὶ Στέφανον Κόφφαν.

Οἱ ἀνωτέρω ὑδρόμυλοι ἐλειτούργουν δι' ὕδατος τοῦ ποταμοῦ Καράμπαλη, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς χιλιομένου ἀπὸ τῶν στρατῶνων εἶχε κατασκευασθῇ Πετρίνη δέση (φράγμα) ἐκ τῆς ὁποίας διὰ τε-

ὁ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ

χνητοῦ αὐλακος, διερχομένου ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς πόλεως μέ κατεύθυνσιν ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, διωχτεύετο τὸ διὰ τὴν κίνησιν τῶν ὑδρομύλων ἀπαιτούμενον ὕδωρ.

Ἄπαντες δ' οἱ ὑδρόμυλοι οὗτοι ἐπαυσαν λειτουργοῦντες ἀπὸ τέσσαρα-κονταετίας, δηλαδή ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ποῦ ἠϋξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτμομύλων.

ΑΤΜΟΜΥΛΟΙ

Ὁ πρῶτος ἀτμόμυλος τοῦ Κ. Παπαχρήστου ἰδρύθη κατὰ τὸ 1895 ἐπὶ οἰκοπέδου, τὸ ὁποῖον ἠγόρασεν οὗτος ἀπὸ τοὺς κληρονόμους Ρουστέμ Πα-σᾶ ἐν τῇ συνοικίᾳ Μποστανζή Μαχαλᾶ δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 551) 1894 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτης Νικ. Χρήστου, οἱ κληρονόμοι δὲ τοῦ Κ. Παπαχρήστου τὸν ἐπώλησαν εἰς τὸν Ἰωάννην Κατσάρην, ὅστις ἀργότερον τὸν μετέτρεψε εἰς κυλινδρόμυλον, ὅστις εἶναι ἤδη εἰς τῶν καλυτέρων τῆς Ἑλλάδος. Ἀργότερον ἐγένετο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λαρίσης (Δ. Τερτίπη) καὶ εἰς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως ὁ ἀτμόμυλος Ἀγγελῇ Παρθένῃ πε-ριελθὼν μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ἐταιρίαν Ἀγγελῇ Παρθένῃ καὶ Μ. Κολέτσου

καὶ εἶτα εἰς τὸν Γεώργιον Παρθένῃ, τοῦ ὁποῖου οἱ κληρονόμοι τὸν μετέ-τρεψαν εἰς συγχρονισμένον κυλινδρόμυλον.

Ἀργότερον ἐγένετο ὁ ἀτμόμυλος Μιχ. Κολέτσου ἀνατολικῶς τοῦ Παυ-σιλύπου, ὅστις παρὰ τῶν κληρονόμων του μετετράπη εἰς κυλινδρόμυλον. λειτουργοῦντα ἤδη.

Κατὰ τὸ 1905 ἀνηγέρθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Γ. Καραϊσκάκη ὁ ἀτμόμυλος Κ. Σγουρίτσα, ὅστις ἀργότερον περιῆλθεν εἰς τὴν κυριότητα Ἀλκ. Ψάρρα,

ὁ Μητροπολίτης κ. Κλεώπας

ὁ Μητροπολίτης κ. Κωνσταντῖνος

ἀλλ' ἔπασσε λειτουργῶν πρὸ πολλοῦ χρόνου.

Μετὰ τοῦτον ἀνηγέρθη ὁ ἀτμόμυλος Βασιλείου Λάππα ἔναντι τοῦ Πausiλύπου καὶ ἐν τῇ συνοικίᾳ Γαρδικάκη, περιελθὼν ἀργότερον εἰς τὴν κυ-ριότητα τοῦ Ἀντωνίου Λάππα, ὅστις τὸν μετέτρεψεν εἰς κυλινδρόμυλον καὶ ὡς τοιοῦτος ἐργάζεται ἤδη.

Κατόπιν ἐγένετο ὁ ἀτμόμυλος τοῦ Στεφάνου Παππᾶ ἐν τῇ συνοικίᾳ Εὐαγγελιστρίας, ὅστις ἤδη μετετράπη εἰς Κυλινδρόμυλον. Καὶ τέλος ὁ ἀτμόμυλος τοῦ Φωτίου Στεφανῇ ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀγυῖας Μαχαλᾶ καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τρικάλων, μετατραπείς ἀργότερον καὶ οὗτος εἰς κυλινδρόμυλον.

ΚΑΠΝΕΜΠΟΡΙΟΝ

Ὁ Κολόμβος εὔρεν ἐν Ἀμερικῇ τοὺς Ἰθαγενεῖς νὰ καπνίζουν καὶ οἱ ἄλλοι θαλασσοπόροι ἔφεραν εἰς τὴν Πατρίδα των αὐτὴν τὴν συνήθειαν. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔβλεπον κατ' ἀρχάς, ὡς κάτι τὸ θάρβαρον, αὐτὴν τὴν συνήθειαν, νὰ μασῶσι, νὰ ρουφῶσι μὲ τὴν μύτην, ἢ νὰ καπνίζουν ἓνα σκοῦρο χορτάρι. Χλευάζουν τοὺς ναυτικούς καὶ τοὺς περιφρονοῦν, ὅταν τοὺς βλέπουν νὰ μασῶσιν αὐτὰ τὰ παχειὰ καπνόχορτα καὶ νὰ φτύνουν ἓνα σκοῦρον καὶ βρώμικον χυμόν. Θεωροῦν γελοίους καὶ ἀνοήτους τοὺς σπανίους φίλους τοῦ καπνοῦ, ποὺ μολύνουν τὸν ἀέρα μὲ τίς χωματένιες πίπες των καὶ ἡ καλὴ κοινωνία καὶ ἡ αὐλὴ ἀντιτίθεται αὐστηρὰ εἰς τὸ κάπνισμα. Ὁ καπνὸς λοιπὸν δὲν ὀφείλει τὴν εἰσαγωγὴν του εἰς τὴν Εὐρώπην εἰς ἓνα γούστο, ἢ εἰς ἓνα πιθηκισμόν τῆς μόδας, ἀλλὰ εἰς τὸν φόβον. Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ τρόμου, ὅταν αἱ μεγάλαι ἐπιδημῖαι ἠκολούθουν ἢ μία τὴν ἄλλην εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ τὰς ἐρήμαζον ἐπίστευον — δὲν ἐγνώριζον ἄκομῃ τίποτε διὰ τὰ μικρόβια — ὅτι τὸ καλύτερον μέσον, νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὴν μόλυνσιν, ἦτο νὰ καπνίζουν συνεχῶς καὶ νὰ κάμουν ἀκίνδυνον τὸν γείτονα μὲ ἓνα δηλητήριον. Ἀλλ' ὅταν πέρασεν ἡ ἐπιδημία καὶ ὁ φόβος μαζύ της, οἱ ἄνθρωποι ἐσυνήθισαν τόσον πολὺ τὸν καπνόν, ὥστε δὲν ἔκαμον πλέον χωρὶς αὐτόν, ὅπως δὲν κάμνουν χωρὶς φαγητόν καὶ ποτόν¹.

Οἱ δ' ἀπαγορευτικοὶ νόμοι ἐστάθησαν ἀνίκανοι νὰ περιορίσουν τὸ κάπνισμα. Ὅταν δ' αἱ κυβερνήσεις εὐρέθησαν πρὸ τοιαύτης καταστάσεως, τότε ἀντελήφθησαν, ὅτι θ' ἀπετέλει μίαν σοβαρὰν ἐνίσχυσιν τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐπέβαλον φορολογίαν, ὅμως ὁ καπνὸς δὲν ἀπέδιδε μόνον εἰς τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν οικονομίαν. Ἐπεξετάθη δ' ἡ καλλιέργεια ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς ὅλα τὰ κράτη. Ἐν Καρδίτῃ δ' αἱ περισσότεραι οἰκογένειαι ἐπεδίδοντο εἰς τὴν καπνοφυτείαν, διὰ πολλὰς δὲ τούτων τὰ ἐκ ταύτης κέρδη ἀπετέλουν τὴν μόνην πρόσοδον. Ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰ χωρία, πεδινὰ καὶ ὄρεινά οἱ κάτοικοι ἠσυχολοῦντο σοβαρῶς μὲ τὴν καπνοφυτείαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ Καρδίτσα κατέστη ἓν ἐκ τῶν μεγάλων κέντρων παραγωγῆς καὶ ἐπεξεργασίας καπνοῦ, ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὸ ἐμπόριον τοῦ καπνοῦ ἦτο σεβαστός.

Σπουδαιότεροι δὲ καπνέμποροι ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ Παλαμιώτου, οἱ ἀδελφοὶ Θ. Παππᾶ, οἱ ἀδελφοὶ Ποντίκα, οἱ Νικόλαος Στάνας καὶ Χρῆστος Τζα-

1. Ἡ χώρα τοῦ μέλλοντος, Στέφαν Τσβάιχ μετάφρασις Β. Ροδοπούλου, σελ. 77.

νίδης, οἱ Θᾶνος Καραμπέτσος καὶ Ἀθανάσιος Γκούμας, οἱ ἀδελφοὶ Ἀχιλλέως Ἀλλαμανῆ, οἱ ἀδελφοὶ Ἀν. Παπαστράτου καὶ οἱ Τοῦρκοι Ὁμέρ Φέζος, Χουσεῖν Φέζος καὶ Ὁμέρ Χαληλομπάσης, πολλοὶ δὲ τούτων εἶχον ἰδιοκτήτους καπναποθήκας σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων ἦσαν αἱ τῶν ἀδελφῶν Παπαστράτου, τῶν Καραμπέτσου καὶ Γκούμα καὶ Στάνας καὶ Τζανίδης.

ΚΑΦΕΝΕΙΑ

Ὡς εἶναι γνωστὸν χώρα τῆς καταγωγῆς τοῦ καφέ εἶναι ἡ Ἀραβία. Τὸ δροσιτικὸν δ' αὐτὸ ἐλιξήριον ἔφερον οἱ Ἀραβες εἰς τοὺς Τούρκους, οἵτινες ὕστερα ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῆς Βιέννης, τὴν ὁποία δὲν κατῴρθωσαν νὰ ἐκπορθήσωσιν ἀπὸ ἀμέλειαν τοῦ Μεγάλου Θεζύρου, ὅστις ἔκρινε περιττόν νὰ παραλάβῃ κατ' αὐτὴν καὶ τὸ βαρὺ πυροβολικόν, ἀφῆκαν ὁλοκλήρους σάκκους καφέ εἰς χεῖρας τῶν Αὐστριακῶν. Τοῦτο δὲ ἐγένετο αἰτία κατὰ τὸν Στέφαν Τσβάιχ, νὰ ἀνοίξῃ ἐν Βιέννῃ τὸ πρῶτον καφενεῖον καὶ ἐντὸς ὀλίγου νὰ γίνῃ τῆς μόδας εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην¹.

Ἐν Ἑλλάδι δ' ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἀρχαίотен ἐσύχναζον κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των εἰς τὰ κουρεῖα, τὰ ὁποῖα, ὡς ἔλεγεν ὁ Θεόφραστος, ἦσαν «κέντρα συμποσίων ἄνευ οἴνου», ἡ ἴδρυσις καφενεῖου ἐγένετο δεκτὴ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἔκτοτε δὲν ἐννοεῖται ὕπαρξις συνοικισμοῦ ἄνευ καφενεῖου.

Τὰ ἀρχαιότερα καφενεῖα ἐν Καρδίτῃ ἦσαν:

Τὸ ἐν τῇ κεντρικῇ πλατεῖᾳ εὐρισκόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα Μεγάλον Καφενεῖον, τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν Ὁσμὰν Μπέη Ροχάνογλου.

Τὸ καφενεῖον τοῦ Ὁσμὰν Βέη Τεφῆκ Βέη ἐν τῇ θέσει Γυαλῇ καφενὲ ἑναντι τῆς ἐκκλησίας Ἁγίου Κωνσταντίνου, τοῦ ὁποίου μισθωτής ἦτο ὁ Μάνθος Σαμαράκης μέχρι τοῦ 1908, ὅτε μετεβλήθη εἰς καπναποθήκην.

Καὶ τὸ καφενεῖον Γυαλῇ καφενὲ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν Εὐλίνῳ παράπηγμα μὲ ἀρκετὰ μεγάλην αὐλήν, ὅπου ὑπῆρχον αἰωνόβια δένδρα καὶ ἦτο τὸ θερινὸν κέντρον τῶν Καρδίτσιωτῶν ἐπ' ἀρκετὰ ἔτη καὶ μετὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Παισιλῦπου. Τὸ καφενεῖον τοῦτο, τοῦ ὁποίου μισθωτής ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο ὁ Δημήτριος Καϊμάκης, ἀνῆκεν εἰς τὸ Κάρολον Ἀλατίνι καὶ τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐμπορικὸν οἶκον ἀδελφῶν Ἀλατίνι, ἐπωλήθη δὲ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 48800) 1907 συμβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Καρδίτσης Ἀρ. Βασιαρδάνη πρὸς τοὺς Σακελλαρίου καὶ Χρ. Ζήσην, οἵτινες ἐπ' αὐ-

1. Ἡ χώρα τοῦ μέλλοντος Στέφαν Τσβάιχ, μετάφρασις Β. Ροδοπούλου, σελ. 174.

τοῦ καὶ τοῦ συνεχομένου οἰκοπέδου ἀνήγειρον κατὰ τὸ 1909 νέον οἶκημα, ὅπου στεγάζεται ἤδη ὁ κινηματογράφος Τιτάνια, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπ' ἀρκετὰ ἔτη ἐλειτούργησεν ὡς καφενεῖον. Εἰς τὸ οἶκημα δὲ τοῦτο ἐγίνοντο ἔκτοτε οἱ φιλανθρωπικοὶ χοροί, οἵτινες πρότερον ἐγίνοντο εἰς τὸ οἶκημα τοῦ Γυμνασίου Ἀρρένων, ἢ χρῆσις τοῦ ὁποίου, δημοσυντηρήτου τότε ὄντος, παρεχωρεῖτο ὑπὸ τῆς διευθύνσεως κατόπιν ἐγγράφου τοῦ Δημάρχου εἰς τὸν Σύλλογον, τὸν δίδοντα τὸν χορὸν, ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπετέλει ἀγαλλίασιν διὰ τοὺς μαθητάς, οἵτινες κατ' ἔτος ἐπὶ μίαν, ἢ δύο ἐβδομάδας, εἶχον τὰς ἐκτάκτους διακοπὰς των.

Κατὰ τὸ 1921 ἐκτίσθη τὸ οἰκοδόμημα «Ἀρνη», τοῦ ὁποίου ὁ κάτω ὄροφος ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον ἦτο τὸ κοσμικώτερον κέντρον τῆς πόλεως καὶ εἰς αὐτὸ ἐδίδοντο οἱ ἐπισημότεροι χοροί. Σὺν τῷ χρόνῳ δ' ὁ ἀριθμὸς τῶν καφενεῶν ὑπερέβη τὰ πενήκοντα. Τὸ Καφενεῖον Ἑλληνικοῦ τύπου εἶναι ἀναμφισβητήτως ἀπορροφητικὸν τοῦ χρόνου καὶ τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας. Ὅμως, ὡς λέγει ὁ Ἀλκης Θρύλος, εἶναι καὶ πολὺ συντελεστικὸν διὰ νὰ μὴ καταντήσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἡ βίδα μιᾶς μηχανῆς. Τὴν ἀξίαν δὲ καὶ τὴν σημασίαν του διεπίστωσεν, ὅταν εὐρέθῃ κάποτε ἐν Ἀμρειαῖ².

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΥΠΝΟΥ

Τὸ πρῶτον Ξενοδοχεῖον ὕπνου, τὸ ὁποῖον ἀργότερον ἔλαβε τὸ ὄνομα Ὁραία Ἑλλάς εὐρίσκετο ἐν τῇ κεντρικῇ πλατεῖᾳ καὶ ἀνῆκεν εἰς τὸν Ὁσμὰν Βέη ροχανόγλου, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1123) 1907 συμβολαίου τοῦ ἐν Σμύρνῃ γενικοῦ Προξένου τῇ Ἑλλάδος Εὐγενίου Εὐγενίδου τὸ ἐπώλησε πρὸς τὸν Ἀθανάσιο Παλαμιώτην. Τὸ κτίριον τοῦτο κατὰ τὸ 1941 κατεδαφίσθη καὶ ἀνηγέρθη διώροφος οἰκοδομή, εἰς τὴν ὁποίαν στεγάζονται κινηματογράφος, καφενεῖον καὶ διάφοροι ἄλλαι ἐπιχειρήσεις.

Ἀργότερον ἐγένετο τὸ Ξενοδοχεῖον Ἑρμῆς ἐπὶ τῶν ὁδῶν Πλαστήρα καὶ Ἰεζεκιήλ ἐναντι τῆς Μητροπόλεως. Τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὸν Ἀλῆ Βέην Σουλεμὰν Βέην, τοῦ ὁποίου οἱ κληρονόμοι τὸ ἐπώλησαν δυνάμει τῶν ὑπ' ἀριθ. 22805) 1906 καὶ 23190) 1906 συμβολαίων τοῦ συμβολαιογράφου Καρδίτσης Γρηγορίου Κωτούλα πρὸς Βασίλειον Κόφφαν καὶ Γεώργιον Κόφφαν. Τοῦτο ἐλειτούργησε μέχρι τοῦ 1930.

Κατὰ τὸ 1921 ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Κ. Τερτίππῃ τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Γ. Καραϊσκάκη Ξενοδοχεῖον μετὰ τὸν ὠραίον τροῦλον του, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδόθη τὸ ὄνομα Ἀρνη εἰς ἀνάμνησιν τῶν παρὰ τὴν θέσιν ταύτην ἀγώνων τοῦ ἀδελφοῦ του Δημητρίου Τερτίππῃ. Τοῦτο ἐπὶ μίαν σχεδὸν εἰκοσαετίαν ἦτο τὸ κα-

2. Ἀλκη Θρύλου ἐκδρομαὶ καὶ ταξίδια, σελ. 36.

λύτερον τῆς πόλεως μέχρι τοῦ 1939, ὅτε ἐκτίσθη τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πλαστήρα Ξενοδοχεῖον Κιέριον, διὰ τὴν ἐποχὴν του συγχρονισμένου. Ἀργότερον ἐγένοντο τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Γ. Καραϊσκάκη Ξενοδοχεῖον Αὔρα καὶ τελευταίως τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰεζεκιήλ Ξενοδοχεῖον Ἀστρον, τελείως συγχρονισμένον.

ΠΑΝΔΟΧΕΙΑ

Πανδοχεῖα κατὰ τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους δὲν ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι. Ταῦτα ἐμφανίζονται ἀπὸ τοῦ πέμπτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, ὅτε ἡ φιλοξενία ἤρξατο ἐλαττουμένη καὶ δὲν ἦτο, ὅση ἐπὶ τῶν ὁμηρικῶν ἡμερῶν, διότι τὰ ταξίδια εἶναι κᾶπως ἀσφαλέστερα καὶ τὰ πανδοχεῖα παρείχον τροφὴν καὶ στέγην εἰς τοὺς ταξιδιώτας¹.

Τὰ πανδοχεῖα εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα ἀπετελοῦντο ἀπὸ αἰθουσῶν μαγειρίου, ἀπὸ ὠρισμένου ἀριθμὸν δωματίων ἄνευ ἐπίπλων, εἰς ἃ διενυκτέρευον οἱ Ταξιδιώται καὶ ἀπὸ τὸ τμήμα τοῦ σταύλου μετὰ ἀρκετὴν αὐλήν.

Ἐν Καρδίτῃ τὰ παλαιότερα πανδοχεῖα ἦσαν τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Τσαρσῇ Τζαμί παρὰ τὸ Γυμνάσιον καὶ τὸ ἐπὶ τῆς πλατείας τὸ καταλαμβάνον ἑκτασίαν 2000 τ. μέτρων καὶ ἐπεκτεινόμενον καὶ ἀνατολικῶς τῆς πλατείας, ἀνῆκον δὲ εἰς τὸν Σπύρον Βέργον, ὅστις πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας τὸ ἐπώλησεν εἰς τὸν Ρουστέμ Πασᾶν. Τοῦτο κατεστράφη, ὡς εἴρηται, ἐκ πυρκαϊᾶς, τὸ δ' οἰκόπεδον, ἐφ' οὗ ἦτο ἐκτισμένον ἀποτελεῖ ἤδη τμήμα τῆς πλατείας.

Ἐπεὶ ἐγένετο τὸ βακούφικο, ἀνῆκον εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Κωνσταντίνου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο ἐναντι ἀκριβῶς τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὁποίου ἡ λειτουργία ἔπαυσε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πανδοχέως ἦτο ἀρκετὰ προσοδοφόρον ἐν Καρδίτῃ ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν πανδοχείων ἠυξήθη εἰς δώδεκα. Ὑπῆρχε μάλιστα καὶ σὺνδεσμος Πανδοχείων ἀνεγνωρισθεὶς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 80) 28—3—1924 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Καρδίτσης. Ἀλλ' εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἐπέφερε καίριον πληγὴν ἡ ἐμφάνισις τοῦ αὐτοκινήτου καὶ ἡ συστηματικὴ ὑπὸ τοῦ ΚΤΕΛ διοργάνωσις τῆς συγκοινωνίας τῆς πόλεως μετὰ τὰ χωριά.

ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΕΙΑ

Προπολεμικῶς ὑπῆρχον δύο πρωτόγονα ὑφαντουργεῖα τῶν ἀδελφῶν Νάνου καὶ τοῦ Χρήστου Χόνδρου, ἐξυπηρετοῦντα τὰς ἀνάγκας τῶν χωρικῶν. Μεταπολεμικῶς ὅμως ιδρύθησαν ἐν Καρδίτῃ ὑφαντουργεῖα, ὧν τὰ

1. Ὁ βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, μετάφρασις Τάσου Κωνσταντινίδου, σελ. 324.

προϊόντα εξυπηρετούσιν οὐ μόνον ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξωτερικόν, εἶναι δὲ τὰ ἐξῆς:

1) Τὸ Ὑφαντουργεῖον Α. Πλιάσα καὶ υἱοὶ καὶ Δ. Μπαζάνης μὲ δέκα ἡλεκτροκινήτους ἀργαλειούς καὶ δύο κλωστήρια.

2) Τὸ Ὑφαντουργεῖον Ἀδελφῶν Ντόλκερα μὲ τρεῖς ἡλεκτροκινήτους ἀργαλειούς ἑλληνικῆς κατασκευῆς.

3) Τὸ Ὑφαντουργεῖον τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἐριομπλόκ, ἧς ὁμόρρυθμα μέλη εἶναι οἱ ἀδελφοὶ Ντόλκερα, Μπατζιάς καὶ Φασούλας μὲ τρεῖς ἡλεκτροκινήτους ἀργαλειούς ἑλληνικῆς κατασκευῆς.

4) Τὸ Ὑφαντουργεῖον Βασιλείου Πλιάσα μὲ τέσσαρας ἡλεκτροκινήτους ἀργαλειούς Γερμανικῆς κατασκευῆς.

5) Τὸ Ὑφαντουργεῖον Βασιλείου Κοκότη.

6) Τὸ Ὑφαντουργεῖον ἀδελφῶν Κ. Λάππα μὲ τέσσαρας ἡλεκτροκινήτους ἀργαλειούς Γερμανικῆς κατασκευῆς καὶ

7) Τὸ Ὑφαντουργεῖον Ντάλλα.

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ

Πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας, ἐν Καρδίτῃ ὑπῆρχεν μόνον ἐν Ζαχαροπλαστεῖον ἐπὶ τῶν ὁδῶν Βάλβη καὶ Στεργίου Λάππα ἀνήκον εἰς τὸν Δημήτριον Μαράθαν, ὅστις ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Τούρκων Τσακερτζή Δημητράκης, ἐξ οὗ καὶ ἡ δοθεῖσα εἰς αὐτὸν μετὰ τὴν προσάρτησιν παρωνυμία Ζαχαρτζής.

Πολύ δ' ὕστερον μετὰ τὴν προσάρτησιν ἤνοιξαν ἀρκετὰ καὶ καλὰ Ζαχαροπλαστεία.

ΠΑΓΟΠΟΙΕΙΑ ΚΑΙ ΨΥΓΕΙΑ

Προπολεμικῶς ὑπῆρχε μόνον τὸ Παγοποιεῖον καὶ τὸ Ψυγεῖον τοῦ Ἡλίου Κολοβοῦ, περιελθὼν ἀργότερον εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἀθανασίου Νασιάκου. Μεταπολεμικῶς ἰδρύθησαν τὰ ἐξῆς:

1) ὁ Παγοποιεῖον καὶ Ψυγεῖον Ἀντωνίου Λάππα.

2) Τὸ Παγοποιεῖον καὶ Ψυγεῖον Πιούκα καὶ Σία.

3) Τὰ Ψυγεῖα Γ. Ψηφῆ καὶ Δ. Πιτσαρῆ.

4) Τὰ Ψυγεῖα Χρήστου Πατρίκη.

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΙ ΕΠΙΠΛΩΝ ΚΑΙ ΚΟΥΦΩΜΑΤΩΝ

Ἐκ τῶν προπολεμικῶς ὑφισταμένων ὑπάρχουσιν ἤδη αἱ 1) τοῦ Ἀποστόλου Λάππα, 2) τοῦ Νικολάου Ὁκα καὶ 3) τοῦ Ἐλευθερίου Βενέτη. Κυριώτεροι δὲ τῶν μεταπολεμικῶς ἰδρυθεισῶν εἶναι αἱ ἐξῆς: 1) τῶν ἀδελ-

φῶν Νταῆ, 2) τοῦ Δημητρίου Τσιούτσιουρη, 3) τῶν ἀδελφῶν Τσανάκα, 4) τοῦ Κωνσταντίνου Σίσκου, 5) τοῦ Νικολάου Γαλαγάλα, 6) τῶν Ἐλευθερίου Παπαθασσιλείου καὶ Χρ. Νταντάμη, 7) τοῦ Π. Μουσαφεῖρη, 8) τοῦ Κ. Μανασῆ, 9) τοῦ Θεοκλήτου Τσίτου, 10) τοῦ Ν. Μανώλη, 11) τῶν ἀδελφῶν Ψημμένου, 12) τοῦ Χρήστου Γκαβογιάννη, 13) τοῦ Ἡλίου Παῖση, 14) τῶν Οὕπα καὶ ἀδελφῶν Κεραμίδα, 15) τῶν Μπουλορίζου Στεφανῆ, 16) τοῦ Εὐαγγέλου Ρακοβίτη, 18) τοῦ Γεωργίου Τζαφάλια, καὶ 18) ἀδελφῶν Βησσαρίου καὶ 19) τῶν Ζ. Μανταλάρα καὶ Θ. Μπακαλάκου.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΣΠΟΡΕΛΑΙΟΥΡΓΙΑΣ

Τὸ πρῶτον ἰδρύθη κατὰ τὸ 1956 ἐν τῇ πόλει καὶ ἀνήκει ἤδη εἰς τὴν ἐταιρίαν Νικολάου Καφαντάρη καὶ ἀδελφῶν Κορώνη μὲ εὐρύτατον κύκλον ἐργασιῶν.

Τὸ δὲ δεύτερον ἰδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1970 ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Καρδίτσης καὶ ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν του εἶναι ὡσαύτως εὐρύτατος.

ΕΚΚΟΚΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1958 ἀπέκτησεν ἡ πόλις καὶ ἐκκοκιστήριον ἀνήκον εἰς τὴν Ἐνωσιν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Καρδίτσης. Ἐν τούτῳ δὲ γίνεται ἡ ἐκκόκισις ὁλοκλήρου τῆς παραγωγῆς βάμβακος τοῦ Νομοῦ Καρδίτσης.

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟΝ

Ἡδὴ ἡ πόλις ἀπέκτησε καὶ οἰνοποιεῖον ἀνήκον τῇ Ἐνώσει Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Καρδίτσης.

ΚΕΡΑΜΟΠΟΙΕΙΑ

Προπολεμικῶς ὑπῆρχεν ἐν Καρδίτῃ μόνον ἐν ἐργοστάσιον κεραμοποιίας τῶν ἀδελφῶν Οἰκονόμου. Μεταπολεμικῶς δ' ἰδρύθησαν ἑννέα ἐξ ὧν λειτουργοῦσιν ἤδη μόνο τρία.

1) Τὸ τῆς ἐταιρίας Καφφέ—Σδράκα

2) Τὸ τῆς ἐταιρίας Γατσογιάννη Λαδιᾶ καὶ Σία καὶ

3) Τὸ τοῦ Νικολάου Μαργαρίτη.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΠΙΛΟΣΩΛΗΝΩΝ

Μεταπολεμικῶς ἰδρύθησα δύο:

1) Τὸ τῆς ἐταιρίας Στάμος καὶ Σία καὶ

2) Τὸ τῆς Μαρίας Δραγούνῃ.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΚΕΡΑΜΟΠΛΕΓΜΑΤΟΣ

Μεταπολεμικῶς ἰδρύθη ἐν ἀνήκον ἤδη εἰς τὸν Ἰωάννην Πίσσαν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ—ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

Αὐθέντης: Ὁ ἀπόλυτος ἄρχων μιᾶς χώρας. Ἄνθρωπος ἀνωτέρας Τάξεως.

Βαῖλος: Τίτλος ἀντιπροσώπου τῆς Βενετίας ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Γενικῶς Ἄρχων.

Βαλῆς: Ὁ Νομάρχης.

Βεζύρης: Βαθμὸς ἀνώτερος εἰς τὴν κρατικὴν ἱεραρχίαν. Ἀπενέμετο εἰς πολιτικοὺς συνταξιούχους καὶ συνεπήγετο τὸν τίτλον τοῦ Πασᾶ.

Βαρῶνος: Ἄρχων τῆς Φεουδαρχικῆς κοινωνίας ἐξαρτώμενος ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν Βασιλέα.

Δημογέρων: Ἄρχων αἰρετὸς Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

Δημογεροντία: Τὸ ἀξίωμα, ἡ ἐξουσία τῶν Δημογερόντων.

Δουκάτον: Περιοχὴ διοικουμένη ἀπὸ τὸν Δούκα.

Δούξ: Ἀνώτερος τίτλος. Ἱεραρχικῶς εἶναι ἀντὶ ἑνὸς τοῦ Βαρῶνου, τοῦ Ὑποκόμητος, τοῦ Κόμητος καὶ τοῦ Μαρκεσίου. Τὰ τέκνα τοῦ Δουκὸς προηγούνται τῶν Μαρκεσίων.

Βοιθηίς: Ἡ λιμὴν Κάρλα.

Βεζίρης: Τουρκικὸν ἀνώτατον ἀξίωμα εἰς τὴν κρατικὴν ὀργάνωσιν μὲ στρατιωτικὰς καὶ διοικητικὰς δικαιοδοσίας.

Μέγας Βεζίρης: Ὁ πρῶτος μετὰ τὸν Σουλτάνον εἰς τὴν κρατικὴν Ἱεραρχίαν. Διὰ τὴν ἐξουσίαν καθε διαταγὴ τῶν ἄλλων Ὑπουργῶν ἔπρεπε νὰ προσυπογραφῇ ἀπὸ τὸν μέγαν Βεζίρην.

Μεγάλῃ Βεζυρία: Ἡ ὑψηλὴ πύλη. Οἶκημα εἰς τὸ ὅποιον ἔμενε ὁ μέγας Βεζύρης καὶ ὅλη ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις.

Κονάκι: Ἡ οἰκία τοῦ ἰδιοκτῆτου τοῦ τσιφλικίου, ἡ ὑπερέχουσα ὅλων τῶν ἄλλων οἰκιῶν. Κονάκια ὠνομάζοντο καὶ αἱ οἰκίαι ἐξεχόντων Τούρκων, περὶ τὰς ὁποίας ἦσαν οἰκίσκοι εἰς τοὺς ὁποίους διέμενον οἱ εἰς τὰ κτήματά των ἐργαζόμενοι. Εἰς τοὺς Σέρβους Κονάκι ὠνομάζετο τὸ Βασιλικὸν ἀνάκτορον.

Μιναρές: Τὸ κυλινδρικὸν καὶ μεγάλου ὕψους κτίσμα τῶν Μουσουλμανικῶν τεμνῶν.

Μουεζίνης: Ἱερεὺς Μουσουλμάνος, καλῶν τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τοῦ Μιναρέ, νὰ προσευχηθῶσι.

Μουφτής: Μουσουλμάνος Θεολόγος. Ἐν Τουρκίᾳ συντάσσει γνωμοδοτήσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὸν Κατὴν. Ἐν Ἑλλάδι ἔχουσι δικαιοδοσίαν ἐπὶ ζητημάτων γάμου, διαζυγίου, διατροφῆς, κηδεμονίας, δαθήκης κλπ. αἱ δ' ἀποφάσεις του εἶναι ἐκτελεσταί, ἀφοῦ ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τοῦ Προέδρου Πρωτοδικῶν.

Ἐξάρχος: Πολιτικός, στρατιωτικὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς τίτλος.

Καϊμακάμης: Ἐπαρχος.

Καπετάνος: Ὁ ἀρχηγὸς ἐνόπλου σώματος.

Κονιαροί: Οἱ ἐξ Ἰκονίου καταγόμενοι τοῦρκοι οἱ μεταναστεύσαντες εἰς Θεσσαλίαν.

Μπαϊράμ: Τουρκικὸν Πάσχα.

Ναΐπης: Ἀναπληρωτὴς δικαστῆς, ἐπίτροπος δικαστῆς Ἱεροδικείου, διοριζόμενος διὰ χρονικὴν περίοδον 2—2½ ἐτῶν.

Νεσσωνίς: Λίμνη μετὰ τῆς λίμνης Κάρλας καὶ τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ.

Ὀρχηστρική: Ἡ τέχνη τοῦ χοροῦ.

Παπινιανός: Ρωμαῖος Νομοδιδάσκαλος.

Πεδιονόμοι: Οἱ κάτοικοι τῶν πεδίων διαμερισμάτων.

Πενέσαι: Οἱ εἰς τὴν Θεσσαλίαν σκλάβοι, οἱ ἐργαζόμενοι τὴν γῆν, Δουλοπάροκοι.

Προορχηστήρ: Ὁ Πρῶτος τοῦ χοροῦ, ὁ σέρνων τὸν χορόν.

Πρωτοστάτωρ: Βυζαντινὸν αὐλικὸν ἀξίωμα. Ὁ κάτοχος ἦτο ἀρχηγὸς τῶν Βασιλικῶν Ἱπποκόμων. Ἀργότερον ἔγινε ταυτόσημον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ στρατηγοῦ.

Ραββῖνος: Ἱερεὺς τῶν Ἑβραίων.

Ρεσπόνσα: Αἱ γνωμοδοτήσεις τῶν Ρωμαίων νομομαθῶν.

Ραμαζάν: Ἀπόκρεω τῶν Τούρκων, καθ' ἃς ἡ νηστεία διήρκει ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ Ἡλίου.

Ρωμανία: Σύνολον ἐκ χωρῶν τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ὠμίλουν τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καὶ οἱ ὁποῖοι προῆλθον ἐκ τοῦ διαμελισμοῦ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας κατὰ τὸν 4ον ἢ 5ον αἰῶνα. Ἡ ὀνομασία ὑποδηλώνει τὴν Ρωμαϊκὴν καὶ Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν.

Συναγωγὴ: Ἡ χάβρα τῶν Ἰουδαίων. Θορυβώδης συγκέντρωσις.

Ταπίον: Ὁ ἐπίσημος τίτλος διὰ τοῦ ὁποίου μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῶν ἀκινήτων.

Τοποτηρητής: Ὁ Ἐπίσκοπος ὁ ἀναπληρῶν ἄλλον εἰς τὴν ἑδραν του, μέχρι τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου.

Τιμάριον: Τὸ κτῆμα τὸ ἀποφέρον ἐισόδημα κάτω τῶν εἴκοσι χιλιάδων ἀσπρων. Εἰς τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἠπειρον καὶ τὴν Θεσσαλίαν τὰ τι-

μάρια ἐλέγοντο τσιφλίκια.
 Τζαμί: Ὁ Μουσουλμανικὸς Ναός.
 Τσέλιγγας: Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ποιμνίου.
 Φατρία: Ὁμάς ἀνθρώπων ἄνευ ἡθικῆς ἀρχῆς, ἐπιδιώκουσα διὰ παντός μέ-
 σου τὴν ἱκανοποίησιν ἰδίων συμφερόντων.
 Χαμάμ: Τὸ Τουρκικὸν Λουτρόν.
 Χατιχουμαγιούν: Τὸ διάγγελμα τῆς ὑψηλῆς Πύλης, τὸ ρυθμίζον θρησκευ-
 τικά ζητήματα.
 Χότζας: Ὁ Μουσουλμάνος Ἱεροδιδάσκαλος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Ἀρχεῖα τοῦ Δήμου Καρδίτης.
- 2) Ἀρχεῖα Πρωτοδικείου Καρδίτης.
- 3) Βιβλία μεταγραφῶν καὶ ὑποθηκῶν Καρδίτης.
- 4) Ἡροδότου ἱστορία
- 5) Γενικὴ Κωδικοποίησις Ζαχαροπούλου.
- 6) Πολιτικὴ Ἱστορία Νεωτέρας Ἑλλάδος Γ. Ἀσπρέα.
- 7) Κοινοβουλευτικὴ Ἱστορία Ἑλλάδος Πετρακάκου.
- 8) Ἱστορία Θεσσαλίας καὶ Θεσσαλοὶ Ἀγρόται Λ. Καταφυγιώτη.
- 9) Πάτερ Κοσμᾶς Λ. Καταφυγιώτη.
- 10) Ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν σκλάβων ἀγροτῶν Δ. Μπούσδρα.
- 11) Ἡ Πελασγίς Λάρισσα καὶ ἡ ἀρχαία Θεσσαλία Θ. Ἀξενίδου.
- 12) Ὁ βίος τῶν Ἑλλήνων Γουίλ Ντουράντ μετάφρασις Τ. Κωνσταντινίδου.
- 13) Χρυσὴ Βίβλος τοῦ Δήμου Λαρίσης Β. Καλογιάννη.
- 14) Κώδικες Διοβουνιώτου.
- 15) Κώδικες Φλογαῖτου.
- 16) Ἄπαντα Κρυστάλλη.
- 17) Ἱστορία Τουρκοκρατίας καὶ Ἑνετοκρατίας στὴν Ἑλλάδα Γ. Φίνλεϋ
μετάφρασις Μίλτου Γαρίδη.
- 18) Χριστὸς καὶ Καίσαρ Γουίλ Ντουράντ μετάφρασις Ν. Παπαρρόδου.
- 19) Ἡ χώρα τοῦ μέλλοντος Τσβάιχ μετάφρασις Β. Ροδοπούλου.
- 20) Ἱστορία Τσαρπισάνης Β. Ζαχίδου.
- 21) Πλουτάρχου παράλληλοι βίοι.
- 22) Περὶ φιλοπλουτίας Πλουτάρχου
- 23) Περὶ ἀδουλεσχίας Πλουτάρχου
- 24) Ἑρωτικὸς Πλουτάρχου.
- 25) Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Φαναριοφαρσάλων καὶ πάσης Φθίας Μητροπο-
λίτου Ἱεζεκιήλ.
- 26) Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς Γεωργίου Λουδοβίκου Φὸν Μάουερ μετάφρασις
Χρ. Πράτσικα.
- 27) Ἱστορία καὶ Εἰσηγήσεις Ρωμαϊκοῦ Δικαίου Γ. Πετροπούλου.
- 28) Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως
μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων Καρόλου Μενδελσῶνος Βαρθόλδου.
μετάφρασις Ἀγγέλου Βλάχου.
- 29) Σύνταγμα Γ. Φιλαρέτου.
- 30) Ὁ Στρατάρχης Γεώργιος Καραϊσκάκης Κ. Παπαρηγοπούλου.
- 31) Γεώργιος Καραϊσκάκης Δ. Φωτιάδου.
- 31) Πανδέκται Ἰουστινιανοῦ.
- 33) Μεγάλῃ παιδικῇ καὶ σχολικῇ Ἑγκυκλοπαίδεια Θ. Μηχιώτης.

- 34) Ἀναμνήσεις ἐκ τῆς αὐλῆς Γεωργίου Α' Χριστίνας Ν. Κωστῆ.
- 35) Τουρκοκρατούμενη Ἑλλάς Κ. Σάθα.
- 36) Ἀρχαιότητες Καρδίτσας Κ. Παπαλέξη, Κ. Παππᾶ.
- 37) Ἡ Θεσσαλία Γουλιέλμου Λήκ, μετάφρασις Γ. Στάθη.
- 48) Ἔργα καὶ ἡμέραι τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ
- 39) Πλουτάρχου περὶ ἀγωγῆς παίδων.
- 40) Πλουτάρχου περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ ἀρετῆς.
- 41) Ἡ Λάρισα Ἐπαμεινώνδου Φαρμακίδου.
- 42) Ἡ ἱστορία τῆς Θεσσαλίας, Β. Δούσμανη.
- 43) Τ' Ἀγραφα, Σέρ. Τσιτσιᾶ.
- 44) Ἀπόπειρα ἐθνικῆς αὐτοκοτονίας Κ. Παπαρρηγοπούλου.
- 45) Ὁ ἀρχαῖος, ὁ μεσαιωνικὸς καὶ ὁ νέος Ἑλληνισμός, Κ. Παπαρρηγοπούλου.
- 46) Γεωγραφία Παλαιὰ καὶ Νέα τοῦ Ἀθηνῶν.
Μελετίου (ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Ἀνθίμου Γαζῆ).
- 47) Ἀπαντα Λουκιανοῦ.
- 48) Ἡ Φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι Γουίλλιαμ Μύλλερ, μετάφρασις Ἀγγ. Φουρ-
κιώτη.
- 49) Πρὸς ἡγεμόνα ἀπαιδευτὸν Πλουτάρχου.
- 50) Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης καὶ ἡ ἔνωσις τῆς Ἐπτανήσου Σ. Θ. Λάσκαρι
- 51) Βίσμαρκ Λούντβιχ, μετάφρασις Γιαάννη Μπεράτη.
- 52) Διαλέξεις καὶ ἀναμνήσεις Βικέλα.
- 53) Ἐλευθερία καὶ Διοίκησις Ἀθανασίου Τσαρμακλῆ.

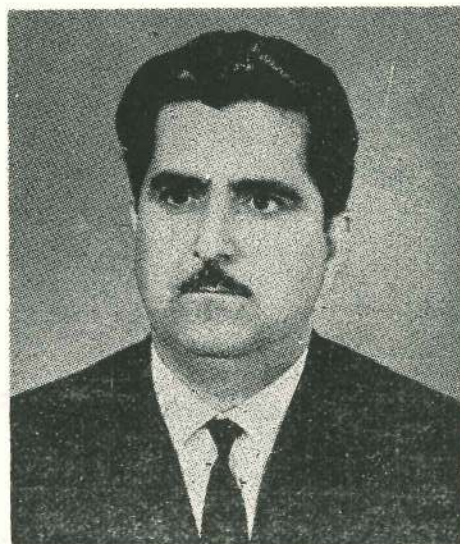
Ἀννούλα Β. Λάππα

Ἀλκμήνη Γ. Μπρουζαίτη

Σωτήριος Α. Καραθάνος

Κίτσιος Ἀνυφαντῆς

Γεώργιος Α. Βαλταδώρος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	σελίδες
Ἡ Θεσσαλία	9
Κάτοικοι	10
Τὰ Μηδικὰ	11
Ἄπιστα τὰ τῶν Θετταλῶν	11
Μητρόπολις	14
Λαῖς	16
Ἀγῶνες τῆς Θεσσαλίας	18
Ἡ Καρδίτσα	20
Ὄνομασία	26
Συνοικίαι	28
Κάτοικοι	30
Τοῦρκοι	31
Καραγκούνηδες	37
Σαμαριναῖοι	45
Ἀγραφιῶται	46
Ἀσπροποταμίται	47
Ἑβραῖοι	48
Μετσοβῖται	49
Ἡπειρῶται	50
Πρόσφυγες	50
Ναοὶ	53
Ἐξωκκλήσια	59
Ὁ Πολιοῦχος τῆς πόλεως	59
Ἑδρα Νομάρχου	62
Δῆμος	63
Αἱ πρῶται ἐκλογαὶ	64
Ἑδρα Μητροπόλεως	64
Ἑδρα Πρωτοδικείου	67
Ἑδρα Δ. Χωροφυλακῆς	68
Προτομαὶ	68
Δήμαρχοι	78
Τὸ Δημαρχεῖον	110
Ἐκπαίδευσις	116
Ἑδρα Ἐπιθεωρητῶν	116
Δημοτικά σχολεῖα	117
Ἑλληνικὸν σχολεῖον	118

Γυμνάσιον	» 118
Χριστιανική αγωγή	» 120
Κατηχητικά Σχολεία	» 121
Λύκειον	» 122
Κέντρον Γεωργικής Έκπαιδεύσεως	» 123
Τεχνικαί Σχολαί	» 123
Κέντρον Έργαζομένου Κοριτσιοῦ	» 123
Άθλητισμός	» 125
Έστία ἐξελίξεως τοῦ γεωργικοῦ ζητήματος	» 131
Έδρα Παπινιανῶν	» 135
Έφημερίδες	» 138
Επισκέψεις Βασιλέων	» 139
Επισκέψεις ἀρχηγῶν Κομμάτων	» 142
Εὐεργέται	» 144
Χρηματίσαντες Ὑπουργοί	» 146
Δικηγόροι	» 148
Ίατροι	» 150
Επιστήμη	» 156
Γράμματα - Τέχναι	» 158
Λαϊκή Βιβλιοθήκη	» 160
Λέσχη	» 160
Λαογραφικὸς Χορευτικὸς Ὀμιλος	» 161
Έταιρία προστασίας ἀνηλίκων	» 161
Σύλλογος Ἀρίων	» 163
Φιλόπτωχον Ταμεῖον	» 163
Φιλαρμονικὴ	» 163
Νοσοκομεῖον	» 164
Τράπεζαι	» 166
Σταθμὸς ἐπιβητόρων	» 166
Στρατώνες	» 167
Ἡ φανέλλα τοῦ Στρατιώτου	» 167
Ὀδοί	» 168
Πλατεῖαι	» 170
Οἰκίαι	» 170
Υδροεῖς	» 171
Φωτισμός	» 172
Υπόνομοι	» 172
Υδρόμυλοι	» 174
Ατμόμυλοι	» 176
Καπνεμπόριον	»

Έκτυπώσεις: ΝΙΚ. ΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΗ

Ίφικράτους 23 - Παγκράτι - ΑΘΗΝΑΙ - Τηλ. 7662377

Καφενεία	»	177
Ξενοδοχεία ὕπνου	»	178
Πανδοχεία	»	179
Ὑφαντουργεία	»	179
Ζαχαροπλαστεία	»	180
Παγοποιεῖα - Ψυγεῖα	»	180
Βιοτεχνία Ἐπίπλων καὶ Κουφωμάτων	»	180
Ἔργαστάσια Σπορελαιουργίας	»	181
Ἐκκοκιστήριον	»	181
Οἶνοποιεῖον	»	181
Κεραμοποιεῖα	»	181
Ἔργαστάσια Πιλοσωλήνων	»	181
Ἔργαστάσιον Κεραμοπλέγματος	»	183
Λεξιλόγιον	»	183

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

- Εἰς τὴν σελίδα 10, ἀντὶ πελασγοί, πελαργοί.
 Σελίδα 19, ἀντὶ ἀντεκρούσθη, ἀπεκρούσθη.
 Σελίδα 21, ἀντὶ οτος, οὔτος.
 Σελίδα 39, ἀντὶ περιδιονόμοι, πεδιονόμοι.
 Σελίδα 54, ἀντὶ ἀναζητήση, ἀναζήση.
 Σελίδα 72, μετὰ τὴν λέξιν Μαυροματίου, νὰ τεθῇ ἡ φράσις ἐνέργεια τοῦ
 Μητροπολίτου.
 Σελίδα 121, ἀντὶ εἰς, εἰ.